

Sytuacja demograficzna województwa pomorskiego w 2017 r.

Demographic situation of the Pomorskie Voivodship in 2017

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Gdańsku, Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Gdańsk, Pomeranian Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Beata Bojarska, Małgorzata Buńko, Dorota Piotrowska, Magdalena Poleszuk, Aleksandra Sarnowska

Kierujący

Supervised

Jerzy Auksztol

Prace redakcyjne

Editorial work

Gabriela Adamska-Szreder, Anna Borkowska, Mirosława Lindenberg, Wiesława Bryłowska, Anna Karczewska

Tłumaczenie

Translation

Małgorzata Kruszewska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Małgorzata Kloz

ISSN 2545-1391

Publikacja dostępna na:

Publication available on website:

<http://gdansk.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/ludnosc>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistics Office data — please indicate the source.

Przedmowa

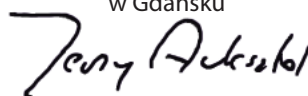
Publikacja *Sytuacja demograficzna województwa pomorskiego w 2017 r.* zastąpiła ukazujące się w cyklu rocznym opracowanie *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie pomorskim*. Publikacja stanowi próbę analizy sytuacji i procesów demograficznych zachodzących w kilkunastoletnim szeregu czasowym, a także wskazuje kierunki przemian i podstawowe tendencje.

Na opracowanie składa się analiza stanu i struktury, ruchu naturalnego oraz migracji ludności województwa na tle wskaźników ogólnopolskich oraz w odniesieniu do pozostałych województw i powiatów województwa pomorskiego. W publikacji zawarto również definicje podstawowych pojęć i wskaźników, metody badań oraz wykorzystywane źródła informacji. Uzupełnieniem komentarza analitycznego są tablice, wykresy i kartogramy, które ilustrują wybrane cechy, zjawiska i zaobserwowane tendencje. Dodatkowo na stronie internetowej zaprezentowano w formie tabelarycznej wybrane dane w podziale na podregiony, powiaty i gminy.

Bardziej szczegółowe informacje o stanie i strukturze ludności oraz o ruchu naturalnym i migracjach dostępne są na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl> → Banki i bazy danych – między innymi w bazie Demografia, w Banku Danych Lokalnych oraz w ramach Platformy Analitycznej SWAiD – Dziedziczne Bazy Wiedzy – Demografia.

Oddając do rąk Państwa *Sytuację demograficzną województwa pomorskiego w 2017 r.* wyrażam nadzieję, że niniejsze opracowanie okaże się przydatne przy podejmowaniu decyzji dotyczących życia społecznego i gospodarczego mieszkańców województwa pomorskiego i stanowić będzie bogate źródło informacji dla wszystkich osób zainteresowanych sytuacją demograficzną regionu.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Gdańsku

Jerzy Auksztol

Gdańsk, lipiec 2018 r.

Preface

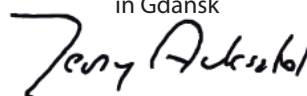
Demographic situation of Pomorskie Voivodship in 2017 has replaced the annual *Population, vital statistics and migration in Pomorskie Voivodship*. The study endeavours to analyse the demographic situation and processes occurring during a time series of over a decade, and indicates the directions of changes and basic trends.

The publication consists of an analysis of size and structure, vital statistics and migrations of the Voivodship's population presented against a background of nationwide indicators and in comparison with other voivodships and powiats of Pomorskie Voivodship. The volume also contains definitions of basic concepts and indicators, survey methods and sources of information. The analytical commentary is complemented by tables, charts and cartograms that illustrate selected features, phenomena and observed trends. Additionally, selected data disaggregated by subregions, powiats and gminas, are presented in tabular form on the website.

More detailed information on the population profile, vital statistics and migrations is available on the website of Statistics Poland <http://stat.gov.pl> → Banks and databases – in Demography database etc., in Local Data Bank, and within Analytical Platform SWAiD – Knowledge Databases – Demography.

Presenting *Demographic situation of Pomorskie Voivodship in 2017*, I trust that it will be useful in decision making about social and economic life of inhabitants of Pomorskie Voivodship, and will make a valuable source of information for all persons interested in demographic situation of the region.

Director
of the Statistical Office
in Gdańsk

Jerzy Auksztol

Gdańsk, July 2018

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
<i>Preface . . . . .</i>	<i>4</i>
Objaśnienia znaków umownych. Skróty	13
<i>Symbols. Abbreviations</i>	
Synteza	15
<i>Executive summary . . . . .</i>	<i>17</i>
Rozdział 1. Stan i struktura ludności	19
<i>Chapter 1. Size and population structure</i>	
1.1. Stan ludności	20
1.1. <i>Size of population</i>	
1.2. Ludność według miejsca zamieszkania	23
1.2. <i>Population by place of residence</i>	
1.3. Ludność według płci	27
1.3. <i>Population by sex</i>	
1.4. Ludność według ekonomicznych grup wieku	31
1.4. <i>Population by economic age groups</i>	
1.5. Trwanie życia	42
1.5. <i>Life expectancy</i>	
1.6. Starzenie się ludności	45
1.6. <i>Population ageing</i>	
1.7. Trójkąt Osanna	57
1.7. <i>Osann Triangle</i>	
Rozdział 2. Ruch naturalny ludności	60
<i>Chapter 2. Vital statistics of population</i>	
2.1. Małżeństwa	61
2.1. <i>Marriages</i>	
2.2. Separacje	68
2.2. <i>Separations</i>	
2.3. Rozwody	71
2.3. <i>Divorces</i>	
2.4. Urodzenia żywe	76
2.4. <i>Live births</i>	
2.5. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	86
2.5. <i>Female fertility rate and reproduction rates</i>	
2.6. Zgony	96
2.6. <i>Deaths</i>	
2.7. Zgony według przyczyn	104
2.7. <i>Deaths by causes</i>	
2.8. Przyrost naturalny	112
2.8. <i>Natural increase</i>	
2.9. Typologia demograficzna Webba	116
2.9. <i>Webb's demographic typology</i>	

	Str. Page
Rozdział 3. Migracje ludności na pobyt stały	122
<i>Chapter 3. Migrations of population for permanent residence</i>	
3.1. Migracje wewnętrzne	124
3.1. <i>Internal migration</i>	
3.2. Migracje zagraniczne	138
3.2. <i>International migration</i>	
3.3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	143
3.3. <i>Internal and international net migration for permanent residence</i>	
Uwagi metodyczne	146
<i>Methodological notes</i>	

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Ludność na podstawie bilansów w 2017 r.	19
<i>Table 1. Population on the basis of balances in 2017</i>	
Tablica 2. Miasta i ludność w miastach w 2017 r.	24
<i>Table 2. Towns and population in urban areas in 2017</i>	
Tablica 3. Gminy zamieszkane przez ludność wiejską w 2017 r.	26
<i>Table 3. Gminas and rural population in 2017</i>	
Tablica 4. Ludność według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku w 2017 r.	27
<i>Table 4. Population by place of residence, sex and age groups in 2017</i>	
Tablica 5. Ludność według ekonomicznych grup wieku w 2017 r.	31
<i>Table 5. Population by economic age groups in 2017</i>	
Tablica 6. Współczynniki obciążenia demograficznego w 2017 r.	40
<i>Table 6. Age dependency ratios in 2017</i>	
Tablica 7. Przeciętne dalsze trwanie życia według płci w 2017 r.	42
<i>Table 7. Life expectancy by sex in 2017</i>	
Tablica 8. Ludność według biologicznych grup wieku i mediana wieku w 2017 r.	45
<i>Table 8. Population by biological age groups and median age in 2017</i>	
Tablica 9. Indeks starości w 2017 r.	53
<i>Table 9. Ageing index in 2017</i>	
Tablica 10. Ekonomiczne grupy wieku w województwie pomorskim na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2017 r.	58
<i>Table 10. Economic age groups in Pomorskie Voivodship based on Osann triangle typology in 2017</i>	
Tablica 11. Podstawowe dane o ruchu naturalnym ludności w 2017 r.	60
<i>Table 11. Major data on vital statistics of population in 2017</i>	
Tablica 12. Nowożeńcy według płci, poprzedniego stanu cywilnego i wieku w 2017 r.	65
<i>Table 12. Grooms and brides by sex, previous marital status and age in 2017</i>	
Tablica 13. Separacje orzeczone w 2017 r.	68
<i>Table 13. Separations in 2017</i>	

	Str. Page
Tablica 14. Rozwody w 2017 r.	72
<i>Table 14. Divorces in 2017</i>	
Tablica 15. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności w 2017 r.	86
<i>Table 15. Female fertility and reproduction rates of population in 2017</i>	
Tablica 16. Zgony według wieku w 2017 r.	100
<i>Table 16. Deaths by age in 2017</i>	
Tablica 17. Zgony niemowląt według wieku w 2017 r.	103
<i>Table 17. Infant deaths by age in 2017</i>	
Tablica 18. Zgony niemowląt według wybranych przyczyn w 2016 r.	110
<i>Table 18. Infant deaths by selected causes in 2016</i>	
Tablica 19. Przyrost naturalny w 2017 r.	112
<i>Table 19. Natural increase in 2017</i>	
Tablica 20. Typologia demograficzna powiatów według Webba	120
<i>Table 20. Demographic typology of powiats by Webb</i>	
Tablica 21. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2017 r.	123
<i>Table 21. Internal and international migration of population for permanent residence in 2017</i>	
Tablica 22. Migracje wewnętrzne według wieku i kierunków migracji w 2017 r.	126
<i>Table 22. Internal migration by age and directions of migration in 2017</i>	
Tablica 23. Migracje wewnątrzwojewódzkie i międzywojewódzkie według powiatów w 2017 r. . . .	137
<i>Table 23. Intra-voivodship and inter-voivodship migration by powiats in 2017</i>	
Tablica 24. Migracje zagraniczne ludności w 2017 r.	138
<i>Table 24. International migration of population in 2017</i>	

Dodatkowe tablice dostępne na stronie internetowej

Additional tables available on the website

Tablica I. Powierzchnia i ludność według podregionów, powiatów i gmin w 2017 r.

Table I. Area and population by subregions, powiats and gminas in 2017

Tablica II. Ruch naturalny ludności według podregionów, powiatów i gmin w 2017 r.

Table II. Vital statistics of population by subregions, powiats and gminas in 2017

Tablica III. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały według podregionów, powiatów i gmin w 2017 r.

Table III. Internal and international migration of population for permanent residence by subregions, powiats and gminas in 2017

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Ludność . . . . . Chart 1. Population	20
Wykres 2. Powierzchnia i ludność w 2017 r. . . . . Chart 2. Total area and population in 2017	23
Wykres 3. Ludność według miejsca zamieszkania . . . . . Chart 3. Population by place of residence	25
Wykres 4. Współczynnik feminizacji według grup wieku w 2017 r. . . . . Chart 4. Feminisation rate by age groups in 2017	29
Wykres 5. Ludność według płci i wieku w 2017 r. . . . . Chart 5. Population by sex and age in 2017	30
Wykres 6. Ludność według ekonomicznych grup wieku . . . . . Chart 6. Population by economic age groups	32
Wykres 7. Ludność według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2017 r. . . . . Chart 7. Population by economic age groups and place of residence in 2017	34
Wykres 8. Ludność według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2017 r. . . . . Chart 8. Population by economic age groups and powiats in 2017	35
Wykres 9. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2017 r. . . . . Chart 9. Non-working age population per 100 persons of working age in 2017	37
Wykres 10. Częstkowe współczynniki obciążenia demograficznego . . . . . Chart 10. Partial age dependency ratios	39
Wykres 11. Częstkowe współczynniki obciążenia demograficznego według powiatów w 2017 r. . . . . Chart 11. Partial age dependency ratios by powiats in 2017	41
Wykres 12. Przeciętne trwanie życia według województw w 2017 r. . . . . Chart 12. Life expectancy by voivodships in 2017	43
Wykres 13. Przeciętne trwanie życia . . . . . Chart 13. Life expectancy	44
Wykres 14. Mediana wieku ludności według płci . . . . . Chart 14. Median age of population by sex	46
Wykres 15. Mediana wieku ludności według miejsca zamieszkania . . . . . Chart 15. Median age of population by place of residence	47
Wykres 16. Mediana wieku ludności według powiatów w 2017 r. . . . . Chart 16. Median age of population by powiats in 2017	48
Wykres 17. Wskaźnik starości . . . . . Chart 17. Elderly population ratio	49
Wykres 18. Indeks starości . . . . . Chart 18. Ageing index	52
Wykres 19. Podwójne starzenie się według województw w 2017 r. . . . . Chart 19. Double ageing of population by voivodships in 2017	54
Wykres 20. Starzenie się ludności według powiatów w 2017 r. . . . . Chart 20. Ageing of population by powiats in 2017	56

	Str. Page
Wykres 21. Małżeństwa zawarte	62
Chart 21. <i>Marriages contracted</i>	
Wykres 22. Małżeństwa zawarte według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.	63
Chart 22. <i>Marriages contracted by place of residence and voivodships in 2017</i>	
Wykres 23. Mediana wieku zawierania pierwszych małżeństw (kawaler z panną)	66
Chart 23. <i>Median age at first marriage (groom and bride)</i>	
Wykres 24. Małżeństwa zawarte i rozwiązane w 2017 r.	67
Chart 24. <i>Marriages contracted and dissolved in 2017</i>	
Wykres 25. Separacje orzeczone	69
Chart 25. <i>Separations</i>	
Wykres 26. Rozwody	72
Chart 26. <i>Divorces</i>	
Wykres 27. Rozwody według okresu trwania małżeństwa w 2017 r.	73
Chart 27. <i>Divorces by duration of marriage in 2017</i>	
Wykres 28. Rozwody według przyczyn rozkładu pożycia małżeńskiego w 2017 r.	74
Chart 28. <i>Divorces by causes of marriage breakdown in 2017</i>	
Wykres 29. Urodzenia żywe	77
Chart 29. <i>Live births</i>	
Wykres 30. Urodzenia żywe na 1000 ludności według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.	78
Chart 30. <i>Live births per 1,000 population by place of residence and voivodships in 2017</i>	
Wykres 31. Urodzenia żywe według wieku matki	80
Chart 31. <i>Live births by mother's age</i>	
Wykres 32. Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i wieku matki w 2017 r.	82
Chart 32. <i>Live births by birth order and mother's age in 2017</i>	
Wykres 33. Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i miejsca zamieszkania w 2017 r.	83
Chart 33. <i>Live births by birth order and place of residence in 2017</i>	
Wykres 34. Płodność kobiet	87
Chart 34. <i>Female fertility rate</i>	
Wykres 35. Płodność kobiet według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.	88
Chart 35. <i>Female fertility rate by place of residence and voivodships in 2017</i>	
Wykres 36. Współczynnik dzietności według województw w 2017 r.	90
Chart 36. <i>Total fertility rate by voivodships in 2017</i>	
Wykres 37. Współczynniki dzietności i reprodukcji brutto	92
Chart 37. <i>Total fertility rate and gross reproduction rate</i>	
Wykres 38. Współczynnik reprodukcji brutto według powiatów w 2017 r.	93
Chart 38. <i>Gross reproduction rate by powiats in 2017</i>	
Wykres 39. Współczynnik dynamiki demograficznej	94
Chart 39. <i>Demographic dynamics rate</i>	
Wykres 40. Zgony	97
Chart 40. <i>Deaths</i>	
Wykres 41. Zgony na 1000 ludności według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.	98
Chart 41. <i>Deaths per 1,000 population by place of residence and voivodships in 2017</i>	
Wykres 42. Zgony na 1000 ludności według płci i miejsca zamieszkania w 2017 r.	99
Chart 42. <i>Deaths per 1,000 population by sex and place of residence in 2017</i>	

	Str. Page
Wykres 43. Zgony niemowląt	102
<i>Chart 43. Infant deaths</i>	
Wykres 44. Zgony według wybranych przyczyn	105
<i>Chart 44. Deaths by selected causes</i>	
Wykres 45. Zgony według wybranych przyczyn i wieku w 2016 r.	106
<i>Chart 45. Deaths by selected causes and age in 2016</i>	
Wykres 46. Zgony według wybranych przyczyn i płci w 2016 r.	107
<i>Chart 46. Deaths by selected causes in 2016</i>	
Wykres 47. Zgony według wybranych przyczyn i powiatów w 2016 r.	109
<i>Chart 47. Deaths by selected causes and powiats in 2016</i>	
Wykres 48. Ruch naturalny ludności	113
<i>Chart 48. Vital statistics of population</i>	
Wykres 49. Przyrost naturalny na 1000 ludności według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.	114
<i>Chart 49. Natural increase per 1,000 population by place of residence and voivodships in 2017</i>	
Wykres 50. Przyrost naturalny na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	115
<i>Chart 50. Natural increase per 1,000 population by powiats in 2017</i>	
Wykres 51. Saldo migracji ludności	122
<i>Chart 51. Net migration of population</i>	
Wykres 52. Napływ i odpływ ludności w migracjach wewnętrznych	125
<i>Chart 52. Inflow and outflow of population in internal migration</i>	
Wykres 53. Migracje wewnętrzne ludności według płci i wieku w 2017 r.	128
<i>Chart 53. Internal migration of population by sex and age in 2017</i>	
Wykres 54. Kierunki migracji wewnątrzwojewódzkich w 2017 r.	129
<i>Chart 54. Directions of intra-voivodship migration in 2017</i>	
Wykres 55. Migracje międzywojewódzkie według województw w 2017 r.	130
<i>Chart 55. Inter-voivodship migration by voivodships in 2017</i>	
Wykres 56. Kierunki migracji międzywojewódzkich w 2017 r.	133
<i>Chart 56. Directions of inter-voivodship migration in 2017</i>	
Wykres 57. Migracje wewnętrzne ludności (napływ) według powiatów w 2017 r.	135
<i>Chart 57. Internal migration of population (inflow) by powiats in 2017</i>	
Wykres 58. Migracje wewnętrzne ludności (odpływ) według powiatów w 2017 r.	136
<i>Chart 58. Internal migration of population (outflow) by powiats in 2017</i>	
Wykres 59. Migracje zagraniczne ludności	139
<i>Chart 59. International migration of population</i>	
Wykres 60. Migracje zagraniczne ludności według płci i wieku w 2017 r.	141
<i>Chart 60. International migration of population by sex and age in 2017</i>	
Wykres 61. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności według miejsca zamieszkania	143
<i>Chart 61. Internal and international net migration per 1,000 population by place of residence</i>	
Wykres 62. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.	144
<i>Chart 62. Internal and international net migration per 1,000 population by place of residence and voivodships in 2017</i>	

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Udział ludności powiatów w ogólnej liczbie ludności województwa w 2017 r.	21
<i>Map 1. Share of population of powiats in total population of Voivodship in 2017</i>	
Mapa 2. Gęstość zaludnienia według powiatów w 2017 r.	22
<i>Map 2. Density of population by powiats in 2017</i>	
Mapa 3. Współczynnik feminizacji według powiatów w 2017 r.	28
<i>Map 3. Feminisation rate by powiats in 2017</i>	
Mapa 4. Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów w 2017 r.	38
<i>Map 4. Age dependency ratio by powiats in 2017</i>	
Mapa 5. Wskaźnik starości według powiatów w 2017 r.	51
<i>Map 5. Elderly population ratio by powiats in 2017</i>	
Mapa 6. Kwalifikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2017 r.	59
<i>Map 6. Qualification of powiats by economic age groups based on Osann triangle typology in 2017</i>	
Mapa 7. Małżeństwa na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	64
<i>Map 7. Marriages per 1,000 population by powiats in 2017</i>	
Mapa 8. Separacje orzeczone na 100 tys. ludności według powiatów w 2017 r.	70
<i>Map 8. Separations per 100 thousand population by powiats in 2017</i>	
Mapa 9. Rozwody na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	75
<i>Map 9. Divorces per 1,000 population by powiats in 2017</i>	
Mapa 10. Urodzenia żywe na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	79
<i>Map 10. Live births per 1,000 population by powiats in 2017</i>	
Mapa 11. Urodzenia żywe małżeńskie według powiatów w 2017 r.	85
<i>Map 11. Marital live births by powiats in 2017</i>	
Mapa 12. Współczynnik dzietności według powiatów w 2017 r.	91
<i>Map 12. Total fertility rate by powiats in 2017</i>	
Mapa 13. Współczynnik dynamiki demograficznej według powiatów w 2017 r.	95
<i>Map 13. Demographic dynamics rate by powiats in 2017</i>	
Mapa 14. Zgony na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	101
<i>Map 14. Death per 1,000 population by powiats in 2017</i>	
Mapa 15. Typologia demograficzna województw według Webba w 2017 r.	117
<i>Map 15. Demographic typology of voivodships by Webb in 2017</i>	
Mapa 16. Typologia demograficzna powiatów według Webba w 2017 r.	119
<i>Map 16. Demographic typology of powiats by Webb in 2017</i>	
Mapa 17. Napływ migrantów z innych województw do województwa pomorskiego na pobyt stały według płci w 2017 r.	131
<i>Map 17. Inflow of migrants from other voivodships to Pomorskie Voivodship for permanent residence by sex in 2017</i>	
Mapa 18. Odpływ migrantów do innych województw z województwa pomorskiego na pobyt stały według płci w 2017 r.	132
<i>Map 18. Outflow of migrants to other voivodships from Pomorskie Voivodship for permanent residence by sex in 2017</i>	

	Str. Page
Mapa 19. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	134
<i>Map 19. Internal net migration per 1,000 population by powiats in 2017</i>	
Mapa 20. Saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	142
<i>Map 20. International net migration per 1,000 population by powiats in 2017</i>	
Mapa 21. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.	145
<i>Map 21. Internal and international net migration per 1,000 population by powiats in 2017</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
„W tym” <i>Of which</i>	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys.	tysiąc
g	gram <i>gram</i>
km ²	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
r.	rok
cd. <i>cont.</i>	ciąg dalszy <i>continued</i>
dok. <i>cont.</i>	dokończenie <i>continued</i>
p.proc.	punkt procentowy
np. <i>e.g.</i>	na przykład <i>for example</i>
<i>etc.</i>	<i>and the like</i>
tj. <i>i.e.</i>	to jest <i>that is</i>
tzn.	to znaczy
nr (Nr) <i>No.</i>	numer <i>number</i>

Skrót (dok.) <i>Abbreviation (cont.)</i>	Znaczenie (dok.) <i>Meaning (cont.)</i>
Dz. U.	Dziennik Ustaw
poz.	pozycja
art. <i>Art.</i>	artykuł <i>article</i>
ust.	ustęp
USC	Urząd Stanu Cywilnego
WE <i>EC</i>	Wspólnoty Europejskie <i>European Communities</i>

Synteza

W końcu 2017 r. województwo pomorskie **zamieszkiwało** 2324,3 tys. osób, tj. 6,0% ludności Polski. Pod względem liczby ludności województwo pomorskie zajmowało 7 miejsce w kraju, po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim, małopolskim, dolnośląskim i łódzkim. **Na 1 km² powierzchni województwa** przypadało średnio 126 osób.

W końcu omawianego roku **w miastach mieszkało** 1484,8 tys. osób, co oznacza spadek o 2,0 tys. osób w stosunku do stanu z końca 2016 r. Jednocześnie w dalszym ciągu na terenie województwa obserwowano wzrost liczby **mieszkańców wsi**, gdzie według stanu na koniec 2017 r. mieszkało 839,4 tys. osób, o 10,6 tys. więcej niż rok wcześniej. Tym samym odsetek ludności wiejskiej (wskaźnik ruralizacji) wyniósł 36,1% wobec 35,8% w końcu 2016 r. Dla porównania w ogólnej liczbie ludności Polski udział mieszkańców wsi w końcu 2017 r. był wyższy i wyniósł 39,9%.

Kobiety stanowiły 51,3% ogółu populacji województwa, a **współczynnik feminizacji** (liczba kobiet na 100 mężczyzn) wyniósł 105 w województwie ogółem, 109 wśród ludności miejskiej i 98 na obszarach wiejskich (analogicznie jak w 2016 r.).

W 2017 r. **liczba dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym** (0-17 lat) stanowiła 19,6% populacji województwa i zmniejszyła się o 0,1 p.proc. w stosunku do 2016 r. Udział **osób w wieku produkcyjnym** (18-59/64 lata) w ogólnej liczbie ludności wyniósł 60,9% (wobec 61,6% w 2016 r.). Zaobserwowano dalszy wzrost liczby **osób w wieku poprodukcyjnym** (60/65 lat i więcej). Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wyniósł 19,5% i zwiększył się o 0,6 p.proc. w stosunku do 2016 r.

Efektem zmian w strukturze wieku ludności był wzrost wartości **współczynnika obciążenia demograficznego**, tj. liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2017 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 64,2 osoby w wieku nieprodukcyjnym (w 2016 r. – 62,3 osoby).

W województwie pomorskim obserwuje się proces starzenia się społeczeństwa, chociaż postępujący wolniej niż w kraju. Potwierdzeniem tego jest m.in. stopniowy wzrost **mediany wieku** ludności oraz wartości współczynnika starości demograficznej czy indeksu starości. W 2017 r. mediana wieku w województwie wyniosła 39,3 lata, podczas gdy rok wcześniej 39,0 lat. **Współczynnik starości demograficznej** (udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności) wzrósł z 15,3% w 2016 r. do 15,8% w 2017 r. Na 100 osób w wieku 0-14 lat w 2017 r. przypadało 96 osób w wieku 65 lat i więcej (**indeks starości**), podczas gdy rok wcześniej były to 93 osoby. Jednocześnie wydłuża się **przeciętne trwanie życia**, które w 2017 r. dla mężczyzn wyniosło 74,8 lat, a dla kobiet 81,7 lat (w 2016 r. odpowiednio 74,5 lat i 81,7 lat).

Ruch naturalny ludności należy do tych zjawisk demograficznych, które niewątpliwie wpływają na tempo przyrostu lub ubytku liczby ludności w danym regionie. W 2017 r. liczba urodzeń była o 5,8 tys. większa od liczby zgonów. W rezultacie **przyrost naturalny** w województwie pomorskim (liczony na 1000 ludności), podobnie jak przed rokiem, był najwyższy w kraju i wyniósł 2,5 (2,0 w 2016 r.). W miastach wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 0,8 (wobec 0,7 w 2016 r.), a na obszarach wiejskich zwiększył się z 4,4 w 2016 r. do 5,6 w 2017 r.

W 2017 r. w województwie pomorskim **współczynnik płodności kobiet** (liczba urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat) wyniósł 49,30 i był najwyższy w kraju (44,19).

W 2016 r. **najczęstszymi przyczynami zgonów**, zarówno w województwie jak i w kraju, były choroby układu krążenia – 41,4% ogólnej liczby zgonów w województwie oraz nowotwory – 29,8% (w kraju odpowiednio 43,3% i 27,3%).

W 2017 r. w województwie zarejestrowano 12,6 tys. **nowych małżeństw**, o 1,6% więcej niż w 2016 r. W przeliczeniu na 1000 ludności liczba zawartych małżeństw wyniosła 5,4 (tyle samo co rok wcześniej). W 2017 r. w województwie pomorskim orzeczono 64 **separacje** i 3734 **rozwoły** (odpowiednio o 7,2% i 3,0% mniej niż w 2016 r.).

Migracje ludności, obok przyrostu naturalnego, są istotnym czynnikiem mającym wpływ na stan zaludnienia. W 2017 r., podobnie jak w roku poprzednim, **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały** było dodatnie. Ogólna liczba ludności zwiększyła się o 3,6 tys. osób, tj. 1,5 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa. W kraju saldo migracji na 1000 mieszkańców było dodatnie i w końcu 2017 r. wyniosło 0,04.

W 2017 r. w województwie pomorskim zameldowało się na pobyt stały 30,9 tys. osób, w tym 947 osób przybyło z zagranicy. Wśród **ludności napływowej** przeważały kobiety (53,1%) oraz osoby osiedlające się w miastach (54,0%). **Odływ ludności** wyniósł 27,3 tys. osób, w tym za granicę wyjechało (wymeldowało się z pobytu stałego) 986 osób. Z terenu województwa częściej wymeldowywały się kobiety (52,7%) oraz osoby zamieszkałe w miastach (64,5%).

Executive summary

At the end of 2017, Pomorskie Voivodship was **inhabited** by 2,324.3 thousand people, i.e. 6.0% of the population of Poland. In terms of population size, Pomorskie Voivodship ranked seventh in Poland, following Mazowieckie, Śląskie, Wielkopolskie, Małopolskie, Dolnośląskie and Łódzkie. There were on average 126 people **per 1 km² of area of the Voivodship**.

Urban population stood at 1,484.8 thousand people at the end of the analysed year, which means a decrease of 2.0 thousand persons compared with the end of 2016. Simultaneously, 839.4 thousand **rural residents** were recorded in the Voivodship as of the end of 2017, by 10.6 thousand more than a year earlier. Thus, the percentage of rural population (ruralisation rate) accounted for 36.1% compared with 35.8% at the end of 2016. By comparison, the share of rural residents in the total population of Poland was higher at the end of 2017 and reached 39.9%.

Women accounted for 51.3% of the total population of the Voivodship, and the **feminisation rate** (number of women per 100 men) was 105 in the Voivodship in total, 109 in urban population and 98 in rural areas (like in 2016).

In 2017, the **number of children and youth of the pre-working age** (0-17 years) accounted for 19.6% of the Voivodship's population and decreased by 0.1 percentage point on 2016. The share of **working age people** (18-59/64) in the total population was 60.9% (against 61.6% in 2016). A further growth in the number of **post-working age people** (60/65 years and more) was observed. The share of this group in the total population was 19.5%, by 0.6 percentage points more than in 2016.

An increase in **age dependency ratio**, i.e. the number of people of non-working age per 100 persons of working age was the effect of changes in the population age profile. In 2017, there were 64.2 people of non-working age per 100 persons of working age (in 2016 – 62.3 people).

The population of Pomorskie Voivodship is slowly ageing, yet not as markedly as countrywide. This is confirmed by, for example, a gradual increase in the **median age** of the population and the value of elderly population ratio or ageing index. In 2017, the median age in the Voivodship amounted to 39.3 years, while a year earlier it was 39.0 years. The **elderly population ratio** (share of people aged 65 and more in the total population) increased from 15.3% in 2016 to 15.8% in 2017. There were 96 people aged 65 and more (**ageing index**) per 100 people aged 0-14 in 2017, while a year earlier – 93 people. Simultaneously, the **life expectancy**, which in 2017 amounted to 74.8 years for men and 81.7 years for women (in 2016, 74.5 and 81.7, respectively) is rising.

Vital statistics belongs to those demographic phenomena that undoubtedly affect the rate of population growth or loss in a given region. In 2017, the number of births was by 5.8 thousand bigger than the number of deaths. As a result, the **natural increase** in Pomorskie Voivodship (per 1,000 people) was the highest in Poland, like in the previous year, and reached 2.5 (2.0 in 2016). This indicator stood at of 0.8 (against 0.7 in 2016) in cities, while in rural areas, it increased from 4.4 in 2016 to 5.6 in 2017.

In 2017, **female fertility rate** (the number of live births per 1000 women aged 15-49) was 49.30 in Pomorskie Voivodship, and was the highest in Poland (44.19).

In 2016, diseases of the circulatory system, accounting for 41.4% of the total number of deaths in the Voivodship, were the **most common causes of deaths** both in the Voivodship and countrywide. They were followed by neoplasms – 29.8% (respectively 43.3% and 27.3% countrywide).

In 2017, the Voivodship recorded 12.6 thousand **new marriages**, by 1.6% more than in 2016 and 5.4 per 1,000 people (like a year earlier). In 2017, 64 **separations** and 3734 **divorces** were adjudicated in Pomorskie Voivodship (by 7.2% and 3.0% less, respectively, than in 2016).

Population migrations, in addition to the natural increase, are an important factor affecting the population size. In 2017, as in the previous year, both **internal and international net migration for permanent residence** was positive. The total population increased by 3.6 thousand persons, i.e. 1.5

per 1,000 inhabitants of the Voivodship. Net migration per 1,000 inhabitants was positive in Poland and reached 0.04 at the end of 2017.

In 2017, a 30.9 thousand people were registered for permanent residence in Pomorskie Voivodship, including 947 people from abroad. Women prevailed in the **inflowing population** (53.1%) and people settling in cities (54.0%). The **population outflow** was 27.3 thousand people, including 986 people who moved abroad (deregistered from permanent residence). Women (52.7%) and city dwellers (64.5%) more often deregistered from permanent residence in the Voivodship.

1. Stan i struktura ludności

1. Size and population structure

Dane o liczbie i rozmieszczeniu ludności opracowano **metodą bilansową**. Metoda bilansowa jest stosowana do opracowywania szacunków danych o liczbie i strukturze ludności w okresach między spisowych. Zakłada ona przyjęcie wyników ostatniego spisu powszechnego ludności za bazę wyjściową, a następnie uwzględnianie danych o ruchu naturalnym (urodzenia i zgony) oraz migracjach (na pobyt stały i czasowy).

Data on the size and spatial distribution of the population have been compiled using the **balance method**. The balance method is applied preparing data on the population size and structure between censuses. This method assumes the adoption of the results of the last census for the initial base followed by taking into account data on vital statistics (births and deaths) and migrations (for permanent residence and for temporary stay).

Bilansów stanu i struktury ludności dokonuje się według następującego schematu:

Stan ludności na początek okresu (roku, półrocza)

- + urodzenia żywe
- zgony
- + saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały
- + saldo ludności zameldowanej na pobyt czasowy
- +(-) przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych
- = stan ludności na końcu okresu (roku, półrocza).

Balances of the population size and structure are prepared as follows:

The population size at the beginning of the period (year, half-year)

- + live births
- deaths
- + balance of internal and international migration for permanent residence
- + balance of population registered for temporary stay
- +(-) changes in the population size due to administrative changes
- = the population size at the end of the period (year, half-year).

Tablica 1. Ludność na podstawie bilansów w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Table 1. Population on the basis of balances in 2017

As of 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>	Specification
Ogółem	2324251	1131951	1192300	Total
miasta	1484837	708833	776004	urban areas
wieś	839414	423118	416296	rural areas
Ludność na 1 km ²	127	62	65	Population per 1 km ²

1.1. Stan ludności

1.1. Size of population

W województwie pomorskim liczba ludności systematycznie wzrasta od 2000 r. Wpływ na to miał obserwowany od wielu lat dodatni przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. województwo pomorskie zamieszkiwało 2324,3 tys. osób, o 8,6 tys. więcej niż w poprzednim roku. Tempo przyrostu ludności wyniosło 0,4%, co oznacza, że na każde 1000 mieszkańców województwa przybyły 4 osoby (w 2016 r. było to 0,3%, tj. przybyły odpowiednio 3 osoby). Przyrost ludności odnotowano jeszcze tylko w województwach: małopolskim, mazowieckim, podkarpackim i wielkopolskim. W Polsce w latach 2012-2016 notowano spadek liczby ludności, natomiast w 2017 r. w stosunku do 2016 r. przybyło 0,6 tys. osób.

Mieszkańcy województwa pomorskiego stanowili 6,0% ludności Polski. Pod względem liczby ludności województwo pomorskie zajmowało 7 miejsce w kraju po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim, małopolskim, dolnośląskim i łódzkim.

The population has been systematically increasing in Pomorskie Voivodship since 2000 which was due to both positive natural increase and positive net internal and international migration for permanent residence. As 31 XII 2017, there were 2,324.3 thousand inhabitants in Pomorskie Voivodship, by 8.6 thousand more than in the previous year. The rate of population growth reached 0.4%, which means that the number of residents increased by 4 persons per every 1,000 inhabitants of the Voivodship (in 2016, 0.3%, i.e. 3 persons respectively). The population growth was also recorded only in Małopolskie, Mazowieckie, Podkarpackie and Wielkopolskie. In 2012-2016, a decline in the population size was recorded countrywide, while in 2017, compared to 2016, there were 0.6 thousand people more.

The inhabitants of Pomorskie Voivodship made up 6.0% of the population of Poland. In terms of population size, Pomorskie was ranked 7th in Poland following Mazowieckie, Śląskie, Wielkopolskie, Małopolskie, Dolnośląskie and Łódzkie.

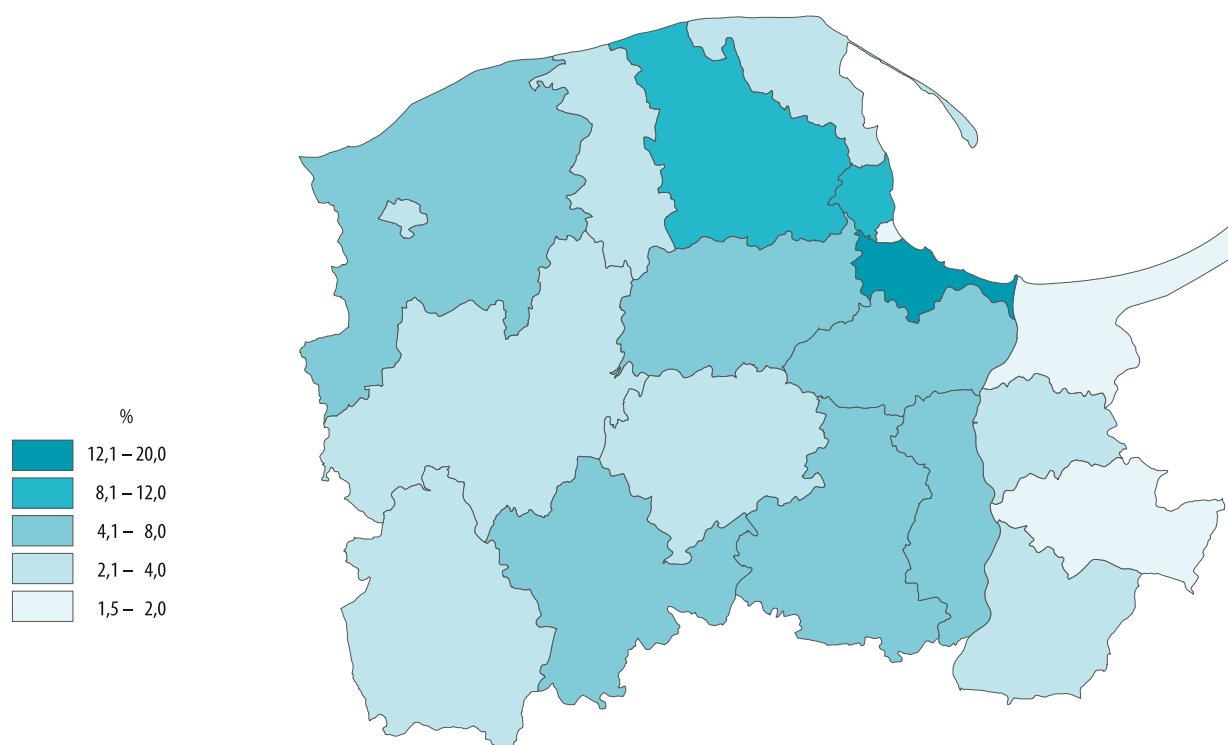
Wykres 1.   **Ludność**
Chart 1.   *Population*

Na koniec 2017 r. w województwie pomorskim najwięcej ludności liczyły miasta na prawach powiatu Gdańsk (464,3 tys. osób) i Gdynia (246,3 tys. osób), a także powiat wejherowski (213,8 tys. osób). Najniższą liczbę ludności odnotowano w powiecie nowodworskim (35,9 tys. osób) oraz w Sopocie (36,5 tys. osób).

At the end of 2017, the biggest number of inhabitants was recorded in cities with powiat status Gdańsk (464.3 thousand people) and Gdynia (246.3 thousand people) as well as Wejherowski Powiat (213.8 thousand). Nowodworski Powiat (35.9 thousand people) and Sopot (36.5 thousand people) were the least populated.

Mapa 1. Udział ludności powiatów w ogólnej liczbie ludności województwa w 2017 r.
Map 1. Share of population of powiats in total population of Voivodship in 2017

Gęstość zaludnienia

Liczba ludności przypadająca na 1 km² powierzchni danego obszaru.

Density of population

Population number per 1 km² of an area.

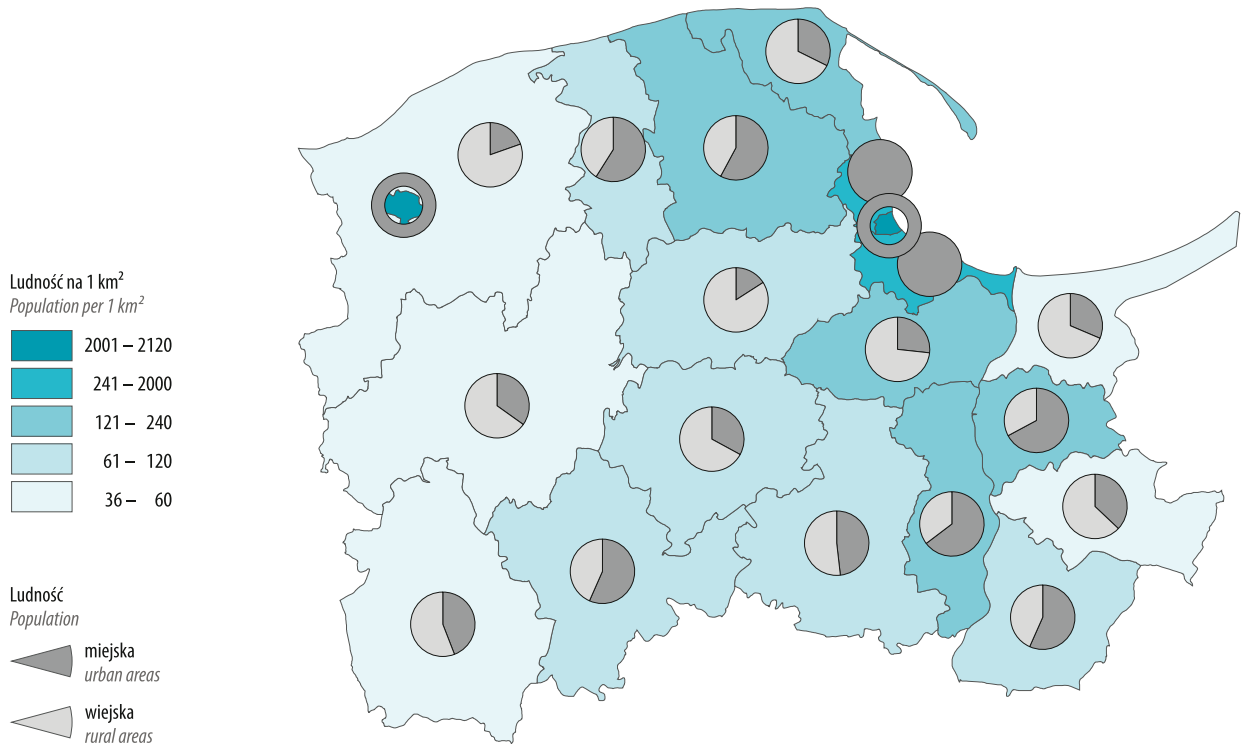
Powierzchnia województwa pomorskiego liczyła 18310 km², co stanowiło 5,9% powierzchni Polski. Gęstość zaludnienia wyniosła 127 osób na 1 km² i była wyższa niż dla kraju o 4 osoby. Województwem o największym zagęszczeniu ludności było województwo śląskie (369 osób na 1 km²), a o najmniejszym województwo podlaskie i warmińsko-mazurskie (po 59 osób na 1 km²).

The area of Pomorskie Voivodship amounted to 18,310 km², which represented 5.9% of Poland's area. The population density reached 127 people per 1 km² and was by 4 persons bigger than countrywide. Śląskie had the highest density (369 people per 1 km²), while Podlaskie and Warmińsko-Mazurskie Voivodships were the least inhabited (59 people per 1 km²).

Na terenie województwa pomorskiego gęstość zaludnienia była zróżnicowana przestrzennie – od 2120 osób na 1 km² w Słupsku do 36 osób na 1 km² w powiatach bytowskim i człuchowskim.

The population density was diversified in Pomorskie Voivodship – from 2,120 people per 1 km² in Słupsk to 36 people per 1 km² in Bytowski and Człuchowski Powiats.

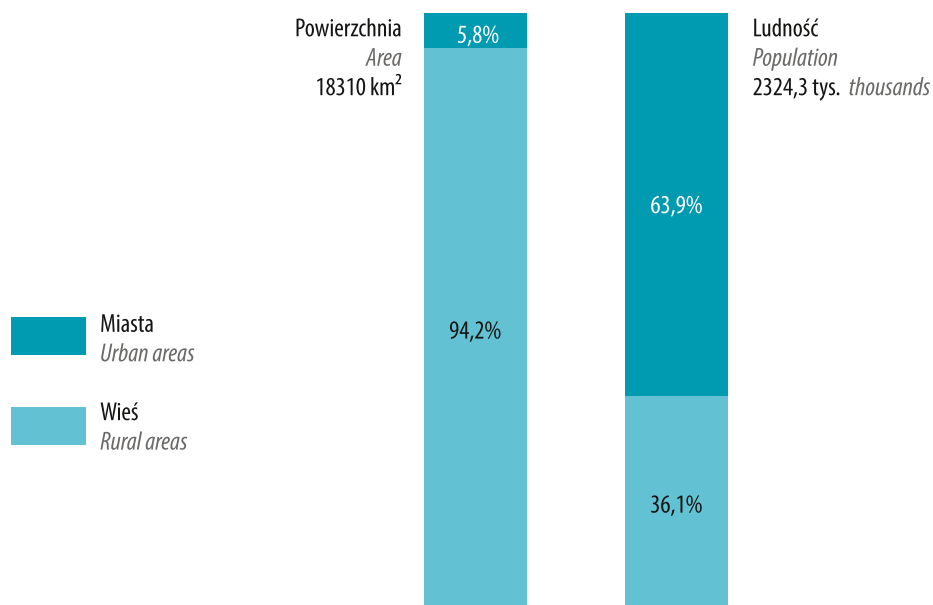
Mapa 2. Gęstość zaludnienia według powiatów w 2017 r.
Map 2. Density of population by powiats in 2017

1.2. Ludność według miejsca zamieszkania

1.2. Population by place of residence

Wykres 2. Powierzchnia i ludność w 2017 r.
Chart 2. Total area and population in 2017

Podobnie jak w całym kraju, w województwie pomorskim przeważała ludność zamieszkała w miastach. W końcu 2017 r. było to 1484,8 tys. osób. Współczynnik urbanizacji (odsetek ludności miejskiej) wyniósł 63,9% i był wyższy niż Polsce o 3,8 p.proc. W 12 województwach kraju przeważała ludność miejska, przy czym największy jej udział odnotowano w województwie śląskim (76,9%).

Z powodu spadku liczby ludności w miastach w porównaniu z 2016 r. (o 2,0 tys.), współczynnik urbanizacji zmniejszył się o 0,3 p.proc. Jego coroczny spadek (od 0,2 p.proc. do 0,4 p.proc.) obserwujemy od 2000 r.

W 2017 r. w większości powiatów województwa (za wyjątkiem Gdańska i powiatów: gdańskiego, wejherowskiego i kartuskiego) odnotowano ubytek liczby ludności miejskiej w stosunku do 2016 r. Współczynnik urbanizacji zmniejszył się w powiatach, z wyjątkiem nowodworskiego. Wskaźnik powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano w powiatach malborskim (67,2%) i tczewskim (64,7%). Natomiast powiatami, których mieszkańcy miast stanowili mniej niż 30% ogólnej liczby ludności były: kartuski (15,9%), słupski (19,6%) i gdański (26,7%).

Ludność Gdańska, największego miasta województwa pomorskiego, stanowiła 20,0% ogólnej liczby ludności województwa.

Like in the whole country, urban population prevailed in Pomorskie Voivodship. It reached 1,484.8 thousand people at the end of 2017. The urbanisation rate (the percentage of urban population) accounted for 63.9% and was by 3.8 percentage points higher than country-wide. Urban population prevailed in 12 voivodships, its largest share was recorded in Śląskie Voivodship (76.9%).

Due to a 2.0 thousand people decrease in urban population compared to 2016, the urbanisation rate fell by 0.3 percentage points. Its annual decline (from 0.2 to 0.4 percentage points) has been observed since 2000.

In 2017, there was a decrease in urban population, compared to 2016, in most powiats of the Voivodship (except for Gdańsk and Gdański Powiat, Wejherowski and Kartuski). The urbanisation rate decreased in all, except for Nowodworski Powiat. The rate above the Voivodship average was recorded in Malborski (67.2%) and Tczewski (64.7%) Powiats. However, urban population accounted for less than 30% of the total population of Kartuski (15.9%), Słupski (19.6%) and Gdański (26.7%) Powiats.

The population of Gdańsk, the largest city in Pomorskie, accounted for 20.0% of the total population of the Voivodship.

W końcu 2017 r. w województwie pomorskim gęstość zaludnienia w miastach wyniosła 1395 osób na 1 km² (dla Polski – odpowiednio 1054 osoby) i był to jeden z wyższych wskaźników w kraju. Największe zaludnienie odnotowano w województwie mazowieckim (1598 osób na 1 km²), a najmniejsze w opolskim (640 osób na 1 km²).

Pod względem gęstości zaludnienia w miastach zauważalne jest zróżnicowanie przestrzenne w powiatach województwa pomorskiego – od 2283 osób na 1 km² w powiecie tczewskim do 93 osób na 1 km² w powiecie nowodworskim.

Wśród gmin miejskich największe zagęszczenie ludności odnotowano w Tczewie – 2692 osoby na 1 km², a najmniejsze w Krynicy Morskiej – 11 osób na 1 km².

At the end of 2017, the population density of cities in Pomorskie Voivodship amounted to 1,395 people per 1 km². It was one of the highest rates countrywide (1,054 people per 1 km²), while the highest rate was recorded in Mazowieckie Voivodship (1,598 people per 1 km²), and the lowest in Opolskie (640 people per 1 km²).

In terms of population density in towns, powiats of Pomorskie Voivodship also displayed significant spatial differentiation – from 2,283 people per 1 km² in Tczewski Powiat to 93 people per 1 km² in Nowodworski.

Among urban gminas, the highest population density was recorded in Tczew – 2,692 people per 1 km², and the lowest in Krynica Morska – 11 people per 1 km².

Tablica 2. Miasta i ludność w miastach w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Table 2. Towns and population in urban areas in 2017
As of 31 XII

Liczba ludności <i>Number of population</i>	Miasta <i>Towns</i>	Ludność w miastach <i>Population in urban areas</i>	
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>		w % ogółu ludności <i>in % of total population</i>
Ogółem <i>Total</i>	42	1484837	63,9
Poniżej 5000 <i>Below</i>	8	25397	1,1
5000–9999	11	78823	3,4
10000–19999	8	103178	4,4
20000–49999	11	415157	17,9
50000–99999	2	151722	6,5
100000 i więcej <i>and more</i>	2	710560	30,6

W dalszym ciągu na terenie województwa obserwuje się wzrost liczby mieszkańców wsi, gdzie na koniec 2017 r. mieszkało 839,4 tys. – o 1,3% (10,6 tys.) więcej niż rok wcześniej. Oznacza to, że w ciągu 2017 r. na każde 1000 mieszkańców wsi przybyło 13 osób. Współczynnik ruralizacji (odsetek ludności wiejskiej) wyniósł 36,1%. W ogólnej liczbie ludności Polski udział mieszkańców wsi był wyższy niż w województwie pomorskim i w końcu 2017 r. wyniósł 39,9%. Ludność wiejska przeważała w czterech województwach, a najbardziej w województwie podkarpackim (58,8%).

W 2017 r. wzrost liczby ludności zamieszkałej na wsi w porównaniu z 2016 r. odnotowano w 14 powiatach województwa, w tym największy w powiatach sąsiadujących z Trójmiastem: puckim (3,8%), kartuskim (2,5%), gdańskim (2,4%) i wejherowskim (1,6%). W powiecie puckim odnotowano również największy wzrost wskaźnika ruralizacji – z 65,9% do 67,7%.

The number of rural population in the Voivodship is systematically increasing. At the end of 2017, it reached 839.4 thousand people – by 1.3% (10.6 thousand) more than in the prior year. This means an increase of 13 people to every 1,000 rural residents during 2017. The ruralisation rate (percentage of rural population) made up 36.1%. The share of rural residents was higher in the total population of Poland than in Pomorskie Voivodship and reached 39.9% at the end of 2017. The rural population predominated in four voivodships, the most in Podkarpackie (58.8%).

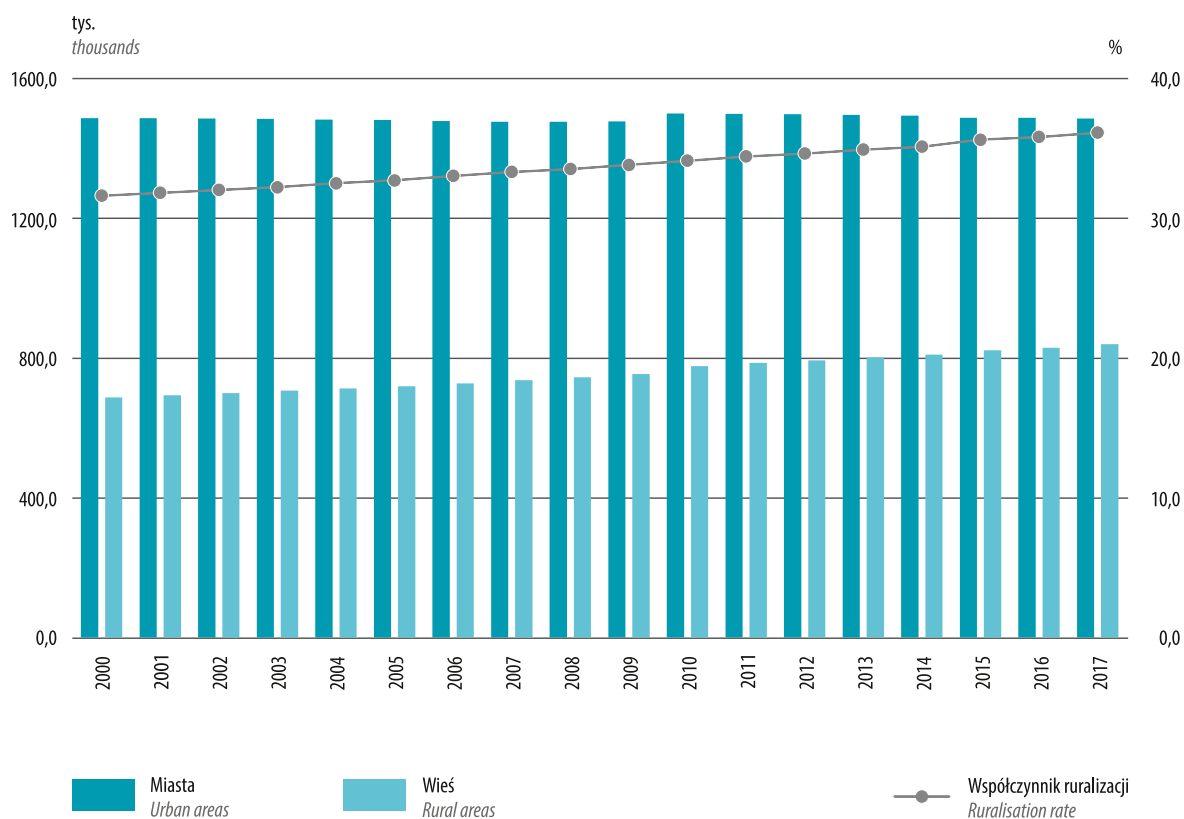
In 2017, 14 powiats of Pomorskie Voivodship recorded an increased number of rural population in comparison with 2016, the largest around the Tri-City: Pucki (3.8%), Kartuski (2.5%), Gdański (2.4%) and Wejherowski (1.6%) Powiats. Pucki Powiat also achieved the largest increase in ruralisation rate – from 65.9% to 67.7%.

W 2017 r. najliczniejsza gmina wiejska województwa pomorskiego – Żukowo (30,6 tys. osób) odnotowała również największy przyrost liczby ludności w porównaniu z 2016 r. (5,3%).

In 2017, the largest rural gmina of Pomorskie Voivodship – Żukowo (30.6 thousand people) also recorded the highest population growth in comparison with 2016 (5.3%).

Wykres 3. Ludność według miejsca zamieszkania
Chart 3. Population by place of residence

Gęstość zaludnienia na wsi na koniec 2017 r. była zdecydowanie niższa niż w miastach i wyniosła 49 osób na 1 km². W kraju wskaźnik ten był nieznacznie wyższy – 53 osoby na 1 km². Wśród województw największą liczbą osób na wsi na 1 km² charakteryzowało się województwo małopolskie (130), a najmniejszą podlaskie (24).

W województwie pomorskim gęstość zaludnienia na wsi wahała się od 108 osób na 1 km² w powiecie puckim do 21 osób na 1 km² w powiecie człuchowskim.

The rural population density was definitely lower than urban at 49 people per 1 km² at the end of 2017. Nationally, this rate was slightly higher – 53 people per 1 km². Małopolskie had the highest number of rural population per 1 km² (130), whereas Podlaskie Voivodship recorded the smallest number of rural residents (24).

The rural population density in Pomorskie Voivodship ranged from 108 people per 1 km² in Pucki Powiat to 21 people per 1 km² in Człuchowski Powiat.

Tablica 3. Gminy zamieszkane przez ludność wiejską w 2017 r.
 Stan w dniu 31 XII
Table 3. Gminas and rural population in 2017
As of 31 XII

Liczba ludności <i>Number of population</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Ludność na wsi <i>Rural population</i>	
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>		w % ogółu ludności <i>in % of total population</i>
Ogółem <i>Total</i>	101	839414	36,1
Poniżej 2000 <i>Below</i>	2	1410	0,1
2000–4999	32	120447	5,2
5000–6999	23	138767	6,0
7000–9999	18	155122	6,7
10000 i więcej <i>and more</i>	26	423668	18,2

a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
a Rural and urban-rural.

1.3. Ludność według płci

1.3. Population by sex

Struktura ludności według płci w województwach, podobnie jak w kraju, od wielu lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety. W końcu 2017 r. w województwie pomorskim kobiety stanowiły 51,3%, przy czym ich udział był wyższy w miastach niż na wsi (52,3% wobec 49,6%). W kraju udział kobiet był niewiele wyższy niż w województwie pomorskim i wyniósł 51,6%.

The population structure by sex, both in voivodships and countrywide, has been stable for many years. Women prevail slightly in the total population. At the end of 2017, women accounted for 51.3% in Pomorskie Voivodship, but their share was higher in cities than in rural areas (52.3% compared to 49.6%). Women had a slightly bigger share countrywide than in Pomorskie Voivodship – 51.6%.

Tablica 4. Ludność według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Table 4. Population by place of residence, sex and age groups in 2017

As of 31 XII

Wiek Age	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas		Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males		
	ogółem grand total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Ogółem Total	2324251	1131951	1484837	708833	839414	423118	105	109	98
0-4 lata years	127402	65313	76124	39002	51278	26311	95	95	95
5-9	136319	70179	78934	40607	57385	29572	94	94	94
10-14	121417	62359	68572	35308	52845	27051	95	94	95
15-19	117138	59797	65289	33469	51849	26328	96	95	97
20-24	133458	68206	74740	37880	58718	30326	96	97	94
25-29	165878	83812	98873	49342	67005	34470	98	100	94
30-34	195026	97811	126505	62742	68521	35069	99	102	95
35-39	190770	96056	125216	62729	65554	33327	99	100	97
40-44	177080	89065	114878	57200	62202	31865	99	101	95
45-49	144587	73042	90670	45121	53917	27921	98	101	93
50-54	134956	67017	83512	40467	51444	26550	101	106	94
55-59	150284	73334	96215	45318	54069	28016	105	112	93
60-64	161724	75859	111731	50461	49993	25398	113	121	97
65-69	139950	63645	101521	44635	38429	19010	120	127	102
70-74	79676	34475	60210	25480	19466	8995	131	136	116
75-79	60192	23500	45138	17346	15054	6154	156	160	145
80-84	47723	16875	35824	12688	11899	4187	183	182	184
85 lat i więcej years and more	40671	11606	30885	9038	9786	2568	250	242	281

W województwie najwyższym udziałem kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców danego powiatu charakteryzowały się miasta na prawach powiatu: Sopot (53,5%), Słupsk (52,9%), Gdynia (52,8%) i Gdańsk (52,6%), a najniższym powiaty kościerski i słupski (po 50,0%).

In the Voivodship the highest share of women in the total number of inhabitants of a powiat was characteristic for cities with powiat status: Sopot (53.5%), Słupsk (52.9%), Gdynia (52.8%) and Gdańsk (52.6%). Kościerski and Słupski Powiat concentrated the lowest rates (50.0% each).

Współczynnik feminizacji

Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Feminisation rate

Number of women per 100 men.

W 2017 r. w województwie pomorskim współczynnik feminizacji ukształtował się na tym samym poziomie co w 2016 r. i wyniósł 105. W kraju był niewiele wyższy – na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet. Województwem o największej przewadze liczby kobiet nad liczbą mężczyzn było województwo łódzkie, gdzie analizowany wskaźnik wyniósł 110.

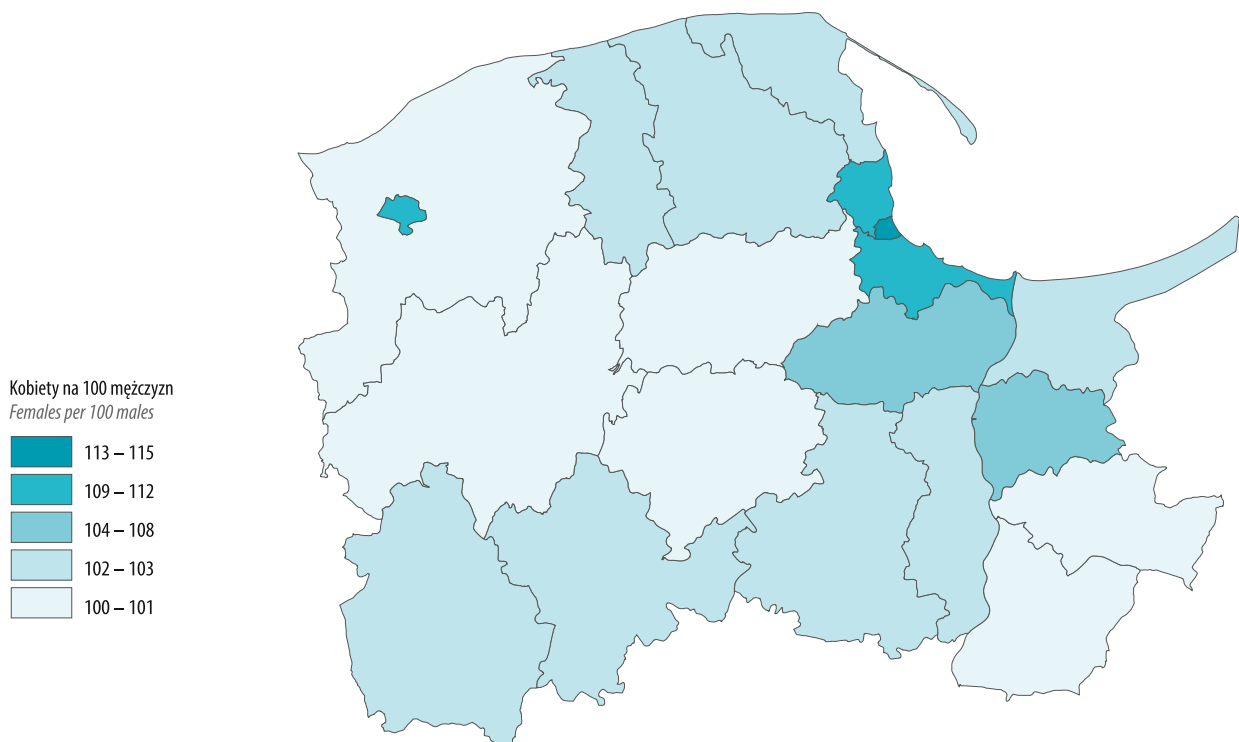
Wielkość współczynnika feminizacji różni się w zależności od miejsca zamieszkania. W miastach województwa pomorskiego występowała liczebna przewaga kobiet, a na 100 mężczyzn przypadało przeciętnie 109 kobiet. Na wsi sytuacja była odwrotna – na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet. W kraju przewaga kobiet występowała zarówno w mieście (111), jak i na wsi (101).

In 2017, the feminisation rate in Pomorskie Voivodship was the same as in 2016 and stood at 105. It was not much higher countrywide – there were 107 women to 100 men. Łódzkie recorded the biggest prevalence of women over men, i.e. 110.

The feminisation rate shows a significant disparity between urban and rural areas. Women outnumbered men in cities of Pomorskie Voivodship – there were on average 109 women to every 100 men. In rural areas, on the contrary, there were 98 women per 100 men. Countrywide, the prevalence of women occurred in both urban (111) and rural areas (101).

Mapa 3.
Map 3.

Współczynnik feminizacji według powiatów w 2017 r.
Feminisation rate by powiats in 2017

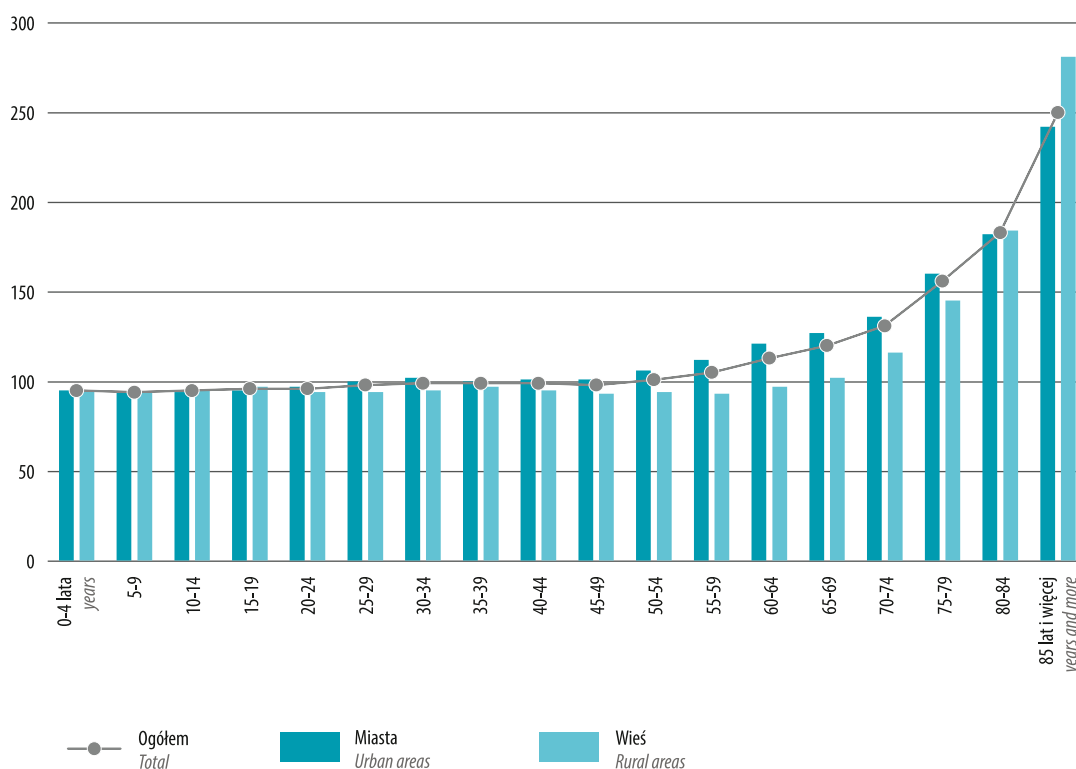
W województwie pomorskim najwyższą wartość współczynnika feminizacji zaobserwowano w miastach na prawach powiatu: w Sopocie, gdzie współczynnik feminizacji wyniósł 115, w Słupsku i Gdyni – po 112 oraz w Gdańsku – 111.

Relacje obydwu płci i nadwyżki jednej nad drugą zmieniają się w zależności od wieku. Większa liczba urodzeń chłopców niż dziewczynek powoduje, że w młodszych grupach wieku współczynnik feminizacji jest mniejszy niż 100. Analizując 5-letnie grupy wieku w 2017 r. można zauważyć, że nadwyżka liczby mężczyzn utrzymywała się do 49 roku życia, a współczynnik feminizacji w grupie 0-49 lat wyniósł 97. W kolejnych grupach wieku notowano już nadwyżkę liczby kobiet. Nadumieralność mężczyzn powoduje, że w starszych grupach wieku przewaga kobiet jest już znacząca. W grupie wiekowej 70 lat i więcej na 100 mężczyzn przypadały 164 kobiety.

In Pomorskie Voivodship, the highest value of feminisation rate was recorded in cities with powiat status: in Sopot, where it reached the value of 115, Słupsk and Gdynia – 112 in each and 111 in Gdańsk.

The proportions between sexes and prevalence of one over the other vary according to age. More boys are born than girls. Therefore, the feminisation rate in younger groups is below 100. Analysing 5-year age groups in 2017, it shows that until age 49 inclusive, men outnumbered women. The feminisation rate stood at 97 in the 0-49 age group. The female advantage was observed in subsequent age groups. Excess mortality of men means that the prevalence of women is significant in older age groups. There were 164 women per 100 men among people aged 70 years and more.

Wykres 4. Współczynnik feminizacji według grup wieku w 2017 r.
Chart 4. Feminisation rate by age groups in 2017

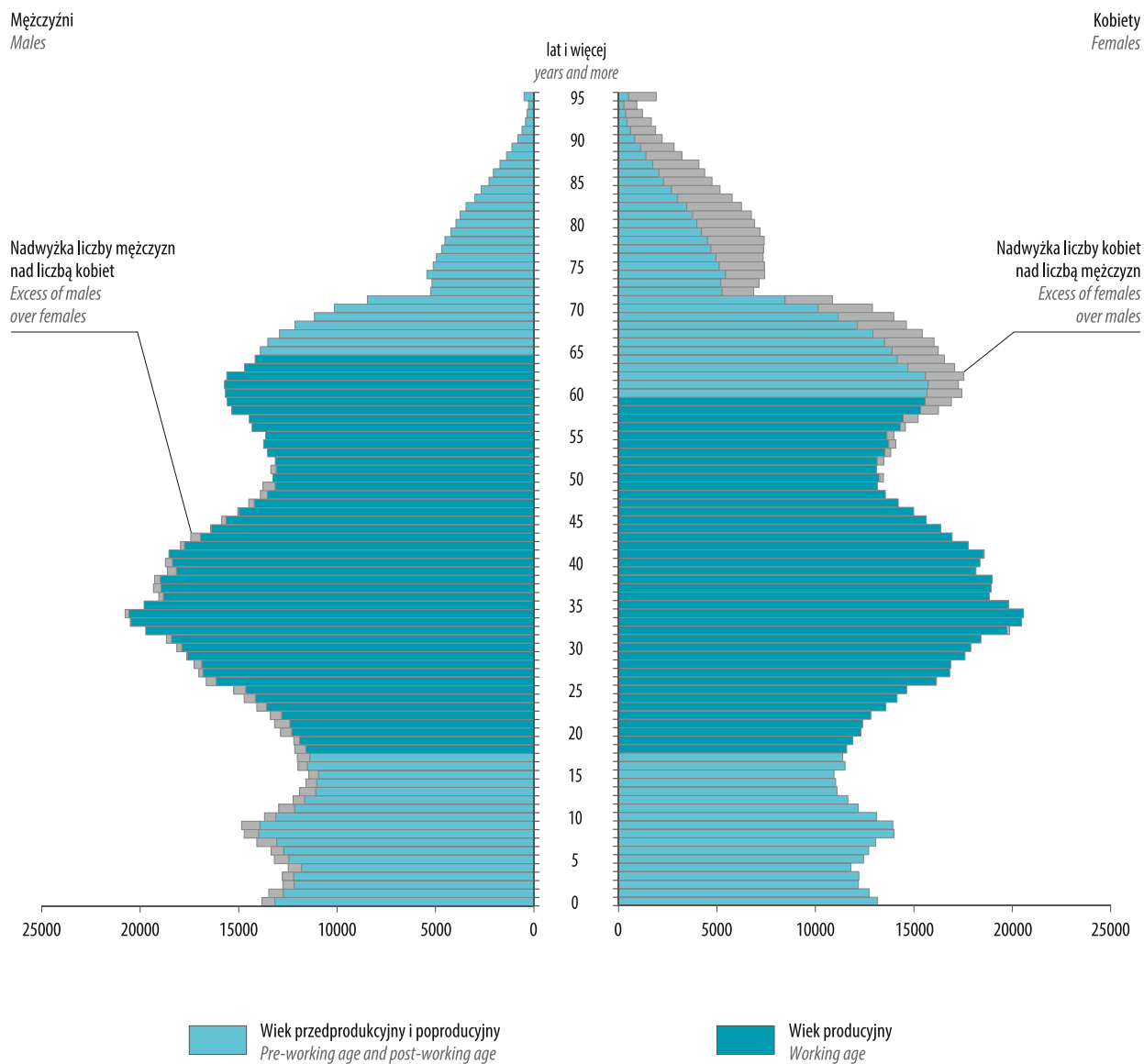
Różnice w proporcji płci w poszczególnych grupach wieku przebiegają odmiennie w miastach i na wsi. W 2017 r. w miastach przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet występowała do 24 roku życia. Współczynnik feminizacji w tej grupie wieku wyniósł 95. Natomiast na

Discrepancies between sexes in different age groups are distributed differently in urban and rural areas. In 2017, male urban residents prevailed in the age group up to 24. Feminisation rate in this age group was 95. In contrast, the surplus of men in rural areas was recorded in the 0-64 age

wsi nadwyżka mężczyzn była notowana w grupie 0-64 lata, dla której analizowany wskaźnik wyniósł 95. W pozostałych grupach wieku występowała przewaga kobiet, w tym w grupie wiekowej 70 lat i więcej na 100 mężczyzn przypadało 167 kobiet w miastach i 157 na wsi.

group, for which the analysed indicator was 95. Women outnumbered men in other age groups, of which people aged 70 years and more with 167 women per 100 men in urban and 157 women in rural areas.

Wykres 5. Ludność według płci i wieku w 2017 r.
Chart 5. Population by sex and age in 2017

1.4. Ludność według ekonomicznych grup wieku

1.4. Population by economic age groups

Ekonomiczne grupy wieku:

- wiek przedprodukcyjny – mężczyźni i kobiety w wieku 0-17 lat,
- wiek produkcyjny – mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat:
  - wiek mobilny (18-44 lata mężczyźni i kobiety),
  - wiek niemobilny (45-64 lata mężczyźni i 45-59 lat kobiety),
- wiek poprodukcyjny – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety – 60 lat i więcej.

Economic age groups:

- pre-working age – males and females aged 0-17,
- working age – males aged 18-64 and females aged 18-59:
  - mobility age (18-44 males and females),
  - non-mobility age (45-64 males and 45-59 females),
- post-working age – 65 and more for males and 60 and more for females.

Ludność w wieku nieprodukcyjnym

Ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

The non-working age population

The pre-working age population and the post-working age population.

Tablica 5. Ludność według ekonomicznych grup wieku w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

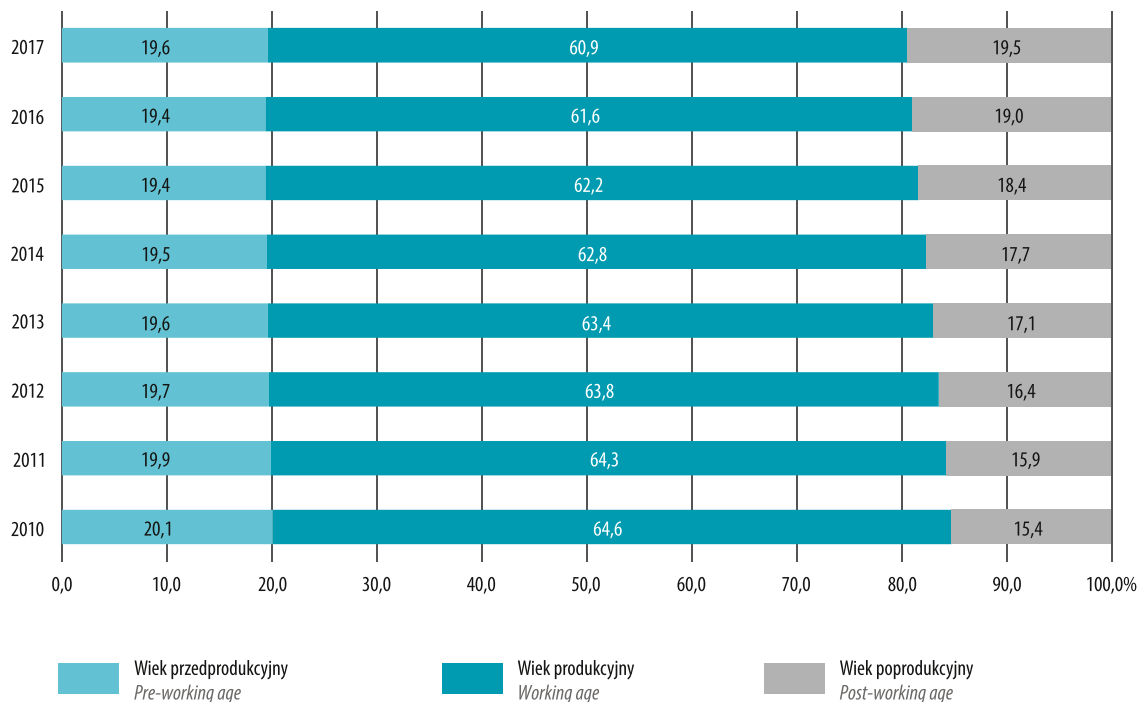
Table 5. Population by economic age groups in 2017
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Mężczyźni Males	Kobiety Females
Ogółem Total	2324251	1484837	839414	1131951	1192300
w wieku: of age:					
Przedprodukcyjnym Pre-working	454426	262488	191938	233290	221136
Produkcyjnym Working	1415748	887501	528247	748560	667188
mobilnym mobility	910062	566643	343419	459308	450754
niemobilnym non-mobility	505686	320858	184828	289252	216434
Poprodukcyjnym Post-working	454077	334848	119229	150101	303976

W 2017 r. w województwie pomorskim po raz kolejny zmieniła się struktura ludności według ekonomicznych grup wieku. Istotne zmiany dotyczyły udziału osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Natomiast nieznacznie wzrósł udział osób w wieku przedprodukcyjnym. Analogiczna sytuacja wystąpiła w kraju.

2017 was another year in Pomorskie Voivodship to record a change in the population structure according to economic age groups. Substantial changes occurred in the share of people of working and post-working age in the total population. Only the share of pre-working age population mounted up slightly. A similar situation occurred countrywide.

Wykres 6. Ludność według ekonomicznych grup wieku
Chart 6. Population by economic age groups

W końcu 2017 r. w województwie pomorskim było 454,4 tys. dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym. W porównaniu z 2016 r. ich liczba wzrosła o 4,2 tys., a udział w ogólnej liczbie ludności województwa wyniósł 19,6% (w Polsce – 18,0%). Pod tym względem województwo pomorskie znalazło się na pierwszej pozycji w kraju, a na ostatnim województwo opolskie z udziałem 15,9%.

Na koniec 2017 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 1415,7 tys. osób, co stanowiło 60,9% ogólnej liczby ludności województwa. Po województwach łódzkim i mazowieckim był to jeden z najniższych wskaźników, który w całym kraju wyniósł 61,2%. Natomiast najwyższym omawianym udziałem charakteryzowało się województwo opolskie – 62,6%.

At the end of 2017, there were 454.4 thousand pre-working age children and youth in Pomorskie Voivodship. In comparison with 2016, their number rose by 4.2 thousand, and the share in the total population of the Voivodship stood at 19.6%. It again ranked Pomorskie Voivodship first in Poland where the rate was 18.0%. The lowest share was recorded in Opolskie Voivodship – 15.9%.

At the end of 2017, working age population reached 1,415.7 thousand people, constituting 60.9% of the total population of the Voivodship. It was one of the lowest indicators, after Łódzkie and Mazowieckie, which accounted for 61.2% countrywide. The highest share was recorded in Opolskie Voivodship – 62.6%.

W województwie pomorskim, podobnie jak w Polsce, liczba ludności w wieku produkcyjnym oraz jej udział w ogólnej liczbie ludności zmniejszyły się po raz kolejny. W porównaniu z 2016 r. w województwie zmniejszeniu uległa zarówno liczba ludności w wieku mobilnym (o 7,0 tys., tj. o 0,5 p.proc.), jak i w wieku niemobilnym (o 3,5 tys., tj. o 0,2 p.proc.). Udziały obu grup w Polsce zmniejszyły się odpowiednio o 0,4 i 0,2 p.proc.

W dalszym ciągu obserwowany jest systematyczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, która w 2017 r. w województwie pomorskim liczyła 454,1 tys. osób. Zarówno w województwie, jak i w kraju, udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wzrósł o 0,6 p.proc. w porównaniu z 2016 r. W województwie pomorskim wskaźnik ten wyniósł 19,5% i był jednym z najniższych w kraju (po województwach: warmińsko-mazurskim, podkarpackim i wielkopolskim). W Polsce udział ludności w wieku poprodukcyjnym stanowił 20,8%. Natomiast najwyższy odsetek tej grupy ludności odnotowano w województwie łódzkim – 23,1%.

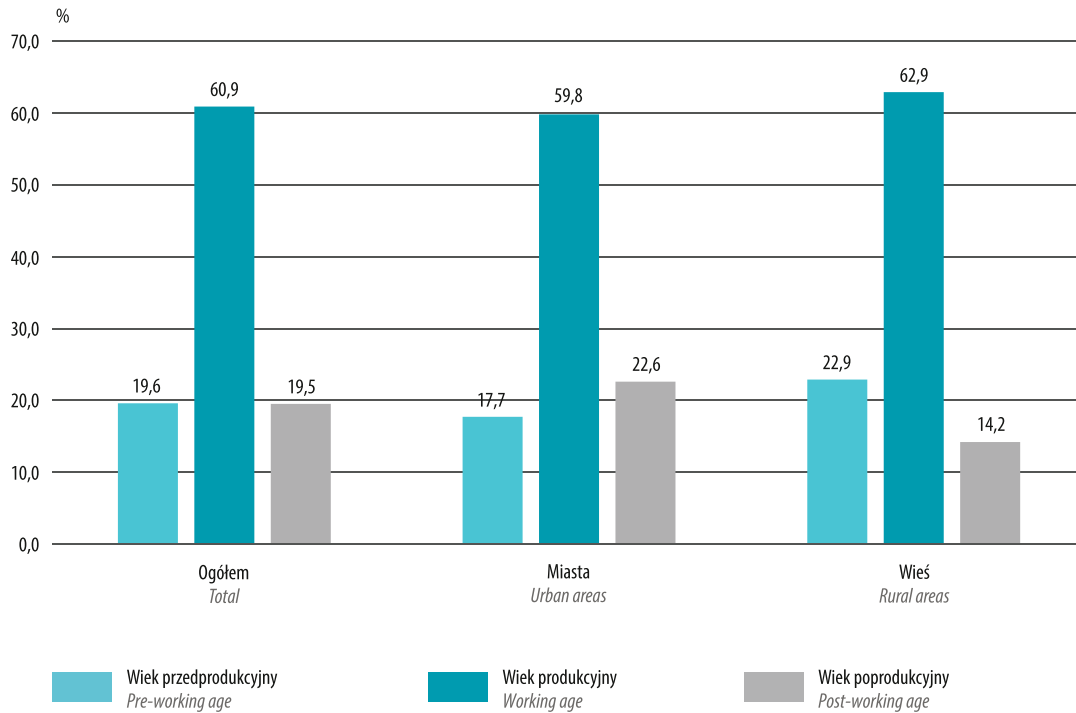
Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku różniła się w zależności od miejsca zamieszkania. W 2017 r. udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w miastach był niższy niż w województwie (odpowiednio o 1,9 i 1,1 p.proc.), podczas gdy na wsi wyższy (odpowiednio o 3,3 i 2,0 p.proc.). Odwrotna sytuacja dotyczyła ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział tej grupy osób w miastach był wyższy niż w województwie (o 3,0 p.proc.), natomiast na wsi niższy (o 5,3 p.proc.). Dodatkowo w miastach województwa pomorskiego wyższy był udział osób w wieku poprodukcyjnym (22,6%) niż przedprodukcyjnym (17,7%), podczas gdy na wsi wyższy był udział osób w wieku przedprodukcyjnym (22,9%) niż poprodukcyjnym (14,2%). Analogiczne relacje wystąpiły w strukturze analizowanych grup ludności w kraju.

In Pomorskie Voivodship, as in the whole country, the number of working age population and its share in the total population declined again. In comparison with 2016, the number of both mobility and non-mobility age people fell (by 7.0 thousand, i.e. 0.5 percentage points and 3.5 thousand, i.e. 0.2 percentage points respectively). Nationally, both groups decreased by 0.4 and 0.2 percentage points respectively.

There has been a systematic growth in the number of post-working age population which reached 454.1 thousand people in Pomorskie Voivodship in 2017. Both in the Voivodship and on a national scale, the share of post-working age people in the total population increased by 0.6 percentage points, compared to 2016. This indicator reached 19.5% in Pomorskie Voivodship and was one of the lowest in Poland (following Warmińsko-Mazurskie, Podkarpackie and Wielkopolskie). Nationally, the share of post-working age population was 20.8%. The highest percentage was recorded in Łódzkie Voivodship – 23.1%.

Urban and rural areas in Pomorskie Voivodship were characterised by a different population structure according to economic age groups. In 2017, the share of pre-working and working age people in cities was below the Voivodship's average (by 1.9 and 1.1 percentage points respectively), while it was higher in rural areas (by 3.3 and 2.0 percentage points respectively). The reverse situation occurred in post-working age population. Its share was above the Voivodship's average in cities (by 3.0 percentage points) and below in rural (by 5.3 percentage points). Additionally, urban areas in Pomorskie Voivodship concentrated higher percentage of post-working (22.6%) than pre-working age population (17.7%), while in rural areas the share of pre-working (22.9%) was higher than post-working age people (14.2 %). Similar relations occurred countrywide.

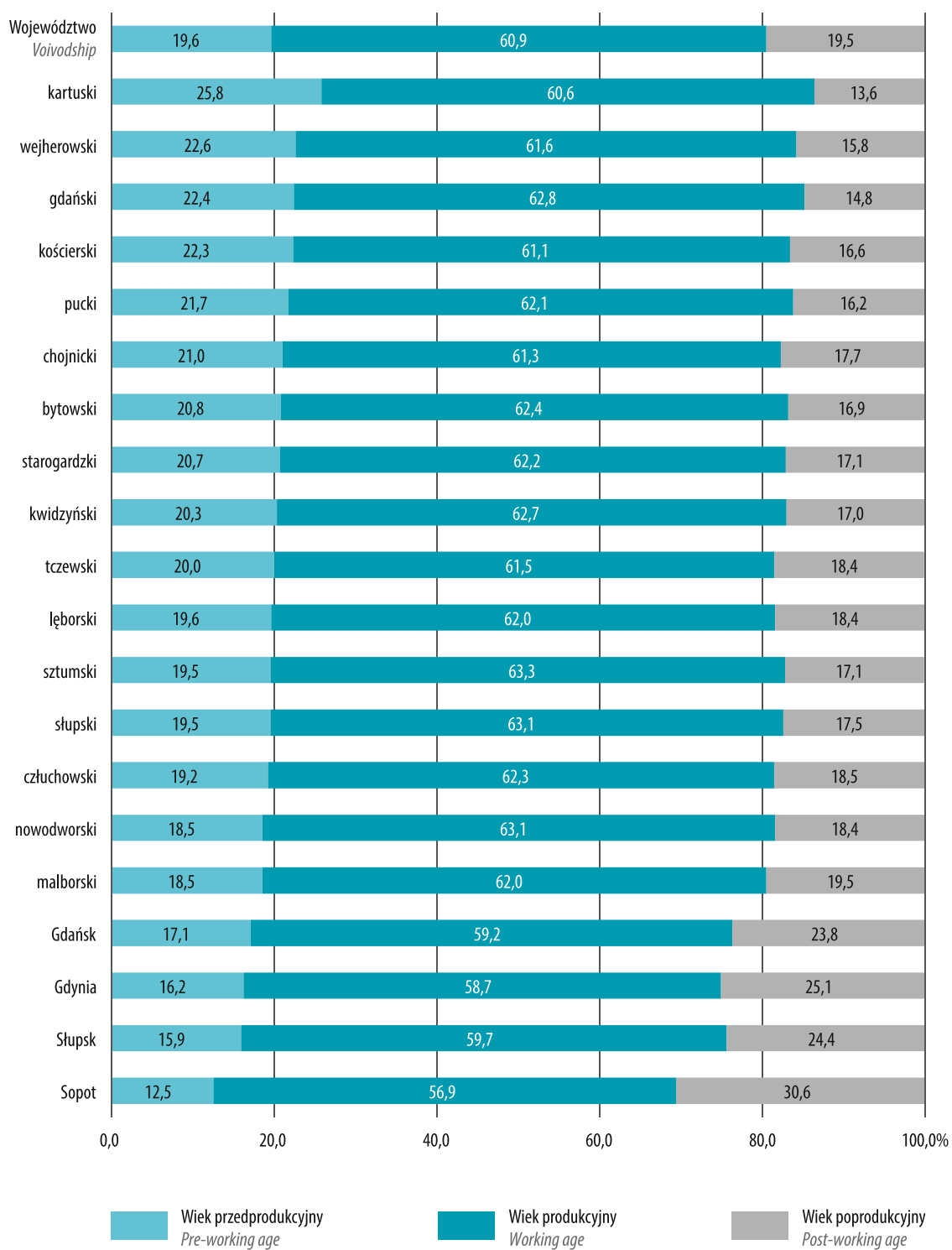
Wykres 7. Ludność według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2017 r.
 Chart 7. Population by economic age groups and place of residence in 2017

W powiatach województwa pomorskiego struktura ludności według ekonomicznych grup wieku była zróżnicowana. W 2017 r. najmniej korzystna sytuacja wystąpiła w miastach na prawach powiatu: Gdańsku, Gdyni, Słupsku i Sopocie. Najniższymi wskaźnikami charakteryzował się Sopot, w którym odnotowano najmniejszy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (12,5%) i produkcyjnym (56,9%), a także najwyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym (30,6%). Z kolei powiat kartuski odznaczał się najwyższym wśród powiatów odsetkiem ludności w wieku przedprodukcyjnym (25,8%) i najniższym odsetkiem ludności w wieku poprodukcyjnym (13,6%), przy czym udział osób w wieku produkcyjnym był jednym z niższych w województwie (60,6%). Największy udział osób w wieku produkcyjnym odnotowano w powiecie sztumskim (63,3%).

The population structure according to economic age groups varied in powiats of Pomorskie Voivodship. In 2017, the least favourable situation occurred in cities with powiat status: Gdańsk, Gdynia, Słupsk and Sopot. The lowest indicators were recorded in Sopot which concentrated the smallest share of pre-working (12.5%) and working age people (56.9%), and the biggest post-working age population (30.6%). By contrast, Kartuski Powiat had the highest percentage of pre-working age people (25.8%) and the lowest share of post-working age population (13.6%), while the share of working age people was one of the lowest in the Voivodship (60.6%). The largest share of working age people was recorded in Sztumski Powiat (63.3%).

Wykres 8. Ludność według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2017 r.
Chart 8. Population by economic age groups and powiats in 2017

Na tle wszystkich powiatów w kraju pozytywnie wyróżnił się powiat kartuski, w którym jednocześnie udział ludności wieku przedprodukcyjnym był najwyższy, a udział ludności w wieku poprodukcyjnym najniższy. Natomiast negatywnie odznaczyło się miasto na prawach powiatu Sopot, gdzie udziały ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym były najniższe w kraju, a udział ludności w wieku poprodukcyjnym najwyższy.

Kartuski Powiat, with the highest proportion of pre-working age population, and simultaneously the lowest post-working age population, stood out among all powiats in Poland. Sopot, conversely, recorded the lowest shares of both pre-working and working age population countrywide, and the highest rate of post-working age population.

Współczynnik obciążenia demograficznego

Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Age dependency ratio

The non-working age population per 100 persons of working age.

Efektom zmian w strukturze wieku ludności województwa pomorskiego jest obserwowany od 2011 r., a w Polsce od 2010 r., coroczny wzrost współczynnika obciążenia demograficznego. W 2017 r. w województwie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 64,2 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Po województwach łódzkim i mazowieckim (gdzie współczynnik obciążenia demograficznego wyniósł odpowiednio 66,6 i 66,4 osób) był to jeden z najwyższych współczynników w kraju. Najniższy odnotowano w województwie opolskim (59,7 osób). W skali kraju analizowany wskaźnik był niższy niż w województwie pomorskim i wyniósł 63,4 osoby.

W 2017 r. w miastach województwa pomorskiego na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 67,3 osoby w wieku nieprodukcyjnym, natomiast na wsi – 58,9 osób.

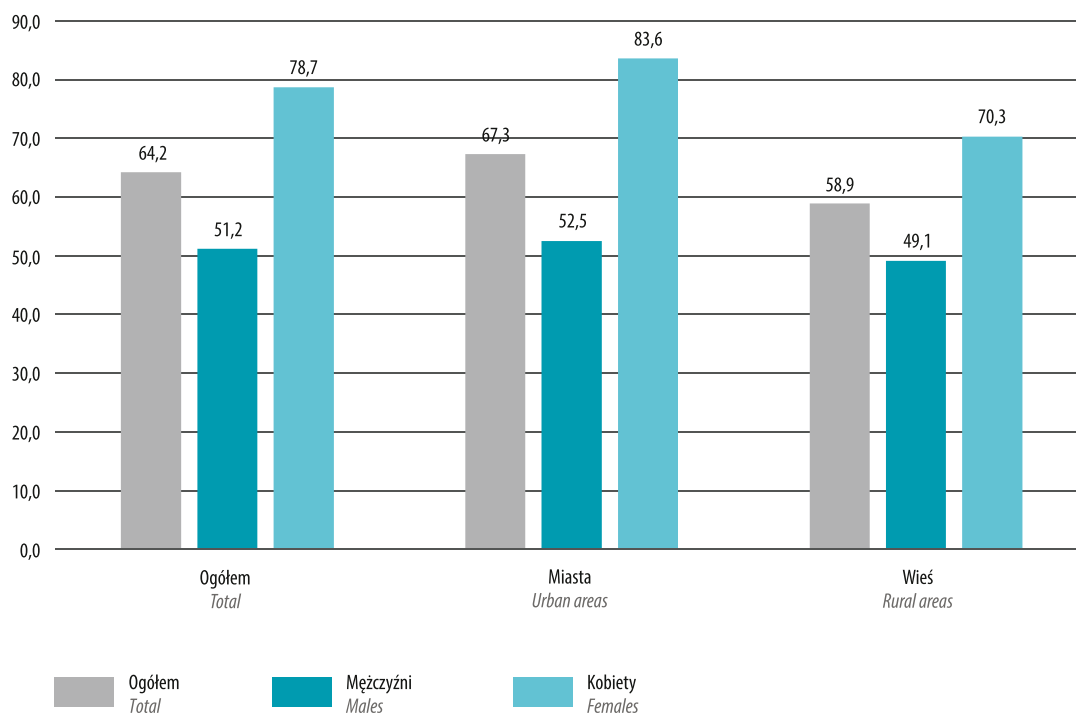
Istotne różnice obserwuje się w relacji liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym według płci. Dla kobiet współczynnik obciążenia demograficznego wyniósł 78,7, podczas gdy dla mężczyzn wysokość wskaźnika ukształtowała się na znacznie niższym poziomie osiągając wartość 51,2. Najmniej korzystną relację między wskazanymi ekonomicznymi grupami wieku ludności obserwuje się dla kobiet zamieszkałych w miastach, gdzie wskaźnik obciążenia demograficznego wyniósł 83,6.

Changes in the age distribution of the population, observed in Pomorskie Voivodship since 2011 and in Poland since 2010, resulted in an annual increase in age dependency ratio. In 2017, there were 64.2 non-working age people per 100 working age people in the Voivodship. It was one of the highest ratios in Poland, following Łódzkie and Mazowieckie (where the age dependency ratio was 66.6 and 66.4 respectively). The lowest ratio was recorded in Opolskie Voivodship (59.7 people). It was lower nationally than in Pomorskie Voivodship and averaged 63.4 people.

In 2017, there were 67.3 non-working age to 100 working age people in cities of Pomorskie Voivodship, while in rural areas – 58.9 persons.

The relation of the number of non-working to working age population by sex displayed significant differences. The age dependency ratio, at 78.7 for women, was markedly lower for men – 51.2. The least favourable relation among given economic age groups was recorded for female urban residents – 83.6.

Wykres 9. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2017 r.
Chart 9. Non-working age population per 100 persons of working age in 2017

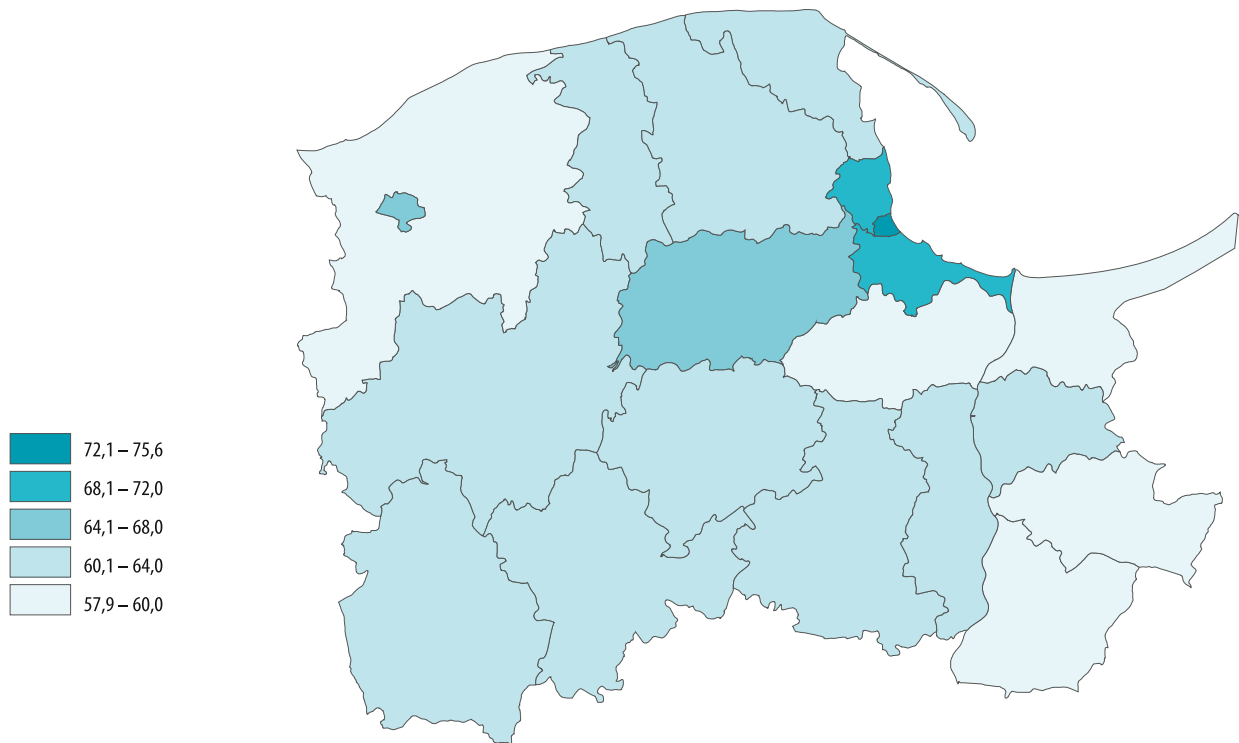

Pod względem wysokości współczynnika obciążenia demograficznego powiaty województwa pomorskiego były zróżnicowane. W 2017 r. najwyższy współczynnik obciążenia demograficznego odnotowano w Sopocie (75,6 osób) i w Gdyni (70,2 osoby), natomiast najniższy w powiatach: sztumskim (57,9 osób) oraz nowodworskim i słupskim (po 58,5 osób).

The age dependency ratio varied across powiats of Pomorskie Voivodship. In 2017, the highest age dependency ratio was recorded in Sopot (75.6 people) and Gdynia (70.2 people), while the lowest in Sztumski Powiat (57.9 people), and in Nowodworski and Słupski Powiats (58.5 people in each).

Mapa 4.
Map 4.

Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów w 2017 r.
Age dependency ratio by powiats in 2017

Współczynnik obciążenia demograficznego ludnością w wieku przedprodukcyjnym

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Pre-working age dependency ratio

Pre-working age population per 100 persons of working age.

Współczynnik obciążenia demograficznego ludnością w wieku poprodukcyjnym

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Post-working age dependency ratio

Post-working age population per 100 persons of working age.

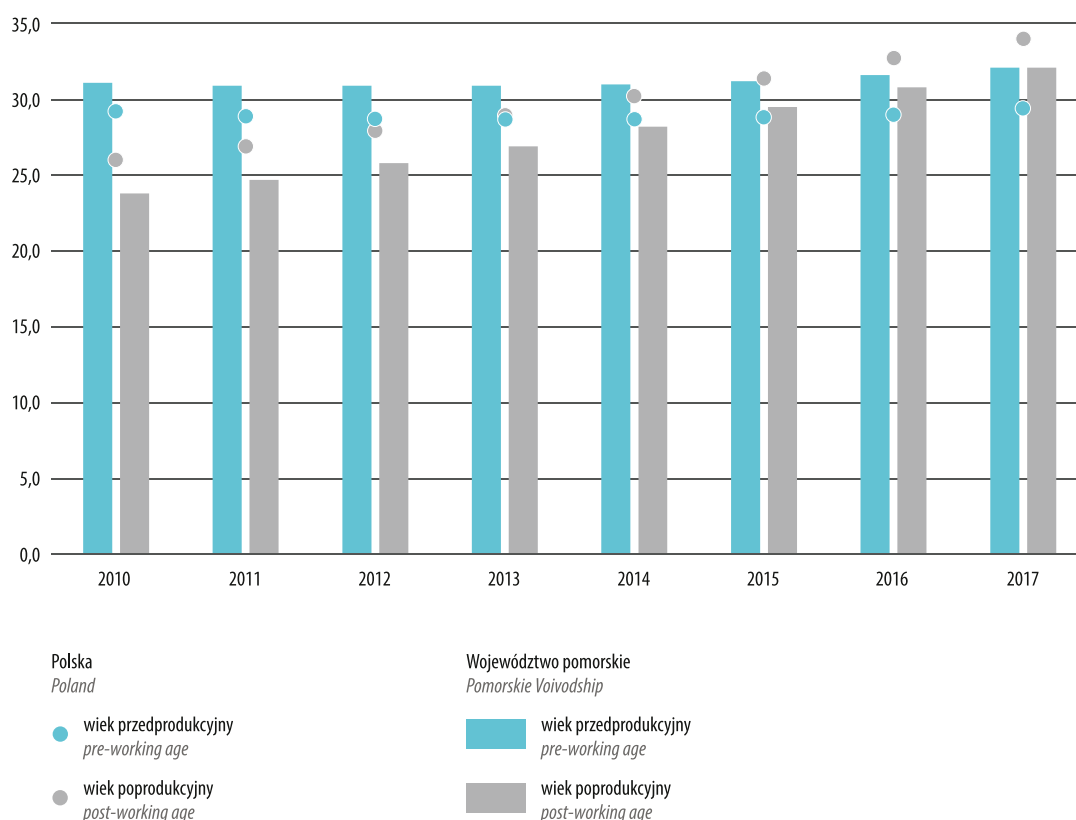
Zmiany w strukturze ekonomicznych grup wieku w województwie pomorskim miały wpływ na wzrosty częściowych współczynników obciążenia demograficznego, tj. obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku przedprodukcyjnym oraz obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik dla pierwszej grupy osób nieznacznie rósł od 2014 r., osiągając w końcu 2017 r. wartość

Changes in the structure of economic age groups in Pomorskie Voivodship had an impact on the increase in partial age dependency ratios, i.e. the burden of working age population on pre-working and post-working age population. The indicator for the first group was slightly rising from 2014 to reach the value of 32.1 pre-working age people per 100 persons of working age at the end of 2017. In 2016, this indicator stood at 31.6 people.

32,1 osoby w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2016 r. wskaźnik ten wyniósł 31,6 osób. Natomiast dla wieku poprodukcyjnego wzrosty notowane od 2006 r. były bardziej znaczące. W 2017 r. na 100 osób wieku produkcyjnym przypadały 32,1 osoby w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy w 2016 r. było to 30,8 osób. Pomimo niekorzystnych zmian w województwie pomorskim relacja osób w wieku przedprodukcyjnym do 2016 r. przewyższała relację osób w wieku poprodukcyjnym. W 2017 r. relacje te zrównały się. W pozostałych województwach współczynnik obciążenia demograficznego ludnością w wieku poprodukcyjnym był wyższy od współczynnika obciążenia demograficznego ludnością w wieku przedprodukcyjnym. Największą różnicę w tym zakresie odnotowano w województwie łódzkim – 10,4 osób. W Polsce współczynnik obciążenia ludnością w wieku poprodukcyjnym od 2013 r. przewyższał współczynnik obciążenia osobami w wieku przedprodukcyjnym. W 2017 r. analizowane wskaźniki wyniosły odpowiednio 34,0 osoby i 29,4 osób.

However, for the post-working age, the increases recorded after 2006 were more pronounced. In 2017, there were 32.1 post-working age people per 100 people of working age, while in 2016 – 30.8 persons. Despite unfavourable changes in Pomorskie Voivodship, the rates for people of pre-working age until 2016 exceeded those for post-working age population. In 2017, these relations were equal. In other voivodships, the rate for post-working age population was higher than for pre-working age. The biggest difference to the disadvantage of the post-working age dependency ratio occurred in Łódzkie Voivodship – 10.4 people. On a national scale, the post-working age dependency ratio exceeded the pre-working age dependency ratio from 2013. In 2017, the analysed ratios accounted for 34.0 persons and 29.4 persons respectively.

Wykres 10. Częstkowe współczynniki obciążenia demograficznego
Chart 10. Partial age dependency ratios

Tablica 6. Współczynniki obciążenia demograficznego w 2017 r.
 Stan w dniu 31 XII
Table 6. Age dependency ratios in 2017
As of 31 XII

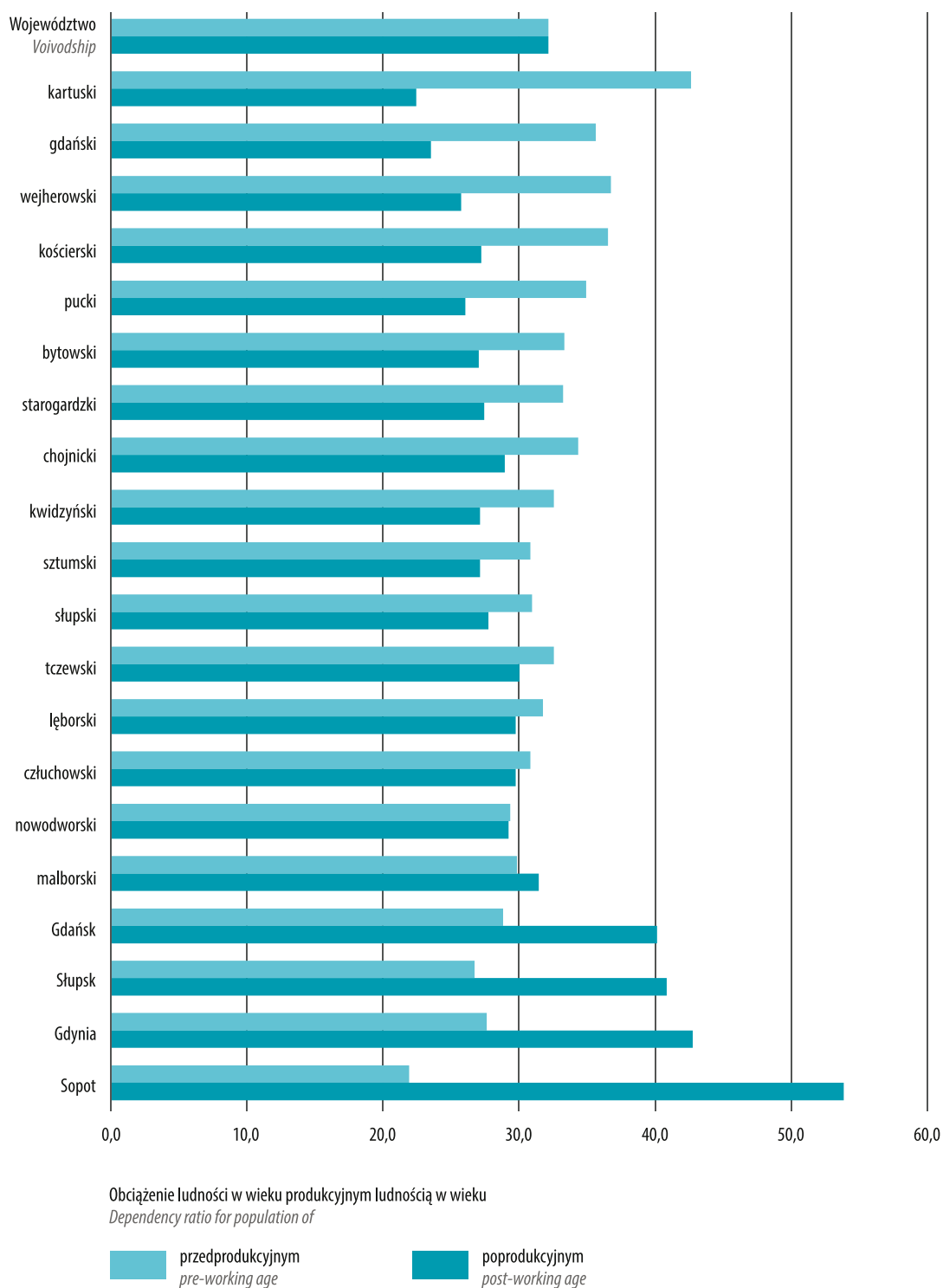
Obciążenie ludnością w wieku	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Dependency ratio of population of the age
Ogółem Total				
Nieprodukcyjnym	64,2	67,3	58,9	Non-working
Przedprodukcyjnym	32,1	29,6	36,3	Pre-working
Poprodukcyjnym	32,1	37,7	22,6	Post-working
Mężczyźni Males				
Nieprodukcyjnym	51,2	52,5	49,1	Non-working
Przedprodukcyjnym	31,2	29,0	34,7	Pre-working
Poprodukcyjnym	20,1	23,5	14,4	Post-working
Kobiety Females				
Nieprodukcyjnym	78,7	83,6	70,3	Non-working
Przedprodukcyjnym	33,1	30,2	38,3	Pre-working
Poprodukcyjnym	45,6	53,4	32,0	Post-working

W 2017 r. w powiatach województwa pomorskiego relacja cząstkowych współczynników obciążenia demograficznego była zróżnicowana. W większości powiatów wskaźnik dla wieku przedprodukcyjnego był wyższy niż dla poprodukcyjnego. Tylko w miastach na prawach powiatu i w powiecie malborskim sytuacja była odwrotna. Jednak najmniej korzystna sytuacja wystąpiła w Sopocie, gdzie wskaźnik dla wieku przedprodukcyjnego wyniósł 21,9 osób, a dla wieku poprodukcyjnego 53,8 osób.

In 2017, the relation of age dependency ratios varied in powiats of Pomorskie Voivodship. In most of them, the ratio for pre-working age was higher than for post-working age. Only in cities with powiat status and in Malborski Powiat, the situation was reversed. However, the least favourable situation occurred in Sopot where the indicator for pre-working age was 21.9 people, and 53.8 people for post-working age.

Wykres 11. Częstokowe współczynniki obciążenia demograficznego według powiatów w 2017 r.
Chart 11. Partial age dependency ratios by powiats in 2017

1.5. Trwanie życia

1.5. Life expectancy

Przeciętne dalsze trwanie życia

Wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

Life expectancy

Is expressed by the average number of years which a person at the exact age x will have lived, assuming a steady level of mortality in the period for which life expectancy tables were compiled.

Tablica 7. Przeciętne dalsze trwanie życia według płci w 2017 r.
Table 7. Life expectancy by sex in 2017

Płeć Sex	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at the age				
	0	15	30	45	60
Ogółem <i>Total</i>					
Mężczyźni <i>Males</i>	74,82	60,24	45,79	31,73	19,53
Kobiety <i>Females</i>	81,66	67,04	52,26	37,69	24,12
Miasta <i>Urban areas</i>					
Mężczyźni <i>Males</i>	75,20	60,58	46,14	32,04	19,80
Kobiety <i>Females</i>	81,72	67,08	52,36	37,78	24,23
Wieś <i>Rural areas</i>					
Mężczyźni <i>Males</i>	73,96	59,44	44,97	30,99	18,82
Kobiety <i>Females</i>	81,27	66,67	51,82	37,26	23,65

Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet jest coraz dłuższe. W 2017 r. w województwie pomorskim mężczyźni żyli przeciętnie 74,8 lat, a kobiety 81,7 lat. W skali kraju wskaźnik trwania życia dla mężczyzn był niższy i wyniósł 74,0 lata, a dla kobiet był wyższy – 81,8 lat. Porównując wskaźniki z 2016 r. można zauważyć nieduże zmiany – wzrost o 0,3 roku dla mężczyzn i spadek o 0,1 roku dla kobiet w województwie, a w kraju brak zmian dla mężczyzn i spadek o 0,1 roku dla kobiet. Natomiast w porównaniu z 2005 r. różnice są już znaczące – w województwie pomorskim mężczyźni i kobiety żyli dłużej odpowiednio o 3,1 i 1,9 lat, a w kraju dłużej o 3,2 i 2,4 lata.

Life expectancy of both sexes is rising. In Pomorskie Voivodship, it averaged 74.8 years for men and 81.7 years for women in 2017. Countrywide, life expectancy, at 74.0 years for men, was higher for women – 81.8 years. In comparison with 2016, small changes were noted – increase of 0.3 years for men and decrease of 0.1 years for women in the Voivodship, countrywide – no changes for men and decrease of 0.1 years for women. However, in comparison with 2005, the differences are more pronounced – in Pomorskie Voivodship, men and women lived longer by 3.1 and 1.9 years respectively, while countrywide by 3.2 and 2.4 years.

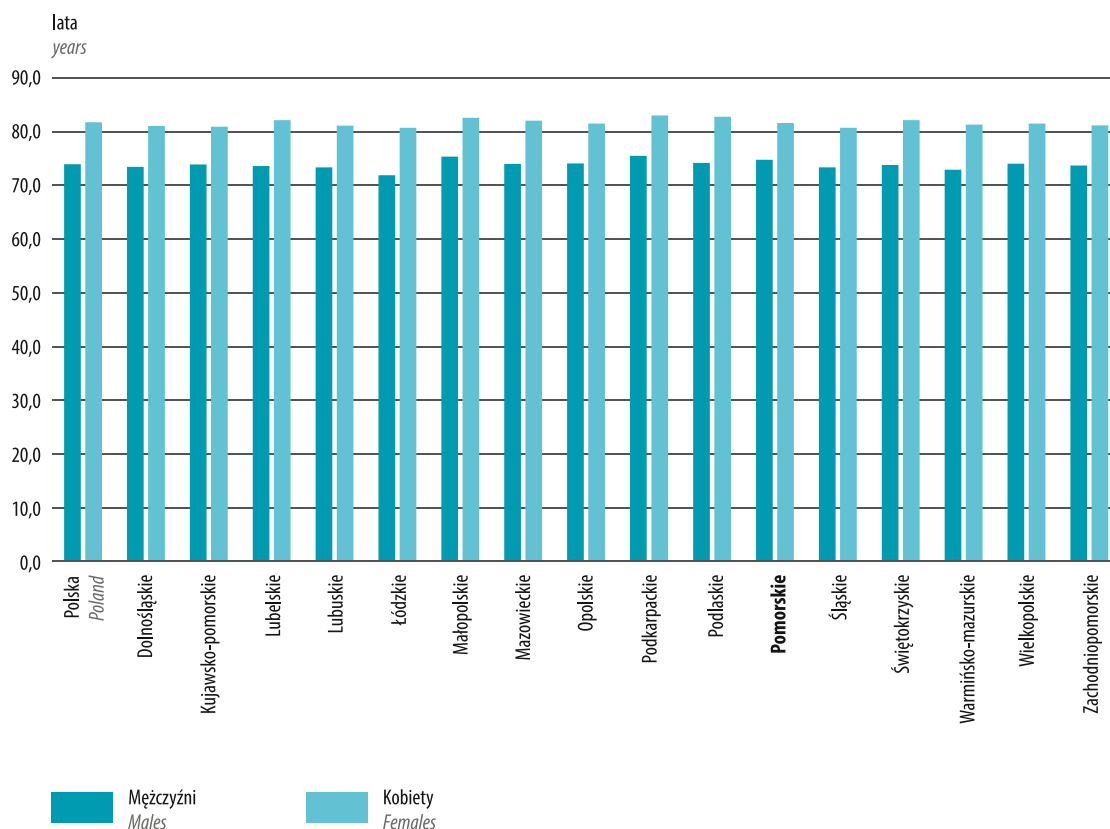
W przekroju wojewódzkim obserwuje się zróżnicowanie przeciętnego trwania życia. W 2017 r. rozpiętość między najwyższym i najniższym wskaźnikiem wśród województw dla mężczyzn wyniosła 3,6 lat. Najkrótsze trwanie życia mężczyzn było notowane w województwie łódzkim (71,9 lat), podczas gdy najdłuższe w województwie podkarpackim (75,6 lat). Pod względem wysokości tego wskaźnika województwo pomorskie uplasowało się na trzecim miejscu w kraju. Wśród kobiet zróżnicowanie było mniejsze i wyniosło 2,3 lata. Kobiety najkrócej żyły w województwie łódzkim (80,8 lat), a najdłużej w województwie podkarpackim (83,1 lata). Województwo pomorskie znalazło się na 7 pozycji w kraju.

Nadumieralność mężczyzn jest wyraźnie widoczna we wszystkich województwach. W 2017 r. największą różnicę między przeciętnym trwaniem życia mężczyzn i kobiet odnotowano w województwie łódzkim – 8,8 lat, natomiast najmniejszą w województwie pomorskim – 6,8 lat. W skali całego kraju było to 7,9 lat.

Life expectancy varies across voivodships. In 2017, the span between the highest and lowest rates for men reached 3.6 years. The shortest duration of male lives was recorded in Łódzkie Voivodship (71.9 years), while the longest in Podkarpackie (75.6 years). Pomorskie Voivodship ranked third in Poland. The gap was smaller for women and amounted to 2.3 years. Women lived the shortest in Łódzkie Voivodship (80.8 years) and the longest in Podkarpackie (83.1 years). Pomorskie Voivodship was the 7th in Poland.

Excess male mortality is clearly pronounced in all voivodships. In 2017, the largest gap between male and female life expectancy was 8.8 years in Łódzkie Voivodship, while the smallest in Pomorskie – 6.8 years. Nationally, it averaged 7.9 years.

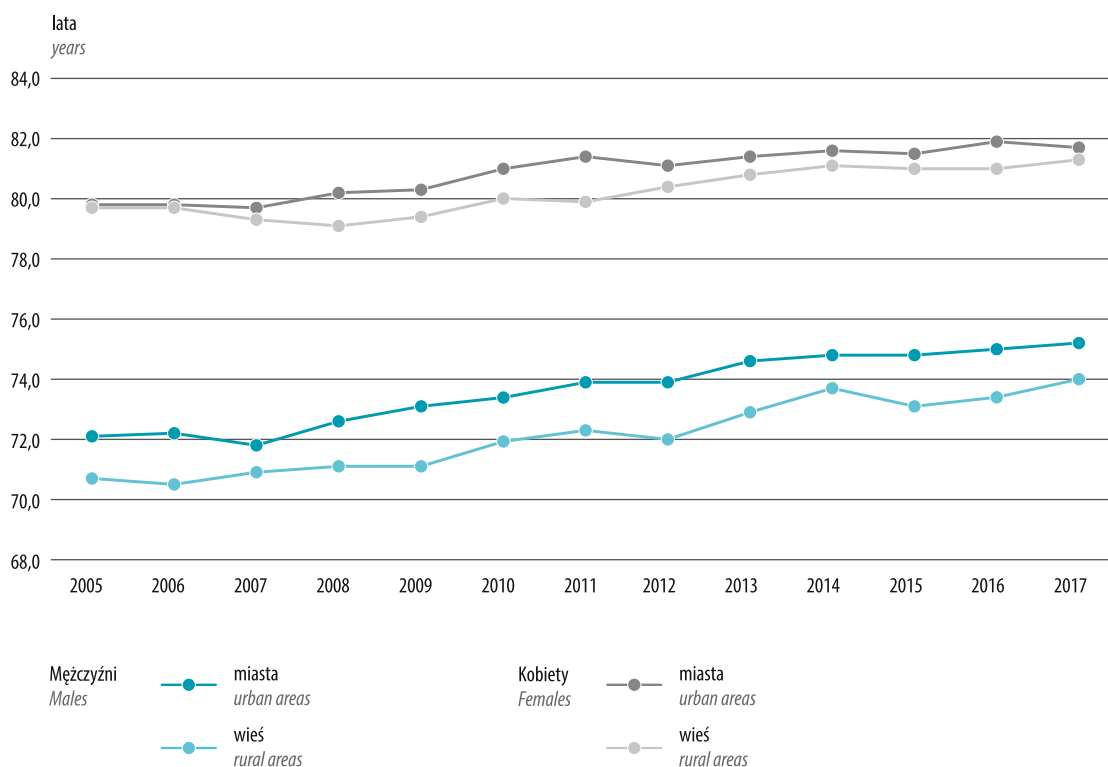
Wykres 12. Przeciętne trwanie życia według województw w 2017 r.
Chart 12. Life expectancy by voivodships in 2017

W województwie pomorskim mężczyźni mieszkający w miastach żyją dłużej niż zamieszkali na wsi. W 2017 r. ich przeciętne trwanie życia wyniosło 75,2 lata, a na wsi 74,0 lata. Przeciętne trwanie życia kobiet jest zbliżone bez względu na miejsce zamieszkania. Trwanie życia kobiet wyniosło 81,7 lat w miastach i 81,3 lat na wsi. Poza tym w miastach dysproporcje między trwaniem życia obu płci były mniejsze. Różnica w miastach wyniosła 6,5 lat, a na wsi 7,3 lata.

Male urban residents live longer than rural inhabitants in Pomorskie Voivodship. In 2017, their life expectancy was 75.2 years, and in rural areas 74.0 years. Female life expectancy is well balanced regardless of where they live. The life expectancy for women amounted to 81.7 years in urban and 81.3 years in rural areas. Besides, disproportions between the duration of life of both sexes were smaller in cities. The gap was 6.5 years in cities, and 7.3 years in rural areas.

Wykres 13. Przeciętne trwanie życia
Chart 13. Life expectancy

W kraju obserwujemy podobne tendencje przy czym trwanie życia mężczyzn w miastach było niższe niż w województwie pomorskim (o 0,9 roku), a na wsi wyższe (o 1,0 rok), natomiast kobiet w miastach takie samo, a na wsi wyższe o 1,6 roku. Różnica między trwaniem życia kobiet i mężczyzn w kraju zamieszkałych w miastach była mniejsza (7,4 lata) niż na wsi (8,5 lat).

Wśród województw dysproporcje między przeciętnym trwaniem życia mężczyzn i kobiet były mniejsze wśród mieszkańców miast i wyniosły od 6,5 lat w województwie pomorskim do 8,3 lat w łódzkim. Na wsi najmniejsza różnica była notowana w województwie zachodniopomorskim – 7,1 lat, a największa w dolnośląskim – 9,7 lat.

The corresponding relations were alike countrywide, while the life expectancy for men, in urban areas was lower than in Pomorskie Voivodship (by 0.9 years), while in rural areas was higher (by 1.0 years). Female rates in cities were the same, but higher by 1.6 years in rural areas. The discrepancy in life duration between women and men in urban areas was smaller (7.4 years) than in rural areas (8.5 years).

Across voivodships, the disproportions between life expectancy for men and women were smaller among urban residents and ranged from 6.5 years in Pomorskie Voivodship to 8.3 years in Łódzkie. In rural areas, the smallest difference was recorded in Zachodniopomorskie Voivodship – 7.1 years, and the largest in Dolnośląskie – 9.7 years.

1.6. Starzenie się ludności

1.6. Population ageing

Dłuższe trwanie życia i zmiany w strukturze wieku ludności zarówno w województwie pomorskim, jak i w całym kraju, skutkują stopniowym starzeniem się społeczeństwa. Potwierdzeniem tego procesu jest m.in. wzrost mediana wieku, wskaźnika starości czy indeksu starości.

Longer life span and changes in the age distribution of the population both in Pomorskie Voivodship and in the whole country result, for example, in gradual ageing of the society. An increase in the median age, elderly population ratio, ageing index, etc. confirm this process.

Tablica 8. Ludność według biologicznych grup wieku i mediana wieku w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

*Table 8. Population by biological age groups and median age in 2017
As of 31 XII*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Total</i>	Miasta <i>Urban areas</i>	Wieś <i>Rural areas</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>
W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>					
Ogółem <i>Total</i>	2324251	1484837	839414	1131951	1192300
0–14 lat <i>years</i>	385138	223630	161508	197851	187287
15–64	1570901	987629	583272	783999	786902
65 lat i więcej <i>years and more</i>	368212	273578	94634	150101	218111
w tym 85 lat i więcej <i>of which 85 years and more</i>	40671	30885	9786	11606	29065
W % <i>In %</i>					
Ogółem <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–14 lat <i>years</i>	16,6	15,1	19,2	17,5	15,7
15–64	67,6	66,5	69,5	69,3	66,0
65 lat i więcej <i>years and more</i>	15,8	18,4	11,3	13,3	18,3
w tym 85 lat i więcej <i>of which 85 years and more</i>	1,7	2,1	1,2	1,0	2,4
Mediana wieku <i>Median age</i>					
Ogółem <i>Total</i>	39,3	41,2	35,9	38,0	40,7

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności

Jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Median age of population

Is a parameter determining age limit which half of population has already exceeded and the other half has not reached yet.

W końcu 2017 r. mediana wieku ludności województwa pomorskiego wyniosła 39,3 lata, co oznacza, że połowa ludności województwa przekroczyła 39,3 lata, a połowa jeszcze nie osiągnęła tego wieku. Wiek środkowy notowany w województwie pomorskim oraz w województwie małopolskim był najniższy w Polsce. Natomiast najwyższą wartość mediana – 42,3 lata – odnotowano w województwie opolskim. Dla kraju wartość ta wyniosła 40,6 lat.

Z roku na rok, zarówno w województwie pomorskim, jak i w całym kraju, wartość mediana wzrasta. Od 2011 r. coroczne wzrosty wyniosły 0,3-0,4 roku. W 2017 r. w porównaniu z 2005 r. wiek środkowy w województwie wzrósł o 4,0 lata, a w kraju o 3,9 lat.

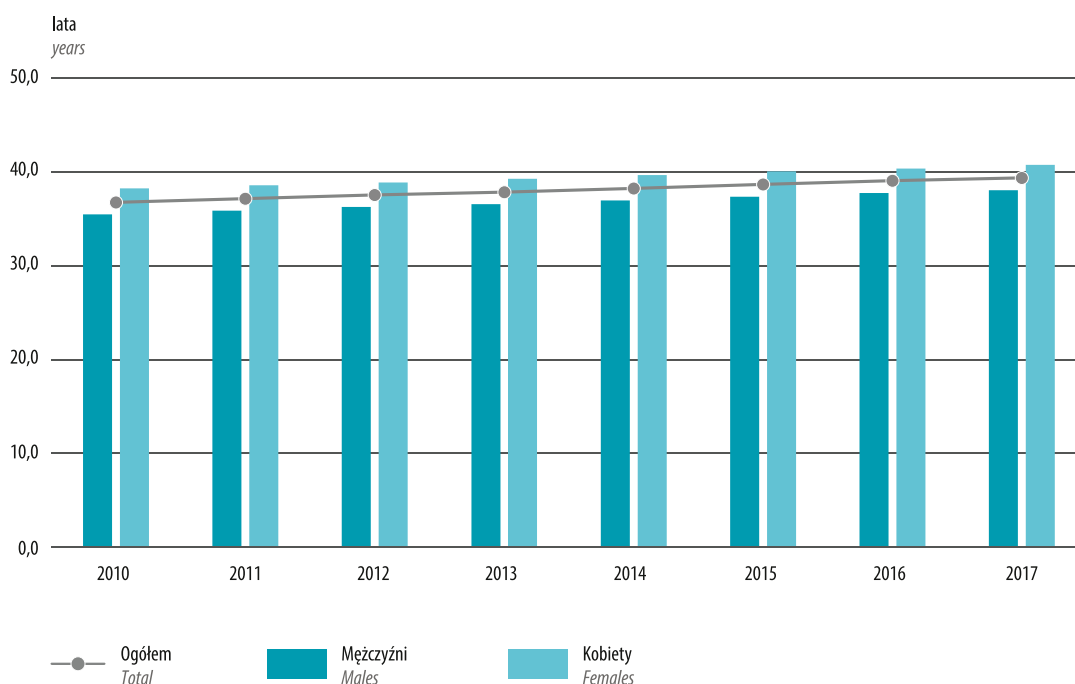
Wartość mediana wieku jest wyższa dla kobiet niż dla mężczyzn. W 2017 r. w województwie pomorskim wiek środkowy kobiet (40,7 lat) przewyższał o 2,7 lat medianę mężczyzn. Była to najniższa różnica między wskaźnikami dla obu płci, jak i też najniższa wartość mediana dla kobiet spośród wszystkich województw. Najwyższą różnicę pomiędzy medianą dla kobiet i mężczyzn odnotowano w województwie łódzkim (4,6 lat), tu też mediana wieku kobiet miała najwyższą wartość (44,6 lat). W kraju również różnica między wskaźnikami dla płci, jak i mediana była większa niż w województwie pomorskim i wyniosły odpowiednio 3,3 lata i 42,2 lata.

At the end of 2017, the median age of the population of Pomorskie Voivodship amounted to 39.3 years, which means that half the people in the Voivodship were 39.3 years and older and half were younger. Together with Małopolskie Voivodship it was the lowest value in Poland where the median age was higher and reached 40.6 years. The highest median value – 42.3 years – was recorded in Opolskie Voivodship.

Year by year, both in Pomorskie Voivodship and nationwide, the median value has been increasing. Since 2011, annual increases have amounted to 0.3-0.4 years. In 2017, as compared with 2005, the median age in the Voivodship increased by 4.0 years, while nationally by 3.9 years.

The value of median age is higher for women than for men. In 2017, the median age of females in the Voivodship (40.7 years) exceeded that of males by 2.7 years. It was the smallest gap between the rates for both sexes, as well as the lowest median value for women across all voivodships. The biggest gap was recorded in Łódzkie Voivodship (4.6 years) where also the median age of women had the highest value (44.6 years). Nationally, the difference between the indicators for sex and the median was higher than in Pomorskie Voivodship and reached 3.3 years, while the median age of women was 42.2 years.

Wykres 14. Mediana wieku ludności według płci
Chart 14. Median age of population by sex

W województwie pomorskim mediana wieku ludności zamieszkałej w miastach była wyższa niż mieszkańców wsi. W 2017 r. wiek środkowy ludności miejskiej (41,2 lat) o 5,3 lata przewyższał wiek środkowy ludności zamieszkałej na wsi, który kształtował się na poziomie 35,9 lat. Spośród wszystkich województw była to największa różnica między medianą wieku ludności dla miast i wsi, jak też i najniższa wartość mediany dla mieszkańców wsi. Najstarszym wiekiem środkowym ludności zamieszkałej na wsi charakteryzowało się województwo opolskie – 41,4 lata. Natomiast województwo podlaskie było jedynym, w którym wiek środkowy mieszkańców wsi wyniósł tyle samo co wiek środkowy osób zamieszkałych w miastach (40,7 lat). W Polsce różnica między medianą wieku ludności miast i wsi była mniejsza niż w województwie pomorskim i wyniosła 3,0 lata, natomiast mediana wieku mieszkańców miast i wsi była większa (wyniosła odpowiednio 41,7 i 38,7lat).

In Pomorskie Voivodship, the median age of urban population was higher than that of rural residents. In 2017, the median age of the urban population was by 5.3 years longer than that of the rural residents and stood at 41.2 years and 35.9 years respectively. It was the biggest difference between urban and rural areas, as well as the lowest median value for rural residents among all voivodships. Opolskie Voivodship was characterised by the highest median age of rural population – 41.4 years. Conversely, the median age of rural and urban populations was equal only in Podlaskie (40.7 years). The gap between median value of urban and rural population was smaller countrywide than in Pomorskie Voivodship and reached 3.0 years, while the median age of urban and rural residents was higher (41.7 and 38.7 years, respectively).

Wykres 15. Mediana wieku ludności według miejsca zamieszkania
Chart 15. Median age of population by place of residence

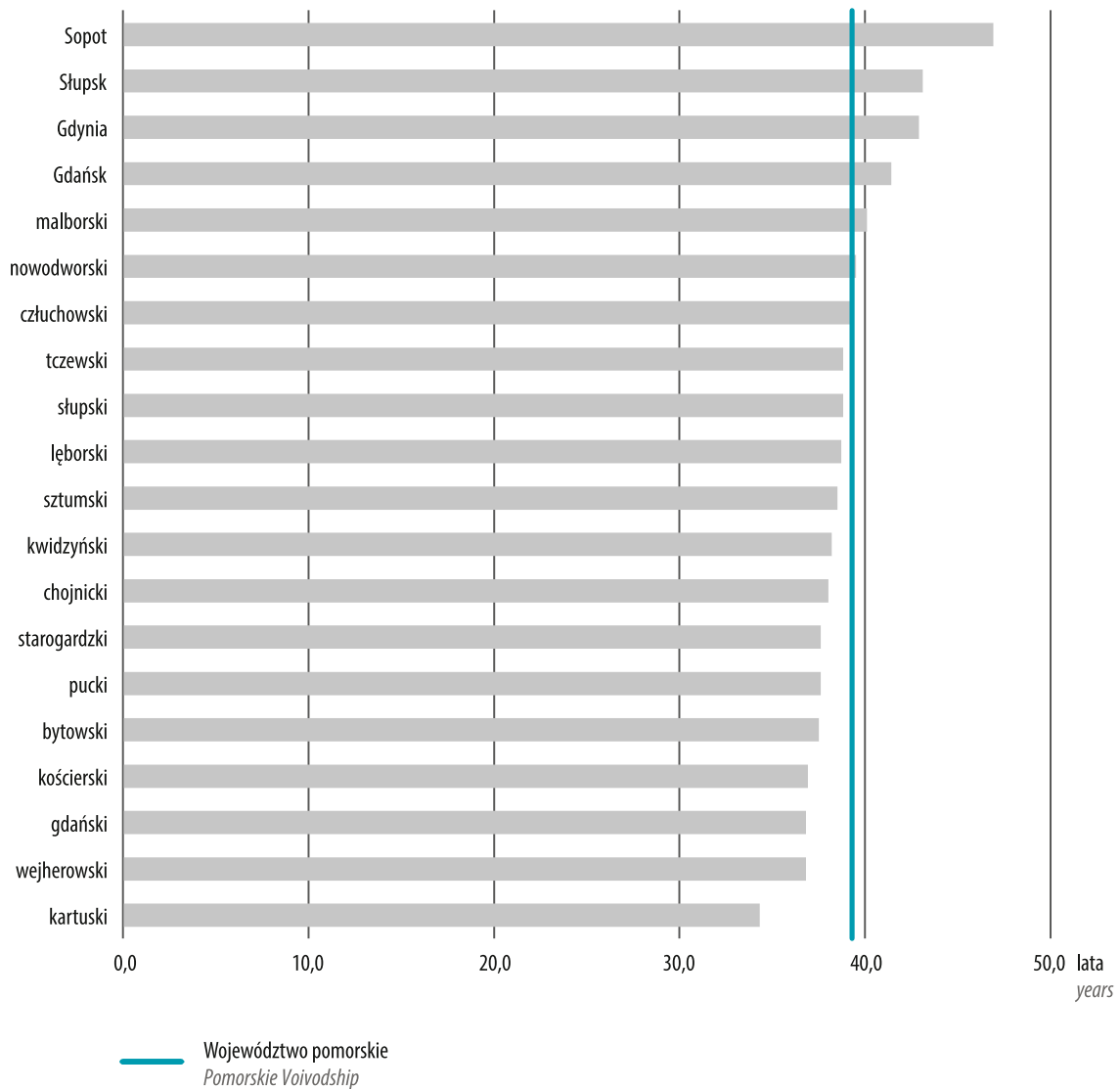
Pod względem wysokości mediany wieku powiaty województwa pomorskiego były zróżnicowane. W 2017 r. w 6 powiatach wiek środkowy był wyższy niż w województwie, a największą jego wartością charakteryzowały się miasta na prawach powiatu, a zwłaszcza Sopot

Median age varied across powiats of Pomorskie Voivodship. In 2017, it was above the Voivodship average in six powiats. The highest value of the indicator was recorded in cities with powiat status, particularly in Sopot – 46.9 years, while the smallest median value was

– 46,9 lat. Natomiast najmniejszą powiaty zlokalizowane w sąsiedztwie Trójmiasta – kartuski (34,3 lata) oraz gdański i wejherowski (po 36,8 lat).

recorded in the Tri-City neighborhood – Kartuski Powiat (34.3 years) and in Gdański and Wejherowski Powiat (36.8 years in each).

Wykres 16. Mediana wieku ludności według powiatów w 2017 r.
 Chart 16. Median age of population by powiats in 2017

Współczynnik starości demograficznej (wskaźnik starości)

Udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności.

Elderly population ratio

The share of people aged 65 years and more in the total population.

Zwiększanie się wskaźnika starości jest kolejnym potwierdzeniem postępującego procesu starzenia się społeczeństwa.

Liczba ludności w wieku 65 lat i więcej wzrasta corocznie zarówno w województwie pomorskim, jak i w kraju i w końcu 2017 r. w województwie pomorskim wyniosła 368,2 tys. Było to o 4,1% więcej niż w poprzednim roku oraz o 40,5% więcej niż w 2005 r. (w kraju odpowiednio 3,4% i 28,5%).

Zmiany liczby ludności w wieku 65 lat i więcej wpłynęły na wysokość wskaźnika starości, który w województwie pomorskim wyniósł 15,8%. W Polsce, podobnie jak w latach wcześniejszych, wskaźnik ten był wyższy i w 2017 r. osiągnął wartość 17,0%. Od 2005 r. różnica w wielkości omawianego wskaźnika sięgała od 1,1 do 1,4 p.proc. na korzyść województwa pomorskiego.

W 2017 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, zarówno w województwie pomorskim jak i w kraju, odnotowano wzrost wskaźnika starości o 0,6 p.proc. W porównaniu z 2005 r. w województwie wskaźnik wzrósł o 3,9 p.proc., a w Polsce o 3,7 p.proc.

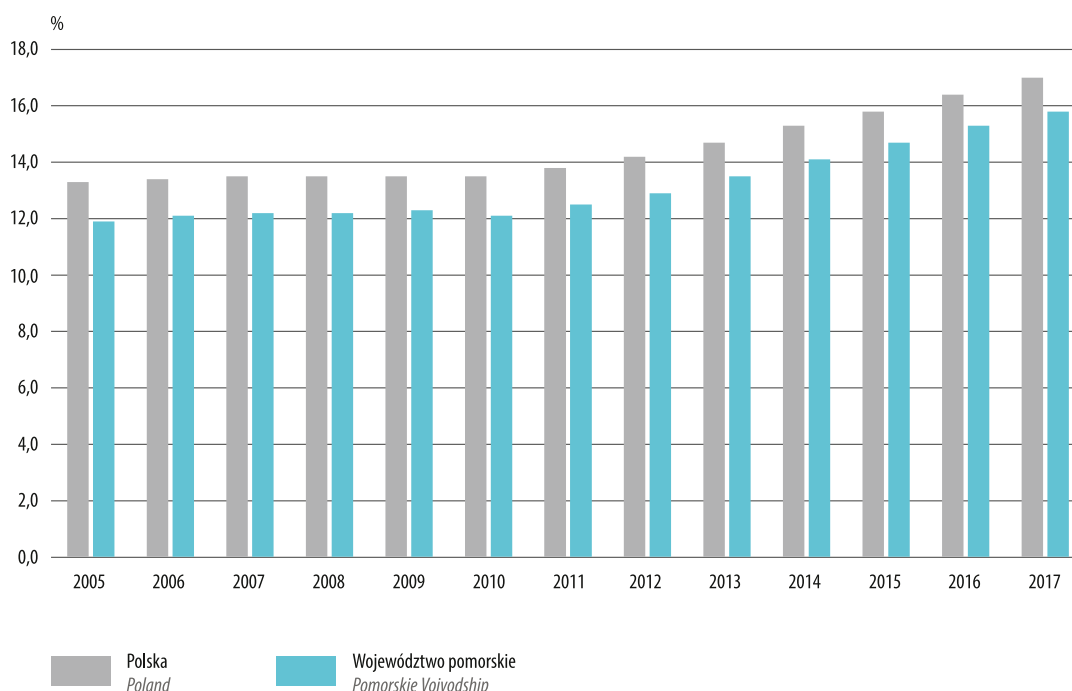
An increased share of elderly population ratio is another confirmation of the progressive ageing of the society.

The population aged 65 years and more has been increasing year by year in Pomorskie and across Poland. In the Voivodship, it reached 368.2 thousand people at the end of 2017, which was by 4.1% more than a year earlier and by 40.5% more than in 2005. The figures were smaller nationwide – 3.4% and 28.5% respectively.

The changes in the number of people aged 65 and more were reflected in the share of elderly people in the total population which accounted for 15.8% in Pomorskie Voivodship. The indicator was higher for Poland, like in previous years, and reached 17.0% in 2017. Since 2005, the difference ranged between 1.1 and 1.4 percentage points in favour of Pomorskie.

In 2017, compared with the previous year, a 0.6 percentage point increase in elderly population ratio was recorded in Pomorskie Voivodship and nationally. In comparison with 2005, the index increased by 3.9 percentage points in the Voivodship, and nationally by 3.7 percentage points.

Wykres 17. Wskaźnik starości
Chart 17. Elderly population ratio

W 8 województwach wskaźnik starości był niższy niż przeciętnie w kraju. Wśród nich najniższy odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (15,3%), wielkopolskim (15,7%) i pomorskim (15,8%). Najwyższym odsetkiem osób w wieku 65 lat i więcej charakteryzowało się województwo łódzkie (18,9%).

Z powodu nadumieralności mężczyzn wskaźnik starości dla kobiet jest znacznie wyższy niż dla mężczyzn. W 2017 r. w województwie pomorskim wyniósł on odpowiednio 18,3% dla kobiet i 13,3% dla mężczyzn. W Polsce omawiane wskaźniki dla obu płci, jak i dysproporcja między nimi, były wyższe niż w województwie i wyniosły odpowiednio 19,9% i 13,8%, a różnica 6,1 p.proc.

Wartość analizowanego wskaźnika dla kobiet w województwie pomorskim była jedną z najniższych w kraju, po województwie warmińsko-mazurskim (18,2%). Najwyższy odsetek wystąpił w województwie łódzkim (22,5%).

Wśród województw wskaźnik starości dla mężczyzn charakteryzował się mniejszą rozpiętością (2,7 p.proc.) niż dla kobiet (4,3 p.proc.). Podobnie jak w przypadku kobiet, najniższy wskaźnik odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (12,3%), a najwyższy w łódzkim (15,0%).

Zróżnicowanie wskaźnika starości notowano również wśród ludności zamieszkałej w miastach i na wsi. W 2017 r. w województwie pomorskim wskaźnik starości w miastach (18,4%) był znacznie wyższy niż w na wsi (11,3%). Analogicznie było w Polsce, z tym że różnica była mniejsza i wyniosła 3,8 p.proc. przy wskaźniku 18,5% w miastach i 14,7% na wsi.

Rozpiętość wskaźnika starości na wsi wśród województw była znacznie większa niż jego rozpiętość w miastach – odpowiednio 6,7 p.proc. i 4,0 p.proc. Województwo pomorskie charakteryzowało się najniższym udziałem osób w wieku 65 lat i więcej zamieszkałych na wsi (11,3%), podczas gdy województwo podlaskie najwyższym (18,0%). Równocześnie w województwie podlaskim odnotowano najniższy wskaźnik dla miast (16,1%), podczas gdy najwyższy był on w województwie łódzkim (20,2%).

Elderly population ratio was below the national average in eight voivodships. The lowest rate was recorded in Warmińsko-Mazurskie Voivodship (15.3%), Wielkopolskie (15.7%) and Pomorskie (15.8%). Łódzkie Voivodship recorded the highest percentage of people aged 65 and more (18.9%).

Elderly population ratio is much higher for women due to excess mortality of men and in 2017 in Pomorskie Voivodship accounted for 18.3% for women and 13.3% for men. The rates for Poland averaged higher than for the Voivodship – 19.9% for women and 13.8% for men respectively, while the gap reached 6.1 percentage points.

Pomorskie ranked second in Poland in terms of the analysed rate for women, following Warmińsko-Mazurskie Voivodship (18.2%). The highest percentage was recorded in Łódzkie Voivodship (22.5%).

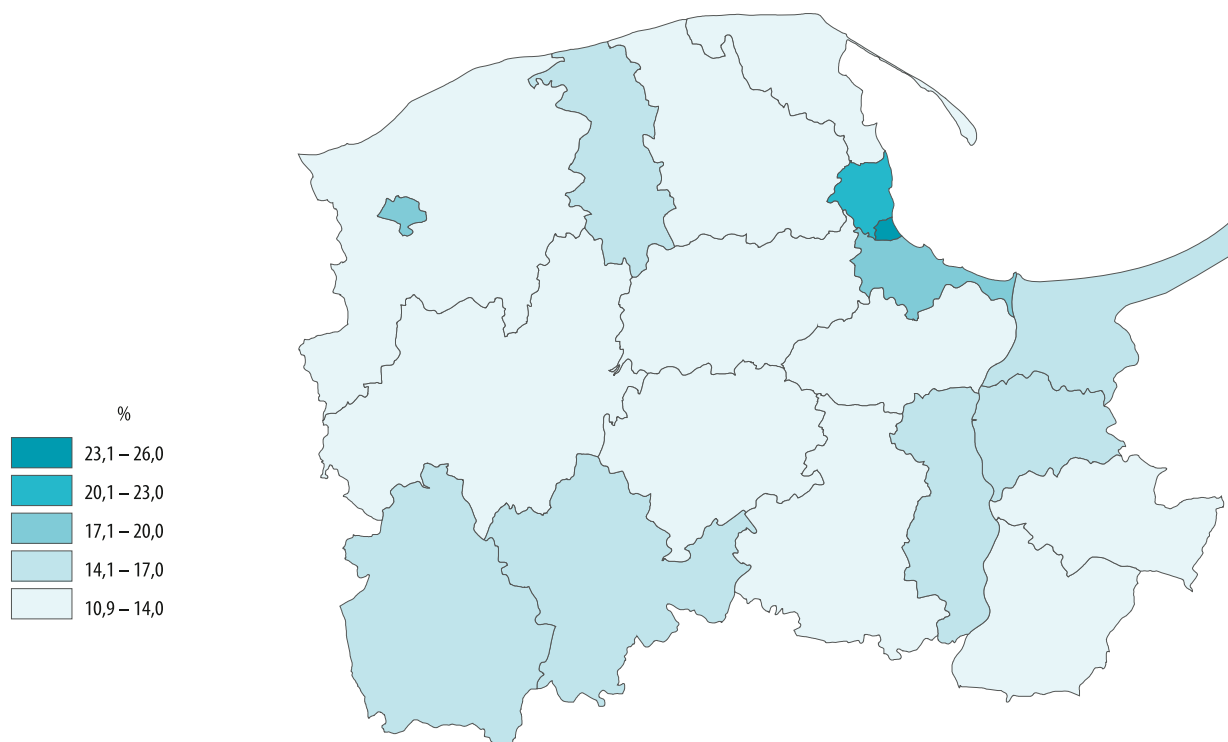
Across voivodships, the elderly population ratio for men had a smaller spread (2.7 percentage points) than for women (4.3 percentage points). As in the case of women, the lowest rate occurred in Warmińsko-Mazurskie Voivodship (12.3%), and the highest in Łódzkie (15.0%).

The elderly population ratio varied also between urban and rural populations. In 2017, it was markedly higher in urban (18.4%) than rural areas (11.3%) of Pomorskie Voivodship. Likewise, the difference was lower on a national scale and accounted for 3.8 percentage points at 18.5% in cities and 14.7% in rural areas.

Across voivodships, the spread between the elderly population ratio in rural areas was much higher than in cities – 6.7 and 4.0 percentage points respectively. Pomorskie Voivodship was characterised by the lowest share of rural residents aged 65 and more (11.3%) who were at their highest in Podlaskie Voivodship (18.0%). Simultaneously, the lowest rate for urban areas was recorded in Podlaskie (16.1%), while the highest in Łódzkie Voivodship (20.2%).

Mapa 5.
Mapa 5.

Wskaźnik starości według powiatów w 2017 r.
Elderly population ratio by powiats in 2017

W powiatach województwa pomorskiego udział ludności w wieku 65 lat i więcej był zróżnicowany. W końcu 2017 r. większość z nich (z wyjątkiem miast na prawach powiatu) charakteryzowała się niższym niż przeciętnie w województwie wskaźnikiem starości. Rozpiętość wskaźnika w powiatach była duża i wyniosła 15,1 p.proc. Najniższy odsetek osób wieku 65 lat i więcej odnotowano w powiecie kartuskim (10,9%) i gdańskim (11,7%). Były to też najniższe wartości wśród wszystkich powiatów w kraju. Natomiast miasta na prawach powiatu charakteryzowały się najwyższym wskaźnikiem starości, a w szczególności Sopot, gdzie wskaźnik ten wyniósł 26,0%. Była to jednocześnie najwyższa wartość w kraju.

The share of people aged 65 and more varied across powiats of Pomorskie Voivodship. At the end of 2017, the elderly population ratio in most powiats was below the Voivodship average (except cities with powiat status). The span was large and accounted for 15.1 percentage points. The lowest share of persons aged 65 and more was recorded in Kartuski Powiat (10.9%) and Gdański Powiat (11.7%), which were the lowest volumes country-wide. Conversely, cities with powiat status were characterised by the highest elderly population ratio, principally Sopot where it reached 26.0% and represented the highest volume in Poland.

Indeks starości

Liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat (liczba dziadków na 100 wnuczków).

Ageing index

The number of people aged 65 years and more per 100 persons aged 0-14 (number of grandparents per 100 grandchildren).

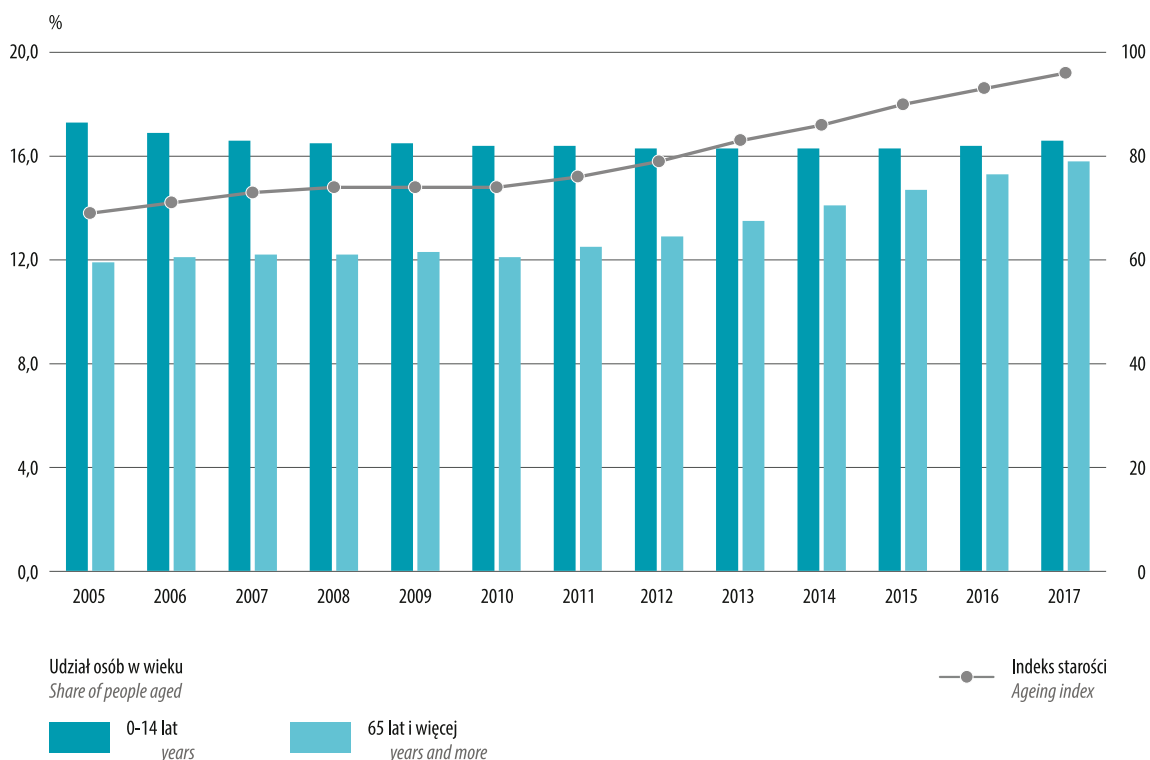
Oprócz zmian w strukturze ludności w najstarszych grupach wieku (65 lat i więcej) istotne są również zmiany wśród ludności w najmłodszej grupie wieku (0-14 lat). Miernikiem pokazującym relacje między tymi grupami jest indeks starości.

W wyniku systematycznego zwiększania się udziału osób starszych i niewielkiego zmniejszania się lub utrzymania na zbliżonym poziomie udziału osób młodych, obserwuje się z roku na rok coraz wyższe wartości indeksu starości. W końcu 2017 r. w województwie pomorskim indeks starości wyniósł 96, co oznacza, że na 100 osób w wieku 0-14 lat (wnuczków) przypadało 96 osób w wieku 65 i więcej lat (dziadkowie). W stosunku do poprzedniego roku odnotowano wzrost o 2 osoby, a w stosunku do 2005 r. wzrost o 27 osób.

In addition to changes in the population structure in the oldest age groups (65 years and more), the changes in the population in the youngest age group (0-14 years) are also significant. The indicator showing the relationship between these groups is the ageing index.

As a result of a systematic increase in the share of elderly people and a slightly decreased or stabilised share of young people, the value of ageing index has been growing year by year. At the end of 2017, the ageing index for Pomorskie Voivodship was 96, which means that for every 100 people aged 0-14 (grandchildren) there were 96 people aged 65 and over (grandparents). In comparison with the previous year, there were by 2 persons more, while compared with 2005 – by 27 persons.

Wykres 18. Indeks starości
Chart 18. Ageing index

W Polsce w 2017 r. indeks starości był znacznie wyższy niż w województwie pomorskim. Na 100 osób w wieku 0-14 lat przypadało 112 osób w wieku 65 i więcej lat (o 3 osoby więcej niż w 2016 r. i o 30 osób więcej niż w 2005 r.).

W przekroju województw indeks starości był zróżnicowany. W połowie z nich analizowany wskaźnik kształtował się poniżej przeciętnej w kraju, przy czym najmniejsze

In 2017, the ageing index was much higher nationally than in Pomorskie Voivodship. For every 100 people aged 0-14, there were 112 people aged 65 and over (by three more than in 2016 and 30 more people than in 2005).

The ageing index was varied across voivodships. In half of them, it was below the national average, with the smallest values recorded in Pomorskie (96 people) and

jego wartości odnotowano w województwie pomorskim (96 osób) i wielkopolskim (97 osób). Najwyższą wartość osiągnął on w województwach: świętokrzyskim (134 osoby) oraz łódzkim i opolskim (po 133 osoby).

Biorąc pod uwagę płeć i miejsce zamieszkania zaobserwowano dużą rozpiętość wartości indeksu starości. Wskaźnik ten dla kobiet wyniósł 116 i w porównaniu ze wskaźnikiem dla mężczyzn był wyższy o 41 osób. W miastach województwa pomorskiego na 100 osób w wieku 0-14 lat przypadały 122 osoby w wieku 65 i więcej lat – o 64 osoby więcej niż wśród osób zamieszkałych na wsi.

Wielkopolskie (97 people) Voivodships. The highest value was achieved in Świętokrzyskie (134 people), Łódzkie and Opolskie (133 people in each).

A large disparity in the ageing index was observed when considering sex and place of residence. It represented the value of 116 for women and was by 41 higher than for men. In cities of Pomorskie Voivodship, there were 122 people aged 65 and more for every 100 people aged 0-14 – by 64 people more than in rural areas.

Tablica 9. Indeks starości w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Table 9.

Ageing index in 2017

As of 31 XII

Płeć	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Sex
Ogółem	96	122	59	Total
Mężczyźni	76	95	49	Males
Kobiety	116	151	68	Females

Wielkość indeksu starości jest również zróżnicowana w zależności od powiatu. W końcu 2017 r. w województwie pomorskim najwięcej osób w wieku 65 lat i więcej przypadających na 100 osób w wieku 0-14 lat było w miastach na prawach powiatu: Sopot – 245 osób, Gdyni – 152 osoby, Słupsku – 146 osób i w Gdańsku – 133 osoby. Najniższą wartością indeksu starości charakteryzowały się powiaty kartuski – 50 osób i gdański – 61 osób.

The ageing index is also diversified depending on powiat. At the end of 2017, the biggest number of people aged 65 and more per 100 people aged 0-14 in Pomorskie Voivodship was recorded in cities with powiat status: Sopot – 245 people, Gdynia – 152 people, Słupsk – 146 people and Gdańsk – 133 people. The lowest value of the index was found in Kartuski Powiat – 50 people and Gdański – 61 people.

Podwójne starzenie się ludności

Udział osób w wieku 85 lat i więcej wśród osób w wieku 65 lat i więcej.

Oznacza zmianę struktury populacji w starszym wieku charakteryzującą się zwiększaniem liczby i proporcji osób w najstarszych grupach wiekowych.

Double ageing of population

Share of people aged 85 and more among people aged upwards of 65.

It means a change in the structure of the elderly population characterised by an increase in the number and proportion of people in the oldest age groups.

Proporcja liczby osób najstarszych (85 lat i więcej) wśród osób starszych (65 lat i więcej) również jest miernikiem obrazującym skalę starzenia się społeczeństwa

The proportion of the oldest people (85 years and more) in the elderly population (65 years and more) is also a measure indicating the population ageing. It reveals the

i pokazuje tzw. zjawisko podwójnego starzenia się, tj. zmianę udziału osób sędziwych wśród osób starszych. Do 2016 r. w województwie pomorskim udział ten wzrastał z roku na rok. Na koniec 2017 r. osoby w wieku 85 lat i więcej stanowiły 11,0% osób w wieku 65 lat i więcej. W porównaniu z 2016 r. wskaźnik ten pozostał na tym samym poziomie, natomiast w stosunku do 2005 r. wzrósł o 4,2 p.proc.

W kraju udział osób w wieku 85 lat i więcej wśród osób w wieku 65 lat i więcej był wyższy niż w województwie pomorskim i wyniósł 11,8% (tyle samo co w 2016 r. i o 4,8 p.proc. więcej niż w 2005 r.).

W przekroju województw zjawisko podwójnego starzenia się w większości z nich kształtowało się podobnie jak w kraju. Największą różnicę w wielkości omawianego wskaźnika w porównaniu z wartością dla kraju odnotowano w trzech województwach: śląskim – o 1,5 p.proc. mniej (10,4%), podlaskim – o 2,6 p.proc. więcej (14,4%) i mazowieckim – o 1,5 p.proc. więcej (13,3%).

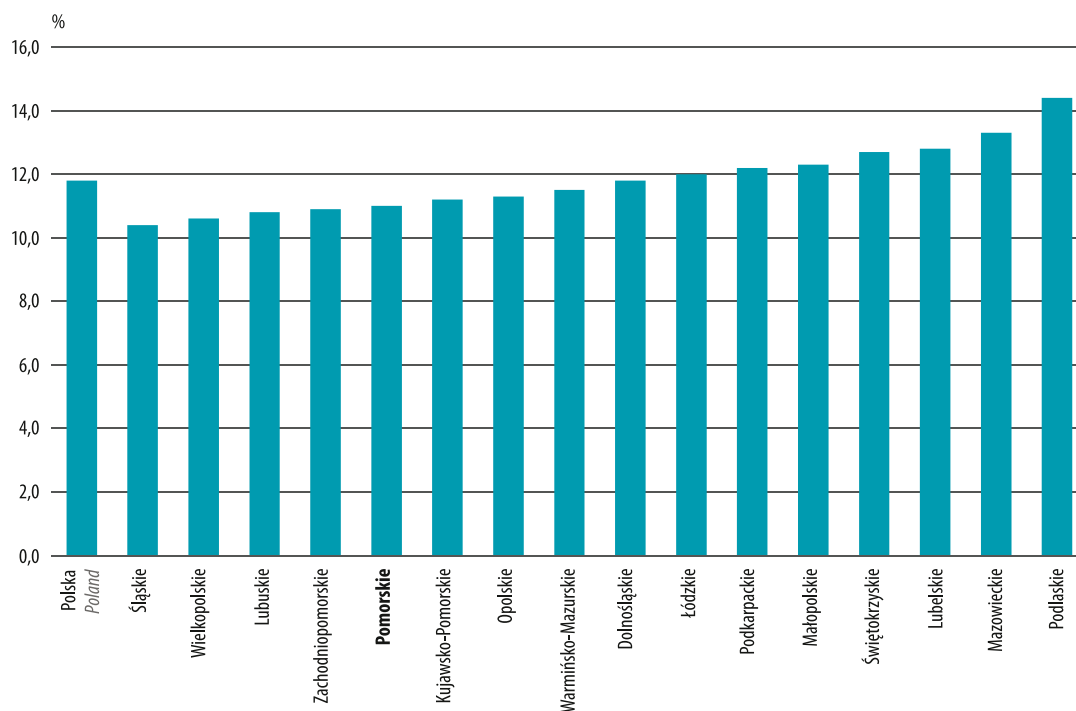
so-called double ageing, namely a change in the share of aged people among the elderly. This share had been increasing in Pomorskie year by year until 2016. At the end of 2017, people aged 85 and more represented 11.0% of people aged upwards of 65. In comparison with 2016, this rate remained stable, while it increased by 4.2 percentage points in relation to 2005.

Nationally, the share of people aged 85 and more in the population of those aged 65 and more was higher than in Pomorskie Voivodship and represented 11.8% (the same as in 2016 and by 4.8 percentage points more than in 2005).

The phenomenon of double ageing was alike in most voivodships and on a national scale. In relation to the national indicator, the biggest difference in the value of analysed ratio was noted in Śląskie Voivodship – by 1.5 percentage points less than nationally (10.4%), Podlaskie Voivodship – 2.6 percentage points more (14.4%) and Mazowieckie – 1.5 percentage points more (13.3%).

Wykres 19. Podwójne starzenie się według województw w 2017 r.

Chart 19. Double ageing of population by voivodships in 2017

W 2017 r. w województwie pomorskim nie zaobserwowano dużej różnicy między analizowanym udziałem dla osób zamieszkałych w miastach (11,3%) i na wsi (10,3%). Natomiast w kraju różnica ta była większa, przy czym dla miast udział osób w wieku 85 lat i więcej wśród osób w wieku 65 lat i więcej był nieznacznie niższy (11,2%), natomiast na wsi istotnie wyższy (12,9%).

Większe dysproporcje odnotowano w przypadku wielkości analizowanego wskaźnika dla kobiet a odpowiedniego wskaźnika dla mężczyzn. W końcu 2017 r. w województwie pomorskim różnica ta wyniosła 5,6 p.proc., a wskazany udział dla kobiet – 13,3%, natomiast dla mężczyzn 7,7%. W kraju różnica była wyższa – 5,8 p.proc., przy wskaźnikach odpowiednio 14,1% i 8,3%.

Poziom podwójnego starzenia się dość znacznie różnił się między powiatami województwa, a rozpiętość między najwyższą a najniższą jego wartością wyniosła 7,8 p.proc. Najniższą wartością analizowanego wskaźnika charakteryzował się powiat pucki (8,4%), a najwyższą miasto na prawach powiatu Sopot (16,2%).

Analizowane wskaźniki potwierdzają obserwowany globalnie proces starzenia się ludności, który jednak w województwie pomorskim przebiega wolniej niż w pozostałych województwach. Świadczy o tym najniższa (tak samo jak w województwie małopolskim) wartość mediany wieku ludności zamieszkującej województwo, jeden z najniższych udział osób w wieku 65 lat i więcej oraz największy udział osób w wieku 14 lat i mniej. Podobna sytuacja obserwowana jest jeszcze w województwach wielkopolskim i warmińsko-mazurskim.

Dokonując analizy przestrzennej województwa można stwierdzić, że najbardziej korzystnymi wskaźnikami demograficznymi charakteryzują się powiaty sąsiadujące z Trójmiastem: gdański, kartuski i wejherowski. Natomiast największe tempo starzenia się ludności można zaobserwować w Sopocie oraz pozostałych miastach na prawach powiatu.

In 2017, there was no significant difference between the analysed share of urban (11.3%) and rural residents (10.3%) in Pomorskie Voivodship. In contrast, this difference was greater countrywide, where the share of urban residents aged 85 and more among those aged 65 and more was slightly smaller (11.2%), while in rural areas it was significantly higher (12.9%).

Higher disproportions in the analysed index were recorded for women than men. At the end of 2017, the difference was 5.6 percentage points in Pomorskie Voivodship, where the share for women was 13.3%, and for men – 7.7%. Nationally, the difference was higher – 5.8 percentage points, and 14.1% and 8.3%, respectively.

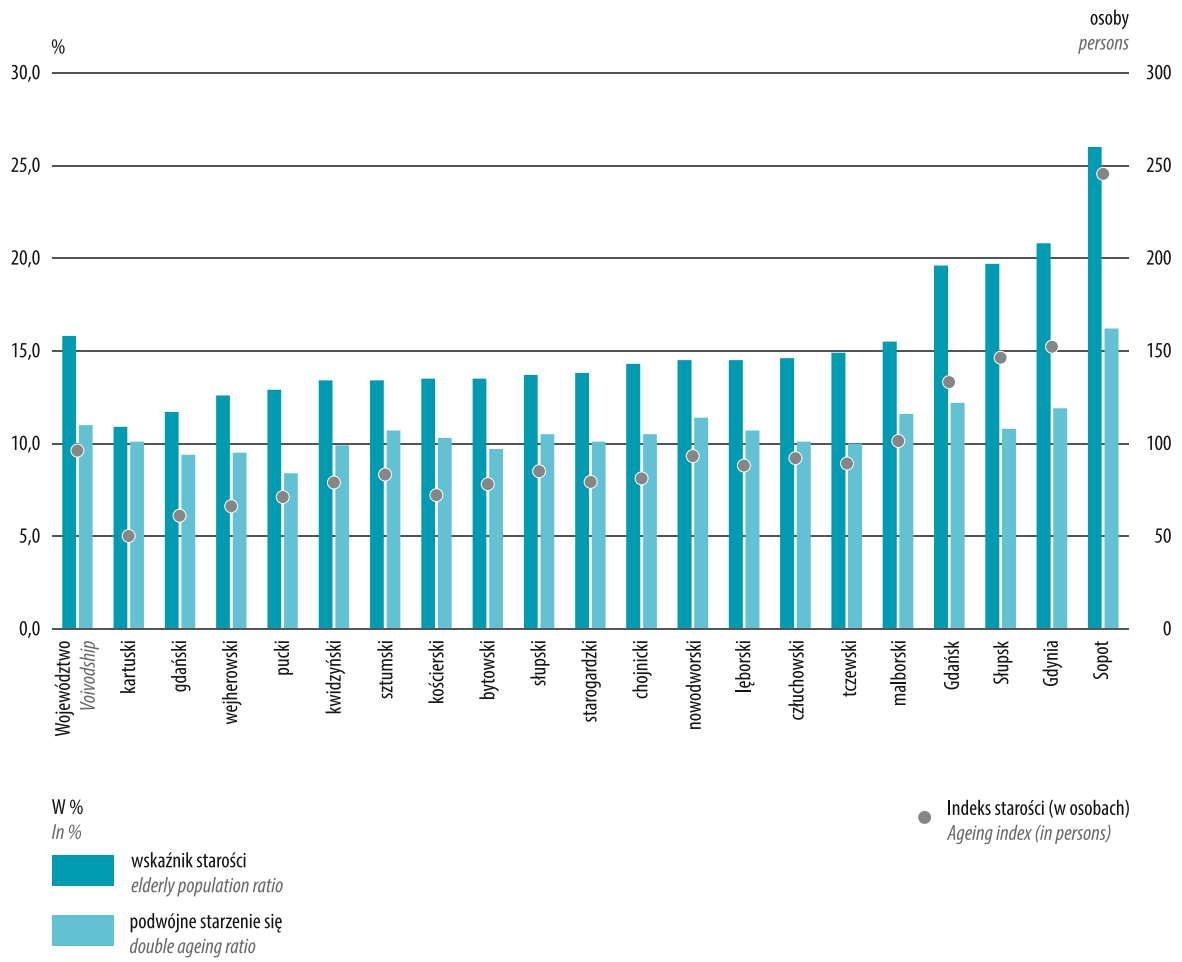
There was a large spread (7.8 percentage points) in the share of people aged 85 and more among people aged upwards of 65 across powiats in Pomorskie Voivodship. The lowest value of the analysed indicator was recorded in Pucki Powiat (8.4%), while the highest in Sopot (16.2%) – a city with powiat status.

Analysed indicators confirm the globally observed process of population ageing. However in Pomorskie Voivodship it is slower than in other voivodships. It is evidenced by the lowest (like in Małopolskie) value of the median age of population living in voivodship, one of the lowest shares of people aged 65 and more as well as the largest share of people aged 14 and less. A similar situation occurs in Wielkopolskie and Warmińsko-Mazurskie Voivodships.

The spatial analysis of the Voivodship proves that the powiats neighboring the Tri-City (Gdański, Kartuski and Wejherowski) have the best demographic indicators. Conversely, the highest rate of population ageing can be observed in Sopot and other cities with powiat status.

Wykres 20. Starzenie się ludności według powiatów w 2017 r.
Chart 20. Ageing of population by powiats in 2017

1.7. Trójkąt Osanna

1.7. Osann triangle

Do przedstawienia procesów starzenia się społeczeństwa, oprócz analizowanych wcześniej wskaźników demograficznych, można wykorzystać tzw. trójkąt Osanna. Jest to jedna z metod badania, która pozwala na stwierdzenie podobieństw i różnic obszarów na podstawie trzech cech badanej zmiennej. Trójkąt Osanna buduje się w układzie współrzędnych, którego osiami są boki trójkąta równobocznego charakteryzujące jedną z cech.

W przypadku analizy starzenia się społeczeństwa wykorzystano udziały poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem danej jednostki terytorialnej. W efekcie charakter struktury wieku danej jednostki terytorialnej wyraża położenie odpowiadającego jej punktu, który znajduje się w miejscu przecięcia się trzech linii równoległych do trzech boków trójkąta. Trójkąt ten podzielono na sześć typów określających etapy rozwoju struktury wieku ludności. Jako kryterium podziału zastosowano przeciętne udziały poszczególnych grup wiekowych osób (położenie punktu wewnątrz trójkąta informuje o udziale poszczególnych grup wieku w ogólnej liczbie ludności). Typy wieku ludności pogrupowano klasyfikując powiaty według struktur wieku ludności jako młode demograficznie, stabilne demograficznie i starzejące się demograficznie.

W 2017 r., według typologii trójkąta Osanna, województwo pomorskie zaklasyfikowano do typu młodości demograficznej (typ II). Wynika to z większego niż przeciętnie w kraju udziału w ogólnej liczbie ludności osób w wieku przedprodukcyjnym (19,6% w województwie pomorskim wobec 18,0% w kraju) oraz niższego udziału osób w wieku produkcyjnym (odpowiednio 60,9% i 61,2%), a także osób w wieku poprodukcyjnym (19,5% wobec 20,8%). Do młodych demograficznie, ale typu III, zaklasyfikowano województwa: kujawsko-pomorskie, lubuskie, małopolskie, podkarpackie, warmińsko-mazurskie i wielkopolskie. Województwo mazowieckie (typ I) i podlaskie (typ IV) zaklasyfikowano do stabilizacji demograficznej, a pozostałe do typu V (opolskie i zachodniopomorskie) i typu VI (dolnośląskie, lubelskie, łódzkie, śląskie i świętokrzyskie), czyli starzenia się demograficznego.

Analizując od 2005 r. sytuację województwa pomorskiego za pomocą metody trójkąta Osanna można zaklasyfikować je do typu młodości demograficznej, przy czym do 2011 r. do typu III, a w kolejnych latach do typu II.

W 2017 r. większość powiatów województwa pomorskiego zakwalifikowano jako młode demograficznie, co wynika z większego niż przeciętnie w województwie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i mniejszego niż przeciętnie w województwie udziału osób

In addition to the demographic indicators analysed earlier, the so-called Osann triangle can be used to present population ageing processes. This is one of research methods which enables finding similarities and differences in areas based on three features of the studied variable. Osann triangle is built in a coordinate system whose axes are the sides of an equilateral triangle characterizing one of the features.

The shares of economic age groups in the total population of a given territorial unit were employed to analyse ageing population. As a result, the age profile of a given territorial unit is expressed by the position of its corresponding point which is located at the intersection of three lines parallel to the three sides of the triangle. This triangle is divided into six types defining the stages of development of the population age structure. The average shares of particular age groups were used as a criterion for the division (position of the point within the triangle informs about the share of each age groups in the total population). The age types of the population were grouped by powiats as demographically young, stable, and demographically ageing.

In 2017, according to the typology of Osann triangle, Pomorskie Voivodship was classified as demographically young (type II). This is due to its higher than national average share of pre-working age people in the total population of (19.6% in Pomorskie versus 18.0% countrywide) and a lower share of working age (60.9% and 61.2% respectively) and post-working age people (19.5% and 20.8%). Kujawsko-Pomorskie, Lubuskie, Małopolskie, Podkarpackie, Warmińsko-Mazurskie and Wielkopolskie Voivodships were classified as demographically young, but type III. Mazowieckie (type I) and Podlaskie (type IV) Voivodships were classified under demographic stabilisation, and Opolskie and Zachodniopomorskie as type V, while Dolnośląskie, Lubelskie, Łódzkie, Śląskie and Świętokrzyskie represented type VI, i.e. demographic ageing.

Analysing Pomorskie Voivodship using the Osann triangle method since 2005, it can be classified as the demographic youth type, whereby by 2011 it was classified as type III, and in subsequent years as type II.

In 2017, the majority of powiats of Pomorskie Voivodship were classified as demographically young, which results from the higher than the Voivodship's average share of pre-working age people and below the Voivodship's average share of post-working age people in the

w wieku przedprodukcyjnym i mniejszego niż przeciętnie w województwie udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności danego powiatu. Powiaty te położone są w sąsiedztwie Trójmiasta (za wyjątkiem powiatu nowodworskiego) oraz w północnej i południowej części województwa.

total population of a given powiat. These powiats are located in the vicinity of the Tri-City (with the exception of Nowodworski Powiat) and in the northern and southern part of the Voivodship.

Tablica 10. Ekonomiczne grupy wieku w województwie pomorskim na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2017 r.

Table 10. Economic age groups in Pomorskie Voivodship based on Osann triangle typology in 2017

Typ Type	Wiek przedprodukcyjny <i>Pre-working age</i>	Wiek produkcyjny <i>Working age</i>	Wiek poprodukcyjny <i>Post-working age</i>	Ludność w stadium <i>Population at a stage of</i>
	w % in %			
II	>19,6	<60,9	<19,5	Młodości demograficznej <i>Demographic youth</i>
III	>19,6	>60,9	<19,5	
I	>19,6	<60,9	>19,5	Stabilizacji demograficznej <i>Demographic stabilisation</i>
IV	<19,6	>60,9	<19,5	
V	<19,6	>60,9	>19,5	Starzenia się demograficznego <i>Demographic ageing</i>
VI	<19,6	<60,9	>19,5	

Do powiatów stabilnych demograficznie (typ IV) zaklasyfikowano 5 powiatów położonych we wschodniej i zachodniej części województwa, tj. malborski, nowodworski i sztumski oraz człuchowski i słupski. Natomiast miasta na prawach powiatu: Gdańsk, Gdynia, Słupsk i Sopot zaliczono do typu VI oznaczającego starzenie się demograficzne, wynikające z mniejszego niż przeciętnie w województwie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i większego niż przeciętnie w województwie udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Do typów I i V nie zakwalifikowano żadnego z powiatów województwa.

W porównaniu z 2016 r. tylko powiaty słupski i sztumski zmieniły status z młodości demograficznej (typ III) na stabilizację demograficzną (typ IV). Pozostałe powiaty utrzymały ten sam typ demograficzny.

Analizując od 2005 r. sytuację demograficzną powiatów województwa pomorskiego metodą trójkąta Osanna można stwierdzić, że zmienia się ona nieznacznie. Przez cały badany okres powiaty: bytowski, chojnicki, gdański, kartuski, kościerski, kwidzyński, lęborski, pucki, starogardzki, tczewski i wejherowski kwalifikowano do młodości demograficznej (zmieniały jedynie status z typu II na III, oprócz powiatu kartuskiego, gdzie przez cały czas utrzymywał się typ II i gdańskiego, gdzie utrzymywał się typ III). Miasta na prawach powiatu zaliczono do starzenia się demograficznego, przy czym Sopot przez wszystkie badane lata kwalifikowany był do typu VI, a Gdańsk, Gdynia i Słupsk w różnych latach zmieniły status z typu V na typ VI (odpowiednio w 2011 r., 2009 r. i 2014 r.). Pozostałe

Demographically stable powiats (type IV) included 5 powiats located in the eastern and western part of the Voivodship, namely Malborski, Nowodworski, Sztumski, Człuchowski and Słupski. Cities with powiat status: Gdańsk, Gdynia, Słupsk and Sopot were classified as type VI defining demographic ageing which resulted from a lower than the Voivodship's average participation of pre-working age population and a higher than average share of post-working age people in the total population of in the Voivodeship. No powiats were classified under types I and V.

Compared to 2016, only Słupski and Sztumski Powiats shifted from demographic youth (type III) to demographic stabilisation (type IV). Other powiats maintained the same demographic type.

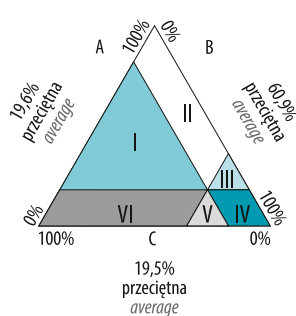
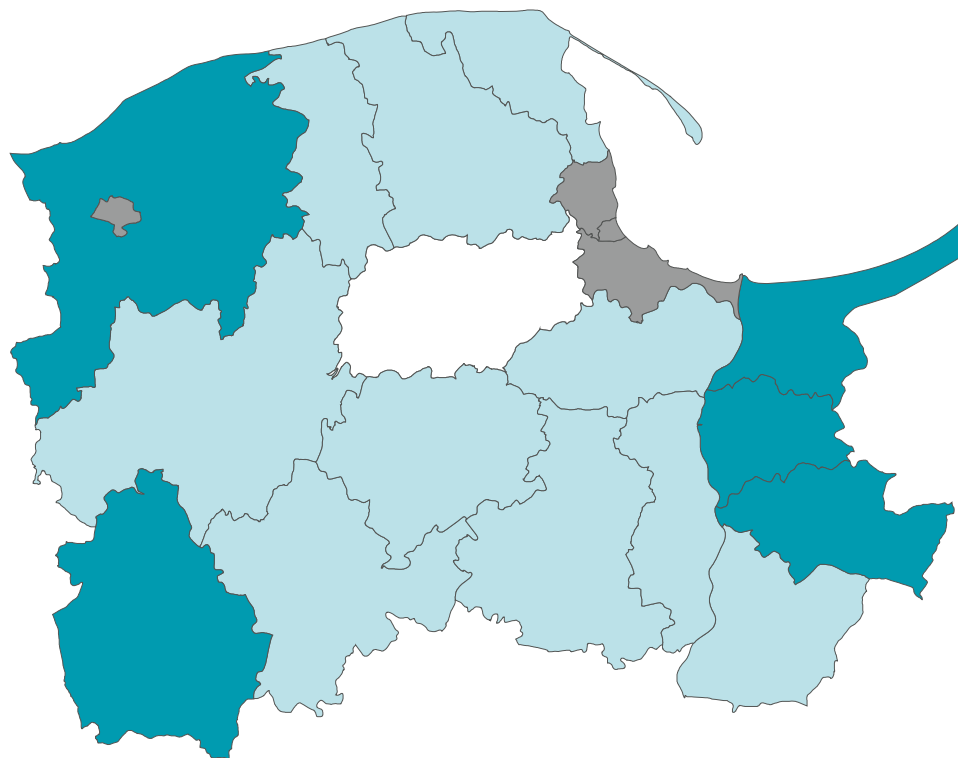
It can be concluded that the demographic situation of powiats in Pomorskie Voivodship, analysed using the Osann triangle method, has been marginally changing since 2005. Throughout the whole study period, the following powiats: Bytowski, Chojnicki, Gdański, Kartuski, Kościerski, Kwidzyński, Lęborski, Pucki, Starogardzki, Tczewski and Wejherowski were classified as demographically young (they only changed their status from type II to III, except Kartuski which was stable at type II and Gdański which was stable at type III). Cities with powiat status were classified as demographically ageing, only Sopot represented type VI over the whole study period, and Gdańsk, Gdynia and Słupsk changed their status from type V to type VI in 2011, 2009 and 2014

powiaty z młodości demograficznej (typ III) zmieniły status na stabilizację demograficzną (typ IV): człuchowski w 2015 r., malborski w 2007 r., nowodworski w 2014 r., a słuński i sztumski w 2017 r.

respectively). Other powiat changed their status from demographic youth (type III) to demographic stabilisation (type IV), namely: Człuchowski in 2015, Malborski in 2007, Nowodworski in 2014, Słupski and Sztumski in 2017.

Mapa 6. Kwalifikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2017 r.

Map 6. Qualification of powiats by economic age groups based on Osann triangle typology in 2017

Typy demograficzne
Demographic types

młodość demograficzna
demographic youth

- Typ Type II A > 19,6%; B < 60,9%; C < 19,5% (1)
- Typ Type III A > 19,6%; B > 60,9%; C < 19,5% (10)

stabilizacja demograficzna
demographic stabilisation

- Typ Type I A > 19,6%; B < 60,9%; C > 19,5% (0)
- Typ Type IV A < 19,6%; B > 60,9%; C < 19,5% (5)

starzenie się demograficzne
demographic ageing

- Typ Type V A < 19,6%; B > 60,9%; C > 19,5% (0)
- Typ Type VI A < 19,6%; B < 60,9%; C < 19,5% (4)

W nawiasach podano liczbę powiatów.
The number of powiats is given in brackets.

2. Ruch naturalny ludności

2. Vital statistics of population

Ruch naturalny uwzględnia fakty zawierania związków małżeńskich, rozwodzenia się, separacji, urodzeń i zgonów powodujące zmiany w stanie liczebnym i strukturze ludności według płci, wieku i stanu cywilnego.

Vital statistics encompasses such issues as contracting marriages, divorcing, separating, births and deaths resulting in changes in the size and structure of population according to sex, age and marital status.

Tablica 11. Podstawowe dane o ruchu naturalnym ludności w 2017 r.
Table 11. Major data on vital statistics of population in 2017

Wyszczególnienie	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Specification
Małżeństwa	12594	7939	4655	Marriages
na 1000 ludności	5,4	5,3	5,6	per 1,000 population
w tym wyznaniowe ^a	7422	4329	3093	of which religious ^a
na 1000 ludności	3,2	2,9	3,7	per 1,000 population
Separacje	64	48	16	Separations
na 100 tys. ludności	2,8	3,2	1,9	per 100 thousand population
Rozwody	3734	2804	930	Divorces
na 1000 ludności	1,6	1,9	1,1	per 1,000 population
Urodzenia żywe	27481	16384	11097	Live births
na 1000 ludności	11,8	11,0	13,3	per 1,000 population
Zgony	21650	15240	6410	Deaths
na 1000 ludności	9,3	10,3	7,7	per 1,000 population
w tym niemowląt	104	56	48	of which infants
na 1000 urodzeń żywych	3,8	3,4	4,3	per 1,000 live births
Przyrost naturalny	5831	1144	4687	Natural increase
na 1000 ludności	2,5	0,8	5,6	per 1,000 population

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

Rates concerning vital statistics of the population in territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the population size (as of 30 VI).

2.1. Małżeństwa

2.1. *Marriages*

Małżeństwo

Związek między dwiema osobami płci odmienną pociągający za sobą pewne wzajemne prawa i obowiązki, ustalone w przepisach prawnych i zwyczajach.

Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego – ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego z dnia 28 XI 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 2064, z późniejszymi zmianami).

Marriage

A union between two persons of the opposite sex entailing certain mutual rights and obligations as provided for in legislation and customs.

Data regarding marriages refer to marriages contracted in a form provided by law at the civil status offices – the Law on Civil Status Acts dated 28 XI 2014 (uniform text Journal of Laws 2016 item 2064, with later amendments).

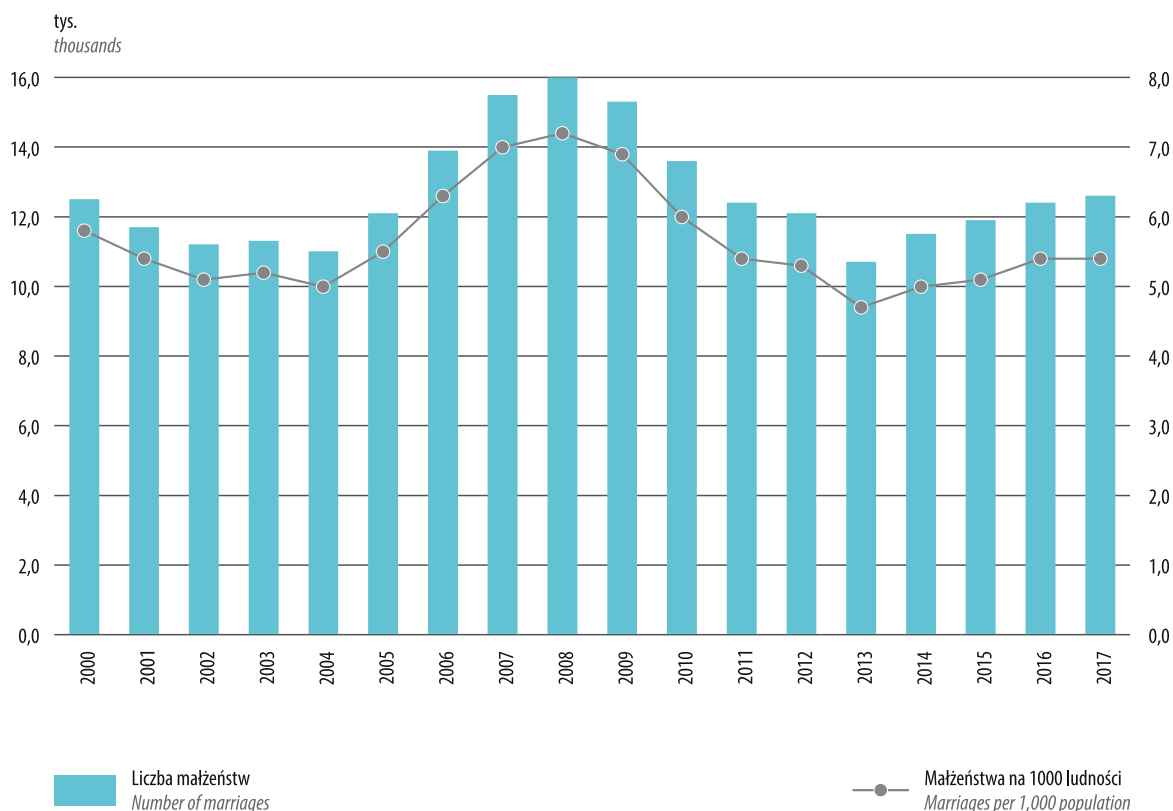
W 2017 r. w województwie pomorskim zarejestrowano 12,6 tys. nowych małżeństw, o 1,6% więcej niż rok wcześniej. W skali kraju tylko w 5 województwach odnotowano wzrost liczby zawieranych małżeństw, w tym największy w województwie warmińsko-mazurskim (o 2,1%), natomiast największy spadek odnotowano w województwie podlaskim (o 5,8%), a w całym kraju liczba małżeństw zmniejszyła się o 0,5%.

Pomimo wzrostu liczby zawieranych małżeństw nie zmienił się liczony na 1000 ludności współczynnik małżeństw. W 2017 r. w województwie pomorskim, jak i w województwie małopolskim, wyniósł on 5,4. Podobnie jak w 2016 r. była to najwyższa wartość w kraju. Najniższą wartością współczynnika małżeństw charakteryzowały się województwa łódzkie i świętokrzyskie (po 4,7). W Polsce wartość analizowanego współczynnika wyniosła 5,0.

In 2017, 12.6 thousand new marriages were contracted in Pomorskie Voivodship, by 1.6% more than in the prior year. On a national scale, more marriages were contracted only in 5 voivodships, the most in Warmińsko-Mazurskie Voivodship (by 2.1%). Podlaskie Voivodship recorded the largest, a 5.8% decrease, in contracted marriages, whereas the national figure declined by 0.5%.

Despite the increase in marriages, their crude rate (per 1,000 of the population) was static. In 2017, it reached 5.4 in Pomorskie Voivodship which recorded the highest value in Poland, like in 2016 (in 2017, ex aequo with Małopolskie Voivodship). Łódzkie and Świętokrzyskie were characterised by the lowest value of marriage rate (4.7 each). The national rate stood at 5.0.

Wykres 21.   **Małżeństwa zawarte**
Chart 21.   **Marriages contracted**

Dane o **małżeństwach** w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zamieszkania męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania żony przed ślubem).

Data regarding **marriages** in territorial distribution were compiled according to the husband's place of residence before the marriage (in the case when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is taken into account).

W 2017 r. małżeństwa zarejestrowane w miastach stanowiły 63,0% ogólnej liczby małżeństw, jednak częstość ich zawierania była niższa niż na wsi. Na 1000 ludności w miastach odnotowano 5,3 małżeństwa, podczas gdy na wsi – 5,6 (najwyższe wartości w kraju, dla miast – również dla województwa małopolskiego). W kraju odsetek zarejestrowanych małżeństw w miastach był niższy niż w województwie pomorskim i wyniósł 59,4%. Częstość zawieranych małżeństw również była niższa – 4,9 w miastach i 5,1 na wsi.

W przekroju wojewódzkim obserwuje się duże zróżnicowanie liczby zawieranych małżeństw według miejsca zamieszkania. Najwięcej małżeństw w miastach zawarto

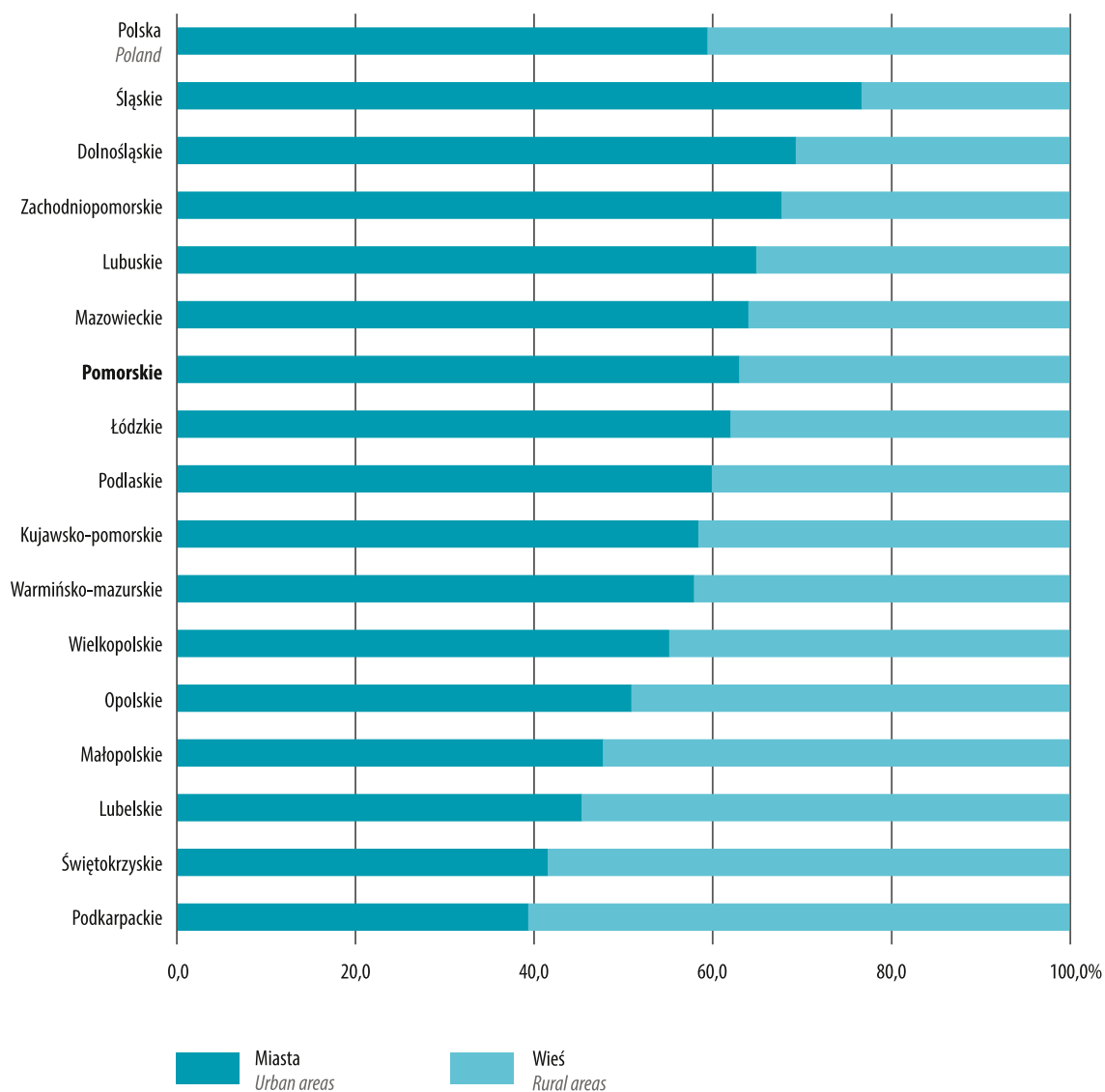
In 2017, marriages registered in cities accounted for 63.0% of the total number of marriages, but their frequency was lower than in rural areas. There were 5.3 contracted marriages per a population of 1,000 in urban and 5.6 in rural areas (the highest rates in the country, for urban areas – ex aequo with Małopolskie Voivodship). Country-wide, the percentage of registered marriages in cities accounted for 59.4%, which was below the average for Pomorskie Voivodship. They were also less frequent – 4.9 in urban and 5.1 in rural areas.

In a regional differentiation by voivodships, there is a large diversity of marriages as regards the place of residence. The biggest number of marriages in cities was

w województwie śląskim – 76,7%, a najmniej w województwie podkarpackim – 39,3%.

recorded in Śląskie Voivodship – 76.7%, while the lowest in Podkarpackie Voivodship – 39.3%.

Wykres 22. Małżeństwa zawarte według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.
Chart 22. Marriages contracted by place of residence and voivodships in 2017

W 2017 r. w większości powiatów województwa zawarto więcej małżeństw niż w poprzednim roku. Największy wzrost odnotowano w Sopocie (o 12,5%) i powiecie malborskim (o 9,9%), natomiast największy spadek zarejestrowano w powiecie nowodworskim (o 14,7%) i człuchowskim (o 10,9%). W powiecie sztumskim liczba małżeństw nie zmieniła się. Powiat kartuski charakteryzował się najwyższą liczbą małżeństw na 1000 ludności – 6,1 (był to też jeden z najwyższych w kraju wskaźników,

In 2017, more marriages were contracted in most powiats of the Voivodship than in the prior year. The largest increase occurred in Sopot (12.5%) and Malborski Powiat (9.9%), while the largest decrease was recorded in Nowodworski Powiat (14.7%) and Człuchowski Powiat (10.9%). The number of marriages remained stable in Sztumski Powiat. The most marriages per 1,000 people were contracted in Kartuski – 6.1 (on a national scale, it represented one of the highest values,

po powiecie nowosądeckim – 6,3 i limanowskim – 6,2). Najniższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w powiecie nowodworskim – 3,9.

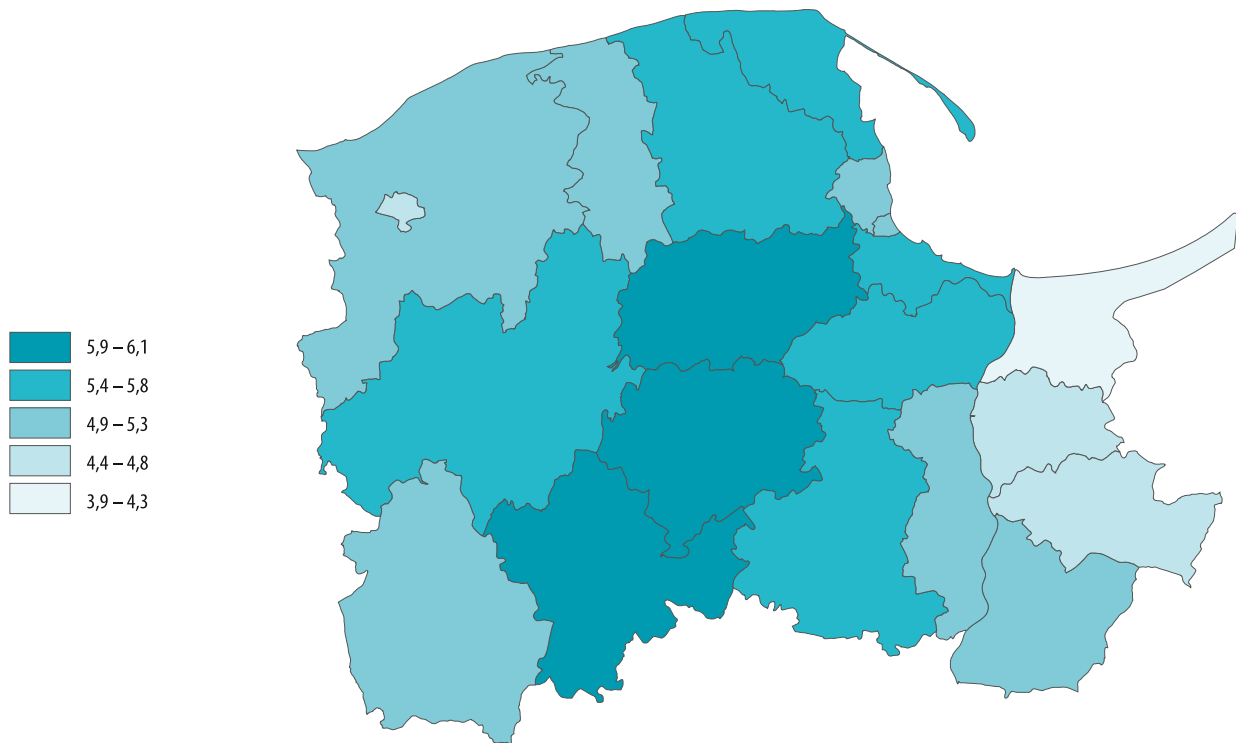
Należy zaznaczyć, że zmiany w liczbie zawieranych małżeństw mają wpływ na liczbę urodzeń w perspektywie kolejnych 2-3 lat po zawarciu małżeństwa, tj. im więcej nowych małżeństw, tym więcej urodzeń.

following Nowosądecki – 6.3 and Limanowski Powiat – 6.2). The lowest rate was noted in Nowodworski Powiat – 3.9.

It should be noted that changes in the number of contracted marriages have an impact on the number of births within 2-3 consecutive years of the marriage, i.e. the more new marriages, the more births.

Mapa 7.
Map 7.

Małżeństwa na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.
Marriages per 1,000 population by powiats in 2017

W województwie pomorskim stopniowo zwiększa się wiek nowożeńców. W 2017 r. mediana wieku dla mężczyzn wyniosła 30,0 lat, a dla kobiet 27,8 lat. W 2005 r. było to odpowiednio 27,3 i 25,1 lat. W 2005 r. 28,0% mężczyzn zawierających małżeństwo nie przekroczyło 25 lat, a w 2017 r. – już tylko 12,8%. Wśród kobiet udział ten zmniejszył się z 48,8% do 25,8%, co w konsekwencji doprowadziło do tego, że w 2017 r. kobiety najczęściej wychodziły za mąż w wieku 25-29 lat (38,2%) wobec 20-24 lat (42,7%) w 2005 r. Mężczyźni również najczęściej żenili się w wieku 25-29 lat (37,8% w 2017 r.).

The age of newlyweds is gradually rising in Pomorskie Voivodship. In 2017, the median age for men was 30.0 years and for women 27.8 years. The corresponding figures in 2005 were 27.3 and 25.1 years. In 2005, 28.0% of men did not exceed 25 years at marriage, and in 2017 – only 12.8%. This share decreased from 48.8% to 25.8% for women, which in turn led to a shift in the age of biggest marriage intensity from 20-24 years (42.7% in 2005) to 25-29 years (38.2% in 2017). Men also usually get married between 25 and 29 (37.8% in 2017).

Tablica 12. Nowożeńcy^a według płci, poprzedniego stanu cywilnego i wieku w 2017 r.
Table 12. Grooms and brides^a by sex, previous marital status and age in 2017

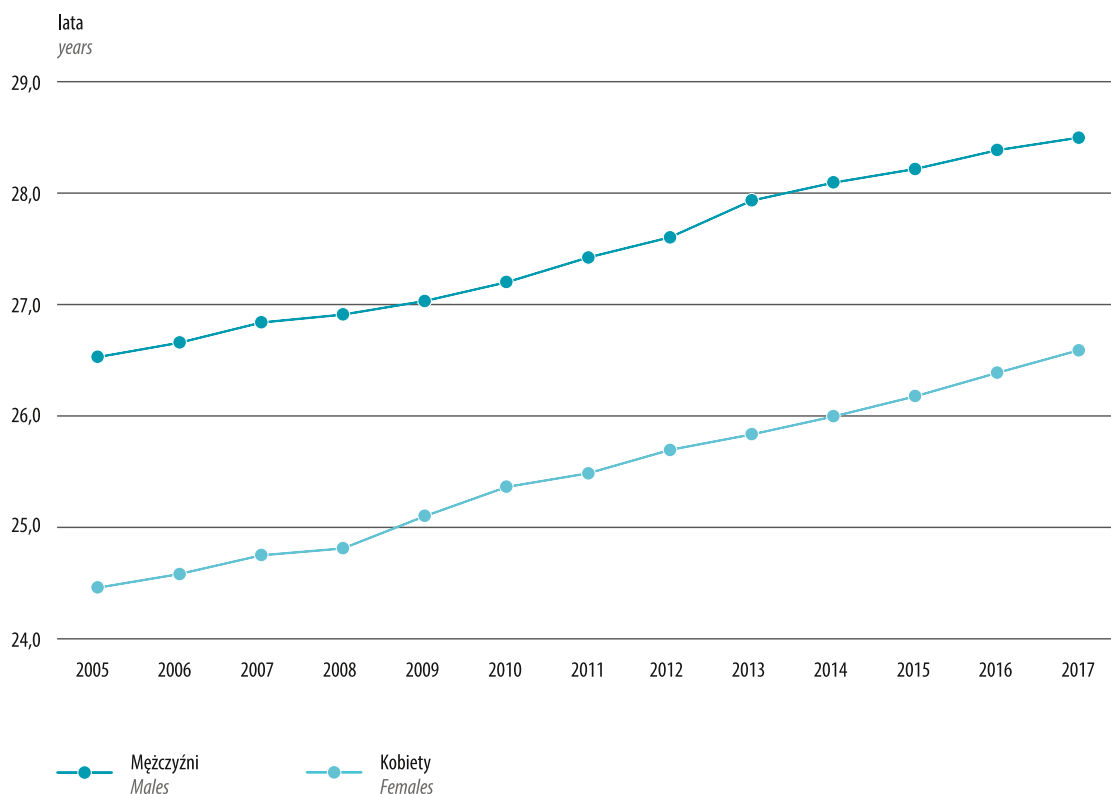
Wiek nowożeńców Age of grooms and brides	Mężczyźni Males				Kobiety Females			
	ogółem total	kawaler single	wdowiec widower	rozwie- dziony divorced	ogółem total	panna single	wdowa widow	rozwie- dziona divorced
Ogółem Total	12468	10451	233	1784	12422	10413	276	1733
19 lat i mniej years and less	27	27	-	-	185	185	-	-
20-24	1572	1571	-	1	3026	3003	-	23
25-29	4707	4668	-	39	4744	4589	6	149
30-34	2888	2639	6	243	2064	1771	15	278
35-39	1290	969	7	314	893	536	15	342
40-44	626	309	8	309	525	181	40	304
45-49	410	118	12	280	335	73	29	233
50-54	293	74	22	197	232	36	31	165
55-59	225	43	28	154	185	28	41	116
60 lat i więcej years and more	430	33	150	247	233	11	99	123

a Dane opracowano osobno dla mężczyzn i kobiet zamieszkałych przed ślubem w Polsce.
 a Data were collected separately for men and women living in Poland before marriage.

Niezmiennie wśród nowozawartych związków zdecydowaną większość stanowią małżeństwa pierwsze, tj. panny z kawalerami. W 2017 r. takich małżeństw było 9764 (77,5%), w tym w miastach 73,6%, a na wsi 81,8%. Zarówno kawalerowie, jak i panny zawierający małżeństwo są coraz starsi. W 2017 r. mediana wieku kawalerów wyniosła 28,5 lat, tj. o 2 lata więcej niż w 2005 r. Natomiast zawierające małżeństwo panny w 2017 r. miały 26,6 lat wobec 24,5 lat w 2005 r.

The couples marrying for the first time are invariably prevailing among newlyweds. In 2017, there were 9,764 such marriages (77.5%), of which 73.6% in urban areas, and 81.8% in rural areas. Newlyweds are also getting older. In 2017 the median age of men at first marriage was 28.5 years, i.e. by 2 years more than in 2005. The bride's age was 26.6 years in 2017, as compared with 24.5 years in 2005.

Wykres 23. Mediana wieku zawierania pierwszych małżeństw (kawaler z panną)
Chart 23. Median age at first marriage (groom and bride)

Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi stanowiły 58,9% wszystkich małżeństw zawartych w 2017 r. – o 0,9 p.proc. mniej niż rok wcześniej (w Polsce odpowiednio 62,3%, o 0,7 p.proc. mniej). W miastach województwa pomorskiego rzadziej niż na wsi zawierano małżeństwa wyznaniowe (54,5% ogółu zawartych małżeństw w miastach wobec 66,4% na wsi). Małżeństwa wyznaniowe przeważały w większości województw (z wyjątkiem zachodniopomorskiego), w tym największy ich udział odnotowano w województwie podkarpackim (74,1%), a w województwie zachodniopomorskim ich odsetek był najmniejszy (47,7%).

W 2017 r. w większości powiatów województwa pomorskiego zawierano więcej małżeństw wyznaniowych. Największym odsetkiem takich małżeństw charakteryzowały się powiaty kartuski (73,4%) i kościerski (72,9%). Tylko w Sopocie i Słupsku przeważały małżeństwa cywilne (odpowiednio 56,6% i 53,4%).

Według stanu w końcu grudnia 2017 r. w województwie pomorskim było 535,1 tys. małżeństw. W ciągu 2017 r. zostało rozwiązanych 12,5 tys. małżeństw (o 1,1% więcej niż w poprzednim roku). Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych osób pozostających

Religious marriages with civil law consequences constituted 58.9% of all marriages contracted in 2017 – by 0.9 percentage points less than a year earlier (nationally, 62.3%, 0.7 percentage points less). In urban areas of Pomorskie Voivodship, religious marriages were less frequent than in rural areas (54.5% of all marriages in cities versus 66.4% in rural areas). Religious marriages prevailed in most voivodships (with the exception of Zachodniopomorskie Voivodship), the largest share was recorded in Podkarpackie Voivodship (74.1%), while the smallest – in Zachodniopomorskie (47.7%).

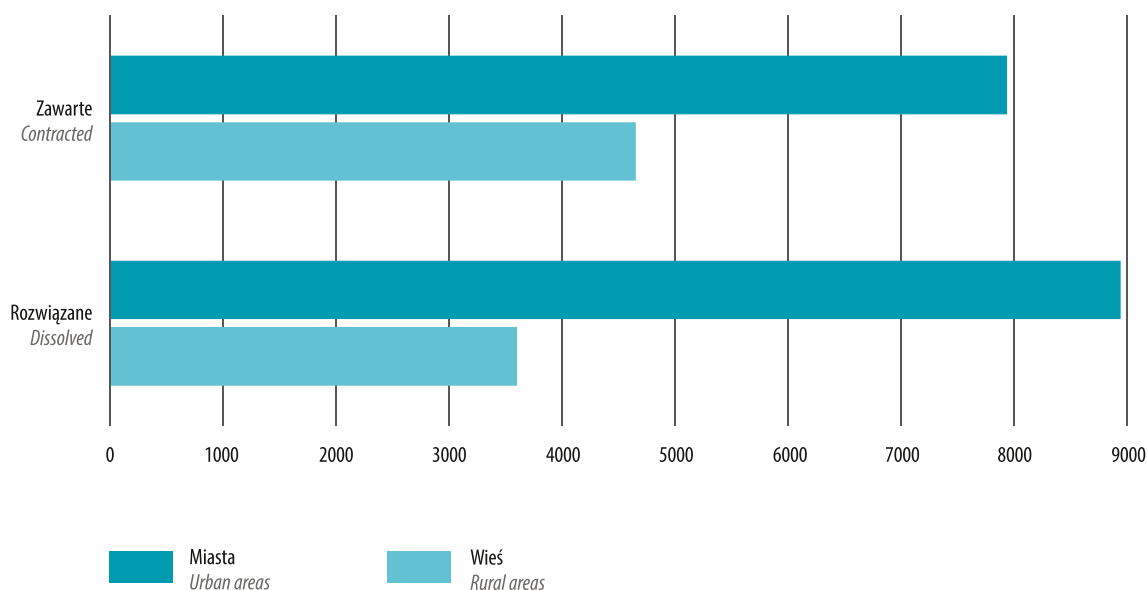
In 2017, religious marriages prevailed in most powiats of Pomorskie Voivodship. The largest percentage of such marriages was recorded in Kartuski (73.4%) and Kościerski (72.9%) Powiats. Civil marriages were more numerous only in Sopot and Słupsk (56.6% and 53.4%, respectively).

As at the end of December 2017, there were 535.1 thousand married couples in Pomorskie Voivodship. 12.5 thousand marriages were dissolved in 2017 (by 1.1% more than in the previous year). Having taken into account net internal and international migrations of

w stanie małżeńskim odnotowano dodatni bilans małżeństw zawartych i rozwiązanych (1,1 tys.). Częstszą przyczyną rozwiązania małżeństwa była śmierć męża (49,9% ogólnej liczby rozwiązanych małżeństw) niż rozwód (odpowiednio 29,8%). Z powodu śmierci żony rozwiązanych zostało 20,3% małżeństw.

married persons, there was a positive balance of contracted and dissolved marriages (1.1 thousand). A more frequent cause of marriage termination was the husband's death (49.9% of the total number of dissolved marriages) rather than divorce (29.8% respectively). 20.3% of marriages were dissolved as a consequence of the wife's death.

Wykres 24. Małżeństwa zawarte i rozwiązane w 2017 r.
Chart 24. *Marriages contracted and dissolved in 2017*

Wśród województw dodatni bilans małżeństw, oprócz województwa pomorskiego, odnotowano jeszcze tylko w 3 województwach (małopolskim, mazowieckim i podkarpackim). W Polsce różnica między małżeństwami zawartymi i rozwiązanymi była ujemna i wyniosła minus 30,8 tys.

A positive balance of marriages, apart from Pomorskie Voivodship, was recorded only in 3 voivodships (Małopolskie, Mazowieckie and Podkarpackie). The difference between contracted and dissolved marriages was negative at national level and amounted to minus 30.8 thousand.

2.2. Separacje

2.2. Separations

Separacja

Uchylenie wspólnoty małżeńskiej bez prawa wstępowania w nowy związek małżeński przez którąkolwiek ze stron. Orzeczenia o separacji dokonuje odpowiedni sąd w formie przypisanej prawem. W odróżnieniu od rozwodu – separacja nie ma charakteru ostatecznego rozwiązania małżeństwa; na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka zniesienie separacji.

Separation

Revocation of conjugal community without the right to enter into a new marriage by either party. Judicial separation is pronounced by a competent court as the law stands. Unlike a divorce, separation is not a definite dissolution of marriage; by mutual agreement of spouses, the court nullifies the separation.

Procedura prawnego orzekania separacji została wprowadzona w Polsce w końcu 1999 r. Początkowo ich liczba wzrastała bardzo szybko. W województwie pomorskim od 206 w 2000 r. do 624 w 2005 r. Od 2006 r. odnotowano spadek liczby wniosków o separację i w kilku ostatnich latach ich liczba ustabilizowała się na poziomie poniżej 100.

The procedure of adjudication of separation was implemented in Poland at the end of 1999. Initially, their number was growing very quickly, ranging in Pomorskie Voivodship from 206 in 2000 to 624 in 2005. Since 2006, there has been a decline in petitions for separation and their numbers has stabilised at below 100 over the last few year.

Dane o separacjach w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża).

Data regarding separations in territorial distribution were compiled according to the plaintiff's place of residence (when the person filling petition lives abroad, the place of residence of a spouse is given; in the case of unanimous petition of both of parties – the husband's place of residence is assumed).

Tablica 13. Separacje orzeczone w 2017 r.
Table 13. Separations in 2017

Wyszczególnienie	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Specification
Ogółem	64	48	16	Total
na 100 tys. ludności	2,8	3,2	1,9	per 100 thousand population
na 1000 nowo zawartych małżeństw	5,1	6,0	3,4	per 1,000 contracted marriages
Z powództwa męża	13	11	2	Petition of husband
Z powództwa żony	37	26	11	Petition of wife
Zgodny wniosek stron	14	11	3	Joint petition of both parties

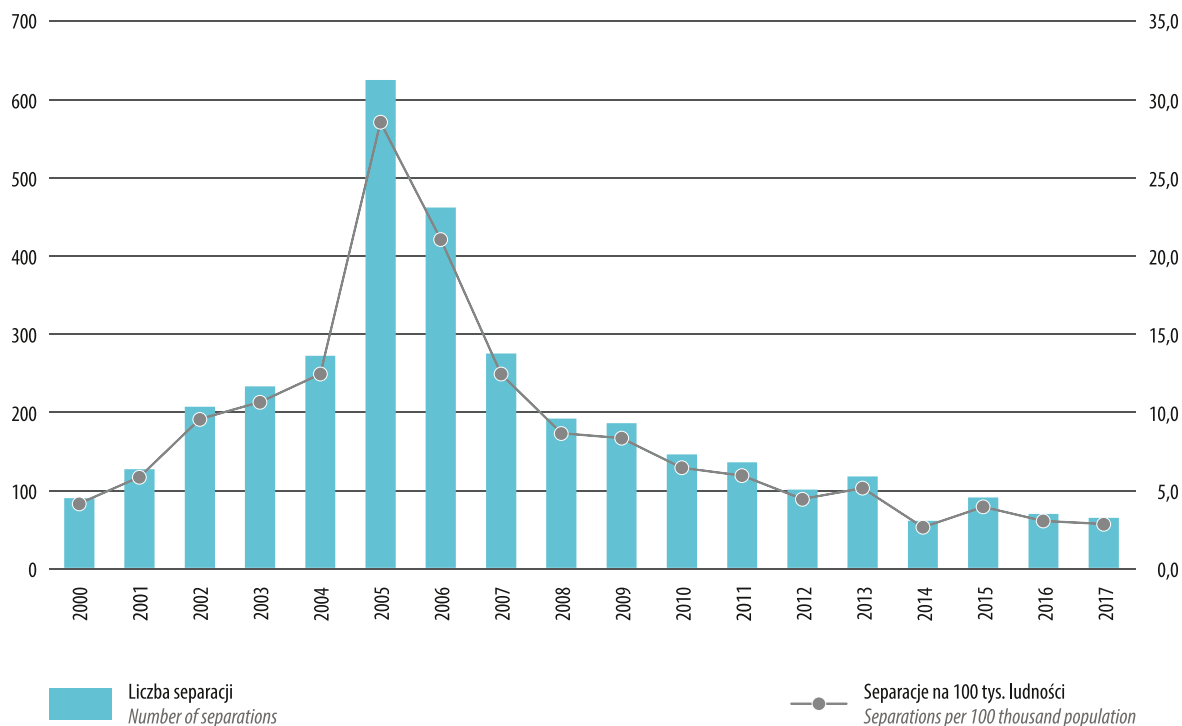
W 2017 r. w województwie pomorskim sądy orzekły 64 separacje, o 5 mniej niż rok wcześniej. W przeliczeniu na 100 tys. ludności orzeczono 2,8 separacji. Po województwie lubuskim (1,6) była to jedna z najniższych wartości w kraju, gdzie wskaźnik osiągnął wartość 4,1. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w wojewódz-

In 2017, courts ruled 64 separations in Pomorskie Voivodship, by 5 fewer than a year earlier. There were 2.8 separations per a population of 100,000. It was one of the lowest records in Poland, following Lubuskie Voivodship (1.6), where the rate reached 4.1. The highest value was recorded in Śląskie Voivodship (5.9). The rate per 1,000

twie śląskim (5,9). Liczba separacji liczona na 1000 nowo zawartych małżeństw wyniosła w województwie pomorskim 5,1 i była to druga najniższa wartość w kraju, po województwie lubuskim (3,2). Najwięcej separacji na 1000 nowo zawartych małżeństw orzeczono w województwie śląskim (11,9), a dla kraju wskaźnik ten wyniósł 8,1.

new marriages stood at 5.1 in Pomorskie Voivodship, which was the second lowest value countrywide, following Lubuskie Voivodship (3.2). The most separations per 1,000 new marriages were decreed in Śląskie Voivodship (11.9), while in the country it reached 8.1.

Wykres 25. Separacje orzeczone
Chart 25. Separations

Większość separacji dotyczy małżeństw zamieszkałych w miastach. W województwie pomorskim w 2017 r. było to 75,0% wszystkich separacji orzeczonych (71,0% w 2016 r.). Przeliczając na 100 tys. ludności wskaźnik separacji w miastach wyniósł 3,2, a na wsi 1,9. W kraju odsetek orzeczonych separacji w miastach był niższy niż w województwie pomorskim (70,2%), natomiast w poszczególnych województwach wartość ta wahała się od 45,1% w województwie podkarpackim do 85,2% w województwie dolnośląskim.

W województwie pomorskim w 2017 r. najczęściej separacje orzekano wśród osób, które w momencie wniesienia powództwa o separację miały 45 lat i więcej – 42,2% mężczyzn i 53,1% kobiet. Najwięcej orzeczono ich wobec małżeństw zawartych w wieku 24 lat i mniej – 48,4% mężczyzn i 57,8% kobiet.

Ponad połowa orzeczonych separacji w województwie pomorskim wniesiona była z powództwa żony (57,8%), a blisko co piąty przypadek dotyczył zgodnego wniosku obu stron (21,9%).

Most of the separations concern marriages residing in cities, i.e. 75.0% of all separations adjudicated in Pomorskie Voivodship in 2017 (71.0% in 2016). The crude separation rate (per 100,000 people during the year) reached 3.2 in cities, and 1.9 in rural areas. Countrywide, the percentage of separations adjudicated in cities was lower than in Pomorskie Voivodship (70.2%), while across voivodships, it ranged from 45.1% in Podkarpackie to 85.2% in Dolnośląskie Voivodship.

In 2017, the most separation were decreed for persons aged upwards of 45 at the moment of filing for separation – 42.2% of men and 53.1% of women in Pomorskie Voivodship. The most separations were adjudicated for couples who married at the age of 24 or less – 48.4% of men and 57.8% of women.

More than half of separations in Pomorskie Voivodship were filed by the wife (57.8%), and almost every fifth came as a joint petition of both parties (21.9%).

Biorąc pod uwagę okres trwania małżeństwa, separacje najczęściej orzekano wśród małżeństw, których okres trwania wyniósł 30 lat i więcej (34,4%) oraz 15-19 lat (14,1%).

Wśród małżeństw z orzeczoną separacją 35,9% posiadało dzieci w wieku poniżej 18 lat. Wykonywanie władzy rodzicielskiej sąd najczęściej powierzał obojgu rodzicom (78,3% orzeczonych separacji małżeństw posiadających wspólnie małoletnie dzieci na wychowaniu), następnie matce (17,4%), a w pozostałych przypadkach opieka została powierzona ojcu.

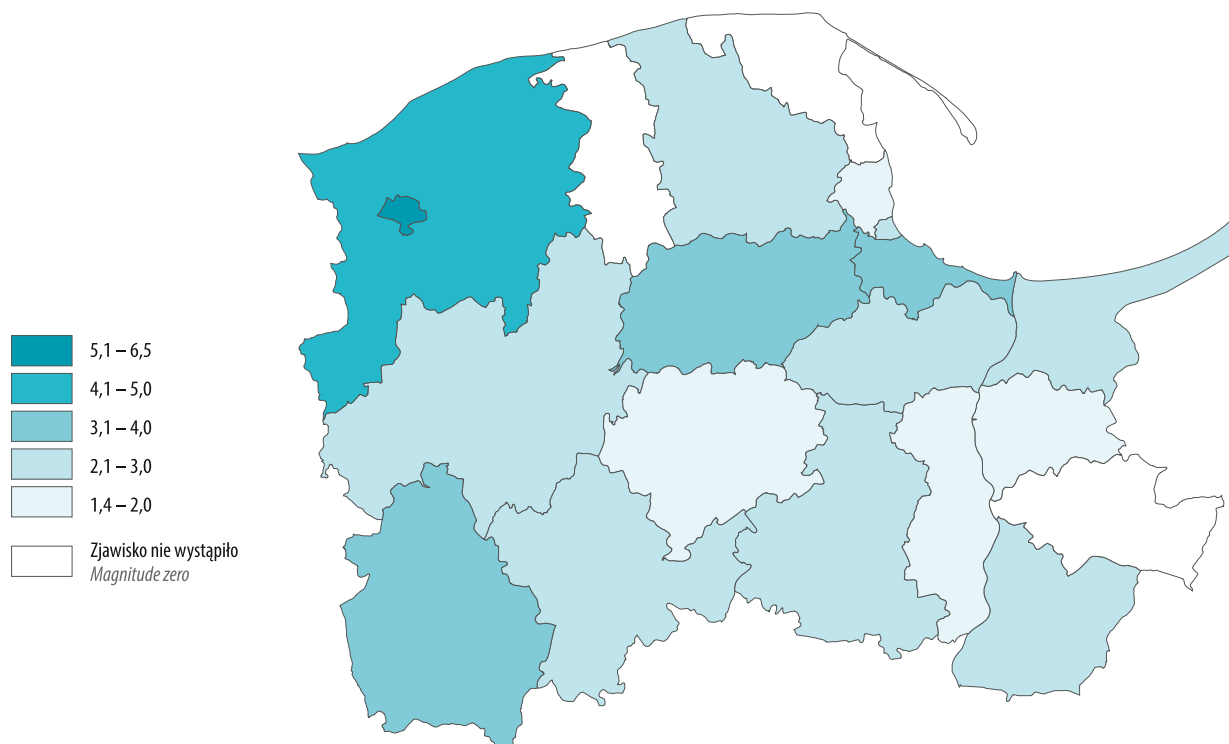
Wśród powiatów województwa pomorskiego w 2017 r. najwięcej separacji orzekono w Gdańsku – 18. Najwyższą wartość wskaźnika separacji (na 100 tys. ludności) odnotowano w Słupsku (6,5) i w powiecie słupskim (4,1), a najniższą w powiecie kościerskim (1,4) i malborskim (1,6). W powiatach: lęborskim, puckim i sztumskim nie odnotowano żadnego przypadku orzeczenia separacji.

Considering duration of a marriage, separations were the most frequently adjudicated for marriages which lasted 30 years and longer (34.4%) and 15-19 years (14.1%).

35.9% of separated marriages had children aged up to 18 years. Courts entrusted the execution of parental authority to both parents (78.3% of the separation of marriages jointly upbringing minor children), then to the mother (17.4%), and in other cases the custody was entrusted to the father.

Among powiats of Pomorskie Voivodship, the most separations in 2017 occurred in Gdańsk – 18. The highest value of the crude separation rate was recorded in Słupsk (6.5) and in Słupski Powiat (4.1), while the lowest in Kościerski (1.4) and Malborski (1.6) Powiats. No separations were recorded in Lęborski, Pucki and Sztumski Powiats.

Mapa 8. Separacje orzeczone na 100 tys. ludności według powiatów w 2017 r.
Map 8. Separations per 100 thousand population by powiats in 2017

Co roku odnotowuje się też nieliczne przypadki zniesienia separacji, tj. powrotu do małżeństwa, jednak większość pozostających w prawnej separacji małżeństw wnosi o rozwód. W województwie pomorskim w 2017 r. sądy orzekły zniesienie separacji w stosunku do 22 separowanych małżeństw, a w całym kraju w stosunku do 277.

Every year, there are also few cases of annulment of separation, i.e. a return to marriage, but the majority of marriages uphold the legal separation and file for a divorce. In 2017, courts nullified 22 separations in Pomorskie Voivodship and 277 countrywide.

2.3. Rozwody

2.3. Divorces

Rozwód

Rozwiązanie związku małżeńskiego przez odpowiedni sąd w formie określonej prawem.

Divorce

Dissolution of marriage by a court of appropriate jurisdiction as provided by law.

W ostatnich latach w województwie pomorskim rozpada się średnio 12 tys. małżeństw rocznie, w tym około 68% w wyniku śmierci współmałżonka, a pozostałe 32% z powodu rozwodu.

W 2017 r. rozwiódł się 3,7 tys. par małżeńskich, o 0,1 tys. mniej niż w poprzednim roku. W kraju w 8 województwach liczba rozwodów zmniejszyła się, w tym najbardziej w województwie małopolskim (6,7%) i pomorskim (3,0%). Natomiast największy wzrost odnotowano w województwach dolnośląskim (17,1%) i opolskim (10,9%). W całym kraju liczba rozwodów zwiększyła się o 2,8%.

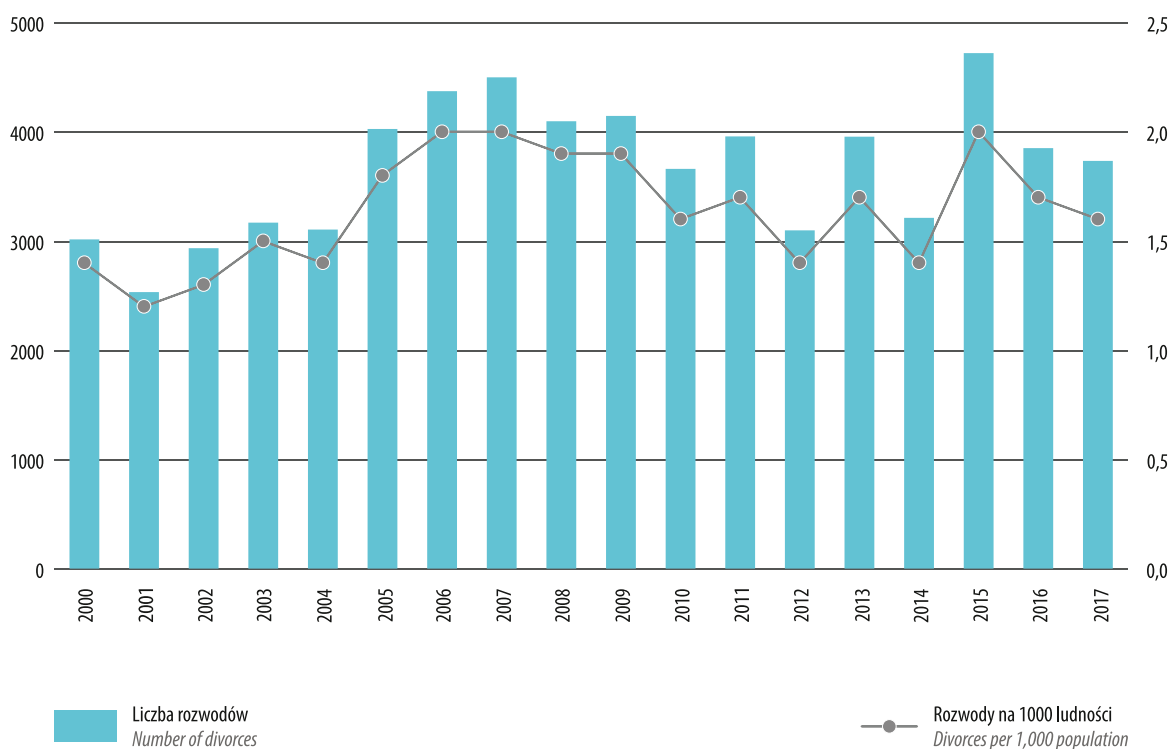
W 2017 r. w województwie pomorskim liczba rozwodów na 1000 ludności wyniosła 1,6, podczas gdy w poprzednim roku było to 1,7. Wśród województw wartość współczynnika rozwodów wahała się od 1,2 w województwie podkarpackim do 2,0 w województwach: dolnośląskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim, przy przeciętnej wartości w kraju 1,7. Przeliczając liczbę rozwodów na 1000 nowo zawartych małżeństw wskaźnik dla województwa pomorskiego wyniósł 296 i był niższy niż w kraju (339). Najniższą wartością analizowanego wskaźnika charakteryzowało się województwo podkarpackie (225), a najwyższą województwo dolnośląskie (427).

Over the past few years, an average of 12 thousand marriages have broken up in Pomorskie Voivodship yearly, of which approximately 68% as a result of the death of a spouse, and the remaining 32% due to a divorce.

In 2017, 3.7 thousand couples got divorced, by 0.1 thousand and fewer than in the previous year. Countrywide, the number of divorces declined in eight voivodships, the most in Małopolskie (6.7%) and Pomorskie (3.0%). The largest growth was recorded in Dolnośląskie (17.1%) and Opolskie (10.9%) Voivodships. The divorce rate increased by 2.8% across the country.

There were 1.6 divorces per 1,000 people in Pomorskie Voivodship in 2017, while the previous year's rate was 1.7. It ranged across voivodships from a low of 1.2 in Podkarpackie to a high of 2.0 in Dolnośląskie, Warmińsko-Mazurskie and Zachodniopomorskie, while the national average was 1.7. There were 296 divorces to 1,000 contracted marriages in Pomorskie Voivodship, which was below the national average (339). The lowest value was recorded in Podkarpackie Voivodship (225), while the highest in Śląskie Voivodship (427).

Wykres 26. Rozwody
Chart 26. Divorces

Dane o **rozwodach** w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka).

Data regarding **divorces** in territorial breakdown were compiled according to the plaintiff's place of residence (in the case when a person filing petition lives abroad, the place of residence of a spouse is assumed).

Tablica 14. Rozwody w 2017 r.
Table 14. Divorces in 2017

Wyszczególnienie	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Specification
Ogółem	3734	2804	930	Total
na 1000 ludności	1,6	1,9	1,1	per 1,000 population
na 1000 nowo zawartych małżeństw	296	353	200	per 1,000 contracted marriages
Z powództwa męża	1248	915	333	Petition of husband
Z powództwa żony	2486	1889	597	Petition of wife

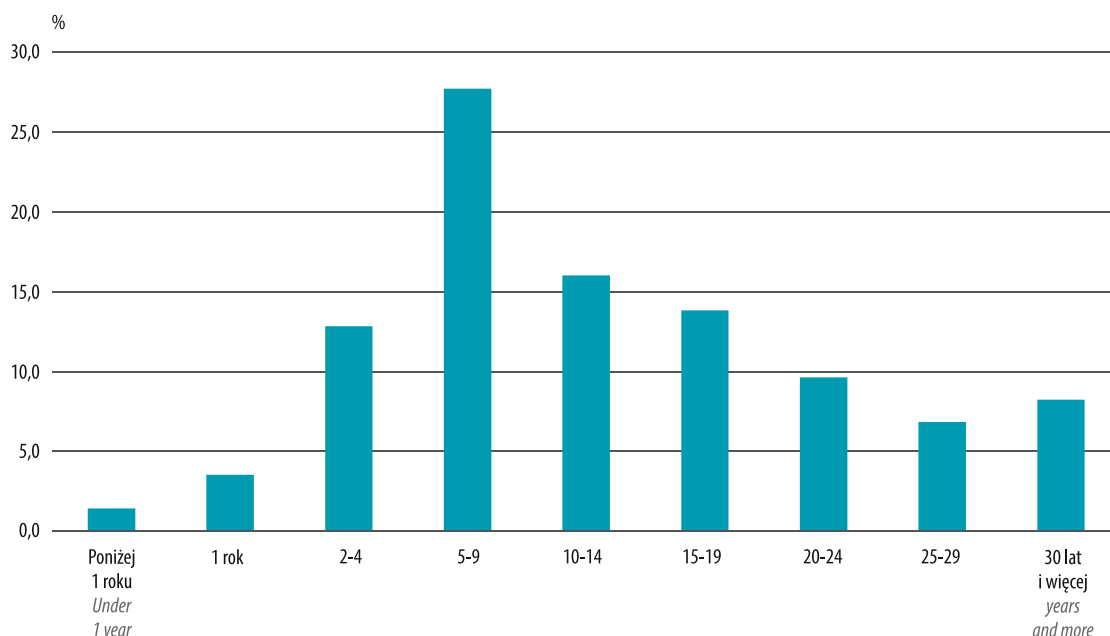
Większość rozwodów dotyczy małżeństw zamieszkałych w miastach. W 2017 r. w województwie pomorskim było to 75,1% wszystkich orzeczonych rozwodów (76,7% w 2016 r.). Liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności w miastach była niemal dwukrotnie wyższa niż na wsi i wyniosła odpowiednio 1,9 i 1,1. W kraju odsetek orzeczonych rozwodów w miastach był niższy niż w województwie pomorskim (71,8%), natomiast w poszczególnych województwach wartość ta wahała się od 56,3% w województwie podkarpackim do 84,3% w województwie śląskim.

W 2017 r. w województwie pomorskim najczęściej rozwód orzekano wśród osób, które w momencie wniesienia powództwa miały 30-39 lat – 40,3% mężczyzn i 42,8% kobiet. Najwięcej orzeczono ich wobec małżeństw zawartych w wieku 20-29 lat – 73,0% mężczyzn i 70,8% kobiet oraz wśród osób, których małżeństwo trwało 5-9 lat (27,7%) i 10-14 lat (16,0%).

Most divorcees are urban residents. In 2017, such cases constituted 75.1% of all divorces (76.7% in 2016) adjudicated in Pomorskie Voivodship. The crude divorce rate in cities per 1,000 people was almost twice as high as in rural areas and made up 1.9 and 1.1, respectively. Countrywide, the percentage of divorces in urban areas was lower than in Pomorskie Voivodship (71.8%), while across voivodships, it fluctuated between 56.3% in Podkarpackie and 84.3% in Śląskie Voivodship.

In 2017, the most divorcees in Pomorskie Voivodship were persons who were aged 30-39 at the time of filing petition – 40.3% of men and 42.8% of women. Most divorces were adjudicated for couples married between the age of 20 and 29 – 73.0% of men and 70.8% of women, and among those whose marriage lasted 5-9 years (27.7%) and 10-14 years (16.0%).

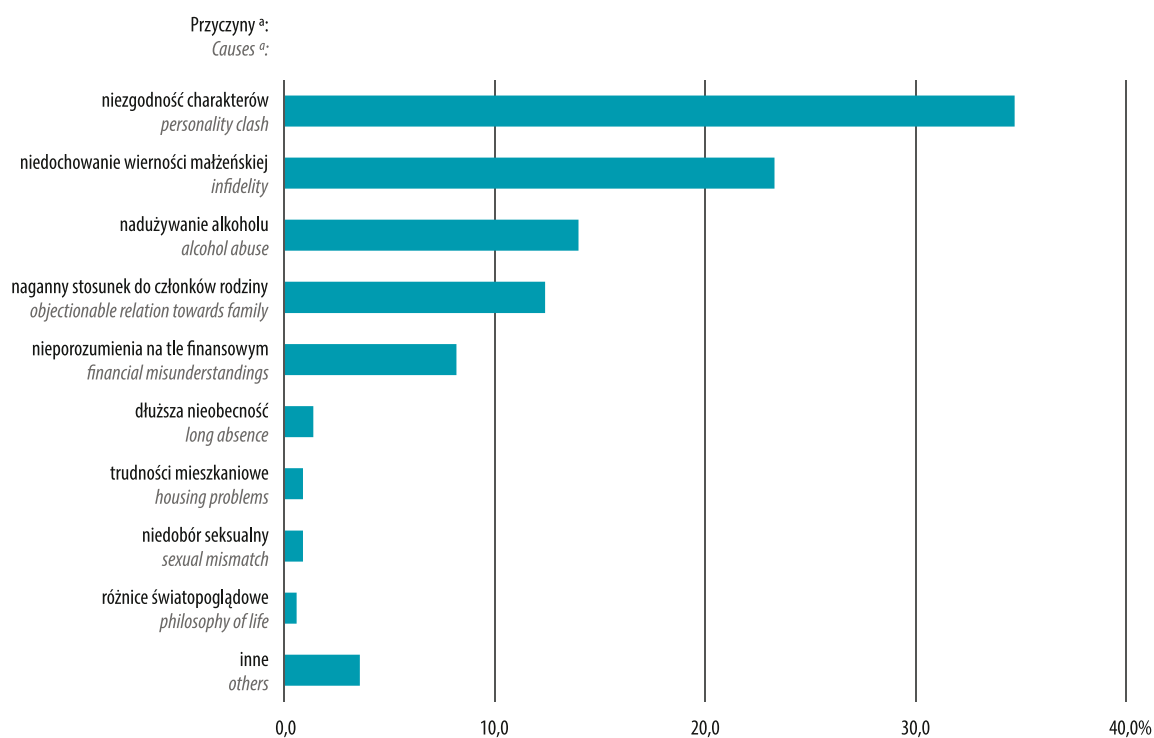
Wykres 27. Rozwody według okresu trwania małżeństwa w 2017 r.
Chart 27. Divorces by duration of marriage in 2017

Częściej pozew o rozwód wносиły kobiety (66,6%) niż mężczyźni, a większość małżeństw rozwiązano bez orzekania o winie (79,9% ogólnej liczby małżeństw rozwiązanych). Z winy męża orzeczono 12,5% ogólnej liczby rozwodów, z winy żony – 3,3%, a 4,3% – z winy obu stron. Najczęściej wskazywanymi przyczynami rozwodu (wyłącznymi lub powiązаныmi z innymi przyczynami) były niezgodność charakterów (34,7% ogólnej liczby rozwodów), niedochowanie wierności małżeńskiej (odpowiednio 23,3%) oraz nadużywanie alkoholu (14,0%).

Women filed for divorce more often (66.6%) than men, and most marriages were dissolved by mutual consent (79.9% of the total number of dissolved marriages). 12.5% of all divorces were adjudicated with the husband's guilt, 3.3% with the wife's guilt and 4.3% – the fault of both parties. The most frequently indicated reasons for divorce (exclusive or related to other reasons) were personality clash (34.7% of the total number of divorces), failure to marital fidelity (23.3% respectively) and alcohol abuse (14.0%).

Wykres 28. Rozwody według przyczyn rozkładu pożycia małżeńskiego w 2017 r.
Chart 28. Divorces by causes of marriage breakdown in 2017

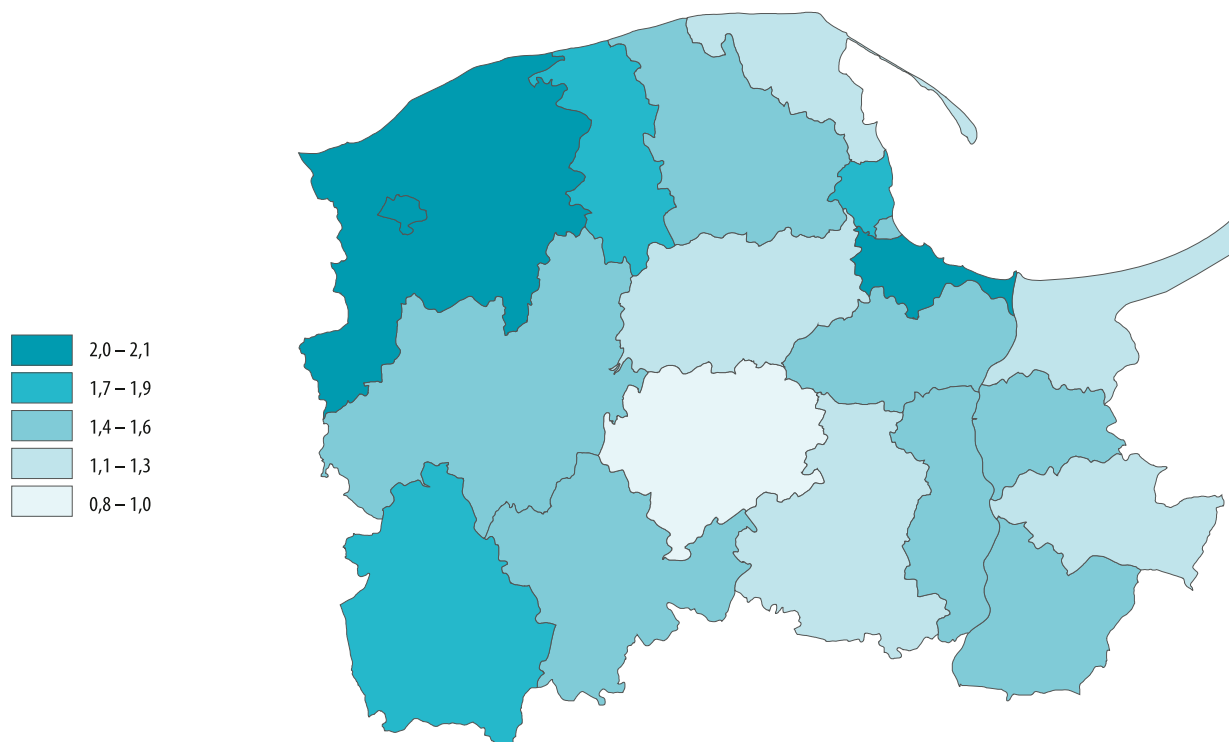
^a Wyłącznie i w powiązaniu z inną przyczyną.
^a Exclusively or combined with other causes.

W 2017 r. spośród rozwiedzionych małżeństw 41,7% nie posiadało dzieci w wieku poniżej 18 lat, 33,7% posiadało jedno dziecko, 20,5% dwoje dzieci, a 4,1% troje i więcej dzieci. Skutki rozwodu dotknęły 3,3 tys. dzieci pozostających na utrzymaniu rozwiedzonych małżeństw, w tym najwięcej było dzieci w wieku 7-15 lat (57,0%) oraz 3-6 lat (27,7%). Przeciętnie na jedno rozwodzące się małżeństwo posiadające dzieci przypadało 1,5 małoletnich dzieci. Wykonywanie władzy rodzicielskiej sąd najczęściej powierzał obojgu rodzicom (66,2% rozwodów małżeństw posiadających wspólnie małoletnie dzieci na wychowaniu) oraz matce (28,8%). Tylko w 2,8% przypadków opiekę nad dziećmi przyznano ojcu, a w 0,7% rodzinie zastępczej.

In 2017, 41.7% of divorced couples did not have children under 18, 33.7% had one child, 20.5% had two children and 4.1% three or more children. The divorce affected 3.3 thousand children who were dependent on divorced parents, the most children were aged 7-15 (57.0%) and 3-6 years (27.7%). On average, there were 1.5 minor children per one divorcing couple having children. The court most often entrusted the execution of parental authority to both parents (66.2% of divorces of marriages jointly upbringing underage children) and the mother (28.8%). Only in 2.8% of cases the custody of children was entrusted to the father, while 0.7% to the foster family.

Mapa 9.
Map 9.

Rozwody na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.
Divorces per 1,000 population by powiats in 2017

W 2017 r. w porównaniu z 2016 r. w 13 powiatach województwa pomorskiego odnotowano spadek liczby rozwodów – największy w powiecie kościerskim (o 35,9%) i nowodworskim (o 19,0%). Natomiast największy wzrost liczby rozwodów odnotowano w powiatach: słupskim (o 18,8%) i kartuskim (o 16,2%). Najniższą wartością wskaźnika rozwodów na 1000 ludności charakteryzował się powiat kościerski (0,8), a najwyższą powiat słupski oraz Słupsk (po 2,1). W tych samych powiatach również wskaźnik rozwodów na 1000 nowo zawartych małżeństw przyjmował najniższe i najwyższe wartości – 136 w powiecie kościerskim oraz 475 w Słupsku i 411 w powiecie słupskim.

In 2017, compared with 2016, a decrease in the number of divorces was recorded in 13 powiats of Pomorskie Voivodship – the largest in Kościerski Powiat (35.9%) and Nowodworski (19.0%). The largest growth was recorded in Słupski (18.8%) and Kartuski (16.2%) Powiats. Kościerski Powiat (0.8) represented the lowest crude divorce rate, while Słupski Powiat and Słupsk the highest (2.1 each). Also the divorce rate per 1,000 new marriages took the lowest and highest values in the same localities – 136 in Kościerski Powiat, 475 in Słupsk and 411 in Słupski Powiat.

2.4. Urodzenia żywe

2.4. Live births

Urodzenie żywe

Całkowite wydalenie lub wydobycie z ustroju matki noworodka, niezależnie od czasu trwania ciąży, który po takim wydaleniu lub wydobyciu oddycha bądź wykazuje jakiegokolwiek inne oznaki życia, jak: czynność serca, tętnienie pępowiny lub wyraźne skurcze mięśni zależnych od woli (mięśni szkieletowych).

Live birth

The complete expulsion or extraction from the mother of an infant, irrespective of the pregnancy duration, which after such separation breathes or shows any other evidence of life, such as beating of the heart, pulsation of the umbilical cord or definite movement of voluntary muscles.

W 2017 r. w województwie pomorskim zarejestrowano 27,5 tys. urodzeń żywych – o 1,6 tys. (6,2%) więcej niż rok wcześniej. Przyrost liczby urodzeń odnotowano we wszystkich województwach, w tym największy w województwie podkarpackim – 8,2% i warmińsko-mazurskim – 8,1%, a najmniejszy w województwie świętokrzyskim – 2,9%. W kraju wzrost liczby urodzeń był mniejszy niż w województwie pomorskim i wyniósł 5,2%.

Wzrost liczby urodzeń wpłynął na zmianę współczynnika urodzeń. W województwie pomorskim liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększyła się z 11,2 w 2016 r. do 11,8 w 2017 r. Podobnie jak w poprzednim roku była to najwyższa wartość w kraju. Najniższy współczynnik urodzeń odnotowano w województwie świętokrzyskim (8,7). W kraju liczba urodzeń na 1000 ludności była niższa niż w województwie pomorskim i w 2017 r. wyniosła 10,5 (9,9 w 2016 r.).

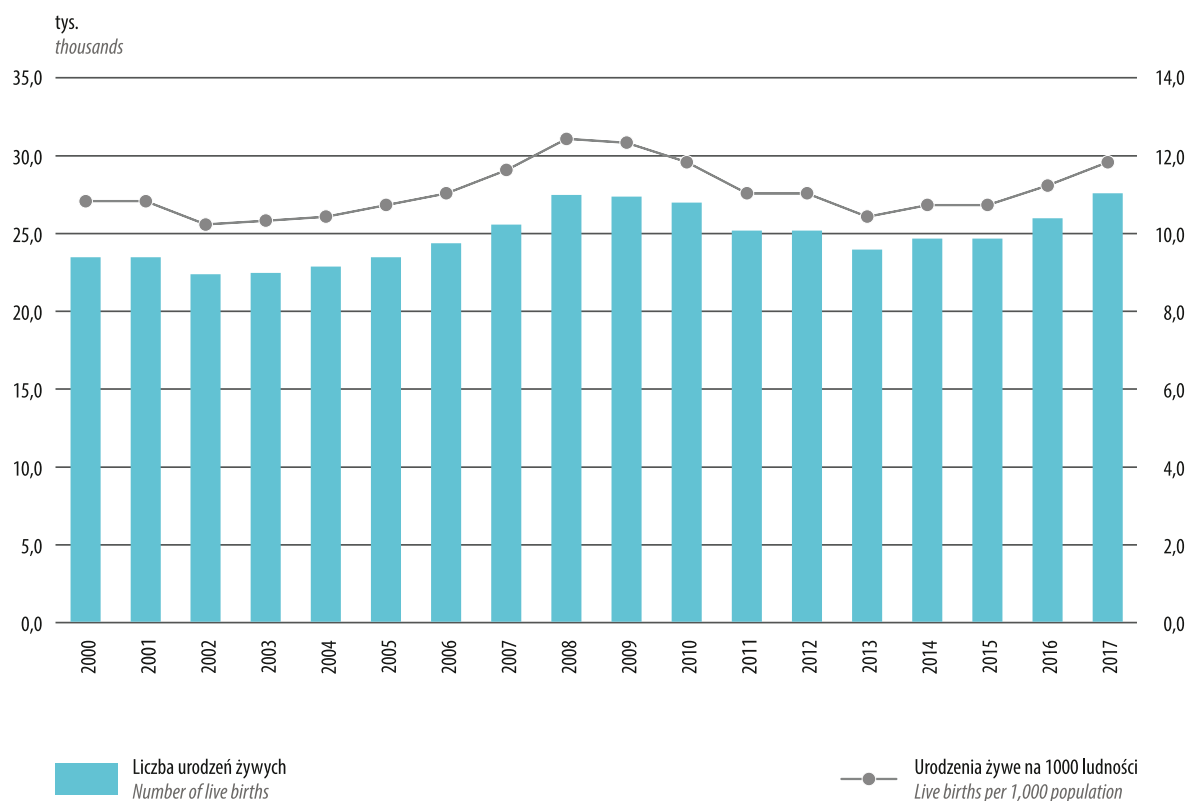
Podobnie jak w poprzednich latach, wśród noworodków nieznacznie przeważali chłopcy. W 2017 r. w województwie pomorskim ich udział w ogólnej liczbie urodzeń żywych wyniósł 51,2%. W kraju wartość ta była zbliżona i wyniosła 51,3%.

In 2017, 27.5 thousand live births were registered in Pomorskie Voivodship – by 1.6 thousand (6.2%) more than a year earlier. All voivodships recorded a rise, Podkarpackie Voivodship the largest – 8.2%, and Warmińsko-Mazurskie – 8.1%, while Świętokrzyskie the smallest – 2.9%. The increase was smaller nationally than in Pomorskie Voivodship and accounted for 5.2%.

The increase in the number of births affected the birth rate. In Pomorskie Voivodship, the number of live births per a population of 1,000 increased from 11.2 in 2016 to 11.8 in 2017. As in the previous year, Pomorskie rated the highest countrywide. The lowest birth rate was recorded in Świętokrzyskie Voivodship (8.7). The crude birth rate per 1,000 people was lower on a national scale than in Pomorskie Voivodship, reaching 10.5 in 2017 (9.9 in 2016).

As in previous years, boys slightly prevailed among neonates. In 2017, they represented 51.2% of the total number of live births in Pomorskie Voivodship. The national figure was alike and reached 51.3%.

Wykres 29. Urodzenia żywe
Chart 29. Live births

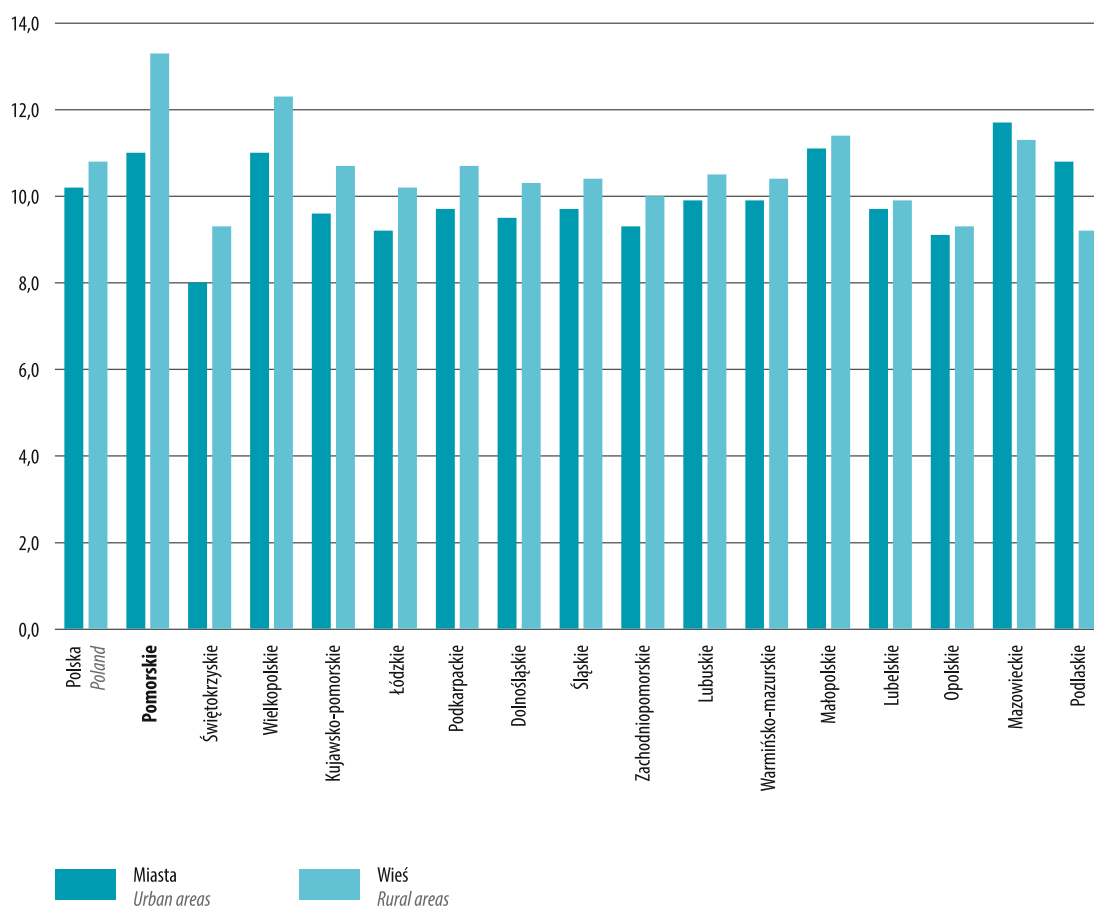
Dane o **urodzeniach** w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zamieszkania matki noworodka.

Data regarding **births** in territorial breakdown were compiled according to the mother's place of residence.

Pomimo że więcej urodzeń żywych notuje się w miastach, to niezmiennie od wielu lat natężenie urodzeń na wsi jest wyższe niż w miastach. Warto zaznaczyć, że z biegiem lat różnica ta się zmniejsza. W 2000 r. wskaźnik urodzeń na wsi przewyższał o 4,5 wskaźnik dla miast, podczas gdy w 2017 r. różnica ta wyniosła 2,3. W kraju sytuacja była analogiczna, z tym, że różnica między wskaźnikami była mniejsza (2,7 w 2000 r. i 0,6 w 2017 r.).

Although more live births are recorded in cities, the intensity of births in rural areas has been invariably higher for many years. It is noteworthy that this gap has been decreasing over the years. In 2000, the birth rate in rural areas was by 4.5 higher than in cities, while in 2017 the difference was 2.3. The situation was similar countrywide, but the gap was smaller (2.7 in 2000 and 0.6 in 2017).

Wykres 30. Urodzenia żywe na 1000 ludności według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.
Chart 30. Live births per 1,000 population by place of residence and voivodships in 2017

Uwaga. Dane posortowane według malejącej przewagi wskaźnika urodzeń dla wsi.
 Note. Data sorted by narrowing advantage of the birth rate for rural areas.

W 2017 r. w miastach województwa pomorskiego urodziło się 16,4 tys. dzieci, o 3,6% więcej niż rok wcześniej. Stanowiło to 59,6% ogólnej liczby urodzeń żywych w województwie. W kraju analogiczny odsetek był zbliżony i wyniósł 58,7%, natomiast roczny przyrost liczby urodzeń był wyższy i wyniósł 4,4%. W województwie pomorskim w miastach na 1000 ludności odnotowano 11,0 urodzeń żywych (3 lokata w kraju). W Polsce wartość ta była niższa i wyniosła 10,2, a wśród województw wahała się od 11,7 w województwie mazowieckim do 8,0 w województwie świętokrzyskim.

Na obszarach wiejskich województwa pomorskiego w 2017 r. zarejestrowano 11,1 tys. urodzeń żywych, o 10,5% więcej niż w poprzednim roku. W kraju liczba urodzeń na wsi wzrosła o 6,3%. Wskaźnik urodzeń (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) w województwie

In 2017, 16.4 thousand children were born in cities of Pomorskie Voivodship, by 3.6% more than the year before. This represented 59.6% of the total number of live births in the Voivodship. The percentage for Poland was similar and accounted for 58.7%, while the annual increase in the number of births was higher and averaged 4.4%. In urban areas of Pomorskie Voivodship, there were 11.0 live births per a population of 1,000 (3rd place in Poland). The national average was lower and made up 10.2, while the rate ranged from 11.7 in Mazowieckie to 8.0 in Świętokrzyskie Voivodship.

11.1 thousand live births were registered in rural areas of Pomorskie Voivodship in 2017, by 10.5% more than in the previous year. Countrywide, the number of births in rural areas increased by 6.3%. The birth rate (the number of live births per a population of 1,000) reached 13.3

wyniósł 13,3 i była to najwyższa wartość w kraju, gdzie natężenie urodzeń osiągnęło poziom 10,8. Natomiast najniższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie podlaskim – 9,2.

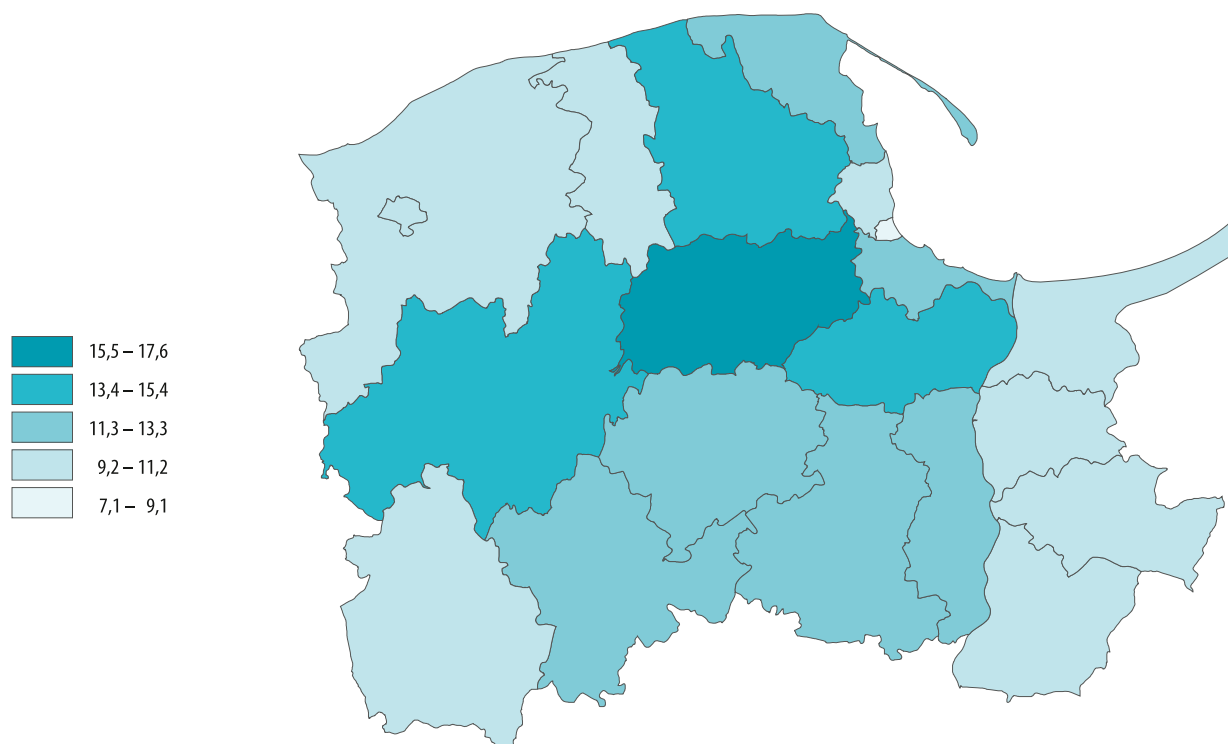
and was the highest in Poland where the birth intensity was 10.8. The lowest value of the indicator was recorded in Podlaskie Voivodship – 9.2.

Mapa 10.

Urodzenia żywe na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.

Map 10.

Live births per 1,000 population by powiats in 2017

W 2017 r. w 16 powiatach województwa pomorskiego zarejestrowano więcej urodzeń żywych niż w poprzednim roku. Największy wzrost odnotowano w powiecie bytowskim (o 16,3%) i powiecie kartuskim (o 15,6%). Natomiast spadek zarejestrowano w miastach na prawach powiatu Sopot (o 7,8%) i Gdyni (o 1,7%) oraz w powiatach nowodworskim i kościerskim (po 1,2%). Najwyższą liczbą urodzeń żywych na 1000 ludności charakteryzowały się powiaty kartuski (17,6) i wejherowski (14,2), podczas gdy najniższą Sopot (7,1) i Gdynia (9,2). Wartość tego wskaźnika była w powiecie kartuskim najwyższa w skali kraju, natomiast wartość dla powiatu wejherowskiego uplasowała go na drugiej pozycji.

Analizując strukturę wieku matek można zauważyć, że nastąpił spadek częstości urodzeń wśród kobiet będących w wieku do 29 lat, natomiast wzrósł on wśród kobiet mających 30 lat i więcej. W województwie pomorskim odsetek urodzeń przez kobiety do 29 lat zmniejszył się

In 2017, more live births were registered in 16 powiats of Pomorskie Voivodship than in the previous year. The largest increase occurred in Bytowski Powiat (by 16.3%) and Kartuski Powiat (by 15.6%). By contrast, there was a decline in cities with powiat status Sopot (by 7.8%) and Gdynia (by 1.7%) as well as in Nowodworski and Kościerski Powiats (1.2% in each). The most live births per 1,000 people were recorded in Kartuski (17.6) and Wejherowski (14.2) Powiats, while the fewest in Sopot (7.1) and Gdynia (9.2). The value of this indicator ranked Kartuski Powiat the first and Wejherowski Powiat second in Poland.

Analysing the age of mothers, a drop in birth rate was noted for women aged up to 29 years, while it increased among women aged 30 and more. In Pomorskie Voivodship, the percentage of births by women aged up to 29 fell from 74.5% in 2000 to 52.4% in 2017, while for women

z 74,5% w 2000 r. do 52,4% w 2017 r., podczas gdy u kobiet w wieku 30 lat i więcej wzrósł z 25,5% w 2000 r. do 47,6% w 2017 r. W Polsce sytuacja jest analogiczna, z tym, że w 2017 r. już ponad połowa urodzeń (50,6%) dotyczyła matek w wieku 30 lat i więcej.

Zmieniła się również struktura urodzeń według wieku ojca. W województwie pomorskim odsetek ojców w wieku do 29 lat zmniejszył się z 52,7% w 2000 r. do 34,4% w 2017 r., natomiast odsetek dla ojców w wieku 30 lat i więcej wzrósł z 39,9% do 62,7%. W kraju 65,5% dzieci urodziło się ojcom w wieku 30 lat i więcej.

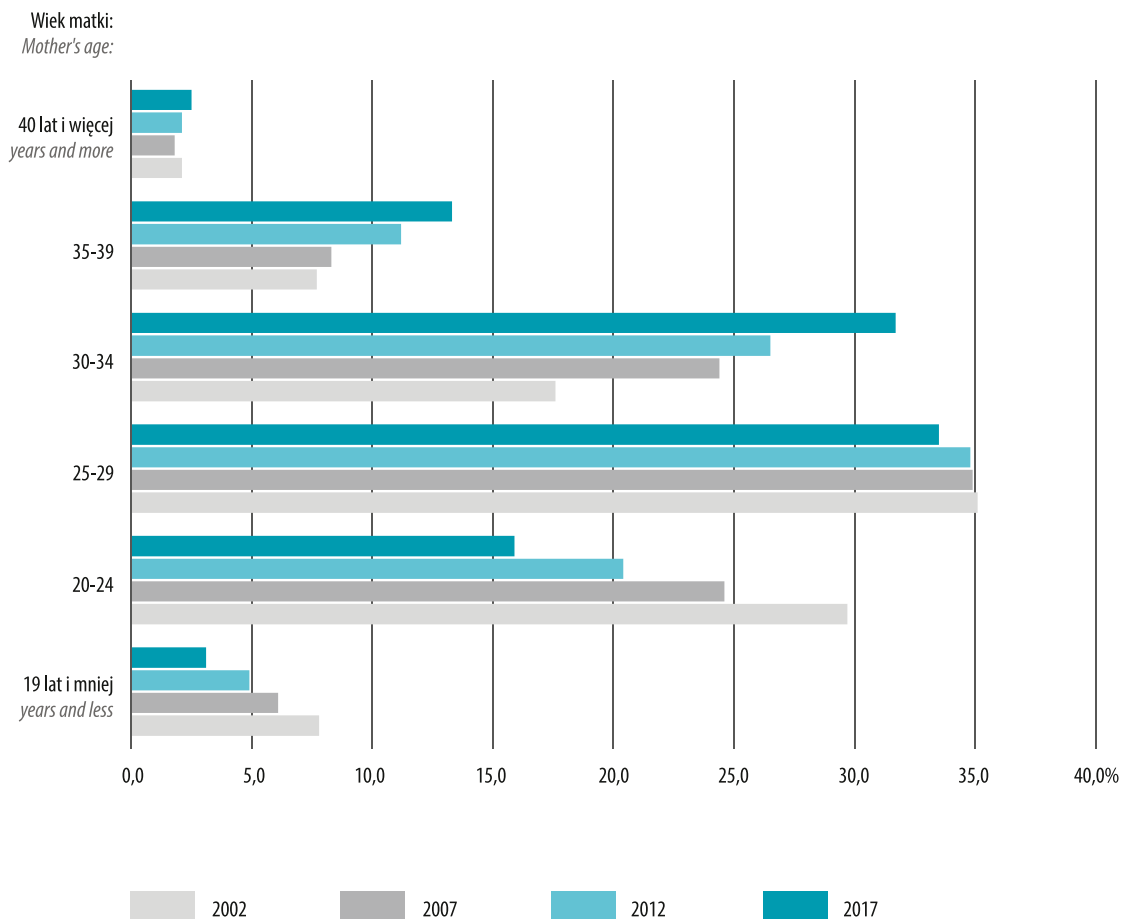
W województwie pomorskim 33,5% dzieci rodziły kobiety, które w 2017 r. były w wieku 25-29 lat, a 31,7% dzieci rodziły kobiety w wieku 30-34 lata. Natomiast ojcami najczęściej byli mężczyźni w wieku 30-34 lata (33,9% ogólnej liczby urodzeń żywych) oraz w wieku 25-29 lat (25,9%).

aged 30 and more it rose from 25.5% in 2000 up to 47.6% in 2017. The situation is alike countrywide, but more than half of children (50.6%) were born to mothers aged 30 and more.

The structure of births also changed according to the father's age. In Pomorskie Voivodship, the percentage of fathers aged up to 29 years inclusive fell from 52.7% in 2000 to 34.4% in 2017, while the rate for fathers aged 30 and more rose from 39.9% to 62.7%. On a national scale, 65.5% of children were born to fathers aged 30 and more.

In Pomorskie Voivodship, most children were born to mothers aged 25-29 (33.5% of the total number of live births) and 30-34 years (31.7%) in 2017. However, fathers were mostly aged 30-34 (33.9% of the total number of live births) and 25-29 years (25.9%).

Wykres 31. Urodzenia żywe według wieku matki
Chart 31. Live births by mother's age

Mediana wieku matek

Wiek matek w momencie urodzenia kolejnego dziecka, który połowa matek już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Median age of mothers

Maternal age at subsequent childbirth, which half of mothers have already crossed and the other half has not yet reached.

Mediana wieku kobiet rodzących dziecko zwiększyła się w województwie pomorskim i w 2017 r. wyniosła 29,7 lat wobec 26,6 lat w 2002 r. (w kraju odpowiednio 30,1 lat wobec 26,6 lat). Wśród województw najniższą wartością mediany wieku matek w 2017 r. charakteryzowało się województwo kujawsko-pomorskie – 29,5 lat, a najwyższą mazowieckie – 30,8 lat. W analizowanym okresie w województwie pomorskim zwiększył się także wiek środkowy matek rodzących pierwsze dziecko z 24,2 lat w 2002 r. do 27,3 lat w 2017 r., podczas gdy w kraju odpowiednio z 24,3 lat do 27,8 lat. W przekroju województw najniższa wartość mediany wieku matek rodzących pierwsze dziecko w 2017 r. została odnotowana w województwie warmińsko-mazurskim – 27,0 lat, a najwyższa w mazowieckim – 28,8 lat.

W 2017 r. w miastach województwa pomorskiego mediana wieku matek była o 1,7 roku wyższa niż na wsi i wyniosła 30,3 lata. W przypadku urodzenia pierwszego dziecka różnica wyniosła 2,5 roku przy wartości mediany 28,2 lat w miastach.

The median age of women at childbirth increased. In Pomorskie Voivodship, the median was 29.7 years in 2017, compared to 26.6 years in 2002 (countrywide, 30.1 years versus 26.6 years respectively). The lowest median age of mothers across voivodships in 2017 was recorded in Kujawsko-Pomorskie Voivodship – 29.5 years, the highest in Mazowieckie – 30.8 years. In the analysed period, women's median age at first childbirth increased from 24.2 in 2002 to 27.3 years in 2017 in Pomorskie Voivodship and from 24.3 to 27.8 years countrywide, respectively. In breakdown by voivodships, the lowest women's median age at first childbirth in 2017 was recorded in Warmińsko-Mazurskie Voivodship – 27.0, the highest in Mazowieckie – 28.8.

In 2017, the median age of mothers in cities of Pomorskie Voivodship, was 1.7 years higher than in rural areas and amounted to 30.3 years. The gap was 2.5 years in the case of first childbirth, while the median was 28.2 years in cities.

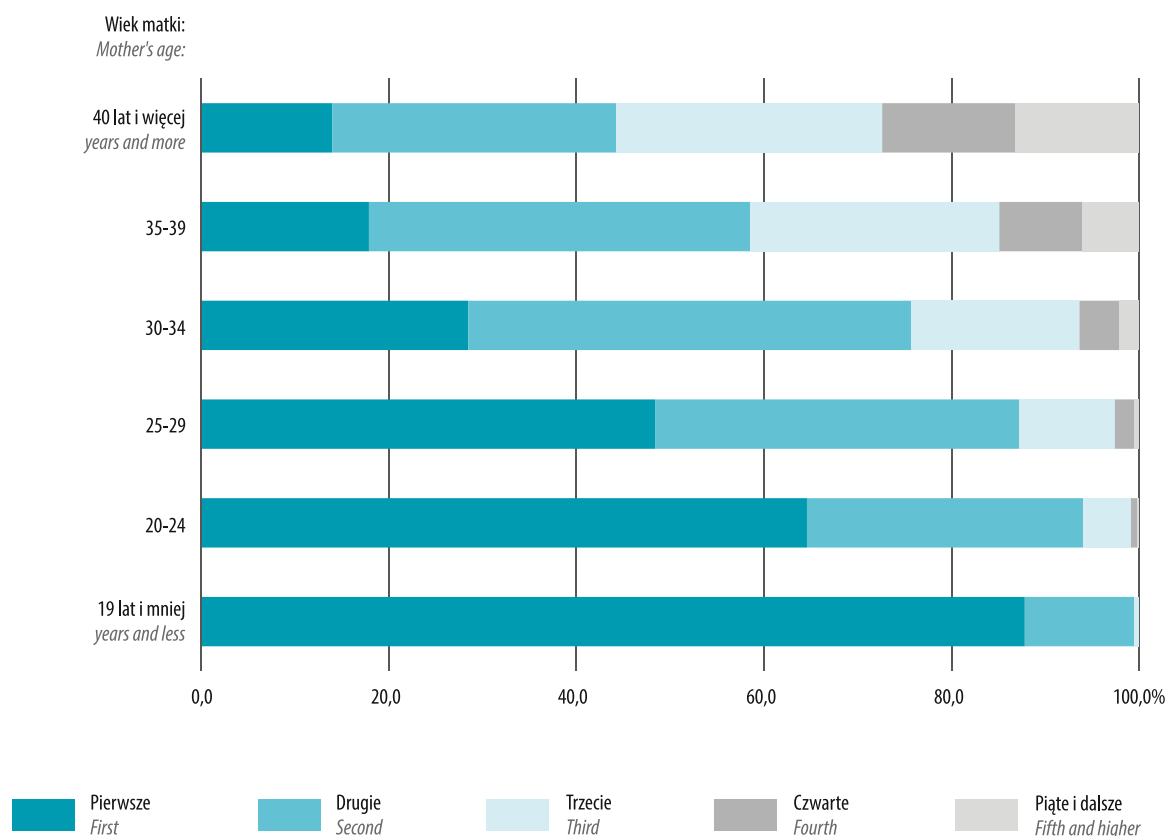
Kolejność urodzenia dziecka

Określa, którym z kolei dzieckiem urodzonym przez matkę jest noworodek zarejestrowany w danym roku, przy uwzględnieniu wszystkich poprzednich urodzeń noworodków żywych i martwych.

Birth order of a child

Defines which subsequent child amidst those born by the mother is the neonate registered in a given year, considering all previous live and still births.

Wykres 32. Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i wieku matki w 2017 r.
Chart 32. Live births by birth order and mother's age in 2017

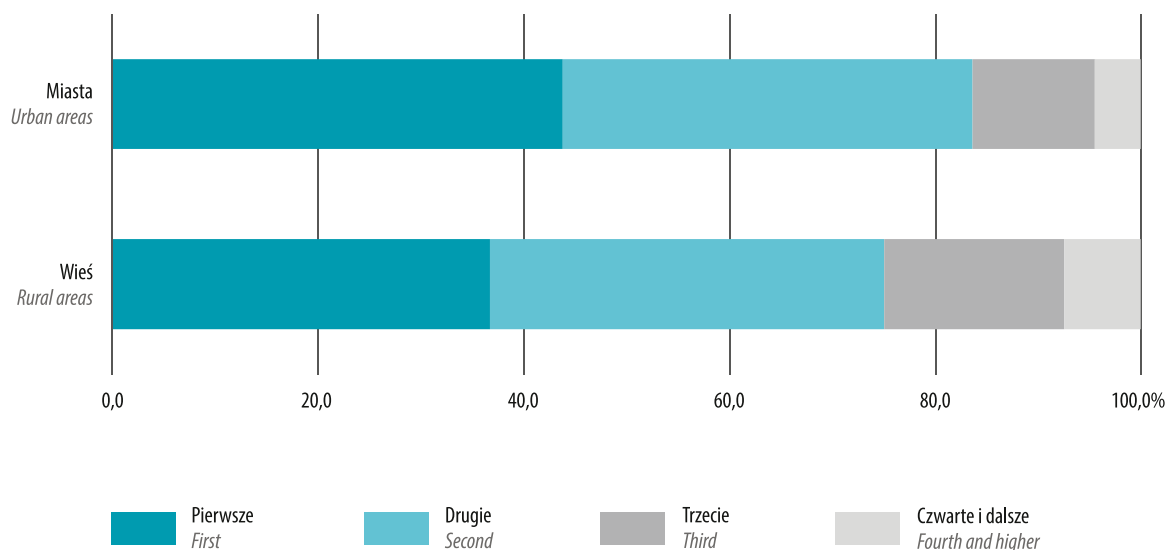
W 2017 r., podobnie jak w latach poprzednich, największy udział w urodzeniach żywych ogółem miały urodzenia pierwszej i drugiej kolejności. W województwie pomorskim odsetek urodzeń pierwszego dziecka ukształtował się na poziomie 40,9%, a drugiego 39,2%. W kraju wartości te były zbliżone wynosząc odpowiednio 42,9% i 40,1%. Udział urodzeń trzeciego dziecka wyniósł 14,2% w województwie pomorskim i 12,4% w kraju, a czwartego dziecka i dalszego odpowiednio 5,7% i 4,5%.

W 2017 r. w miastach województwa pomorskiego wyższe udziały dotyczyły urodzeń pierwszego (43,8%) i drugiego dziecka (39,8%). Natomiast na wsi wyższe były udziały urodzeń trzeciego (17,5%) oraz czwartego i dalszego dziecka (7,6%).

In 2017, as in previous years, first and second birth order had the largest share in total live births. In Pomorskie Voivodship, the birth rate of the first child stood at 40.9% and the second at 39.2%. These values were similar countrywide, accounting for 42.9% and 40.1%, respectively. The third order averaged 14.2% in Pomorskie Voivodship and 12.4% in the country, and fourth or subsequent – 5.7% and 4.5% respectively.

In 2017, higher shares were recorded for births of first (43.8%) and second order (39.8%) in cities of Pomorskie Voivodship. However, third (17.5%) and fourth or higher order (7.6%) prevailed in rural areas.

Wykres 33. Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i miejsca zamieszkania w 2017 r.
 Chart 33. Live births by birth order and place of residence in 2017

Analizując powiaty województwa pomorskiego w 2017 r. największe odsetki urodzeń pierwszego dziecka i jednocześnie najmniejsze dla urodzeń czwartego i dalszego dziecka odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gdańsku, Gdyni i Sopocie. Natomiast w powiatach kartuskim i sztumskim sytuacja była odwrotna – udziały pierwszych urodzeń były najmniejsze, a czwartego i kolejnego dziecka największe.

Analyzing powiats of Pomorskie Voivodship in 2017, the highest rate of first order was recorded in cities with powiat status: Gdańsk, Gdynia and Sopot, while the birth rates of fourth and subsequent order were the smallest. By contrast, the shares of first order births were the smallest in Kartuski and Sztumski Powiats, while births of fourth and higher order were the largest.

W przypadku **porodów wielorakich** (np. bliźniaczych, trojacznych) w statystyce uważa się każdego noworodka za odrębne urodzenie. Natomiast jako poród uważa się zarówno urodzenie pojedyncze, w wyniku którego rodzi się jedno niemowlę, jak również urodzenie wielorakie, kiedy rodzi się dwoje lub więcej niemowląt – bez względu czy dzieci rodzą się żywe czy martwe.

In the case of **multiple births** (e.g. twin, triple) every neonate is counted in statistics as a separate birth. A childbirth means both single birth when one infant is born and a multiple birth when two or more infants are born – regardless whether born alive or dead.

Wśród urodzeń żywych zdecydowanie przeważają urodzenia pojedyncze. W województwie pomorskim w 2017 r. było ich 26,7 tys., tj. 97,1% wszystkich urodzeń żywych (97,3% w kraju). Poza tym z ciąży bliźniaczych urodziło się 780 dzieci, 24 z trojacznych i 4 z czworacznych.

Single births prevail substantially among live births. In 2017, there were 26.7 thousand, i.e. 97.1% of all live births in Pomorskie Voivodship (97.3% at national level). 780 children from twin pregnancy were born, 24 from triple pregnancy and 4 from quadruple pregnancy.

Urodzenie małżeńskie

Urodzenie, które nastąpiło w czasie trwania małżeństwa albo przed upływem 300 dni od jego ustania lub unieważnienia, a także przed zawarciem związku małżeńskiego pod warunkiem zarejestrowania dziecka po lub w momencie rejestracji związku małżeńskiego.

Marital birth

A birth which occurred during the marriage or within 300 days of its cessation or annulment, as well as before the marriage, provided that the child was registered after or at the time of contracting the marriage.

Mimo, że większość urodzeń żywych jest rejestrowana jako urodzenia małżeńskie, to od dłuższego czasu obserwuje się systematyczny spadek ich odsetka. W 2000 r. w województwie pomorskim udział małżeńskich urodzeń żywych stanowił 83,5% ogólnej liczby urodzeń żywych, w 2010 r. było to 74,0%, a w 2017 r. zmniejszył się do 71,7%. W Polsce tendencja była podobna. Odsetek urodzeń małżeńskich zmniejszył się z 87,9% w 2000 r. do 75,9% w 2017 r. W 2017 r. w przekroju województw największy udział urodzeń żywych małżeńskich odnotowano w województwach podkarpackim (87,5%) i małopolskim (86,6%), a najmniejszy w województwach zachodniopomorskim (60,1%) i lubuskim (60,6%).

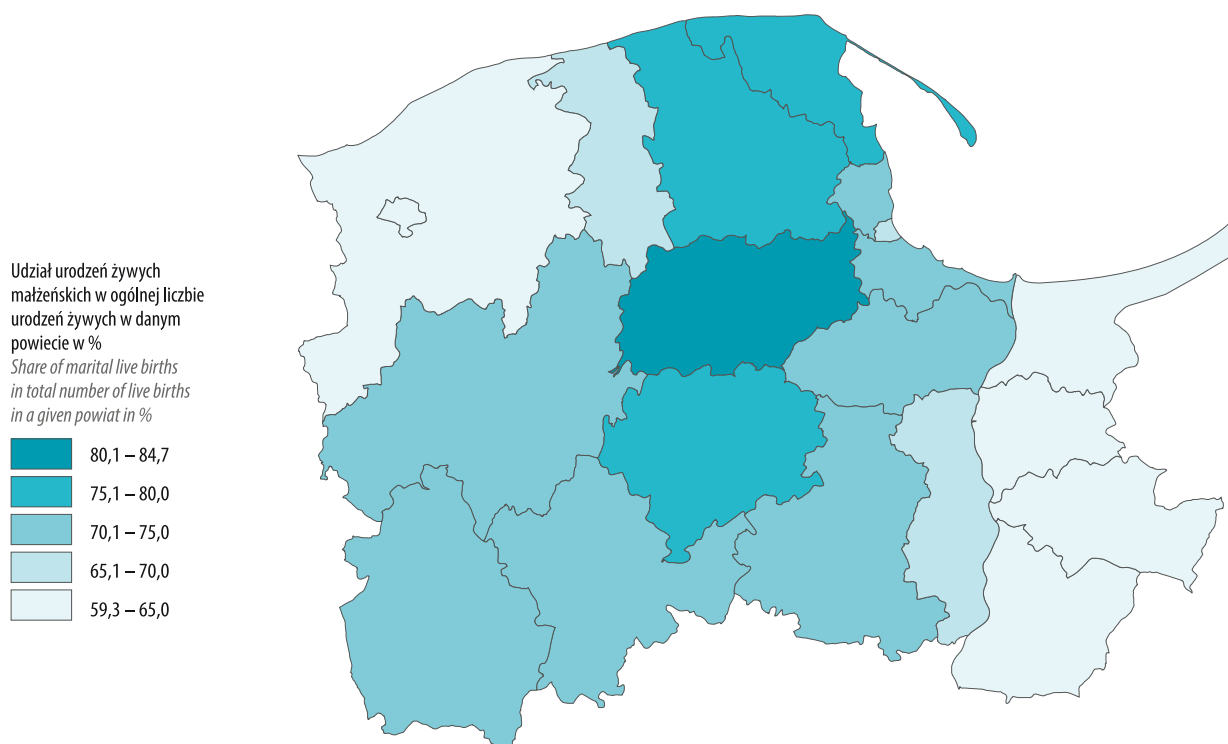
W 2017 r. w miastach, zarówno województwa pomorskiego, jak i całego kraju, udział urodzeń żywych małżeńskich był niższy niż na wsi i wyniósł odpowiednio 69,5% wobec 75,0% dla województwa pomorskiego oraz 72,8% wobec 80,3% w kraju. Analogiczna relacja notowana była w większości województw, za wyjątkiem lubuskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego, gdzie większy udział urodzeń małżeńskich odnotowano w miastach niż na wsi.

Although most live births are registered as marital births, a steady decline in their percentage has long been observed. In 2000, the share of marital births accounted for 83.5% of the total number of live births in Pomorskie Voivodship, 74.0% in 2010, and 71.7% in 2017. The trend was similar countrywide. The percentage of marital births decreased from 87.9% in 2000 to 75.9% in 2017. In a regional cross-section, the highest share of marital live births in 2017 was recorded in Podkarpackie (87.5%) and Małopolskie (86.6%), the smallest in Zachodniopomorskie (60.1%) and Lubuskie (60.6%) Voivodships.

Both in Pomorskie Voivodship and the whole country, the share of marital live births in 2017 was lower in urban than in rural areas and reached 69.5% versus 75.0%. Nationally, the corresponding figures were 72.8% in urban areas and 80.3% in rural. A similar relation was observed in the majority of voivodships, with the exception of Lubuskie, Warmińsko-Mazurskie and Zachodniopomorskie, where a larger share of marital births was recorded in cities than in rural areas.

Mapa 11.
Map 11.

Urodzenia żywe małżeńskie według powiatów w 2017 r.
Marital live births by powiats in 2017

W 2017 r. wśród powiatów województwa pomorskiego udział urodzeń żywych małżeńskich w ogólnej liczbie urodzeń żywych danego powiatu był zróżnicowany. Największe odsetki urodzeń małżeńskich odnotowano w powiatach kartuskim (84,7%) i kościerskim (77,5%), podczas gdy najmniejsze w powiecie sztumskim i nowodworskim (po 59,3%). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania tylko w powiecie słupskim i sztumskim udziały analizowanego wskaźnika były większe w miastach niż na wsi.

In 2017, the share of marital live births in the total number of live births in powiats of Pomorskie Voivodship was varied. The highest rates of marital births were recorded in Kartuski (84.7%) and Kościerski (77.5%) Powiats, while the smallest in Sztumski and Nowodworski Powiats (59.3% in each). Taking into account the place of residence, the shares were larger in urban than in rural areas only in Słupski and Sztumski Powiats.

2.5. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności

2.5. Female fertility rate and reproduction rates

Tablica 15. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności w 2017 r.

Table 15. Female fertility and reproduction rates of population in 2017

Wyszczególnienie	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Specification
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku:				Fertility – live births per 1,000 females aged:
15-49 lat ^{ab}	49,30	46,88	53,39	15-49 ^{ab}
15-19 ^a	14,61	12,06	17,80	15-19 ^a
20-24	65,43	54,78	79,49	20-24
25-29	110,18	104,23	119,56	25-29
30-34	88,97	88,95	89,00	30-34
35-39	38,95	38,55	39,73	35-39
40-44	7,66	7,87	7,26	40-44
45-49 lat ^b	0,50	0,38	0,70	45-49 ^b
Współczynniki:				Rates:
Dzietności ogólnej	1,625	1,527	1,761	Total fertility
Reprodukcji brutto	0,793	0,744	0,862	Gross reproduction
Dynamiki demograficznej	1,269	1,075	1,731	Demographic dynamics

ab łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

ab Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

Płodność kobiet

Mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Female fertility rate

Is calculated as the ratio of the number of live births to the number of women of reproductive age (15-49). Besides total rates, age-specific fertility rates are published, calculated as the ratios of the number of live births from women to the number of these women in the same age groups. Births from mothers under the age of 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers aged 50 and over are included in the 45-49 age group.

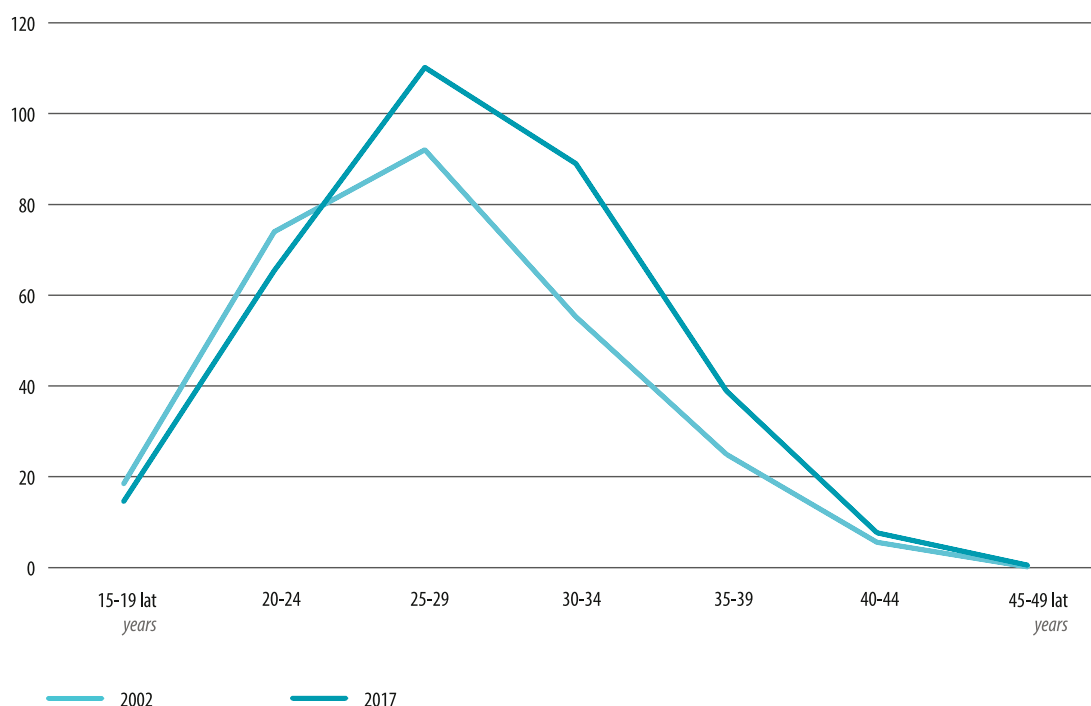
Liczba urodzeń uzależniona jest m.in. od liczby potencjalnych matek, tj. kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) oraz ich płodności. Pomimo, że w ostatnich latach w województwie pomorskim ich odsetek w ogólnej liczbie kobiet zmniejszył się (z 52,1% w 2002 r. do 46,6% w 2017 r.) to ogólny współczynnik płodności stopniowo przyjmuje coraz wyższe wartości – w 2002 r. na 1000 kobiet w wieku rozrodczym przypadało 38,38 urodzeń żywych, a w 2017 r. – 49,30. W 2017 r. w przekroju województw współczynnik płodności był zróżnicowany i przyjmował wartości od 38,11 urodzeń w województwie świętokrzyskim do 49,30 w województwie pomorskim, przy wartości 44,19 w kraju.

Biorąc pod uwagę wiek kobiet najwyższy współczynnik płodności w województwie pomorskim odnotowano wśród kobiet w wieku 25-29 lat (91,98 urodzeń w 2002 r. i 110,18 w 2017 r.). W przeciągu analizowanego okresu przesunięciu uległa druga pod względem wysokości wartość współczynnika płodności – z grupy wieku 20-24 lata (73,97 w 2002 r.) do grupy 30-34 lata (88,97 w 2017 r.). Zmniejszył się natomiast współczynnik płodności kobiet w wieku 15-19 lat z 18,48 urodzeń w 2002 r. do 14,61 w 2017 r.

The number of births depends on the number of potential mothers, i.e. women of childbearing age (15-49 years) and their fertility. Although their percentage in the total number of women has decreased in Pomorskie Voivodship in recent years (from 52.1% in 2002 to 46.6% in 2017), the overall fertility rate is gradually taking on higher values – in 2002, there were 38.38 live births per 1,000 women of childbearing age, while in 2017 – 49.30. In 2017, the fertility rate varied across voivodships between 38.11 births in Świętokrzyskie and 49.30 in Pomorskie Voivodship, through 44.19 nationally.

Considering women's age, the highest fertility rate in Pomorskie Voivodship was recorded among women aged 25-29 (91.98 births in 2002 and 110.18 in 2017). During the analysed period, the second value in terms of fertility rate shifted – from the age group 20-24 years (73.97 in 2002) to the group of 30-34 years (88.97 in 2017). However, the fertility rate of women aged 15-19 decreased from 18.48 births in 2002 to 14.61 in 2017.

Wykres 34. Płodność kobiet
Chart 34. Female fertility rate

W 2017 r. w większości województw wyższą płodność odnotowano wśród kobiet zamieszkałych na wsi. Największa różnica wystąpiła w województwie pomorskim,

In 2017, higher fertility in most voivodships was recorded among women living in rural areas. The biggest difference occurred in Pomorskie Voivodship with 53.39

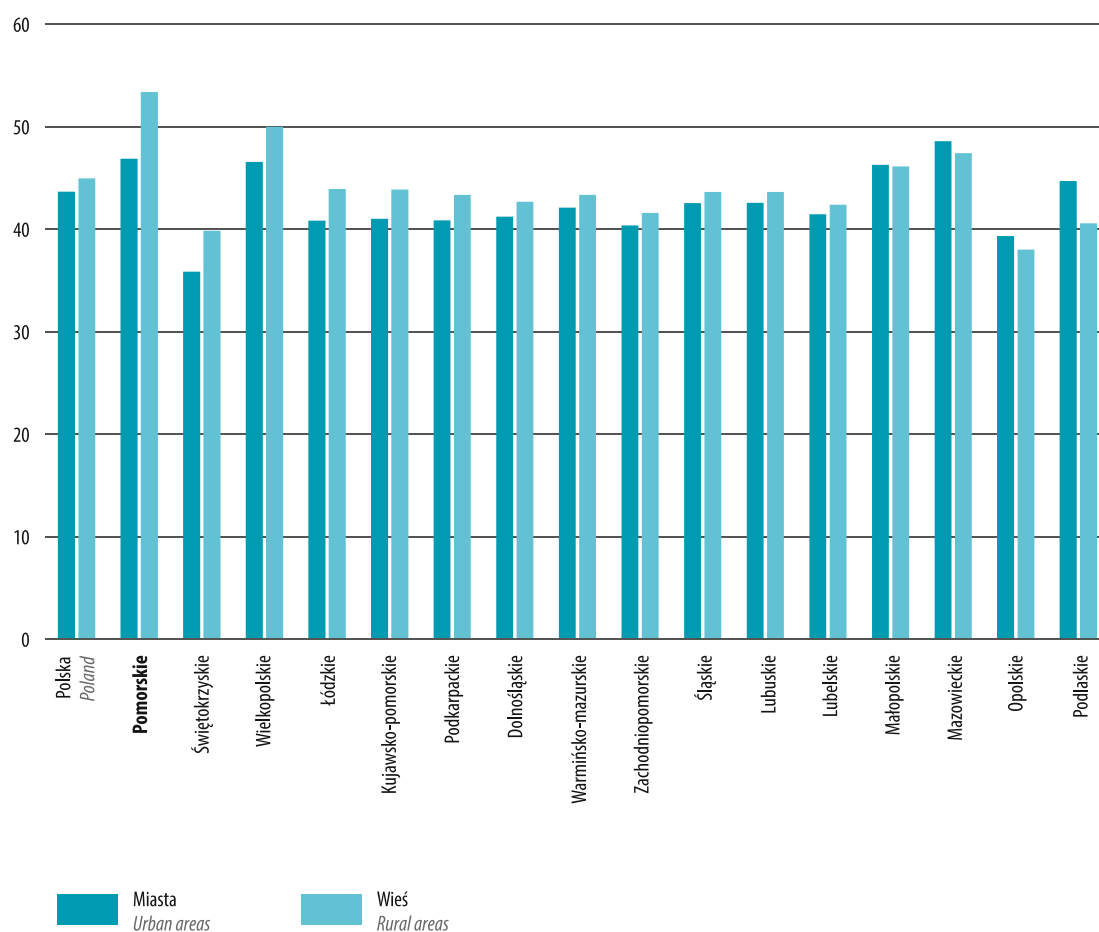
gdzie na wsi na 1000 kobiet w wieku rozrodczym przypadały 53,39 urodzenia (najwyższa wartość w kraju), a w miastach 46,88 (druga lokata po województwie mazowieckim).

W porównaniu z latami wcześniejszymi nastąpiło zmniejszenie dysproporcji między wsią a miastem w poziomie współczynnika płodności kobiet. W 2002 r. w województwie pomorskim różnica wyniosła 15,24 urodzenia na korzyść wsi, podczas gdy w 2017 r. – 6,51 urodzeń.

births per 1,000 women of childbearing age in rural areas (the highest value countrywide), and 46.88 in cities (second after Mazowieckie Voivodship).

In comparison with previous years, the gap between rural and urban areas in female fertility rate diminished. In 2002, the discrepancy in Pomorskie Voivodship was 15.24 births in favour of rural areas, while in 2017 – 6.51 births.

Wykres 35. Płodność kobiet według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.
Chart 35. Female fertility rate by place of residence and voivodships in 2017

Uwaga. Dane posortowane według malejącej przewagi współczynnika płodności kobiet dla wsi.
Note. Data sorted by narrowing advantage of the female fertility rate for rural areas.

W 2017 r. najwyższymi wartościami współczynnika płodności w województwie pomorskim charakteryzowały się powiaty kartuski (70,87 urodzeń na 1000 kobiet w wieku rozrodczym) i wejherowski (57,24 urodzenia). Były

In 2017, Kartuski Powiat (70.87 births per 1,000 women of childbearing age) and Wejherowski (57.24 births) recorded the highest values of fertility rate in Pomorskie Voivodship. These were also the highest rates among all

to jednocześnie najwyższe współczynniki wśród wszystkich powiatów w kraju. Natomiast w Sopocie i Gdyni odnotowano najniższe w województwie wartości analizowanego wskaźnika (odpowiednio 32,76 i 39,84 urodzenia).

W 2017 r. we wszystkich powiatach województwa pomorskiego, za wyjątkiem Gdyni, najwyższa wartość współczynnika płodności kobiet była notowana wśród kobiet w wieku 25-29 lat, szczególnie w powiecie kartuskim i wejherowskim, gdzie na 1000 kobiet w tej grupie wiekowej przypadało odpowiednio 160,61 i 132,67 urodzeń. Najniższą wartość wskaźnika w analizowanej grupie wiekowej kobiet odnotowano w Sopocie (72,76 urodzeń) oraz w powiecie sztumskim (79,42 urodzenia). W Gdyni najwyższy współczynnik płodności odnotowano wśród kobiet w wieku 30-34 lata – 87,45 urodzeń (wobec 84,46 urodzeń w grupie wiekowej 25-29 lat). Duża rozpiętość współczynnika płodności notowana była w grupie kobiet w wieku 15-19 lat. Jego wartość wahała się od 3,48 urodzeń w Sopocie do 24,66 urodzeń w powiecie sztumskim.

powiaty w Polsce. Jednakże Sopot i Gdynia odnotowały najniższe wartości wskaźnika w województwie (odpowiednio 32,76 i 39,84 urodzeń).

W 2017 r. najwyższy współczynnik płodności kobiet został odnotowany wśród kobiet w wieku 25-29 lat we wszystkich powiatach województwa pomorskiego, z wyjątkiem Gdyni, przede wszystkim w powiatach kartuski i wejherowski, gdzie na 1000 kobiet w tej grupie wiekowej przypadało odpowiednio 160,61 i 132,67 urodzeń. Najniższą wartość wskaźnika w analizowanej grupie wiekowej kobiet odnotowano w Sopocie (72,76 urodzeń) oraz w powiecie sztumskim (79,42 urodzenia). W Gdyni najwyższy współczynnik płodności odnotowano wśród kobiet w wieku 30-34 lata – 87,45 urodzeń (wobec 84,46 urodzeń w grupie wiekowej 25-29 lat). Duża rozpiętość współczynnika płodności notowana była w grupie kobiet w wieku 15-19 lat. Jego wartość wahała się od 3,48 urodzeń w Sopocie do 24,66 urodzeń w powiecie sztumskim.

Współczynnik dzietności kobiet

Oznacza liczbę dzieci, którą urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

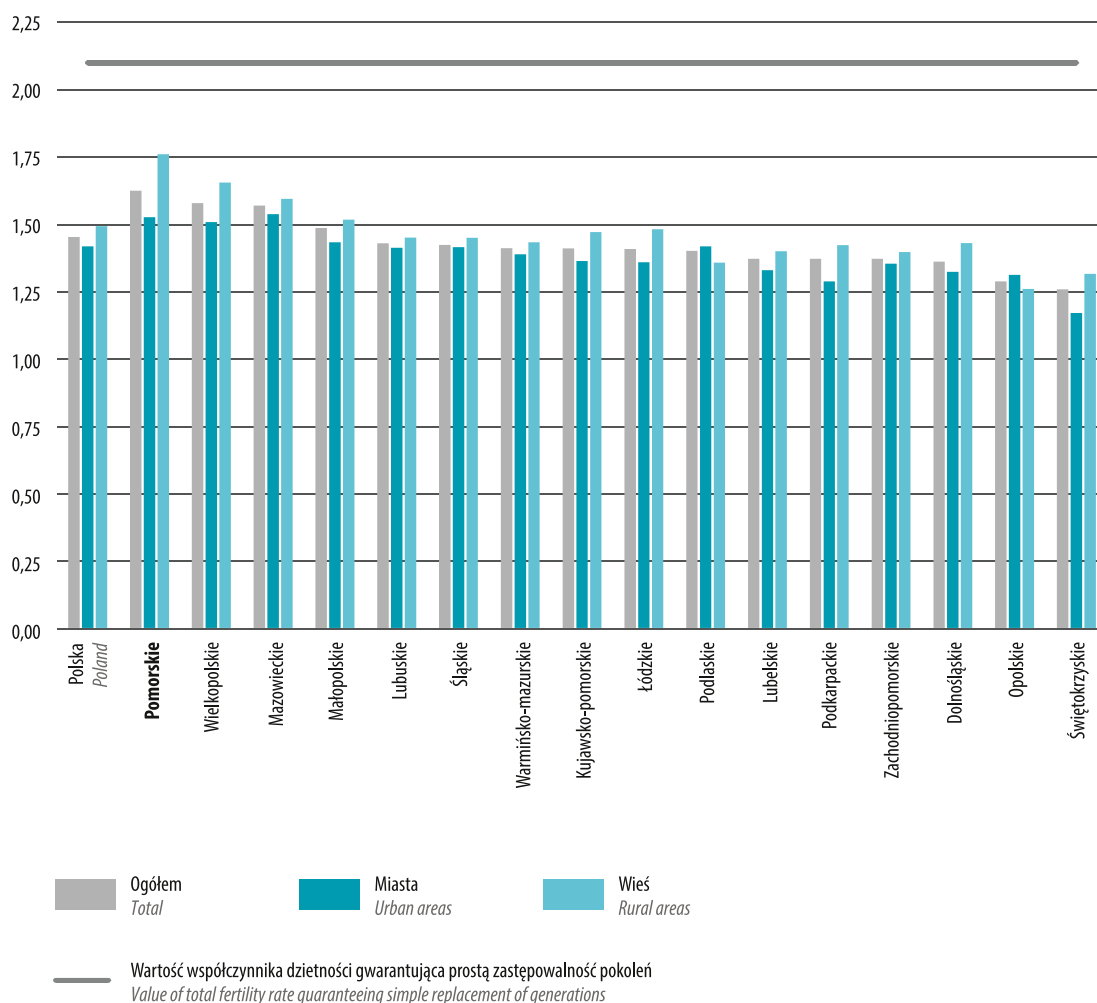
Total fertility rate

Refers to the average number of children who would be born to a woman during the course of her entire reproductive lifetime (15-49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e. assuming that age specific fertility rates for this period are constant.

W województwie pomorskim, w porównaniu z pozostałymi województwami, współczynnik urodzeń utrzymuje się na wysokim poziomie. Mimo to liczba urodzeń nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. W ostatnich latach wartość współczynnika dzietności kształtuje się poniżej 2, podczas gdy wielkość optymalna – określana jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego – to 2,10-2,15, tj. gdy w danym roku na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypada średnio 210-215 urodzonych dzieci. W 2002 r. współczynnik dzietności wyniósł 1,34, co oznacza, że na 100 kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) przypadały 134 urodzenia. W 2017 r. wartość ta wzrosła do 1,62 i mimo, że była najwyższa w całym kraju, to nadal była poniżej wartości optymalnej. Najniższa wartość współczynnika dzietności została odnotowana w województwie świętokrzyskim (1,26), podczas gdy przeciętnie w Polsce analizowany wskaźnik kształtował się na poziomie 1,45.

W województwie pomorskim, w porównaniu z pozostałymi województwami, współczynnik urodzeń utrzymuje się na wysokim poziomie. Mimo to liczba urodzeń nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. W ostatnich latach wartość współczynnika dzietności kształtuje się poniżej 2, podczas gdy wielkość optymalna – określana jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego – to 2,10-2,15, tj. gdy w danym roku na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypada średnio 210-215 urodzonych dzieci. W 2002 r. współczynnik dzietności wyniósł 1,34, co oznacza, że na 100 kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) przypadały 134 urodzenia. W 2017 r. wartość ta wzrosła do 1,62 i mimo, że była najwyższa w całym kraju, to nadal była poniżej wartości optymalnej. Najniższa wartość współczynnika dzietności została odnotowana w województwie świętokrzyskim (1,26), podczas gdy przeciętnie w Polsce analizowany wskaźnik kształtował się na poziomie 1,45.

Wykres 36. Współczynnik dzietności według województw w 2017 r.
Chart 36. Total fertility rate by voivodships in 2017

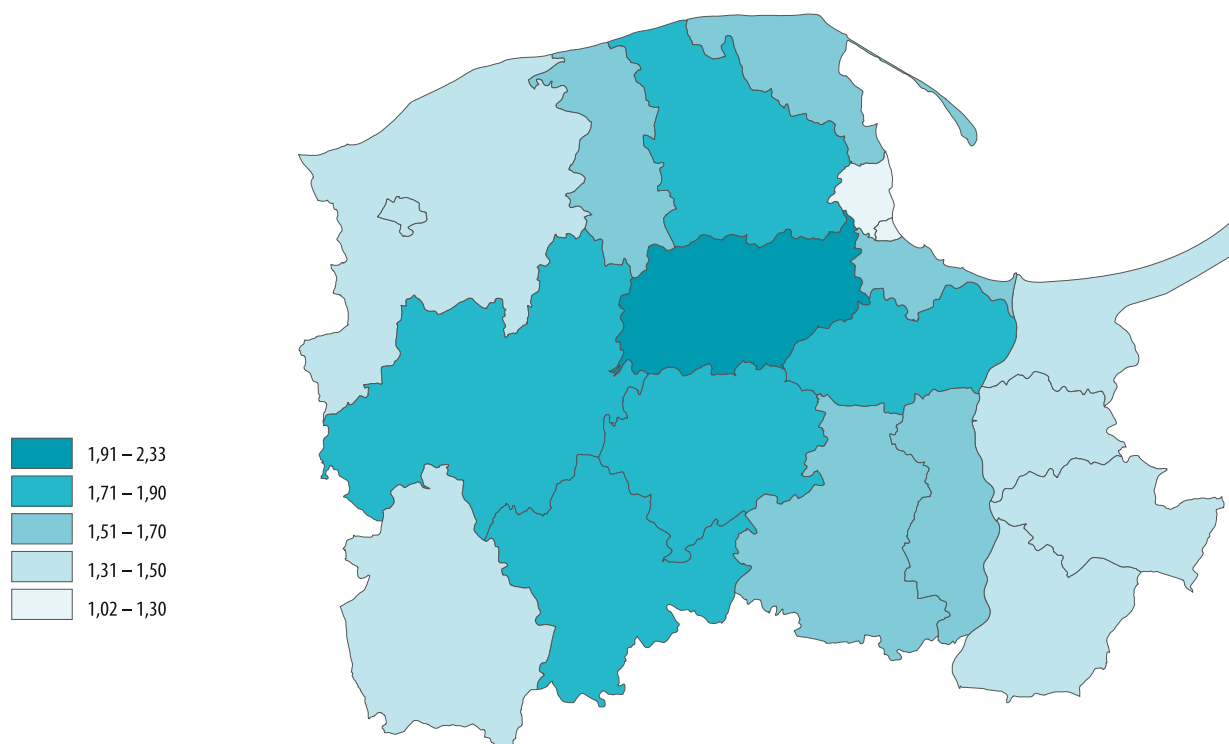
Uwaga. Dane posortowane malejąco według ogólnego współczynnika dzietności.
 Note. Data sorted by the lowest value of total fertility rate.

W 2017 r. w większości województw (za wyjątkiem opolskiego i podlaskiego) wartość współczynnika dzietności na wsi nieznacznie przewyższała wartości notowane w miastach. Największa różnica notowana była w województwie pomorskim, gdzie wartość współczynnika dzietności na wsi osiągnęła poziom 1,76 (najwyższa wartość w kraju) wobec 1,53 w miastach (druga lokata po województwie mazowieckim).

In 2017, most voivodships (except for Opolskie and Podlaskie) recorded marginally higher fertility rate in rural areas than in cities. The biggest discrepancy occurred in Pomorskie Voivodship, where the fertility rate in rural areas reached 1.76 (the highest value in the country) compared to 1.53 in cities (second place after Mazowieckie Voivodship).

Mapa 12.
Map 12.

Współczynnik dzietności według powiatów w 2017 r.
Total fertility rate by powiats in 2017

W 2017 r. w skali całego województwa pomorskiego, jak też i całego kraju, jedynie w powiecie kartuskim współczynnik dzietności osiągnął wartość powyżej 2,10 (gwarantującą prostą zastępowalność pokoleń), tj. 2,33 oznaczający, że na 100 kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) przypadają 233 urodzenia dzieci. Wartość ta była nieznacznie wyższa na obszarach wiejskich tego powiatu (2,39), podczas gdy w miastach nie osiągnęła optymalnego poziomu i wyniosła 1,99. Najniższą wartością współczynnika dzietności charakteryzował się Sopot (102 urodzenia na 100 kobiet w wieku rozrodczym), i po powiecie kazimierskim w województwie świętokrzyskim była to również najniższa wartość w kraju. Pod względem najniższego współczynnika dzietności zaraz za Sopotem znalazła się Gdynia, gdzie odnotowano 130 urodzeń na 100 kobiet w wieku rozrodczym.

In 2017, across Pomorskie Voivodship and the whole country, only in Kartuski Powiat the fertility rate was above 2.10 (which guarantees a simple replacement of generations), namely 2.33. This means that there were 233 births per 100 women of childbearing age (15-49 years). This value was slightly higher in rural areas of this Powiat (2.39), while in cities it did not reach the optimal level and stood at 1.99. The lowest value of the total fertility rate was recorded in Sopot (102 births per 100 women of childbearing age) and it was the second lowest value in Poland, following Kazimierski Powiat in Świętokrzyskie Voivodship. In terms of the lowest total fertility rate in Pomorskie Voivodship, Gdynia was second after Sopot with 130 births per 100 women of childbearing age.

Współczynnik reprodukcji brutto

Przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę, przy założeniu, że kobieta będąc w wieku rozrodczym (15-49 lat) rodzić będzie z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmienne współczynniki płodności).

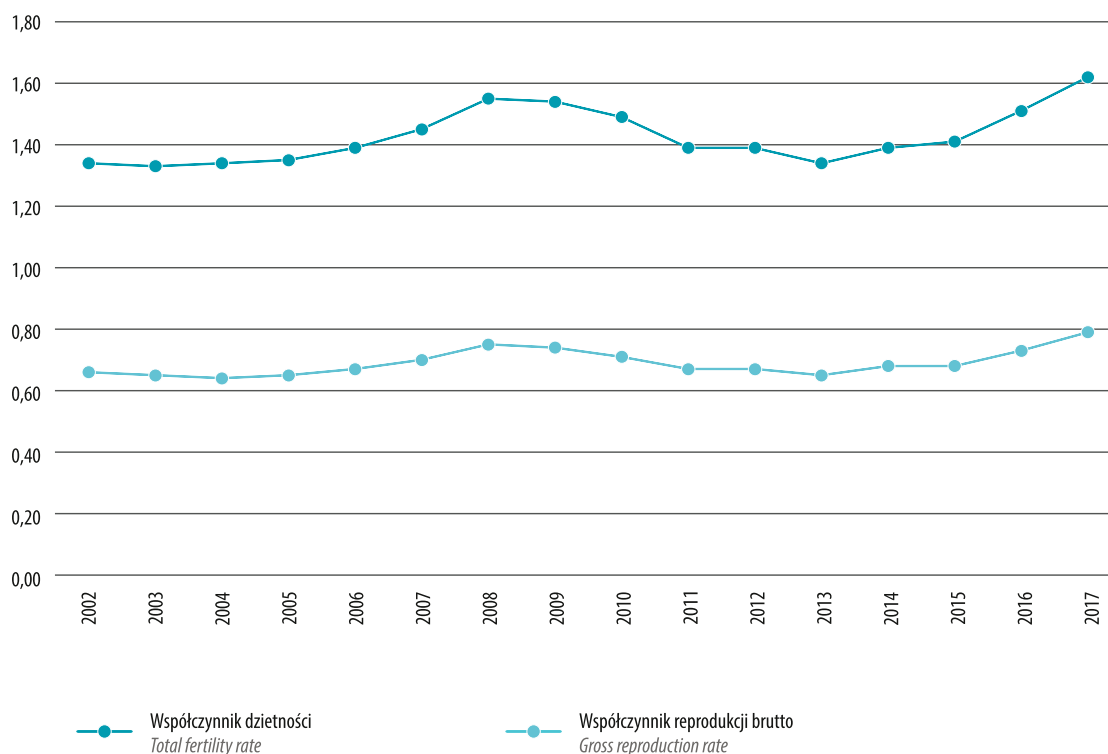
Gross reproduction rate

Refers to the average number of daughters who would be born to a woman, assuming that the woman during her childbearing age (15-49 years old) will give birth with frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates).

Modyfikacją współczynnika dzietności, przy wyodrębnieniu z ogólnej liczby urodzeń żywych urodzeń dzieci płci żeńskiej, jest współczynnik reprodukcji brutto wyrażający stopień zastępowalności pokoleń matek przez córki z założeniem, że wszystkie córki osiągną (dożyją) wieku swoich matek w momencie ich urodzenia.

Gross reproduction rate, expressing the replacement of generations of mothers by daughters on assumption that all daughters will reach (live at least up to) their mothers's age at childbirth, is a modification of the total fertility rate, separating female infants from the total number of live births.

Wykres 37. Współczynniki dzietności i reprodukcji brutto
Chart 37. Total fertility rate and gross reproduction rate

W 2017 r. w województwie pomorskim wartość współczynnika reprodukcji brutto wyniosła 0,79 (0,66 w 2002 r.), co przy założeniu stałego wzorca płodności z danego roku oznacza, że na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypadają 79 żywo urodzonych córek (66 w 2002 r.). Była to najwyższa

In 2017, the value of gross reproduction rate in Pomorskie Voivodship was 0.79 (0.66 in 2002), which, assuming a constant fertility pattern in a given year, means that there were 79 live born daughters (66 in 2002) per every 100 women of reproductive age. It was the highest value

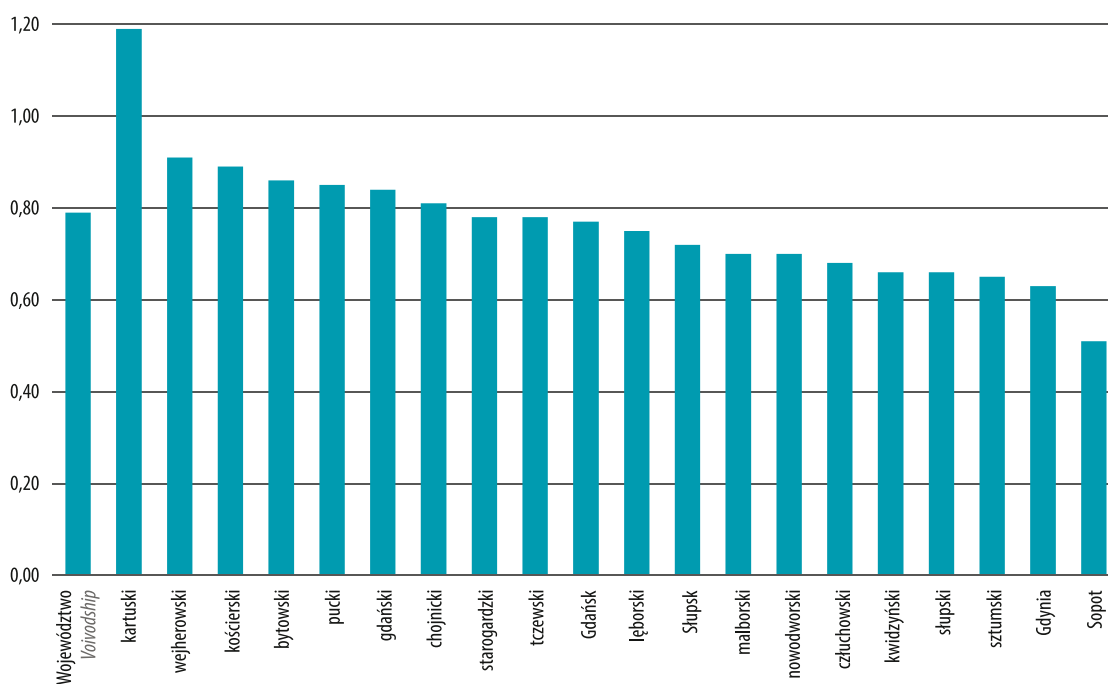
wartość w kraju, gdzie wskaźnik osiągnął poziom 0,71. Najniższą wartość współczynnika reprodukcji brutto odnotowano w województwie świętokrzyskim (0,62).

Podobnie jak w przypadku współczynnika dzietności w większości województw (oprócz opolskiego i podlaskiego) wyższe wartości współczynnika reprodukcji brutto odnotowano na wsi niż w miastach, przy czym w województwie pomorskim, zarówno w miastach (0,74), jak i na wsi (0,86), były to najwyższe wartości w kraju. Przy takich samych warunkach płodności generacja matek w województwie pomorskim została zastąpiona przez mniejszą populację córek, która w miastach stanowiłaby 74,4% wyjściowej populacji matek, a w na wsi 86,2%. Najniższa wartość współczynnika reprodukcji brutto w miastach została odnotowana w województwie świętokrzyskim (0,57), a na wsi w województwie opolskim (0,63).

in Poland where the indicator reached 0.71. The lowest value of gross reproduction rate was recorded in Świętokrzyskie Voivodship (0.62).

Like in the case of fertility rate, higher gross reproduction rates were achieved in rural than in urban areas in most voivodships (except for Opolskie and Podlaskie). Across Poland, these values were at their highest in Pomorskie Voivodship, both in urban (0.74) and rural areas (0.86). Assuming that fertility conditions were the same, the generation of mothers in Pomorskie Voivodship would be replaced by a smaller population of daughters, which in cities would constitute 74.4% of the original mother population, and in rural areas – 86.2%. The lowest value of gross reproduction rate in urban areas was recorded in Świętokrzyskie Voivodship (0.57), while in rural areas – in Opolskie Voivodship (0.63).

Wykres 38. Współczynnik reprodukcji brutto według powiatów w 2017 r.
Chart 38. Gross reproduction rate by powiats in 2017

W przekroju powiatów województwa pomorskiego w 2017 r. wartość współczynnika reprodukcji brutto wahała się od 1,19 w powiecie kartuskim do 0,51 w Sopocie.

Across powiats of Pomorskie Voivodship in 2017, the value of gross reproduction rate ranged from a high of 1.19 in Kartuski Powiat to a low of 0.51 in Sopot.

Współczynnik dynamiki demograficznej

Jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

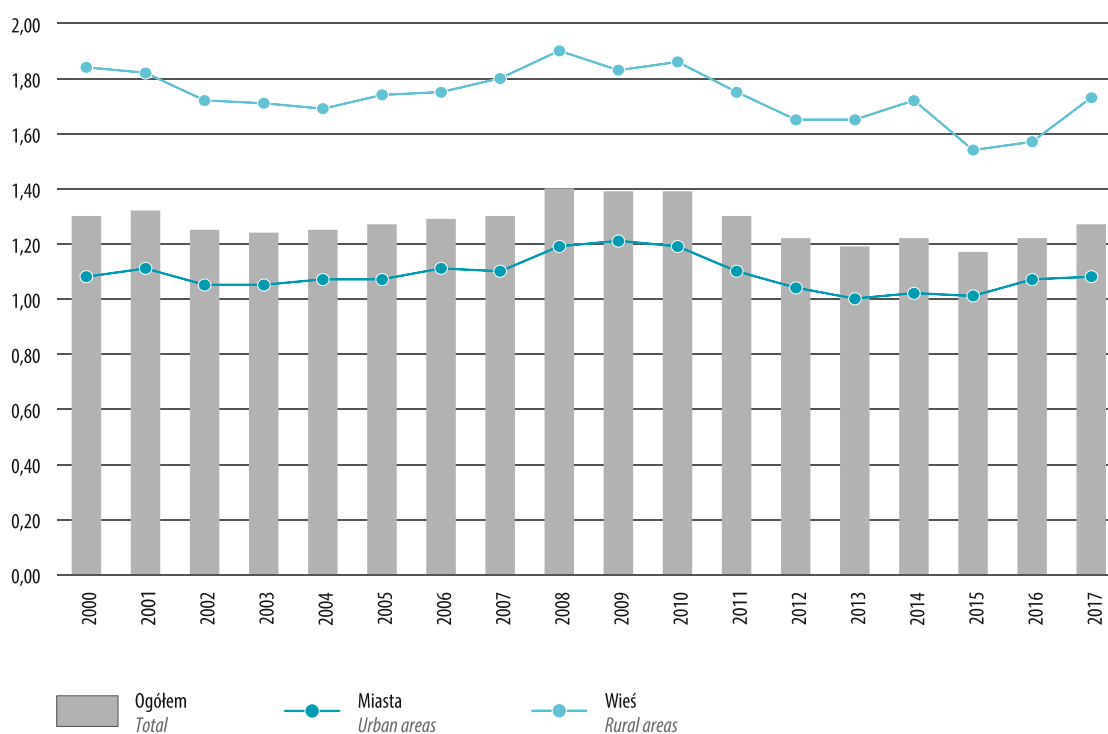
Demographic dynamics rate

Is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Niezmiennie od kilkunastu lat w województwie pomorskim współczynnik dynamiki demograficznej kształtował się na poziomie powyżej 1,00, co oznacza, że liczba urodzeń żywych przekraczała liczbę zgonów. Od 2001 r. wskaźnik ten jest najwyższy w kraju, wynosząc w 2017 r. 1,27 (1,22 w 2016 r.), a w przeliczeniu na 100 zgonów było to 127 urodzeń żywych (122 w 2016 r.). W kraju przeciętnie wartość współczynnika wyniosła 1,00 (0,99 w 2016 r.), podczas gdy najniższa została odnotowana w województwie świętokrzyskim i łódzkim (po 0,76).

In Pomorskie Voivodship, invariably for over ten years, the demographic dynamics rate stood at above 1.00, which means that the number of live births exceeded the number of deaths. Since 2001, its value has been the highest in Poland, accounting for 1.27 in 2017 (1.22 in 2016) – 127 live births per 100 deaths (122 in 2016). The rate was 1.00 nationally (0.99 in 2016), while the lowest was recorded in Świętokrzyskie and Łódzkie Voivodships (0.76 in each).

Wykres 39. Współczynnik dynamiki demograficznej
Chart 39. Demographic dynamics rate

W 2017 r. w większości województw (oprócz lubelskiego, mazowieckiego, opolskiego i podlaskiego) współczynnik dynamiki demograficznej był wyższy na wsi niż w miastach. Największą dysproporcję między nimi odnotowano w województwie pomorskim, gdzie na wsi na 100

In 2017, the demographic dynamics rate was higher in rural than in urban areas in most voivodships (except Lubelskie, Mazowieckie, Opolskie and Podlaskie). The greatest disparity occurred in Pomorskie Voivodship with 173 births per 100 deaths in rural areas (the most in

zgonów przypadają 173 urodzenia (najwięcej w kraju), a w miastach 108 (6. lokata w kraju). W Polsce analogiczne relacje wyniosły odpowiednio 107 urodzeń na wsi i 95 w miastach.

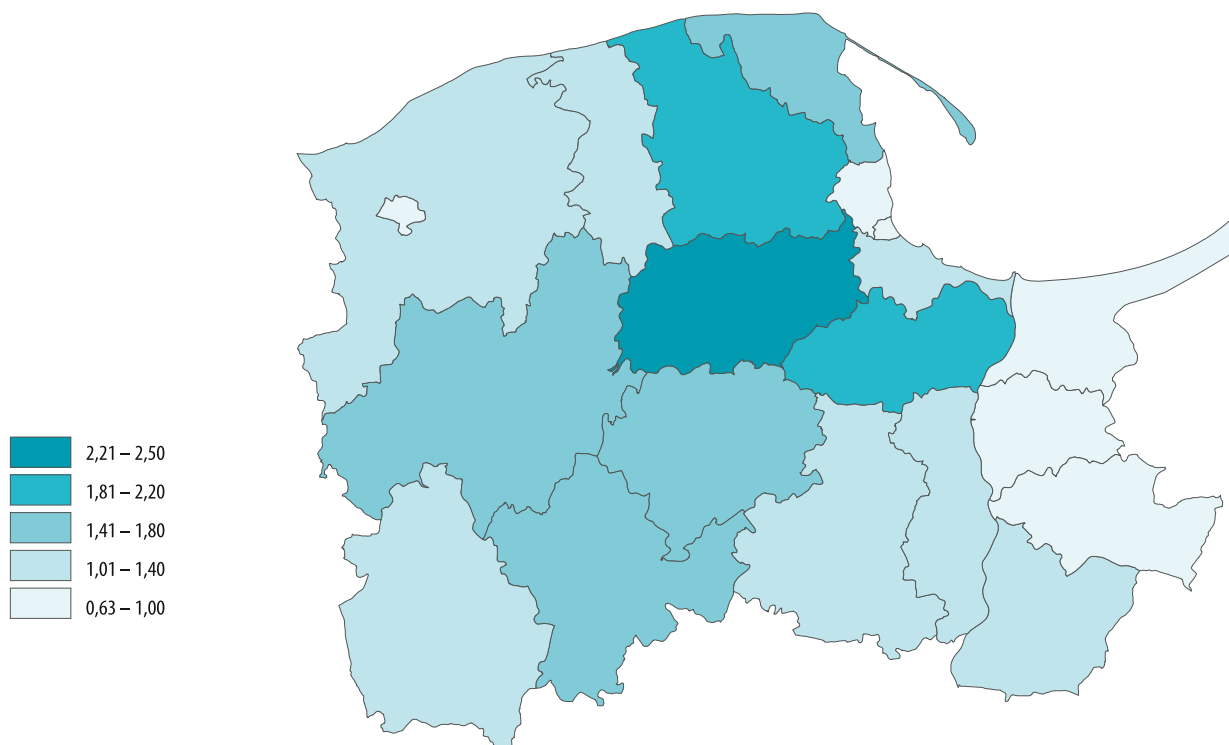
Poland), and 108 in cities (6th place countrywide). At central level, the corresponding results amounted to 107 births in rural areas and 95 in cities.

Mapa 13.

Współczynnik dynamiki demograficznej według powiatów w 2017 r.

Map 13.

Demographic dynamics rate by powiats in 2017

W 2017 r. w 14 powiatach województwa pomorskiego poziom współczynnika dynamiki demograficznej przekraczał 1,00. Szczególnie wyróżniał się powiat kartuski, gdzie niezmiennie od kilkunastu lat notowano najwięcej urodzeń żywych w stosunku do liczby zgonów. W 2017 r. wartość wskaźnika dla tego powiatu wyniosła 2,50, czyli na 100 zgonów przypadało 250 urodzeń żywych. Była to jednocześnie najwyższa wartość wśród wszystkich powiatów w kraju. Na kolejnym miejscu (również i w kraju) był powiat gdański, gdzie odnotowano 202 urodzenia żywe na 100 zgonów. Powiatami, gdzie w 2017 r. współczynnik dynamiki demograficznej nie osiągnął wartości 1,00, były: malborski, nowodworski i sztumski oraz miasta na prawach powiatu: Gdynia, Słupsk i Sopot. Wśród nich najniższą wartością współczynnika dynamiki demograficznej charakteryzował się Sopot, gdzie w przeliczeniu na 100 zgonów przypadało 61 urodzeń żywych.

In 2017, the demographic dynamics rate exceeded 1.00 in 14 powiats of Pomorskie Voivodship. Kartuski Powiat was particularly distinguished, as it has achieved the highest number of live births in relation to deaths for over ten years. In 2017, the rate reached 2.50, i.e. 250 live births per 100 deaths, which was the highest value among all powiats in Poland. The second highest value countrywide was recorded in Gdański Powiat (202 live births to 100 deaths). The demographic dynamics rate was below 1.00 in Malborski, Nowodworski and Sztumski Powiats and cities with powiat status: Gdynia, Słupsk and Sopot. Sopot, with 61 live births to 100 deaths, represented the lowest value of the demographic dynamics rate.

2.6. Zgony

2.6. Deaths

Zgon

Trwałe, czyli nieodwracalne ustanie czynności narządów niezbędnych do życia (niezależnie od okresu po urodzeniu żywym), w konsekwencji czego następuje ustanie czynności życiowych całego ustroju.

Death

Permanent, that is irreversible arrest of functions of organs necessary to sustain life (regardless of the period following life birth), as a result of which all the life functions of an organism stop.

W województwie pomorskim od 2002 r. niemal co roku (z wyjątkiem 2010 r. i 2013 r.) liczba zgonów wzrasta. W 2017 r. zmarło 21,7 tys. osób, o 2,4% więcej niż w poprzednim roku. Przyrost liczby zgonów odnotowano we wszystkich województwach, przy czym najmniejszy w województwie podkarpackim – o 1,2%, a największy w opolskim – o 8,7%. W kraju wzrost liczby zgonów był większy niż w województwie pomorskim i wyniósł 3,8%.

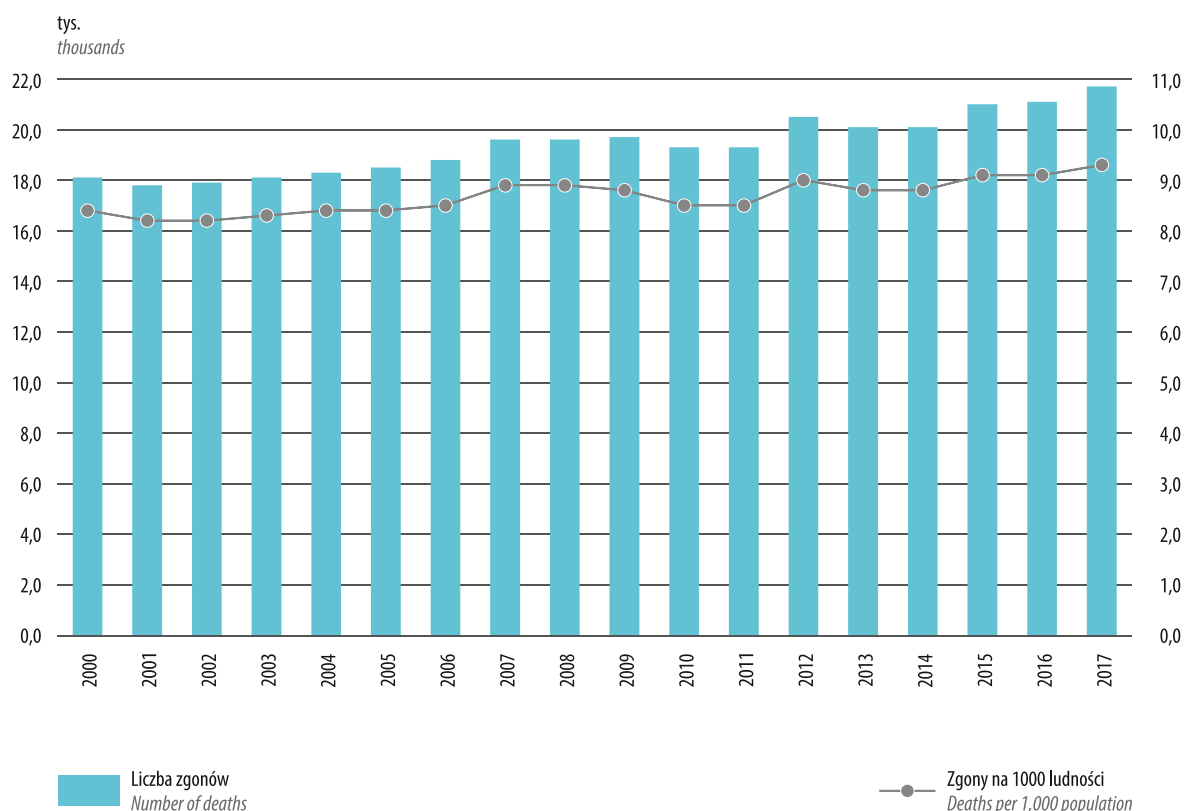
Liczba zgonów w województwie pomorskim w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększyła się z 9,1 w 2016 r. do 9,3 w 2017 r. Pod względem najniższej wartości tego wskaźnika była to druga lokata po województwie podkarpackim (9,1). W kraju wskaźnik zgonów był wyższy i wyniósł 10,5 w 2017 r. (10,1 w 2016 r.).

Since 2002, the number of deaths has increased year by year in Pomorskie Voivodship (except for 2010 and 2013). 21.7 thousand people died in 2017, by 2.4% more than in the previous year. This increase was recorded in all voivodships, the lowest in Podkarpackie – by 1.2%, and the largest in Opolskie – by 8.7%. At national level, the death rate was higher than in Pomorskie Voivodship and accounted for 3.8%.

The number of deaths in Pomorskie Voivodship per 1,000 people increased from 9.1 in 2016 to 9.3 in 2017. It was the second lowest value in the country after Podkarpackie Voivodship (9.1). The crude death rate was higher on a national scale and made up 10.5 in 2017 (10.1 in 2016).

Wykres 40. Zgony
Chart 40. Deaths

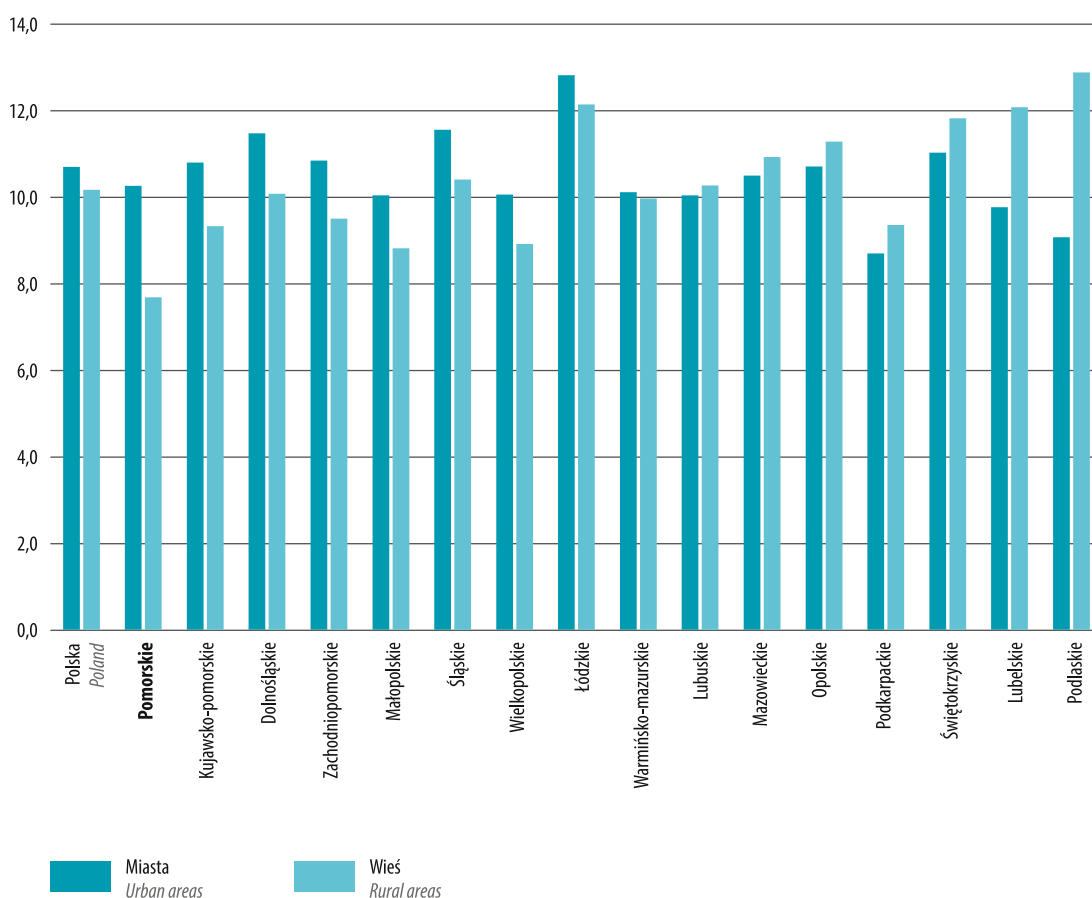
Dane o **zgonach** w podziale terytorialnym opracowano według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Data regarding **deaths** in territorial breakdown were compiled according to the place of residence of the deceased person.

W województwie pomorskim niezmiennie od wielu lat umieralność osób zamieszkałych w miastach była zdecydowanie wyższa niż ludności wsi. Różnica wartości współczynnika zgonów sięgała od 1,2 w 2000 r. do 2,6 w 2017 r. na korzyść mieszkańców wsi. W kraju do 2012 r. sytuacja była odmienna – niższe wartości współczynnika zgonów były notowane w miastach, natomiast od 2013 r. notuje się niższe natężenie zgonów wśród mieszkańców wsi.

In Pomorskie Voivodship, the mortality of urban population has been markedly higher than of rural population for many years. The death rate gap ranged from 1.2 in 2000 to 2.6 in 2017 in favour of rural residents. Country-wide, the situation had been reversed until 2012 – lower values of death rate were recorded in cities, while a lower intensity of deaths in rural areas has been recorded since 2013.

Wykres 41. Zgony na 1000 ludności według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.
 Chart 41. Deaths per 1,000 population by place of residence and voivodships in 2017

Uwaga. Dane posortowane według malejącej przewagi wskaźnika zgonów dla miast.
 Note. Data sorted by narrowing advantage of the death rate for urban areas.

W 2017 r. w miastach województwa pomorskiego zmarło 15,2 tys. osób, o 3,4% więcej niż rok wcześniej. Było to 70,4% ogólnej liczby zgonów w województwie. W kraju analogiczny odsetek był niższy i wyniósł 61,4%, natomiast roczny przyrost liczby zgonów wyższy (4,5%). W województwie w miastach na 1000 ludności przypadały 10,3 zgony (9,9 w 2016 r.). W kraju wartość ta była wyższa i w 2017 r. wyniosła 10,7 (10,2 w 2016 r.). Wśród województw obserwuje się duże zróżnicowanie natężenia zgonów w miastach – od 8,7 w województwie podkarpackim do 12,8 w województwie łódzkim.

W 2017 r. na obszarach wiejskich województwa pomorskiego odnotowano 6,4 tys. zgonów (tyle samo co w poprzednim roku), natomiast w kraju liczba zgonów na wsi wzrosła o 2,8%. Wskaźnik zgonów dla wojewódz-

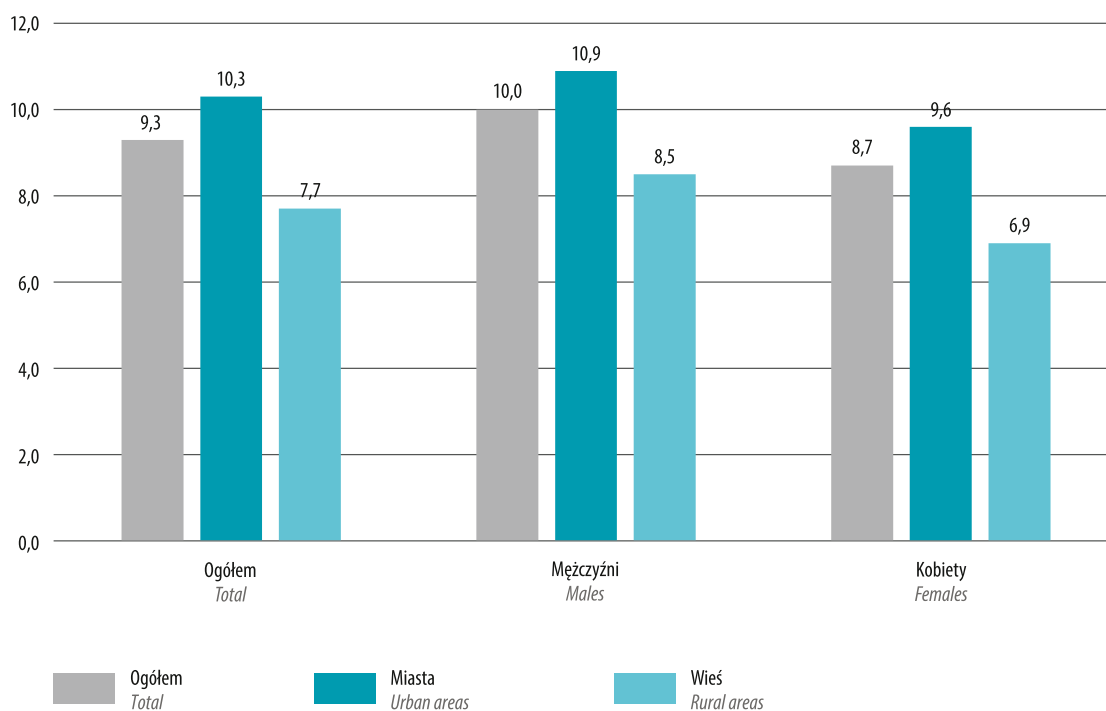
In 2017, 15.2 thousand people died in cities of Pomorskie Voivodship, by 3.4% more than in the prior year. This represented 70.4% of the total number of deaths in the Voivodship. Countrywide, the corresponding rate was lower – 61.4%, while the annual increase in the number of deaths was higher (4.5%). In cities of the the Voivodship, there were 10.3 deaths per 1,000 people (9.9 in 2016). The figure was higher nationally – 10.7 in 2017 (10.2 in 2016). There is a large variation in intensity of deaths across cities of voivodships – from 8.7 in Podkarpackie to 12.8 in Łódzkie Voivodship.

In 2017, 6.4 thousand deaths were recorded in rural areas of Pomorskie Voivodship, as many as in the previous year. The number of deaths in rural areas increased by 2.8% countrywide. The crude death rate reached 7.7 and

twą pomorskiego na wsi wyniósł 7,7 i był on najniższy w kraju, gdzie na 1000 ludności odnotowano 10,2 zgony. Najwyższą wartość analizowanego wskaźnika odnotowano w województwie podlaskim – 12,9.

was the lowest in Poland where 10.2 deaths were recorded per a population of 1,000. The highest value was recorded in Podlaskie Voivodship – 12.9.

Wykres 42. Zgony na 1000 ludności według płci i miejsca zamieszkania w 2017 r.
 Chart 42. Deaths per 1,000 population by sex and place of residence in 2017

W województwie pomorskim, podobnie jak w kraju, niezmiennie od wielu lat obserwuje się zjawisko nadumieralności mężczyzn. W 2017 r. zgony mężczyzn stanowiły 52,4% ogólnej liczby zgonów w województwie pomorskim. W kraju odsetek ten był nieznacznie niższy i wyniósł 51,6%. Zbliżone wartości notowane były we wszystkich województwach.

In Pomorskie Voivodship, as in the whole country, the phenomenon of excess mortality of men has been consistently observed for many years. In 2017, male deaths accounted for 52.4% of the total number of deaths in Pomorskie Voivodship. Nationally, this percentage was slightly lower and averaged 51.6%. Similar values occurred in all voivodships.

Tablica 16. Zgony według wieku w 2017 r.
Table 16. Deaths by age in 2017

Wiek zmarłych <i>Age of deceased persons</i>	Ogółem <i>Total</i>	Miasta <i>Urban areas</i>	Wieś <i>Rural areas</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>
W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>					
Ogółem <i>Total</i>	21650	15240	6410	11335	10315
0-4 lata <i>years</i>	117	63	54	66	51
5-9	12	8	4	8	4
10-14	11	6	5	4	7
15-19	35	22	13	27	8
20-24	81	49	32	60	21
25-29	93	60	33	67	26
30-34	138	83	55	107	31
35-39	200	125	75	138	62
40-44	319	195	124	235	84
45-49	413	260	153	287	126
50-54	704	421	283	495	209
55-59	1278	799	479	895	383
60-64	2181	1477	704	1441	740
65-69	2644	1881	763	1664	980
70-74	2022	1485	537	1157	865
75-79	2519	1810	709	1352	1167
80-84	3078	2230	848	1432	1646
85 lat i więcej <i>years and more</i>	5805	4266	1539	1900	3905
Na 100 tys. ludności danej płci i grupy wieku <i>Per 100 thousand population of given sex and age group</i>					
Ogółem <i>Total</i>	933	1026	769	1003	867
0-4 lata <i>years</i>	93	83	106	102	83
5-9	9	10	7	11	6
10-14	9	9	10	7	12
15-19	29	33	25	45	14
20-24	60	64	54	86	32
25-29	55	59	49	79	31
30-34	70	65	80	109	32
35-39	106	100	116	144	66
40-44	183	173	202	268	97
45-49	290	291	288	399	179
50-54	519	500	549	734	306
55-59	832	805	881	1197	486
60-64	1353	1318	1431	1905	865
65-69	1920	1874	2044	2658	1305
70-74	2683	2606	2920	3560	2017
75-79	4159	3985	4684	5738	3154
80-84	6512	6291	7173	8571	5386
85 lat i więcej <i>years and more</i>	14606	14118	16151	16816	13728

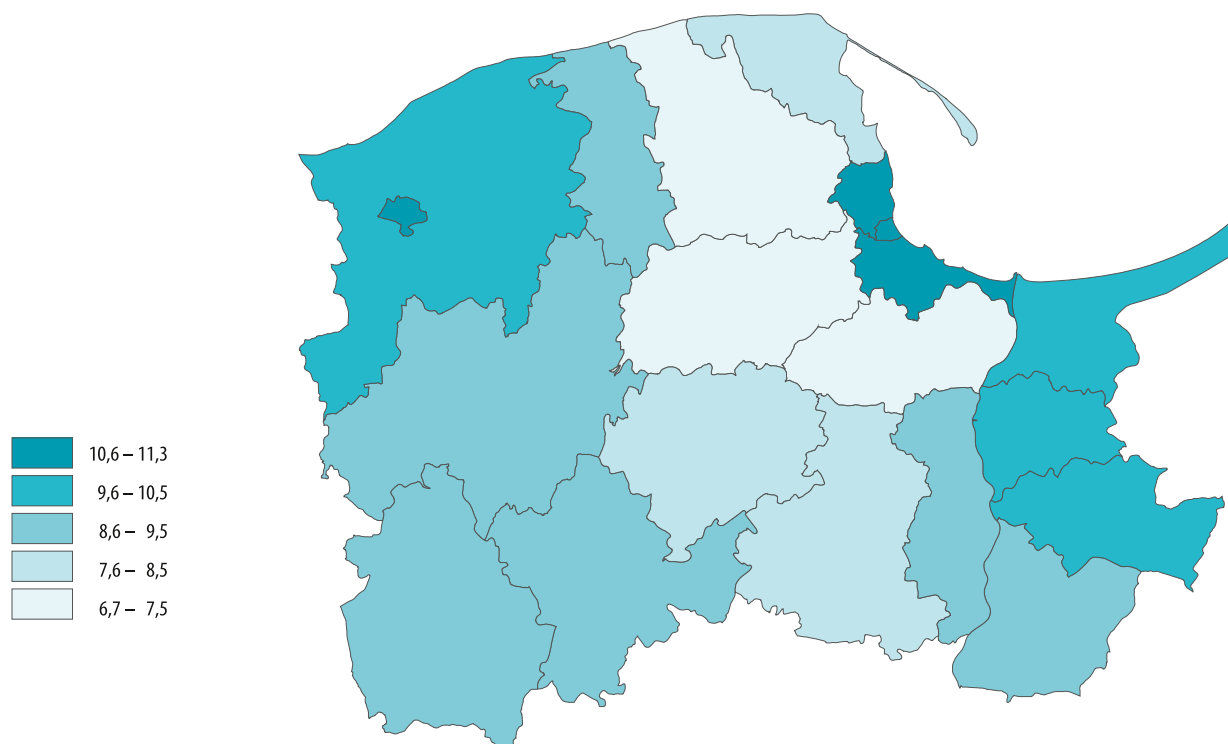
Analizując strukturę zgonów według wieku można zauważyć szczególnie niską umieralność wśród osób w wieku 5-14 lat, zwłaszcza w porównaniu z kolejnymi grupami wieku. W 2017 r. w województwie pomorskim na 100 tys. dzieci odpowiednio w wieku 5-9 lat oraz 10-14 lat odnotowano po 9 zgonów. Wraz z wiekiem umieralność rośnie, przy czym znacznie wyższe współczynniki zgonów obserwowano wśród mężczyzn. Dla miast i wsi istotne różnice w liczbie zgonów notowane są wśród osób powyżej 55 roku życia.

W 2017 r. w województwie pomorskim wiek średni zmarłych wyniósł 76,2 lata (w kraju 77,3 lata), przy czym dla mężczyzn – 70,6 lat, a dla kobiet – 81,3 lata. W miastach wiek średni zmarłych wyniósł 77,1 lat, a na terenach wiejskich – 74,1 lata.

Analysing the age distribution of deaths, low mortality among people aged 5-14, is visible, especially in comparison with consecutive age groups. In 2017, as regards children aged 5-9 and 10-14 years in Pomorskie Voivodship, 9 deaths in each of the groups were recorded per 100 thousand children. Mortality increases with age, yet rates are much higher for men. Death rates in urban and rural areas did not differ much until the age of 55.

In 2017, median age of the deceased amounted to 76.2 years in Pomorskie Voivodship (nationally, 77.3) – 70.6 years for men and 81.3 years for women. In cities, it reached 77.1 and in rural areas – 74.1 years.

Mapa 14. Zgony na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.
Map 14. Death per 1,000 population by powiats in 2017

W 2017 r. w 13 powiatach województwa pomorskiego liczba zgonów zwiększyła się w stosunku do 2016 r., a najbardziej w powiecie sztumskim (o 15,4%) i chojnickim (o 11,1%). W pozostałych powiatach liczba zgonów zmniejszyła się, w tym najbardziej w Sopocie (o 9,8%). W 2017 r. powiatami o najwyższym współczynniku zgonów były miasta na prawach powiatu: Sopot (11,3), Słupsk (11,2) i Gdynia (11,1), a najniższym charakteryzowały się powiaty gdański (6,7) i kartuski (7,0).

In 2017, in 13 powiats of Pomorskie Voivodship, the number of deaths increased in relation to 2016, the most in Sztumski (by 15.4%) and Chojnicki (by 11.1%) Powiats. The number of deaths decreased, by contrast, in other powiats, the most in Sopot (by 9.8%). In 2017, the cities with powiat status: Sopot (11.3), Słupsk (11.2) and Gdynia (11.1) experienced the highest death rate, while Gdański (6.7) and Kartuski (7.0) Powiats – the lowest.

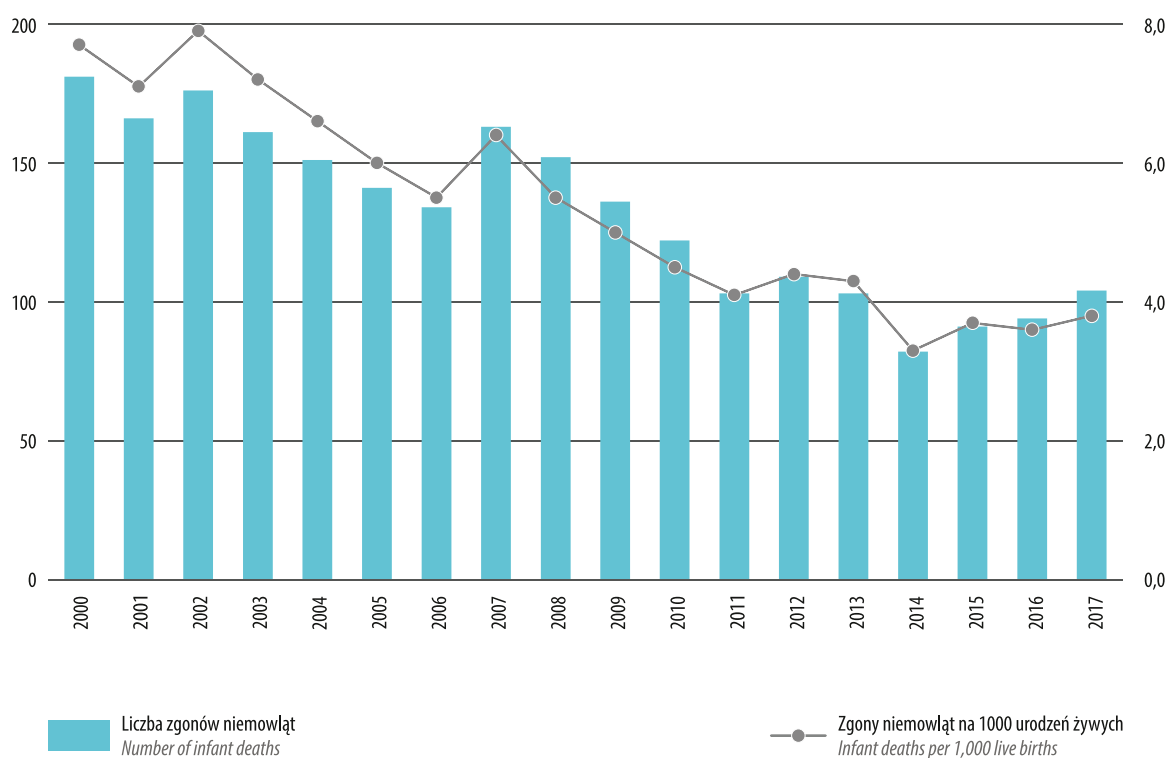
Za **zgon niemowlęcia** uważa się zgon dziecka w wieku poniżej 1 roku, za zgon noworodka – zgon dziecka w wieku poniżej 4 tygodni (poniżej 28 dni), przez 0 dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin.

Infant death means the death of an infant under 1 year of age, neonate death – under 4 weeks of age (up to 28 days of life), 0 days indicate the age of a live born neonate who did not survive 24 hours.

W 2017 r. w województwie pomorskim odnotowano 104 zgony niemowląt. Pomimo że liczba ta w porównaniu z 2016 r. wzrosła o 10 przypadków, to od wielu lat, podobnie jak w całym kraju, obserwuje się zmniejszenie umieralności niemowląt. W 2017 r. współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł 3,8 (w Polsce 4,0), tj. o połowę mniej niż w 2000 r. Wśród województw w 2017 r. wartość współczynnika zgonów niemowląt wahała się od 2,8 w województwie świętokrzyskim do 5,1 w województwie kujawsko-pomorskim.

In 2017, there were 104 infant deaths in Pomorskie Voivodship. Even though their number increased by 10 cases in comparison with 2016, a decline in infant mortality has been observed for many years, like in the whole country. In 2017, the rate expressing the number of infant deaths per 1,000 live births was 3.8 (4.0 nationally), i.e. half less than in 2000. Across voivodships, the value of infant deaths in 2017 ranged from 2.8 in Świętokrzyskie to 5.1 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship.

Wykres 43. Zgony niemowląt
Chart 43. Infant deaths

Pomimo że w 2017 r. w województwie pomorskim liczba zgonów niemowląt na wsi (48) była niższa niż w miastach (56), to współczynnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych był wyższy na wsi – 4,3 wobec

Although the number of infant deaths in rural areas (48) was lower in 2017 than in cities (56) of Pomorskie Voivodship, the infant death rate per 1,000 live births was higher in rural than urban areas – 4.3 versus 3.4. The

3,4 w miastach. W Polsce sytuacja była zbliżona, a wskaźniki umieralności wyniosły odpowiednio 4,1 i 3,9.

Nieziemie, zarówno w województwie pomorskim, jak i w kraju, liczba zgonów niemowląt płci męskiej jest wyższa niż żeńskiej. W 2017 r. w województwie pomorskim odnotowano 59 zgonów niemowląt wśród chłopców, a 45 wśród dziewczynek. Na 1000 urodzeń żywych było to 4,2 zgony chłopców i 3,4 dziewczynek (w kraju odpowiednio 4,4 i 3,6).

situation was similar at national level where mortality rates were 4.1 and 3.9, respectively.

Invariably, both in Pomorskie Voivodship and in the whole country, the number of deaths of male infants is higher than that of females. In 2017, there were 59 male infant deaths in Pomorskie Voivodship and 45 among girls. There were 4.2 deaths of boys and 3.4 of girls per 1,000 live births (nationally, 4.4 and 3.6 respectively).

Tablica 17. Zgony niemowląt według wieku w 2017 r.
Table 17. Infant deaths by age in 2017

Płeć Sex	Ogółem Grand total	W wieku Aged				
		0-27 dni days			28-364 dni days	
		razem total	0 ^a	1-6		7-27
Ogółem Total						
Ogółem Grand total	104	79	35	26	18	25
Chłopcy Males	59	41	17	16	8	18
Dziewczynki Females	45	38	18	10	10	7
Miasta Urban areas						
Razem Total	56	44	23	13	8	12
Chłopcy Males	30	23	9	11	3	7
Dziewczynki Females	26	21	14	2	5	5
Wieś Rural areas						
Razem Total	48	35	12	13	10	13
Chłopcy Males	29	18	8	5	5	11
Dziewczynki Females	19	17	4	8	5	2

a Noworodki żywo urodzone, które nie przeżyły 24 godzin.
a Live born neonates who did not survive 24 hours.

W 2017 r. w województwie pomorskim z ogólnej liczby zmarłych niemowląt 76,0% zmarło przed ukończeniem pierwszego miesiąca życia (w okresie noworodkowym), w tym 58,7% wszystkich przypadków w okresie pierwszego tygodnia życia. Najwięcej zgonów niemowląt dotyczyło tych, których waga wynosiła poniżej 2500 g – 65,4%, w tym 39,4% niemowląt ważyło poniżej 1000 g.

W 2017 r. w większości powiatów województwa pomorskiego (za wyjątkiem sztumskiego) notowane były zgony niemowląt, a najwyższy współczynnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych odnotowano w Sopocie (7,7) i powiecie puckim (6,7), a najniższy w powiecie wejherowskim (2,0).

In 2017, in Pomorskie Voivodship, 76.0% of the total number of deceased infants died during the first month of life (in the neonatal period), of which 58.7% occurred in the first week of life. The largest number of infant deaths concerned those whose weight was below 2500 g – 65.4%, including 39.4% of infants weighing less than 1000 g.

In 2017, infant deaths occurred in most powiats of Pomorskie Voivodship (except for Sztumski Powiat). The highest infant death rate per 1,000 live births was recorded in Sopot (7.7) and Pucki Powiat (6.7), while the lowest in Wejherowski Powiat (2.0).

2.7. Zgony według przyczyn

2.7. Deaths by causes

Przy opracowywaniu danych o **zgonach według przyczyn** przyjmuje się wyjściową przyczynę zgonu. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił zgon.

Od dnia 1 I 1997 r. w zakresie orzecznictwa o przyczynach zgonów obowiązują w Polsce zasady Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych – X Rewizja.

Deaths by causes are compiled on the basis of the initial cause of death. The initial cause is the disease which developed at the beginning of the morbid process and which caused the death; it may be also the injury or the poisoning which caused the death.

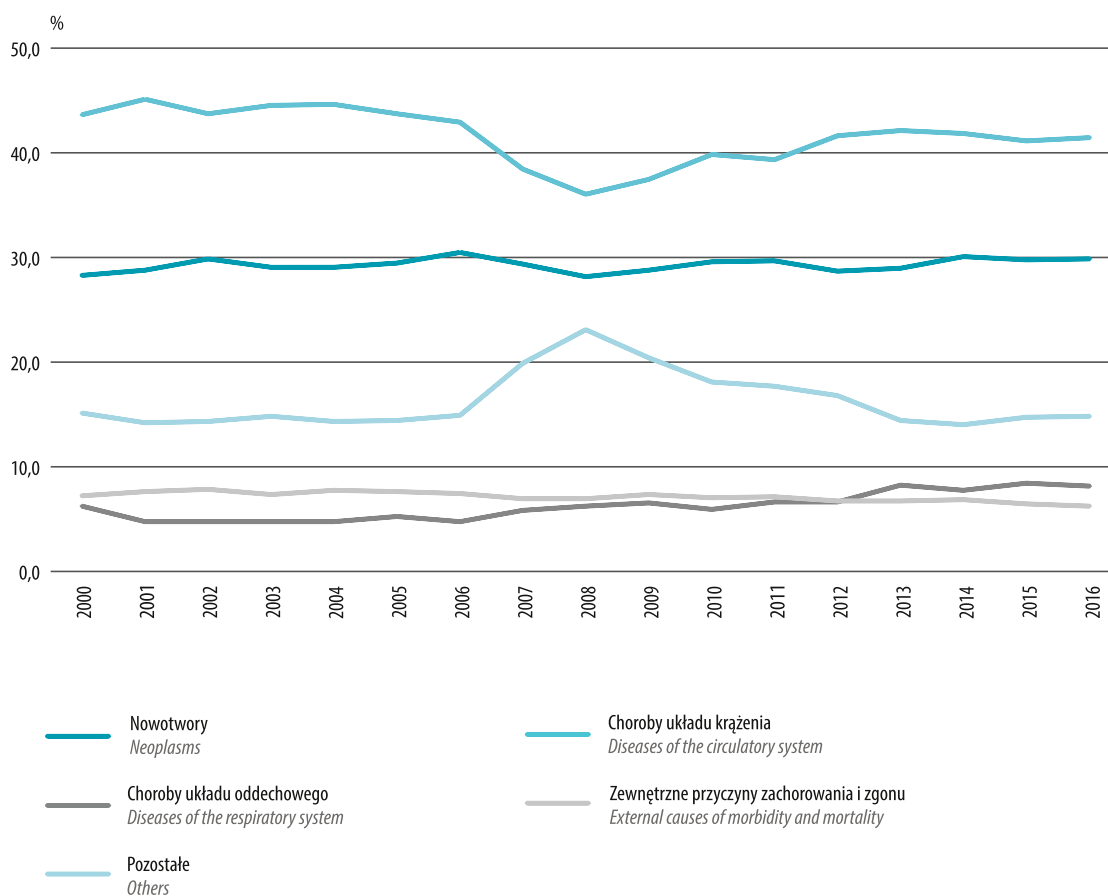
Since 1 I 1997 – in the medical practice and statistical reporting on morbidity and mortality – the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems – ICD-10 Revision has been implemented in Poland.

Niezmiennie od wielu lat głównymi przyczynami zgonów w województwie pomorskim (tak jak i w całej Polsce) są choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe. W 2016 r. stanowiły one 71,2% wszystkich zgonów (70,6% w kraju). Do 2012 r. trzecią najczęstszą grupą przyczyn były zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu (urazy, zatrucia i inne wypadki), natomiast od 2013 r. są to zgony z powodu chorób układu oddechowego. W 2016 r. 8,0% zgonów było spowodowanych przez choroby układu oddechowego (w kraju 5,9%), a 6,1% przez zewnętrzne przyczyny (4,9% w Polsce).

Invariably for many years, the main causes of deaths in Pomorskie Voivodship (as well as countrywide) have been diseases of the circulatory system and neoplasms. In 2016, they accounted for 71.2% of all deaths (70.6% in the country). By 2012, the third most common group were external causes of morbidity and mortality (injuries, poisoning and other accidents), while deaths due to diseases of the respiratory system have increased in number since 2013. In 2016, 8.0% of deaths were caused by diseases of the respiratory system (5.9% nationally), and 6.1% by external causes (4.9% respectively).

Wykres 44. Zgony według wybranych przyczyn
Chart 44. Deaths by selected causes

W 2016 r. w województwie pomorskim z powodu chorób układu krążenia zmarło 8,8 tys. osób, co stanowiło 41,4% wszystkich zgonów. W kraju odsetek ten był nieznacznie wyższy i wyniósł 43,3%. W przekroju województw natężenie umieralności spowodowane chorobami układu krążenia było zróżnicowane i kształtowało się od 340 zgonów na 100 tys. ludności w województwie wielkopolskim do 586 zgonów w województwie świętokrzyskim. W województwie pomorskim wartość ta wyniosła 379 zgonów (trzecia pozycja w kraju pod względem najniższej wielkości tego wskaźnika), a w Polsce było to 437 zgonów.

W zależności od miejsca zamieszkania umieralność w wyniku chorób układu krążenia jest zróżnicowana. W miastach województwa pomorskiego w 2016 r. odsetek zgonów z tego właśnie powodu był ponad dwukrotnie wyższy niż na wsi i wyniósł 68,9%. W kraju odsetek ten stanowił 58,8%. Wśród kobiet umieralność spowodowana chorobami układu krążenia była wyższa (52,5%) niż wśród mężczyzn (47,5%). W kraju było to odpowiednio 54,0% wobec 46,0%.

In 2016, 8.8 thousand persons died in Pomorskie Voivodship due to diseases of the circulatory system, which constituted 41.4% of all deaths. This percentage was slightly higher nationally where it averaged 43.3%. In the regional cross-section, the intensity of mortality caused by diseases of the circulatory system varied and ranged from 340 deaths to 100 thousand population in Wielkopolskie to 586 deaths in Świętokrzyskie Voivodship. In Pomorskie Voivodship, this value amounted to 379 deaths (third lowest value in the country), while there were 437 deaths on average in Poland.

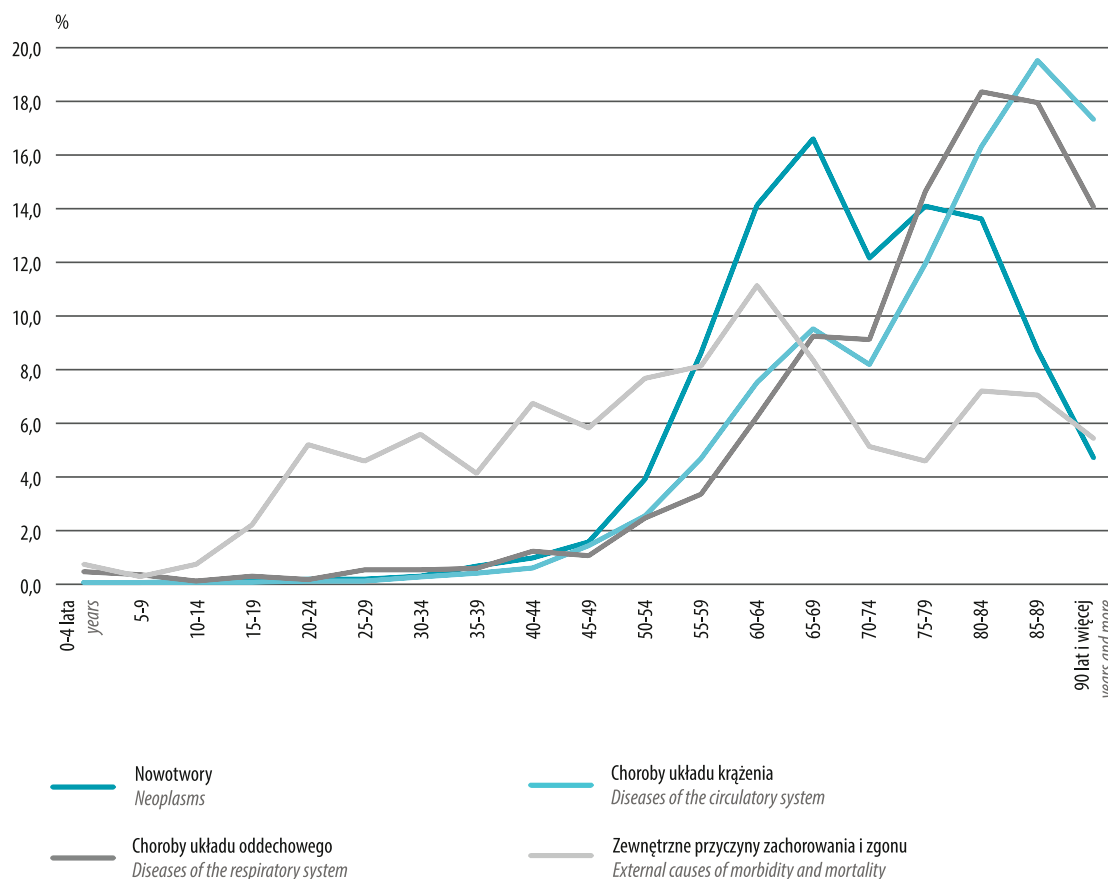
Depending on the place of residence, mortality due to cardiovascular diseases varies. In cities of Pomorskie Voivodship in 2016, the share of this group of causes in the total number of deaths due to cardiovascular diseases was more than twice as high as in rural areas and reached 68.9%. The national figure accounted for 58.8%. Mortality caused by cardiovascular diseases was higher in women than in men – 52.5% against 47.5% (54.0% against 46.0% countrywide, respectively).

Umieralność z powodu chorób układu krążenia jest zróżnicowana również ze względu na wiek. W 2016 r. wśród osób starszych (w wieku 65 lat i więcej) choroby te stanowiły przyczynę 46,6% wszystkich zgonów w tej grupie wieku, natomiast wśród osób w wieku poniżej 65 lat – 27,0%.

Mortality due to diseases of the circulatory system is also varied according to age. In 2016, these diseases caused 46.6% of elderly people's deaths (aged 65 and more) and 27.0% of deaths among people below 65.

Wykres 45. Zgony według wybranych przyczyn i wieku w 2016 r.

Chart 45. Deaths by selected causes and age in 2016

W 2016 r. w województwie pomorskim najczęstszymi chorobami układu krążenia powodującymi zgony była choroba niedokrwienna serca – 173 zgony na 100 tys. ludności (4009 przypadków). Wskaźnik ten był najwyższy wśród wszystkich województw, podczas gdy najniższy notowany był w województwie opolskim – 42. W kraju przeciętnie z powodu choroby niedokrwiennej serca umierały 102 osoby na 100 tys. ludności.

Kolejną często występującą chorobą układu krążenia będącą przyczyną zgonów jest choroba naczyń mózgowych. Z jej powodu w województwie pomorskim na 100 tys. ludności notowano 75 przypadków zgonów (w kraju 76). W przekroju terytorialnym była ona najczęstszą przyczyną zgonów w województwie łódzkim (102), a najrzadszą w województwie opolskim (44).

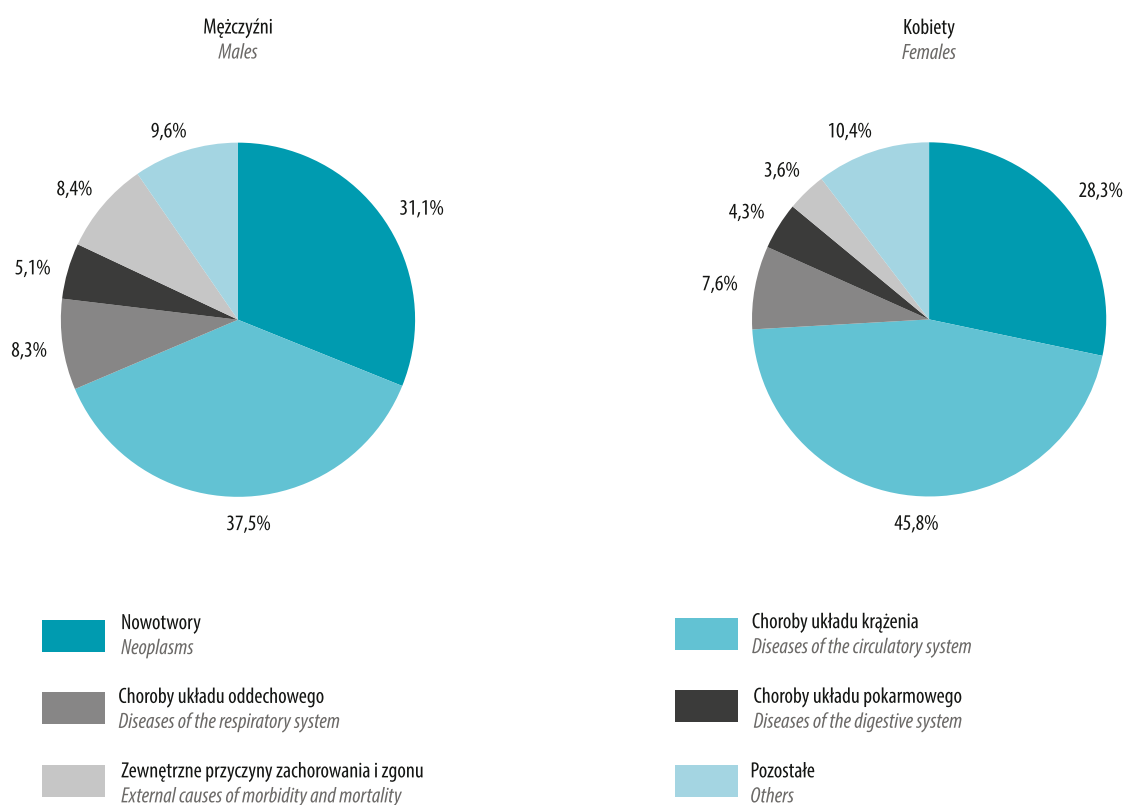
In 2016, the most common diseases of the circulatory system causing death in Pomorskie Voivodship was ischaemic heart disease which resulted in 173 deaths per 100 thousand people (4,009 cases). This ratio was the highest among all voivodships, while the lowest occurred in Opolskie Voivodship – 42. The national average stood at 102 deaths per 100 thousand population due to ischemic heart disease.

Cerebrovascular disease is another common deadly diseases of the circulatory system which caused 75 deaths per 100 thousand people (76 nationally). Among voivodships, its rate was the highest in Łódzkie Voivodship (102) and the lowest in Opolskie (44).

Z innych istotnych chorób układu krążenia należy wymienić jeszcze chorobę nadciśnieniową, będącą w 2016 r. w województwie pomorskim przyczyną 17 zgonów na 100 tys. ludności i 14 w kraju, a także miażdżycę, z powodu której w województwie pomorskim odnotowano 5 zgonów na 100 tys. ludności (najmniej w Polsce), podczas gdy w kraju było to 84. Województwem, gdzie miażdżycza najczęściej powodowała zgony było województwo małopolskie – 179 przypadków na 100 tys. ludności.

Other important cardiovascular diseases include the hypertensive disease which in 2016 caused 17 deaths per 100 thousand people in Pomorskie Voivodship and 14 countrywide, as well as atherosclerosis which caused 5 deaths per 100 thousand people in Pomorskie Voivodship (the fewest in Poland) and 84 countrywide. Małopolskie Voivodship recorded the most deaths due to atherosclerosis – 179 cases per 100 thousand people.

Wykres 46. Zgony według wybranych przyczyn i płci w 2016 r.
Chart 46. Deaths by selected causes in 2016

Niekorzystnym zjawiskiem jest stopniowy wzrost liczby zgonów powodowanych chorobami nowotworowymi. W 2016 r. z ich powodu w województwie pomorskim zmarło 6,3 tys. osób (5,1 tys. w 2000 r.), tj. 29,8% wszystkich zgonów (28,2% w 2000 r.). W kraju odsetek ten był niższy i wyniósł 27,3%. Natężenie umieralności z powodu nowotworów było zróżnicowane – od 211 zgonów na 100 tys. ludności w województwie opolskim do 306 zgonów w województwie śląskim, przy średniej dla kraju 276. W województwie pomorskim wartość wskaźnika wyniosła 272.

A gradual increase in the number of deaths caused by neoplasms is an adverse phenomenon. In 2016, 6.3 thousand inhabitants of Pomorskie Voivodship died from neoplasms (5.1 thousand in 2000), i.e. 29.8% of all deaths (28.2% in 2000). The percentage was lower at national level where it accounted for 27.3%. The intensity of neoplasm mortality varied from 211 deaths per 100 thousand people in Opolskie Voivodship to 306 deaths in Śląskie, while the national average reached 276. The rate for Pomorskie Voivodship was 272.

W miastach województwa pomorskiego umieralność z powodu nowotworów jest zdecydowanie wyższa. W 2016 r. odsetek zgonów z tego powodu był 2,5 razy wyższy niż na wsi i wyniósł 71,2%. W kraju odsetek ten był niższy i stanowił 64,5%. Częściej z powodu nowotworów umierali mężczyźni niż kobiety. W województwie pomorskim z tego powodu zmarło 54,9% mężczyzn, podczas gdy w całym kraju było to 55,1%.

Choroby nowotworowe są częstszą przyczyną zgonów wśród osób w wieku poniżej 65 roku życia, a w 2016 r. były przyczyną 33,9% wszystkich zgonów w tej grupie wieku, natomiast wśród osób starszych (65 lat i więcej) było to 28,3% zgonów.

Wśród nowotworów najwięcej zgonów powodują nowotwory złośliwe. W 2016 r. w województwie pomorskim były one przyczyną 96,5% zgonów z powodu nowotworów (w kraju 94,3%). Najczęstszym nowotworem złośliwym powodującym zgony był nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca. W 2016 r. w województwie pomorskim odnotowano 67 zgonów z tego powodu na 100 tys. ludności. Była to też najczęstsza przyczyna zgonów wśród mężczyzn i kobiet. W kraju wskaźnik ten był nieznacznie niższy i wyniósł 62. Najniższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w województwie podkarpackim – 43 zgony, a najwyższą w województwie zachodniopomorskim – 73 zgony.

Kolejnym częstym nowotworem złośliwym powodującym zgony jest nowotwór złośliwy jelita grubego. W 2016 r. w województwie pomorskim był on przyczyną 22 zgonów na 100 tys. ludności. Zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet była to trzecia przyczyna zgonów z powodu nowotworów złośliwych. Umieralność z powodu tego nowotworu była zbliżona we wszystkich województwach i wahała się od 15 zgonów na 100 tys. ludności w województwie podkarpackim do 24 w województwie śląskim, przy wartości 20 zgonów w całym kraju.

Biorąc pod uwagę płeć drugim najczęstszym nowotworem złośliwym będącym przyczyną zgonów wśród mężczyzn był nowotwór złośliwy gruczołu krokowego. W 2016 r. w województwie z tego powodu odnotowano 28 zgonów na 100 tys. mężczyzn (tyle samo w kraju). Natomiast wśród kobiet na drugiej pozycji był nowotwór złośliwy sutka, który w województwie pomorskim był przyczyną 30 przypadków zgonów na 100 tys. kobiet (33 w kraju).

Mortality from neoplasms is definitely higher in cities of Pomorskie Voivodship. In 2016, the percentage of deaths was 2.5 times higher than in rural areas and came to 71.2%. Countrywide, this percentage was lower and accounted for 64.5%. Men died of neoplasms more often than women. In Pomorskie Voivodship, men accounted for 54.9% of fatalities due to neoplasms, countrywide – 55.1%.

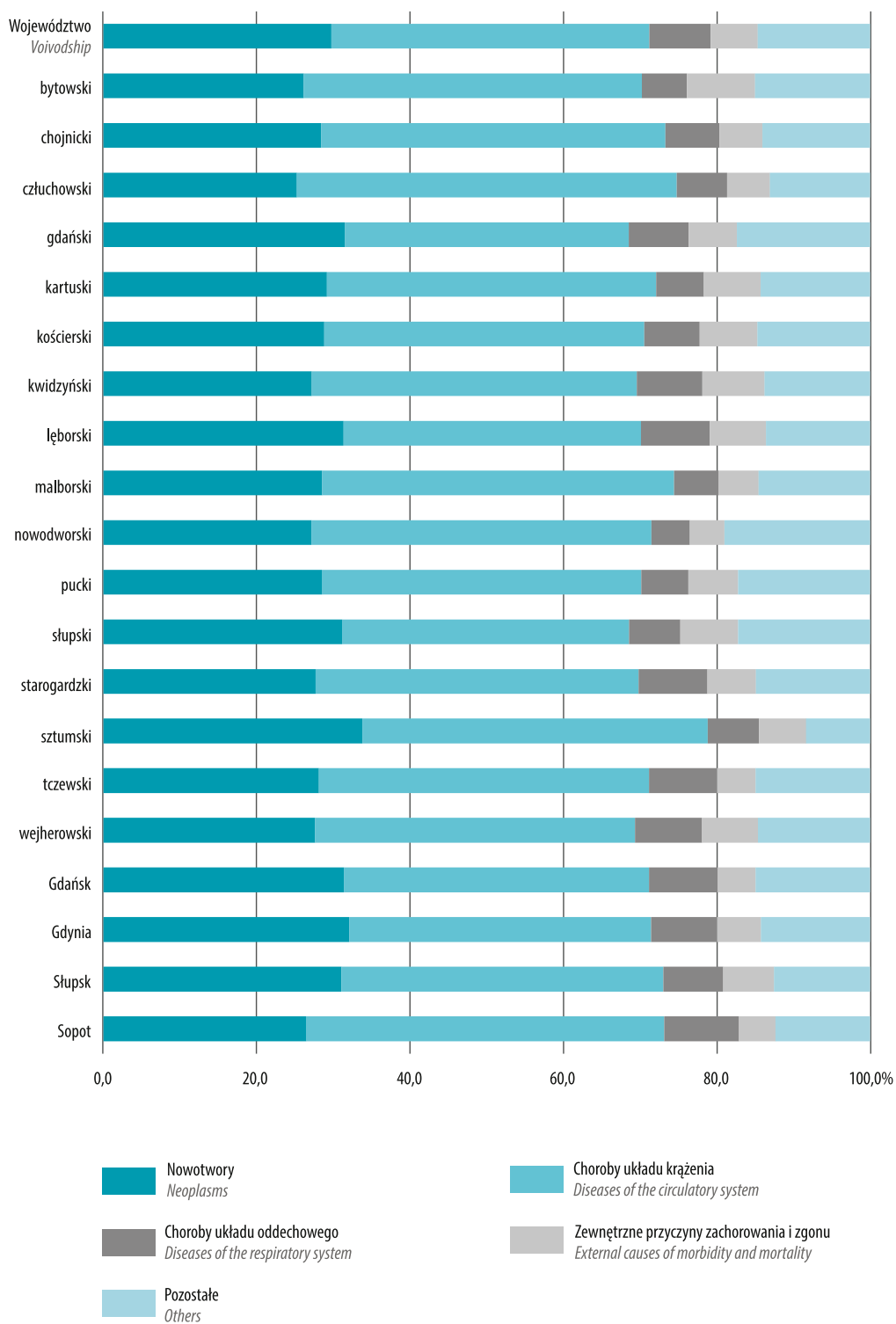
Neoplasms cause more deaths among people aged up to 65. In 2016, they were the cause of 33.9% deaths in this age group, and 28.3% of deaths among older people (65 years and more).

Malignant neoplasms are the most deadly neoplasms. In 2016, they caused 96.5% of deaths from neoplasms in Pomorskie Voivodship (94.3% at country level). The malignant neoplasms causing the most deaths was malignant neoplasms of trachea, bronchus and lung. In 2016, its toll were 67 deaths per 100 thousand inhabitants of Pomorskie Voivodship. This was the leading cause of death of both men and women. In Poland, this value was slightly lower and amounted to 62. The lowest value of the indicator was recorded in the Podkarpackie Voivodship – 43 deaths, and the highest in Zachodniopomorskie – 73 deaths.

Another common reason for fatalities due to malignant neoplasm is malignant neoplasms of colon. In 2016, it caused 22 deaths per 100 thousand people in Pomorskie Voivodship and was the third underlying cause of deaths from malignant neoplasms, both among men and women. Mortality due to this disease was equal in all voivodships and ranged from 15 deaths per 100 thousand people in Podkarpackie Voivodship to 24 in Śląskie, while the national average stood at 20 deaths.

Considering sex, the second most deadly malignant neoplasms among men was malignant neoplasms of prostate. In 2016, it caused 28 deaths per 100 thousand men in the Voivodship, (the same as nationally). Malignant neoplasms of breast was the second most frequent neoplasm to cause women's death. It led to 30 fatalities per 100 thousand women in Pomorskie Voivodship (33 countrywide).

Wykres 47. Zgony według wybranych przyczyn i powiatów w 2016 r.
Chart 47. Deaths by selected causes and powiats in 2016

W powiatach województwa pomorskiego w 2016 r., podobnie jak w całym województwie, choroby układu krążenia i nowotwory również były najczęstszą przyczyną zgonów, przy czym umieralność z ich powodu była zróżnicowana. W przypadku chorób układu krążenia najniższy wskaźnik zgonów na 100 tys. ludności danego powiatu odnotowano w powiecie gdańskim (239 zgonów) i kartuskim (293), a najwyższy w Sopocie (580 zgonów) i w Słupsku (467). Najniższą umieralnością z powodu nowotworów charakteryzowały się powiaty: kartuski (199 zgonów) i gdański (204), podczas gdy najwyższą miasta na prawach powiatu Słupsk (346) i Gdynia (335).

In 2016, diseases of the circulatory system and neoplasms were also the most common cause of deaths across the whole Voivodship, although the mortality rate was varied. In the case of diseases of the circulatory system, the lowest death rate per 100 thousand people of a powiat was recorded in Gdański Powiat (239 deaths) and Kartuski (293), while the highest in Sopot (580 deaths) and in Słupsk (467). The lowest mortality rates due to neoplasms were recorded in Kartuski (199 deaths) and Gdański (204) Powiats, while the highest in cities with powiat status Słupsk (346) and Gdynia (335).

Tablica 18. Zgony^a niemowląt według wybranych przyczyn w 2016 r.
Table 18. Infant deaths^a by selected causes in 2016

Przyczyny zgonów <i>Causes of death</i>	Ogółem <i>Total</i>	Miasta <i>Urban areas</i>	Wieś <i>Rural areas</i>	Chłopcy <i>Males</i>	Dziewczynki <i>Females</i>
W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>					
Ogółem Total	94	52	42	48	46
w tym: <i>of which:</i>					
Choroby układu oddechowego <i>Diseases of the respiratory system</i>	4	3	1	2	2
Wybrane stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym <i>Certain conditions originating in the perinatal period</i>	44	29	15	25	19
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe <i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>	42	18	24	19	23
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu <i>External causes of morbidity and mortality</i>	3	1	2	2	1
Na 10 tys. urodzeń żywych <i>Per 10 thousand live births</i>					
Ogółem Total	34	32	38	34	34
w tym: <i>of which:</i>					
Choroby układu oddechowego <i>Diseases of the respiratory system</i>	1	2	1	1	1
Wybrane stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym <i>Certain conditions originating in the perinatal period</i>	16	18	14	18	14
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe <i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>	15	11	22	14	17
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu <i>External causes of morbidity and mortality</i>	1	1	2	1	1

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

W 2016 r. w województwie pomorskim najczęstszymi przyczynami zgonów niemowląt były stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym, tzn. powstające w trakcie trwania ciąży i w okresie pierwszych 6 dni życia noworodka (46,8% ogólnej liczby zgonów niemowląt) oraz wady rozwojowe wrodzone (44,7%). W Polsce odsetki te wyniosły odpowiednio 54,4% i 34,8%. Pozostałe zgony były spowodowane chorobami nabytymi w okresie niemowlęcym lub urazami.

In 2016, the most common causes of infant deaths in Pomorskie Voivodship were the conditions originating in the perinatal period, i.e. those arising during the pregnancy and the first 6 days of life (46.8% of the total number of infant deaths) and congenital malformations (44.7%). The national rates accounted for 54.4% and 34.8%, respectively. Other deaths were caused by injuries or diseases acquired during infancy.

2.8. Przyrost naturalny

2.8. Natural increase

Przyrost naturalny ludności

Stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Natural increase of the population

Represents the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Tablica 19. Przyrost naturalny w 2017 r.
Table 19. Natural increase in 2017

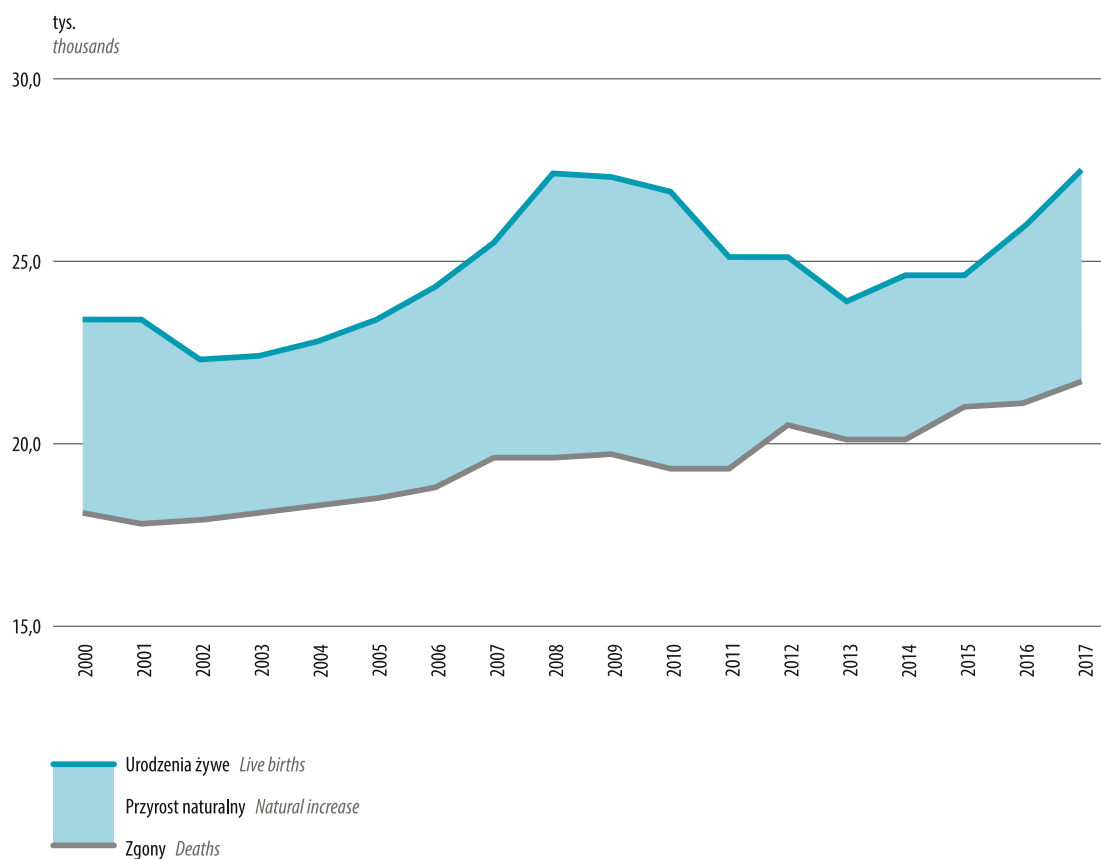
Płeć	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Sex
W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>				
Ogółem	5831	1144	4687	Total
Mężczyźni	2727	636	2091	Males
Kobiety	3104	508	2596	Females
Na 1000 ludności <i>Per 1,000 population</i>				
Ogółem	2,5	0,8	5,6	Total
Mężczyźni	2,4	0,9	5,0	Males
Kobiety	2,6	0,7	6,3	Females

W 2017 r. w województwie pomorskim liczba urodzeń żywych była o 5,8 tys. wyższa od liczby zgonów (w 2016 r. wyższa o 4,7 tys.), co spowodowało, że przyrost naturalny liczony na 1000 ludności wyniósł 2,5 (2,0 w poprzednim roku) i od 2001 r. był najwyższy w kraju. W Polsce od 2013 r. notowany jest ujemny przyrost naturalny, a w 2017 r. odnotowano o 0,9 tys. więcej zgonów niż urodzeń żywych, przez co wskaźnik przyrostu naturalnego wyniósł minus 0,0 (minus 0,2 w 2016 r.).

In 2017, live births outnumbered deaths by 5.8 thousand in Pomorskie Voivodship (by 4.7 thousand in 2016). Therefore, the natural increase counted per 1,000 of the population equalled 2.5 (2.0 in the previous year) and was the highest countrywide since 2001. A negative natural increase has been recorded in Poland since 2013. There were by 0.9 thousand more deaths than live births in 2017, thus the rate of natural increase was minus 0.0 (minus 0.2 in 2016).

Wykres 48. Ruch naturalny ludności
Chart 48. Vital statistics of population

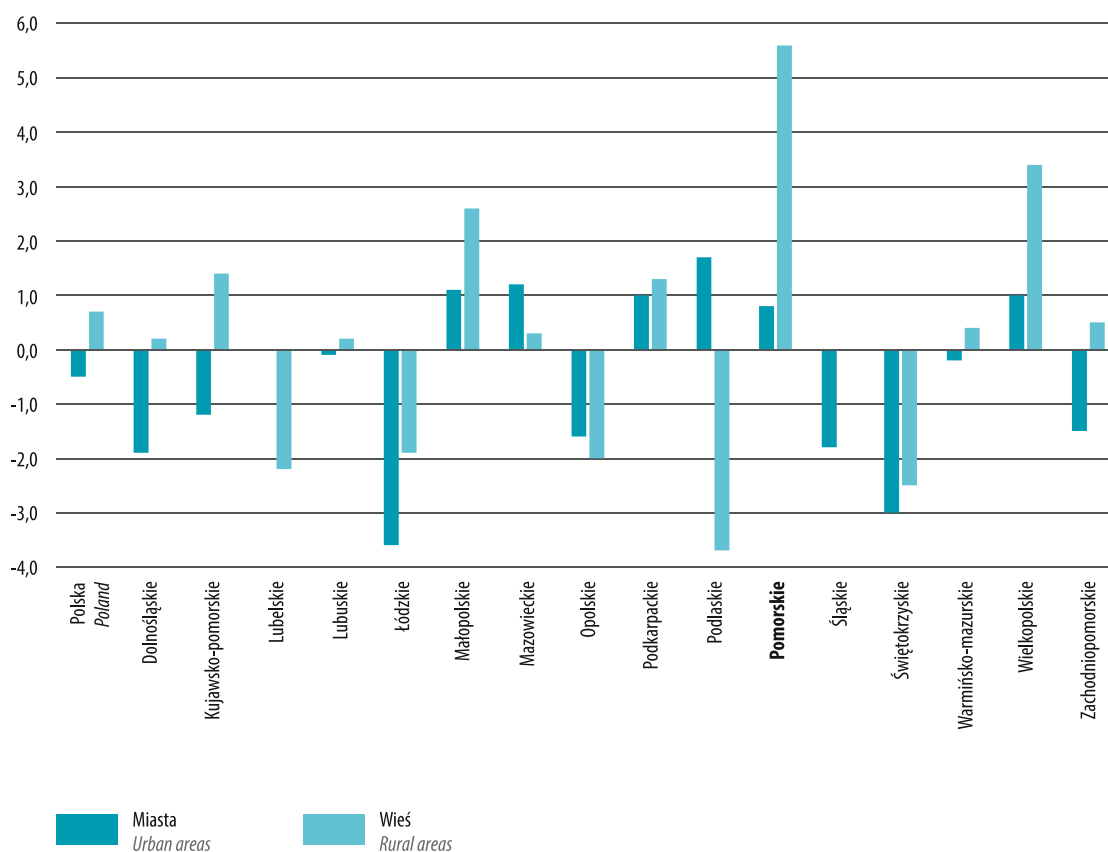
W 2017 r. w przekroju województw dodatni przyrost naturalny odnotowano jeszcze w 6 województwach. Oprócz województwa pomorskiego wysokimi wartościami przyrostu naturalnego na 1000 ludności wyróżniały się województwa wielkopolskie (2,1) i małopolskie (1,9). Z kolei w województwie łódzkim i świętokrzyskim odnotowano najniższe wartości wskaźnika wynoszące odpowiednio minus 3,0 i minus 2,7.

W 2017 r. w województwie pomorskim dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności odnotowano zarówno w miastach, jak i na wsi, przy czym był on zdecydowanie wyższy na wsi niż w mieście i wyniósł odpowiednio 5,6 wobec 0,8 (w 2016 r. odpowiednio 4,4 i 0,7). W kraju przyrost naturalny na wsi także był wyższy niż w miastach, z tym, że na wsi był dodatni, a w miastach ujemny i w przeliczeniu na 1000 ludności wskaźniki wyniosły odpowiednio – na wsi 0,7 (0,3 w 2016 r.), a w miastach minus 0,5 (tyle samo rok wcześniej).

In 2017, a positive natural increase was recorded in six voivodships. Apart from Pomorskie Voivodship, Wielkopolskie (2.1) and Małopolskie (1.9) Voivodships also stood out with high values of natural increase per a population of 1,000. On the other hand, the lowest values of the indicator were recorded in Łódzkie and Świętokrzyskie Voivodships, namely minus 3.0 and minus 2.7.

In 2017, a positive natural increase per a population of 1,000 was recorded both in urban and rural areas of Pomorskie Voivodship, but it was definitely higher in the rural areas than in the urban areas, accounting for 5.6 against 0.8 respectively (in 2016, 4.4 and 0.7). On a national scale, the natural increase in rural areas was also higher than in cities, yet counted per 1,000 population, it was positive in rural areas and negative in cities – respectively 0.7 (0.3 in 2016) versus minus 0.5 (the same as a year earlier).

Wykres 49. Przyrost naturalny na 1000 ludności według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.
Chart 49. Natural increase per 1,000 population by place of residence and voivodships in 2017

W przekroju województw w 2017 r. w miastach dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności odnotowano w 6 z nich, przy czym największy był on w województwie podlaskim (1,7) i mazowieckim (1,2), a najniższy w miastach województwa łódzkiego (minus 3,6) i świętokrzyskiego (minus 3,0). Na wsi sytuacja była korzystniejsza, ponieważ dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności notowano w 11 województwach, w tym największy w województwie pomorskim (5,6) i wielkopolskim (3,4), a najniższy w województwie podlaskim (minus 3,7) i świętokrzyskim (minus 2,5).

W 2017 r. dodatni przyrost naturalny odnotowano w 14 powiatach województwa pomorskiego (w 2016 r. w 15). Niezmiennie od kilkunastu lat najwyższy wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności notuje się w powiecie kartuskim. Jego wartość w 2017 r. wyniosła 10,6 i podobnie jak w poprzednim roku była najwyższa wśród wszystkich powiatów w kraju. Wysokimi wskaźnikami przyrostu naturalnego wyróżniały się jeszcze powiaty gdański i wejherowski (po 6,8; odpowiednio 3 i 4 lokata wśród powiatów w kraju) oraz

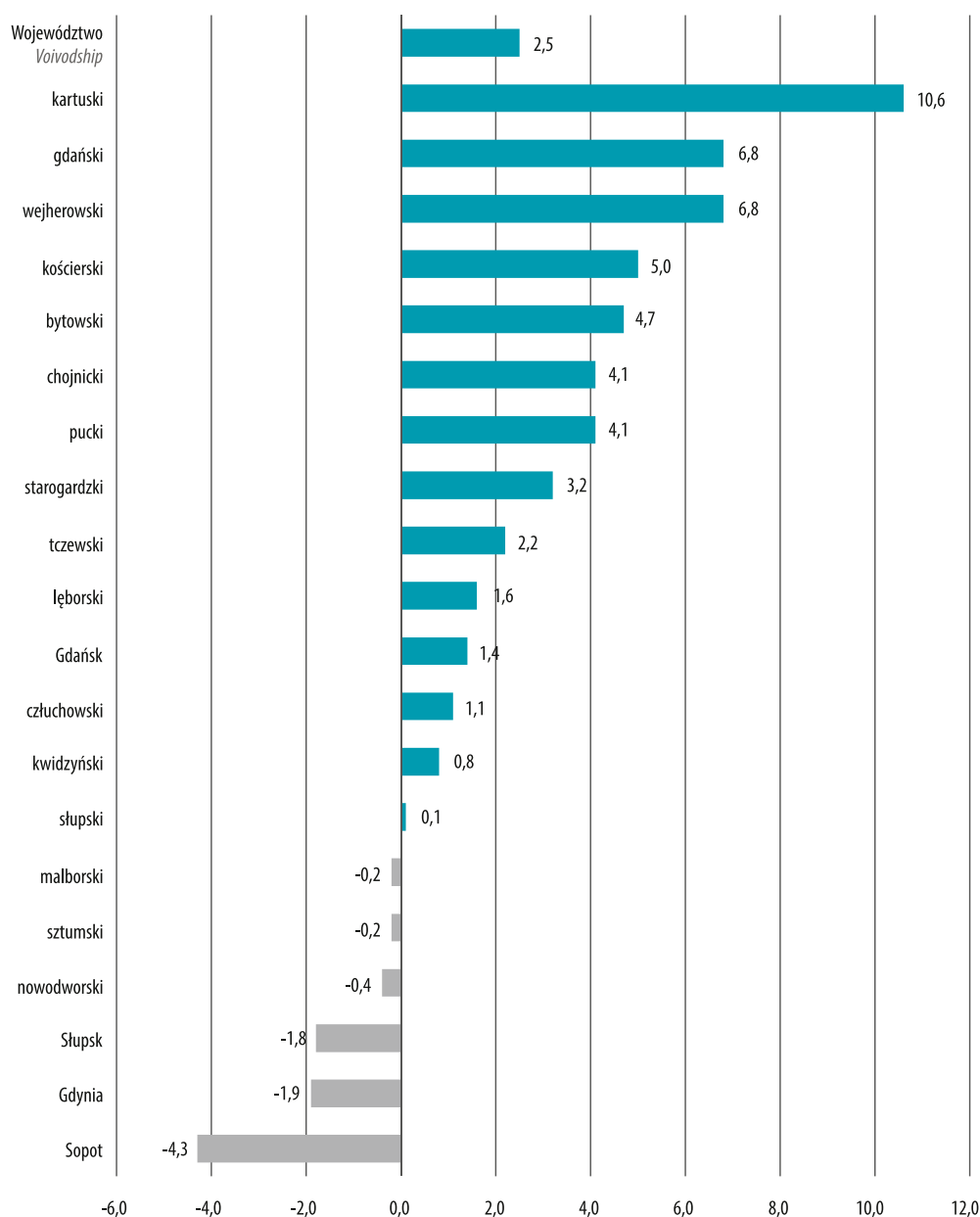
In the regional cross-section in urban areas, a positive natural increase per 1,000 people was recorded in 6 voivodships in 2017, the largest in Podlaskie (1.7) and Mazowieckie (1.2) Voivodships. The lowest rates of natural increase occurred in cities of Łódzkie Voivodship (minus 3.6) and Świętokrzyskie (minus 3.0). The situation was more favourable in rural areas, as 11 voivodships achieved a positive natural increase per a population of 1,000 – Pomorskie (5.6) and Wielkopolskie (3.4) Voivodships the largest, Podlaskie (minus 3.7) and Świętokrzyskie (minus 2.5) the lowest.

In 2017, a positive natural increase was recorded in 14 powiats of Pomorskie Voivodship (in 2016, in 15). Invariably for over ten years, the highest rate per 1,000 inhabitants has been recorded in Kartuski Powiat. Its value in 2017 was 10.6 and, like in the previous year, was the highest among all powiats in Poland. High rates of natural increase were also achieved in Gdański and Wejherowski Powiats (6.8 in each; respectively 3rd and 4th place countrywide) and in Kościerski (5.0; 8th place).

kościerski (5,0; 8 lokata). W 6 powiatach województwa odnotowano ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności. Wśród nich najniższy wskaźnik odnotowano w miastach na prawach powiatu: Sopot (minus 4,3), Gdyni (minus 1,9) i w Słupsku (minus 1,8).

There was a negative natural increase per 1,000 people in 6 powiats of the Voivodship. The lowest rate occurred in cities with powiat status: Sopot (minus 4.3), Gdynia (minus 1.9) and Słupsk (minus 1.8).

Wykres 50. Przyrost naturalny na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.
Chart 50. Natural increase per 1,000 population by powiats in 2017

2.9. Typologia demograficzna Webba

2.9. Webb's demographic typology

Na stan ludności wpływa ruch naturalny i migracje ludności. Relacja przyrostu naturalnego i salda migracji pozwala zaklasyfikować daną jednostkę terytorialną do określonego typu rozwoju demograficznego. W tym celu wykorzystuje się metodę Webba, według której wyróżnia się następujące typy rozwoju ludności:

Typy rozwojowe (aktywne) – przyrost liczby ludności:

Typ A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,

Typ B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,

Typ C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,

Typ D – dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny.

Typy regresyjne (nieaktywne) – spadek liczby ludności:

Typ E – ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,

Typ F – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji,

Typ G – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym,

Typ H – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

Typ badanej jednostki określa się odczytując relację badanych zmiennych na układzie współrzędnych, gdzie oś rzędnych odpowiada wartościom współczynnika przyrostu naturalnego, a oś odciętych wartościom współczynnika salda migracji stałej w badanym okresie. Dodatkowo wprowadzona przekątna wyznacza granice między przyrostem a ubytkiem ludności.

Vital statistics and migration flows are the factors affecting the population size. A given territorial unit can be classified under a given type of demographic development based on the relation between natural increase and net migration. For this purpose, Webb's method is employed to distinguish the following types of population dynamics:

Developmental (active) types – increase in population size:

Type A – positive natural increase surpasses negative net migration,

Type B – positive natural increase surpasses positive net migration,

Type C – positive natural increase is lower than positive net migration,

Type D – positive net migration with surplus compensates for negative natural increase.

Regressive types (non-active) – a decrease in population size:

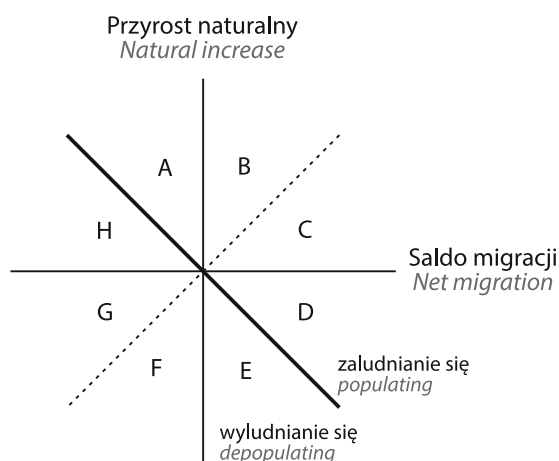
Type E – negative natural increase is not compensated for by positive net migration,

Type F – negative natural increase with negative, but not lesser (in absolute value) net migration,

Type G – negative natural increase with negative, but not bigger (in absolute value) net migration,

Type H – negative net migration is not compensated for by positive natural increase.

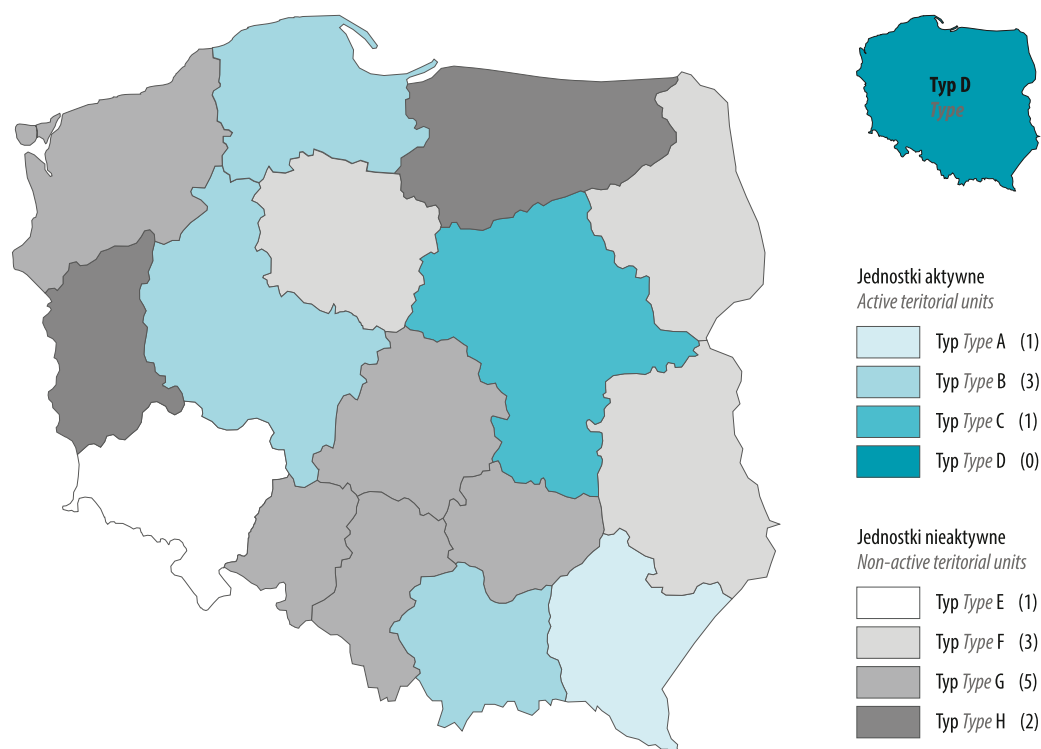
The type of a unit is determined from the relation of the analysed variables on the coordinate system, where the y-axis corresponds to the values of the natural increase rate, and the x-axis to the values of permanent net migration during the study period. In addition, the introduced diagonal sets the boundaries between the population growth and loss.

Według metody Webba w 2017 r. Polska została zaklasyfikowana do typu D, czyli dodatnie saldo migracji z nadwyżką zrekompensowało ujemny przyrost naturalny. Korzystnym zjawiskiem było przejście z regresyjnego typu E w 2016 r. do rozwojowego typu D.

According to Webb's method, Poland was classified as type D in 2017, i.e. positive net migration with surplus compensated for negative natural increase. The transition from the regressive type E in 2016 to the developmental type D was beneficial.

Mapa 15. Typologia demograficzna województw według Webba w 2017 r.
Map 15. Demographic typology of voivodships by Webb in 2017

W nawiasach podano liczbę województw.
The number of voivodships is given in brackets.

W 2017 r. tylko 5 spośród wszystkich województw było aktywnych demograficznie, tj. zaludniających się (4 w 2016 r.) W województwach tych notowano dodatni przyrost naturalny, przy czym wzrost liczby ludności w województwie podkarpackim wynikał z przewagi przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym (typ A). W województwach małopolskim, pomorskim i wielkopolskim odnotowano dodatni przyrost naturalny wyższy od dodatniego salda migracji (typ B), a w województwie mazowieckim dodatnie saldo migracji było wyższe od dodatniego przyrostu naturalnego (typ C). Do typu D, w którym dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny, nie zaklasyfikowano żadnego województwa.

Pozostałe województwa zostały zaklasyfikowane do nieaktywnych demograficznie tj. wyludniających się. W województwie dolnośląskim ujemny przyrost naturalny nie został zrekompensowany przez dodatnie saldo migracji (typ E). W 8 województwach odnotowano równocześnie ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji, przy czym w województwach kujawsko-pomorskim, lubelskim i podlaskim ubytek liczby ludności w większym stopniu powodowany był ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji (typ F), a w województwach łódzkim, opolskim, śląskim, świętokrzyskim i zachodniopomorskim na ubytek liczby ludności większy wpływ miało ujemne saldo migracji niż ujemny przyrost naturalny (typ G). W województwie lubuskim i warmińsko-mazurskim ujemne saldo migracji nie zostało zrekompensowane przez dodatni przyrost naturalny (typ H).

Województwo pomorskie od kilkunastu lat jest klasyfikowane do aktywnego demograficznie typu B, w którym dodatni przyrost naturalny jest wyższy niż dodatnie saldo migracji. Wyjątkiem był 2006 r., gdzie wzrost liczby ludności wynikał z dodatniego przyrostu naturalnego przewyższającego ujemne saldo migracji – typ A.

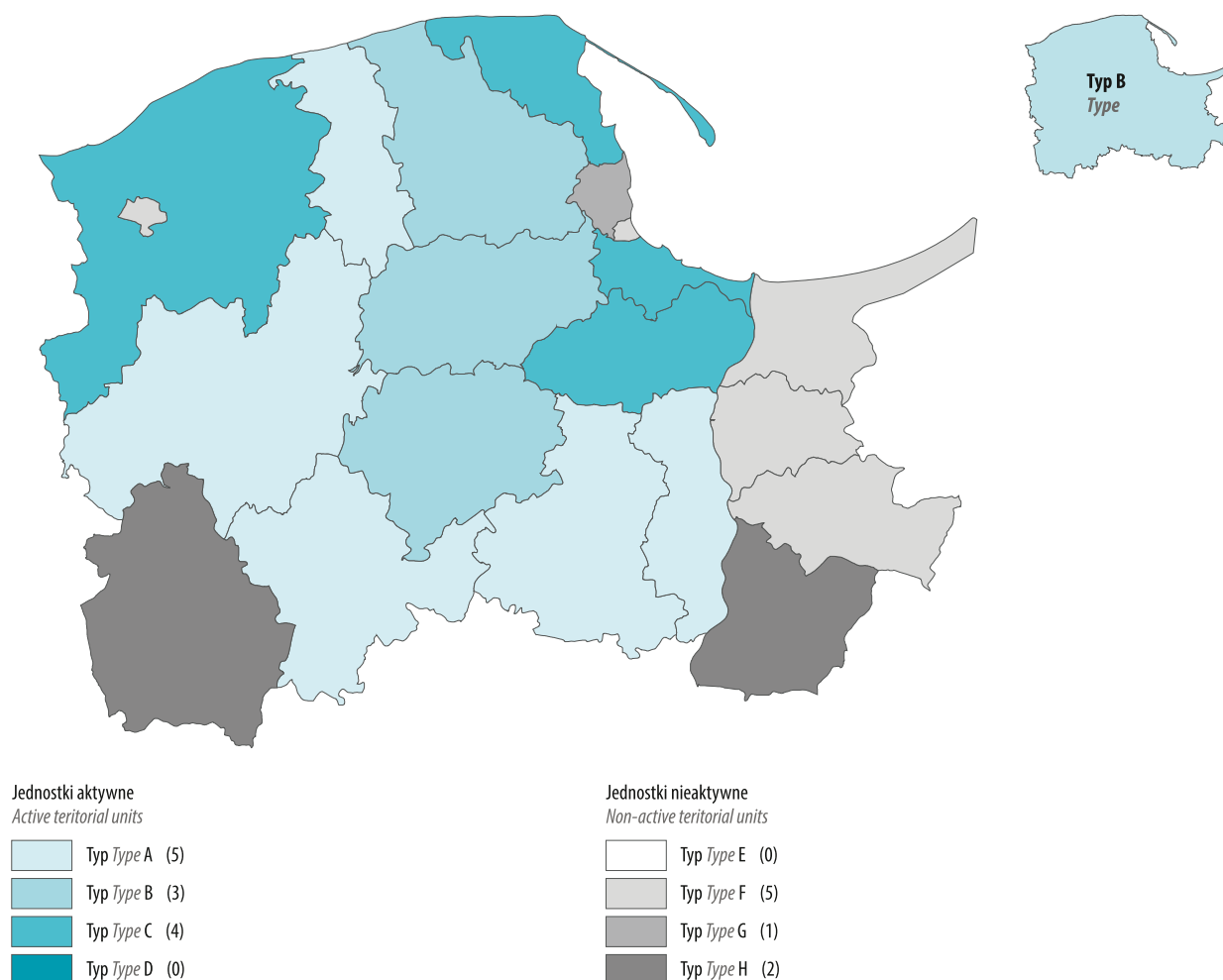
In 2017, only 5 of all voivodships were demographically active, i.e. populating (4 in 2016). Positive natural increase was recorded in these voivodships, while the population growth in Podkarpackie Voivodship was due to prevalence of natural increase over migration loss (type A). Positive natural increase was higher than positive net migration (type B) in Małopolskie, Pomorskie and Wielkopolskie, while in Mazowieckie Voivodship – vice versa (type C). No voivodship was classified under type D in which positive net migration with surplus offsets negative natural increase.

Other voivodships were classified as demographically non-active, i.e. depopulating. Negative natural increase was not offset by positive net migration (type E) in Dolnośląskie Voivodship. Both negative natural increase and negative net migration occurred in 8 voivodships: in Kujawsko-Pomorskie, Lubelskie and Podlaskie where the population loss was caused more by negative natural increase than negative net migration (type F), and in Łódzkie, Opolskie, Śląskie, Świętokrzyskie and Zachodniopomorskie where the population loss was influenced by negative net migration to a greater extent than by negative natural increase (type G). In Lubuskie and Warmińsko-Mazurskie, negative net migration was not compensated for by positive natural increase (type H).

For over a decade, Pomorskie Voivodship has been classified as demographically active type B in which positive natural increase is higher than positive net migration. The exception was 2006 when the population growth resulted from excess of positive natural increase over negative net migration – type A.

Mapa 16.
Map 16.

Typologia demograficzna powiatów według Webba w 2017 r.
Demographic typology of powiats by Webb in 2017

W nawiasach podano liczbę powiatów.
The number of powiats is given in brackets.

W 2017 r. wśród powiatów województwa pomorskiego 12 było aktywnych demograficznie. Zaludnianie ludności, wynikające z dodatniego przyrostu naturalnego przewyższającego ujemne saldo migracji (typ A) odnotowano w pięciu powiatach: bytowskim, chojnickim, lęborskim, starogardzkim i tczewskim. W pozostałych siedmiu zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji były dodatnie, przy czym w powiatach kartuskim, kościerskim i wejherowskim przyrost naturalny przewyższał saldo migracji (typ B), a w powiatach gdańskim, puckim, słupskim oraz w Gdańsku saldo migracji było wyższe niż przyrost naturalny (typ C). Natomiast żaden z powiatów nie został zaklasyfikowany do typu D, w którym dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny.

In 2017, 12 powiats of Pomorskie Voivodship were demographically active. The population growth, resulting from excess of positive natural increase over negative net migration (type A), was recorded in five powiats: Bytowski, Chojnicki, Lęborski, Starogardzki and Tczewski. The remaining seven recorded positive both natural increase and net migration, whereas in Kartuski, Kościerski and Wejherowski, natural increase exceeded net migration (type B), and in Gdański, Pucki, Słupski and Gdańsk where net migration was higher than natural increase (type C). However, none of the powiats has been classified under type D, in which positive net migration with surplus offsets negative natural increase.

W porównaniu z 2016 r. w przypadku powiatu lęborskiego i tczewskiego pozytywnym zjawiskiem była zmiana z regresyjnego typu H na rozwojowy typ A. Zmienił się również status w powiecie kościerskim – z typu A na typ B.

Według metody Webba w 2017 r. do powiatów nieaktywnych demograficznie zaklasyfikowano 8 powiatów, wśród których w większości ubytek liczby ludności spowodowany był w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji (typ F). Były to powiaty malborski, nowodworski, sztumski oraz Słupsk i Sopot. Natomiast w Gdyni ubytek liczby ludności spowodowany był w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym (typ G), a w powiecie człuchowskim i kwidzyńskim ujemne saldo migracji nie było zrekompensowane przez dodatni przyrost naturalny (typ H). Do typu E, gdzie ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji, nie zaklasyfikowano żadnego z powiatów województwa.

W porównaniu z 2016 r. zmiany typu demograficznego notowane były w powiecie sztumskim (z typu H na F), w Sopocie (z typu G na F) oraz w powiecie kwidzyńskim (z typu A na H).

Compared with 2016, Lęborski and Tczewski Powiats changed the category from regressive type H to development type A. Kościerski Powiat changed the status from type A to type B.

According to Webb's method, 8 powiats were classified as demographically non-active in 2017. In most of them, negative natural increase had a bigger impact on the population loss than negative net migration (type F). These were: Malborski, Nowodworski, Sztumski, Słupsk and Sopot. However, the loss in Gdynia was more caused by negative net migration than negative natural increase (type G), while Człuchowski and Kwidzyński Powiats represented type H (negative net migration was not compensated for by positive natural increase). Type E, where negative natural increase is not compensated for by positive net migration, was not represented by any powiats of the Voivodship.

In comparison with 2016, changes in demographic type occurred in Sztumski (from H to F type) and in Sopot (from type G to F), as well as in Kwidzyński Powiat (from type A to H).

Tablica 20. Typologia demograficzna powiatów według Webba

Table 20. Demographic typology of powiats by Webb

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2005	2010	2015 ^a	2016	2017
	typ <i>type</i>				
Ogółem <i>Total</i>	B	B	B	B	B
Powiaty: <i>Powiats:</i>					
bytowski	H	A	A	A	A
chojnicki	A	A	A	A	A
człuchowski	H	H	F	H	H
gdański	C	C	C	C	C
kartuski	B	B	B	B	B
kościerski	A	A	A	A	B
kwidzyński	A	A	H	A	H
lęborski	A	A	H	H	A
malborski	H	A	F	F	F
nowodworski	G	A	H	F	F
pucki	B	C	C	C	C
słupski	A	B	B	C	C
starogardzki	A	B	A	A	A
sztumski	H	H	H	H	F
tczewski	A	A	H	H	A
wejherowski	C	C	B	B	B

a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a To calculate net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Tablica 20. Typologia demograficzna powiatów według Webba (dok.)
Table 20. Demographic typology of powiats by Webb (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2005	2010	2015 ^a	2016	2017
	typ type				
Miasta na prawach powiatu: Cities with powiat status:					
Gdańsk	F	A	C	C	C
Gdynia	F	H	G	G	G
Słupsk	F	F	F	F	F
Sopot	G	G	G	G	F

a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a To calculate net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Jednostki aktywne
Active territorial units

	Typ Type A
	Typ Type B
	Typ Type C
	Typ Type D

Jednostki nieaktywne
Non-active territorial units

	Typ Type E
	Typ Type F
	Typ Type G
	Typ Type H

Analizując od 2005 r. metodą Webba sytuację demograficzną w powiatach województwa pomorskiego można potwierdzić, że w najbardziej korzystnym położeniu są powiaty gdański, kartuski, pucki i wejherowski, które przez cały badany okres były klasyfikowane do aktywnego demograficznie typu B lub C, czyli ich zaludnienie się wynika z dodatniego przyrostu naturalnego oraz dodatniego salda migracji. Pozytywną sytuacją charakteryzuje się również powiat słupski klasyfikowany w różnych latach do typów A, B lub C. Zaludniającymi się powiatami były też bytowski, chojnicki, kościerski i starogardzki, w których w większości lat przeważał typ A.

Szczególnie niekorzystną sytuacją demograficzną charakteryzował się Sopot, który przez cały analizowany okres był klasyfikowany do typu F lub G, gdzie ubytek liczby ludności powodowany był ujemnym przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem migracji. Ubytki ludności notowano też w Gdyni i Słupsku, które w większości lat klasyfikowano do typu F i G, a w kilku latach do typu H (gdzie ujemne saldo migracji nie było rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny). Z kolei powiat człuchowski i sztumski niemal przez cały badany okres były klasyfikowane do typu H.

W pozostałych powiatach przemiennie występowały okresy aktywne i nieaktywne demograficznie, przy czym od 2009 r. Gdańsk jest klasyfikowany do typów rozwojowych, w tym od 2014 r. do typu C.

Analysing demography in powiats of Pomorskie Voivodship using Webb's method, Gdański, Kartuski, Pucki and Wejherowski Powiats have been in the most favourable situation since 2005. Throughout the whole period, they have been classified to demographically active type B or C, i.e. their population growth is due to positive natural increase and positive net migration. The situation was also beneficial in Słupski Powiat which was classified in different years under types A, B or C. Likewise, Bytowski, Chojnicki, Kościerski and Starogardzki Powiats, where type A predominated during most of the years, recorded increasing population.

An adverse demographic situation was characteristic of Sopot which, throughout the analysed period, was classified as type F or G where the loss of population was caused by negative natural increase and negative net migration. Population losses were also recorded in Gdynia and Słupsk which during most of the years were classified as type F and G, and in several years as type H (where negative net migration was not compensated for by positive natural increase). Człuchowski and Sztumski Powiats were classified under type H for most of the analysed period.

In other powiats, demographically active and non-active periods occurred alternately, only Gdańsk has been classified as development types since 2009, since 2014 as type C.

3. Migracje ludności na pobyt stały

3. Migrations of population for permanent residence

Migracje ludności

Przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania połączone z przekroczeniem granicy administracyjnej podstawowej jednostki terytorialnej.

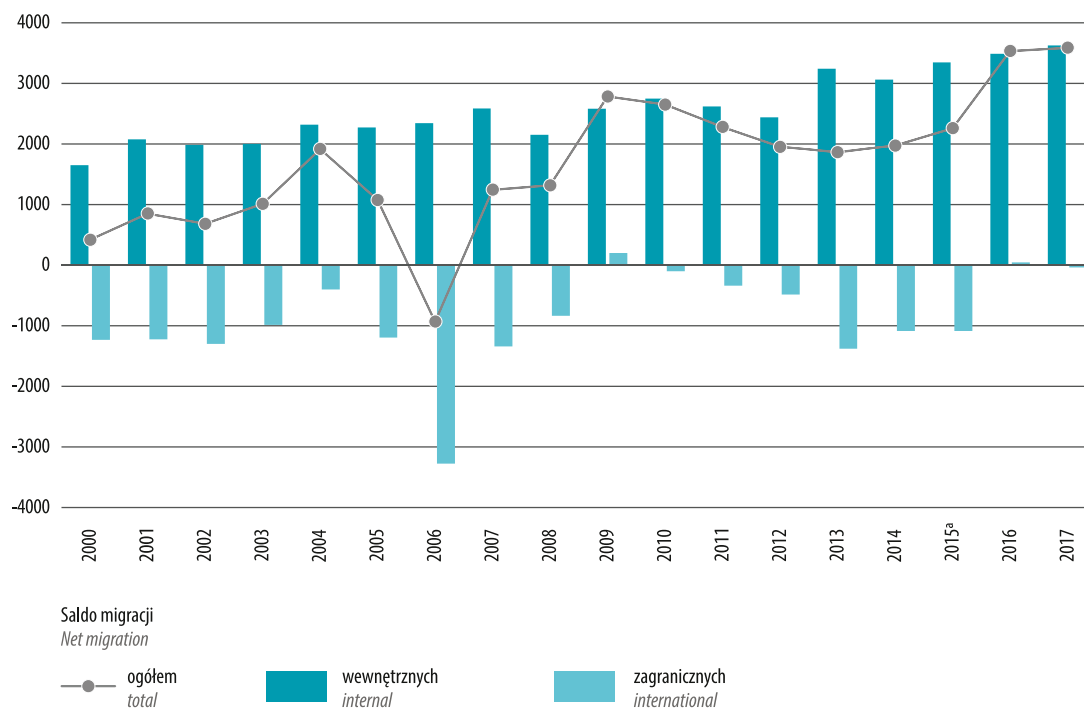
Migration of population

Population movements related to a change of place of residence, involving crossing the administrative border of a basic territorial unit.

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym istotny wpływ na liczbę ludności, jej strukturę i przestrzenne rozmieszczenie są migracje ludności. W województwie pomorskim od kilkunastu lat (za wyjątkiem 2006 r.) obserwuje się dodatnie saldo migracji ludności – liczba zameldowań na pobyt stały przewyższa liczbę wymeldowań z pobytu stałego, przy czym w ruchu wewnętrznym saldo migracji jest dodatnie, a w zagranicznym ujemne (z wyjątkiem lat 2009 i 2016).

The second factor, beside the natural increase, having a significant impact on the population size, its structure and spatial distribution are population migrations. In Pomorskie Voivodship, the population migration has been increasing for over ten years (except 2006) – the number of permanent residence registrations exceeds the number of deregistrations. The positive net internal migration rate has been coupled with the negative net international migration rate (except for 2009 and 2016).

Wykres 51. Saldo migracji ludności
Chart 51. Net migration of population

a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a To calculate net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Współczynniki dotyczące migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

Rates concerning migration of the population in territorial breakdown have been calculated as the ratio of the number of defined events to the population size (as of 30 VI).

Przez określenie **napływ** rozumie się nowe zameldowania na pobyt stały, przez **odpływ** – wymeldowania z pobytu stałego (tj. zameldowania w innej jednostce na pobyt stały).

The term **inflow** is used in the case of registration of arrival for permanent residence, the term **outflow** – in the case of registration of departure from the place of permanent residence (i.e. registration of arrival for permanent residence in another administrative unit).

Tablica 21. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2017 r.
Table 21. Internal and international migration of population for permanent residence in 2017

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			na 1000 ludności per 1,000 population		
Napływ Inflow						
Ogółem Total	30899	16684	14215	13,3	11,2	17,0
Z miast From urban areas	19497	9565	9932	8,4	6,4	11,9
Ze wsi From rural areas	10455	6428	4027	4,5	4,3	4,8
Z zagranicy From abroad	947	691	256	0,4	0,5	0,3
Odpływ Outflow						
Ogółem Total	27313	17608	9705	11,8	11,9	11,6
Do miast To urban areas	13018	7435	5583	5,6	5	6,7
Na wieś To rural areas	13309	9493	3816	5,7	6,4	4,6
Za granicę Abroad	986	680	306	0,4	0,5	0,4
Saldo migracji Net migration						
Ogółem Total	3586	-924	4510	1,5	-0,6	5,4
Wewnętrznych Internal	3625	-935	4560	1,6	-0,6	5,5
Zagranicznych International	-39	11	-50	-0,0	0,0	-0,1

3.1. Migracje wewnętrzne

3.1. Internal migration

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

Są to zmiany miejsca stałego (lub czasowego) pobytu, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy w celu osiedlenia się na stałe (lub pobyt czasowy) oraz przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie. W przypadku gminy miejsko-wiejskiej migracją jest również zmiana miejsca zamieszkania między terenami miejskimi i wiejskimi gminy. Migracje wewnętrzne ludności nie uwzględniają zmian adresu w granicach tej samej jednostki, gdyż takie przemieszczenie nie powoduje zmiany w liczbie i strukturze ludności tej jednostki.

Internal migration of population for permanent residence

Is a change of place of permanent (or temporary) residence or stay connected with crossing the administrative border of a gmina with the purpose to settle in another administrative unit. In the case of urban-rural gmina, the change of place of residence between urban and rural area of this gmina is also considered as migration. Changes of address within the same unit are excluded from data on internal migration, as they do not influence the size and structure of population of this unit.

W 2017 r. w województwie pomorskim w ruchu wewnętrznym na pobyt stały zameldowało się 30,0 tys. osób, natomiast wymeldowało się z pobytu stałego 26,3 tys. osób. W związku z tym odnotowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych, które wyniosło 3,6 tys. osób. W przeliczeniu na 1000 ludności współczynnik salda migracji wewnętrznych wyniósł 1,6 (1,5 w 2016 r.), co oznacza że na 10 tys. ludności liczba mieszkańców województwa wzrosła o 16 osób. Wysokość tego wskaźnika uplasowała województwo pomorskie na drugiej pozycji w kraju. Poza województwem pomorskim, dodatnie saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności odnotowano jeszcze w 4 województwach, wśród których najwyższy wskaźnik był w województwie mazowieckim (2,2). Najniższym saldem migracji wewnętrznych na 1000 ludności charakteryzowało się natomiast województwo lubelskie (minus 2,4) oraz świętokrzyskie (minus 1,9).

In 2017, 30.0 thousand people registered, while 26.3 thousand deregistered their permanent residence in internal migration in Pomorskie Voivodship. Consequently, a positive net internal migration rate of 3.6 thousand people was recorded, which accounted for 1.6 persons per 1,000 of the population (1.5 in 2016). This means that there were by 16 more residents per each 10 thousand of the Voivodship's population. The value of this rate ranked Pomorskie Voivodship second in Poland. There were other four voivodships in Poland to record positive internal migration rates per 1,000 people, with Mazowieckie Voivodship (2.2) at the top and Lubelskie (minus 2.4) and Świętokrzyskie (minus 1.9) at the bottom end.

Wykres 52. Napływ i odpływ ludności w migracjach wewnętrznych
Chart 52. Inflow and outflow of population in internal migration

Saldo migracji wewnętrznych

Różnica pomiędzy liczbą osób przybyłych w danym okresie do danej jednostki administracyjnej z innych miejscowości w kraju a liczbą osób, które w tym okresie opuściły tę jednostkę przenosząc się do innych miejscowości w kraju (napływ-odpływ).

Saldo migracji wewnętrznych dla kraju jako całości jest równe 0.

Net internal migration

Difference in the number of people who arrived during a given period in the administrative unit from other localities in the country and the number of people who in this period left this unit to move to other localities in the country (inflow-outflow).

Internal migration balance for the country as a whole is equal to 0.

W województwie pomorskim główny wpływ na saldo migracji wewnętrznych miało dodatnie saldo migracji na obszarach wiejskich (4,6 tys. osób), które znacznie przewyższyło ujemne saldo w miastach (minus 0,9 tys. osób). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji na wsi wyniosło 5,5, podczas gdy w miastach minus 0,6. Wśród województw dodatnie saldo migracji na 1000

In Pomorskie Voivodship, a positive net migration rate in rural areas (4.6 thousand people) had largely influenced the net internal migration rate which markedly outweighed the negative rate in cities (minus 0.9 thousand people). The net migration in rural areas was 5.5 per 1,000 people, while in cities minus 0.6. Across voivodships, the positive net migration per 1,000 people in cities

ludności w miastach odnotowano tylko w województwie mazowieckim (2,2). W pozostałych województwach było ujemne, w tym najniższe w województwie świętokrzyskim (minus 4,3). Na wsi ujemne saldo migracji na 1000 ludności odnotowano w 7 województwach, wśród których najniższe w województwie warmińsko-mazurskim (minus 2,5). W pozostałych województwach było ono dodatnie, w tym w województwie pomorskim najwyższe w kraju.

W 2017 r. w województwie pomorskim w migracjach wewnętrznych wśród osób przemieszczających się przeważały kobiety – 53,3% ogólnej liczby ludności napływowej i 52,8% ogólnej liczby ludności odpływowej oraz mieszkańcy miast – odpowiednio 53,4% i 64,3%.

was recorded only in Mazowieckie Voivodship (2.2). The rate was negative in other voivodships, of which the lowest in Świętokrzyskie (minus 4.3). A negative rate was recorded in rural areas of 7 voivodships, the lowest in Warmińsko-Mazurskie Voivodship (minus 2.5). Other voivodships achieved a positive rate, of which Pomorskie Voivodship the highest countrywide.

In 2017, women prevailed in internal migration in Pomorskie Voivodship – 53.3% of the total inflowing population and 52.8% of outflowing population, as well as urban residents – 53.4% and 64.3% respectively.

Tablica 22. Migracje wewnętrzne według wieku i kierunków migracji w 2017 r.

Table 22. Internal migration by age and directions of migration in 2017

A. Napływ
Inflow

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Do miast To urban areas		Na wieś To rural areas	
		z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas
Ogółem Total	29952	9565	6428	9932	4027
0-4 lata years	2918	767	608	1041	502
5-9	2310	500	476	933	401
10-14	1309	261	259	583	206
15-19	1028	247	222	389	170
20-24	2015	549	576	494	396
25-29	5034	1875	1366	1074	719
30-34	4267	1517	924	1264	562
35-39	3079	1025	547	1134	373
40-44	2018	595	373	828	222
45-49	1200	366	230	496	108
50-54	929	302	153	369	105
55-59	939	308	174	376	81
60-64	1007	404	170	366	67
65-69	828	354	150	266	58
70-74	404	172	78	135	19
75-79	236	107	48	71	10
80-84	192	103	29	48	12
85 lat i więcej years and more	239	113	45	65	16

Tablica 22. Migracje wewnętrzne według wieku i kierunków migracji w 2017 r. (dok.)
Table 22. Internal migration by age and directions of migration in 2017 (cont.)

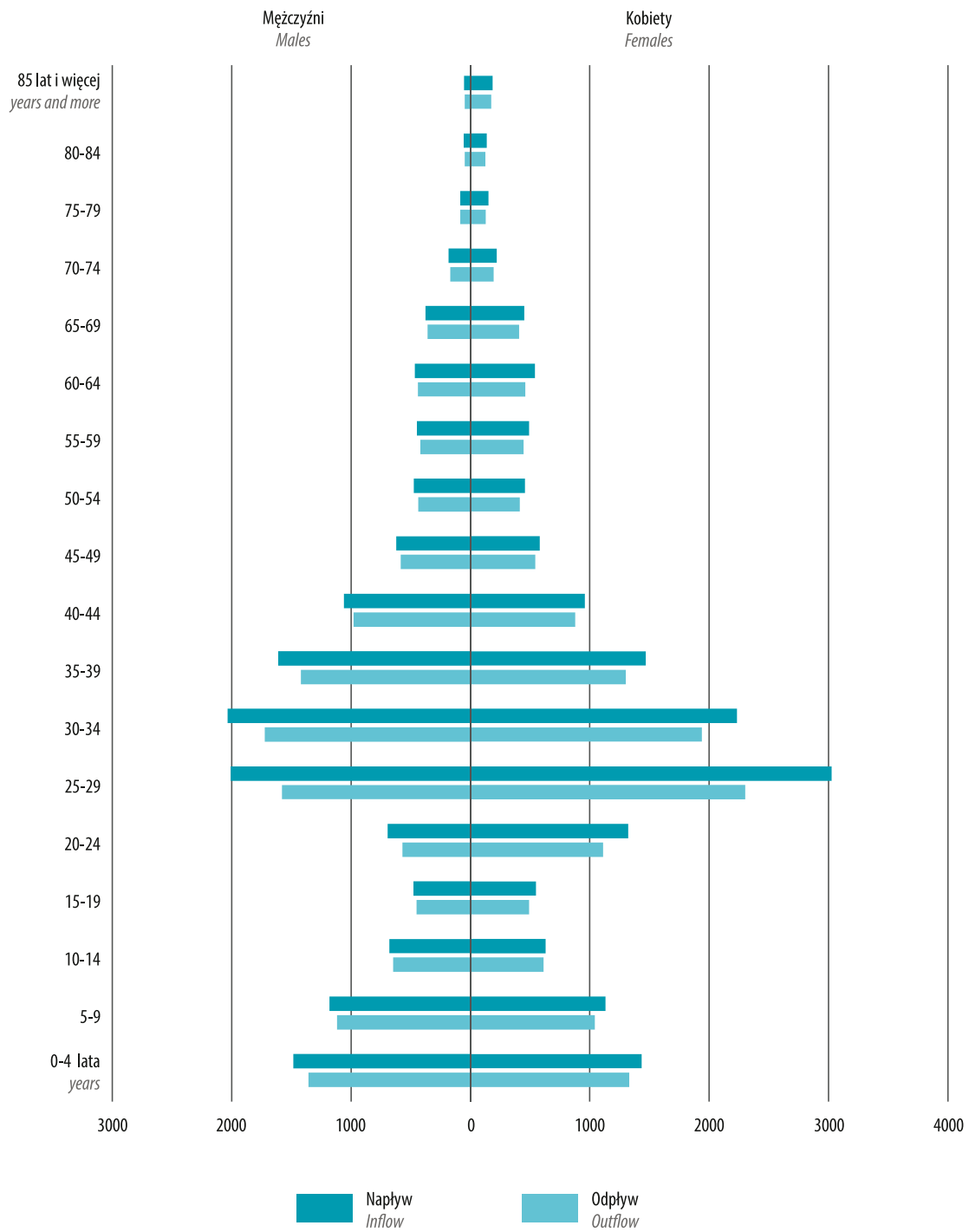
B. Odpływ
Outflow

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Z miast From urban areas		Ze wsi From rural areas	
		do miast to urban areas	na wsi to rural areas	do miast to urban areas	na wsi to rural areas
Ogółem Total	26327	7435	9493	5583	3816
0-4 lata years	2686	622	1039	533	492
5-9	2158	424	913	439	382
10-14	1258	241	566	250	201
15-19	944	218	364	203	159
20-24	1681	355	455	485	386
25-29	3880	1217	963	1038	662
30-34	3661	1111	1220	783	547
35-39	2722	810	1074	491	347
40-44	1855	511	798	334	212
45-49	1129	329	487	216	97
50-54	852	270	351	134	97
55-59	864	265	372	160	67
60-64	899	329	347	168	55
65-69	767	295	245	165	62
70-74	365	154	119	76	16
75-79	214	99	66	39	10
80-84	172	88	48	25	11
85 lat i więcej years and more	220	97	66	44	13

Biorąc pod uwagę wiek osób migrujących, w ramach ruchu wewnętrznego najczęściej przemieszczały się osoby w wieku 25-29 lat (16,8% wśród osób napływowych i 14,7% wśród ludności odpływowej), 30-34 lata (odpowiednio 14,2% i 13,9%) oraz osoby w wieku 35-39 lat (po 10,3%). Miejsce zamieszkania zmieniają często całe rodziny stąd dosyć istotny był również udział najmłodszych osób w wieku 0-9 lat – 17,5% wśród ludności napływowej i 18,4% wśród odpływowej.

Most of internal migrants were aged 25-29 (16.8% of inflowing and 14.7% of outflowing population), 30-34 year olds (respectively 14.2% and 13.9%) and people aged 35-39 (10.3% each). The place of residence is often changed by whole families, hence the share of the youngest aged 0-9 was quite significant – 17.5% in inflowing and 18.4% in outflowing population.

Wykres 53. Migracje wewnętrzne ludności według płci i wieku w 2017 r.
Chart 53. Internal migration of population by sex and age in 2017

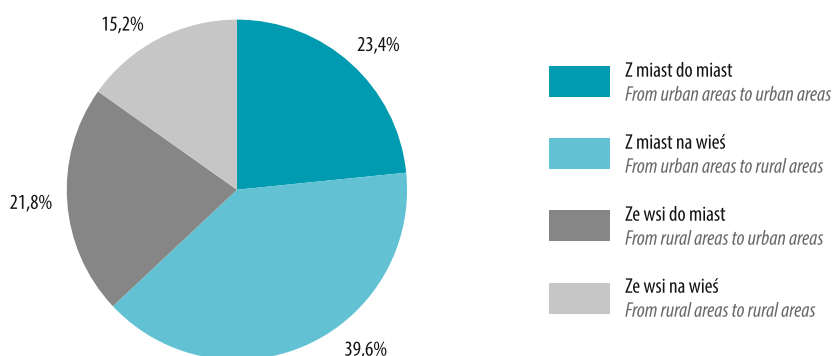
W ramach migracji wewnętrznych ludności rozróżnia się **ruch międzywojewódzki**, czyli przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego województwa oraz **ruch wewnątrzwojewódzki**, tj. zmiany miejsca zamieszkania osób w granicach tego samego województwa.

Internal migration is divided into two groups: **inter-voivodship migration** (from one to another voivodship) and **intra-voivodship migration** (within the same voivodship).

Wśród migracji wewnętrznych zdecydowanie przeważały migracje wewnątrzwojewódzkie. W 2017 r. w województwie pomorskim w granicach województwa przemieściło się 21,7 tys. osób. Tego typu migracje objęły 72,6% ludności napływowej i 82,6% ludności odpływowej. Migracje wewnątrzwojewódzkie wyraźnie przeważały również w pozostałych województwach, chociaż ich proporcje były różne. Największy udział migracji wewnątrzwojewódzkich w napływie ogółem odnotowano w województwie lubelskim (84,4%), a najmniejszy w województwie mazowieckim (67,9%). W odpływie ludności udziały migracji wewnątrzwojewódzkich wahały się od 84,0% w województwie wielkopolskim do 59,6% w województwie świętokrzyskim.

Intra-voivodship migration was markedly prevalent among internal migrations. In 2017, 21.7 thousand people migrated within Pomorskie Voivodship. Such migrations covered 72.6% of inflowing and 82.6% of outflowing population. Intra-voivodship migrations also prevailed in other voivodships, although their proportions were varied. The highest share of such migration in the total inflow was recorded in Lubelskie Voivodship (84.4%), the smallest in Mazowieckie Voivodship (67.9%). The outflow of population across voivodships ranged from 84.0% in Wielkopolskie to 59.6% in Świętokrzyskie Voivodship.

Wykres 54. Kierunki migracji wewnątrzwojewódzkich w 2017 r.
Chart 54. Directions of intra-voivodship migration in 2017

W skali całego województwa pomorskiego w migracjach wewnątrzwojewódzkich najczęstszym kierunkiem ruchu ludności były przemieszczenia z miast na wieś, które objęły 8,6 tys. osób. W przeciwnym kierunku (ze wsi do miast) przeprowadziło się 4,7 tys. osób. Najmniej osób przemieściło się ze wsi na wieś – 3,3 tys. osób.

W skali kraju w migracjach wewnątrzwojewódzkich również dominował kierunek z miast na wieś. Kierunek ten, oprócz województwa pomorskiego, przeważał jeszcze w 12 województwach, przy czym najwięcej osób z miast na wieś przemieściło się w województwie wielkopolskim – 41,3% wszystkich migracji w obrębie tego

The most frequent direction of population migration within Pomorskie Voivodship was from urban to rural areas, which involved 8.6 thousand people, and vice versa – 4.7 thousand people. The fewest people migrated between rural areas – 3.3 thousand.

Migrations from urban to rural areas within intra-voivodships also predominated countrywide. Apart from Pomorskie Voivodship, this trend was prevalent in 12 other voivodships, principally in Wielkopolskie Voivodship – 41.3% of all migrations within this Voivodship. Migrations between cities also predominated in Śląskie

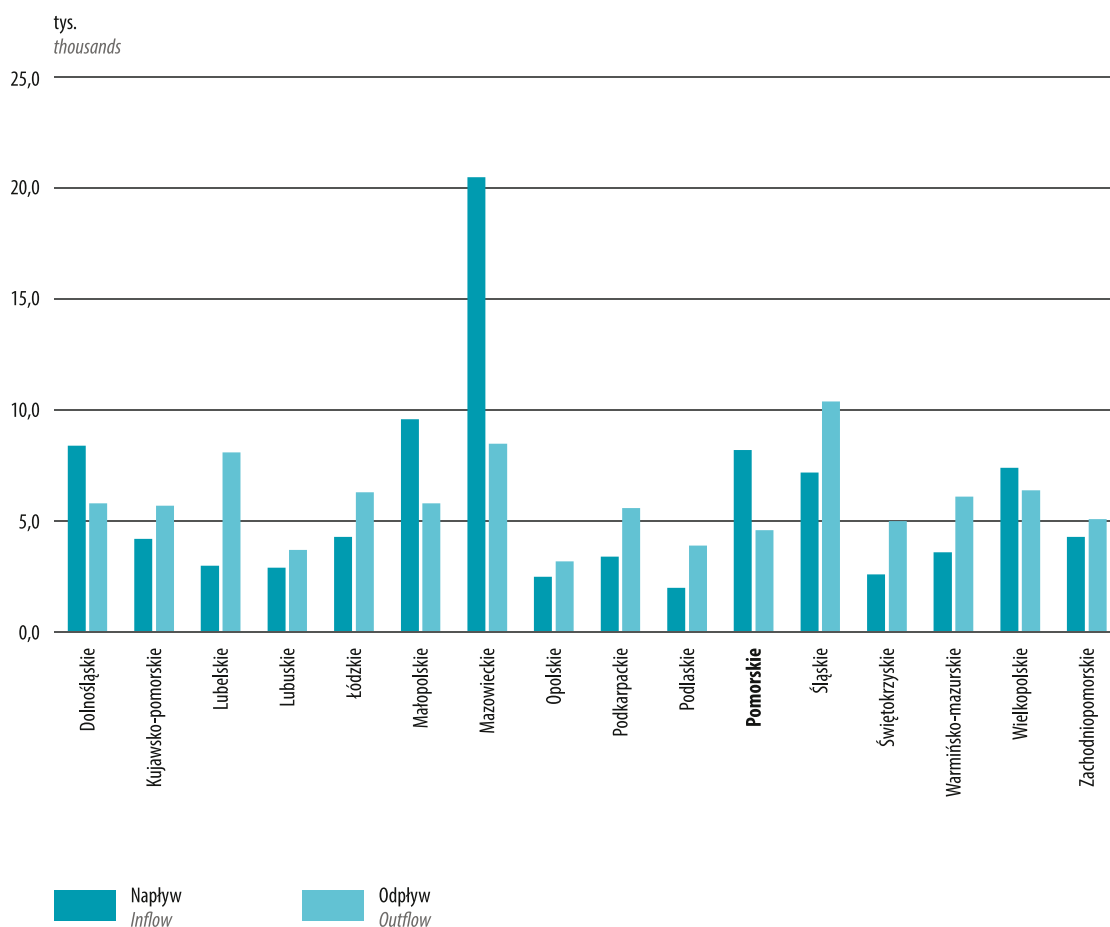
województwa. W województwie śląskim przeważał kierunek z miast do miast (odpowiednio 51,9%), a w województwie warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim dominowały przemieszczenia ze wsi do miast.

W ruchu wewnątrzwojewódzkim dodatnie saldo migracji dla miast notowane było jedynie w dwóch województwach: warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim, a w pozostałych było ujemne, czyli wielkość odpływu z miast na wieś przewyższała wielkość napływu ze wsi do miast.

Voivodship, (respectively 51.9%), whereas in Warmińsko-Mazurskie and Zachodniopomorskie – migrations from rural to urban areas were more numerous.

Within voivodships, a positive net migration for cities occurred only in Warmińsko-Mazurskie and Zachodniopomorskie, while other voivodships recorded a negative net, i.e. the outflow from urban to rural areas exceeded the inflow from rural to urban areas.

Wykres 55. Migracje międzywojewódzkie według województw w 2017 r.
Chart 55. Inter-voivodship migration by voivodships in 2017

W 2017 r. w ramach ruchu międzywojewódzkiego w Polsce przemieściło się 94,1 tys. osób. Najwięcej z nich zameldowało się w województwie mazowieckim (21,8%), małopolskim (10,2%) i dolnośląskim (8,9%), a najmniej w województwie podlaskim (2,1%) i opolskim (2,6%). W województwie pomorskim z innych województw

In 2017, 94.1 thousand people migrated between voivodships. The most registered their residence in Mazowieckie (21.8%), Małopolskie (10.2%) and Dolnośląskie (8.9%) Voivodships, the fewest in Podlaskie (2.1%) and Opolskie (2.6%). 8.2 thousand migrants from other voivodships registered their residence in Pomorskie

zameldowało się 8,2 tys. osób (8,7%, tj. czwarta lokata w kraju). Najwięcej osób pochodziło z województwa warmińsko-mazurskiego – 24,8% ogólnej liczby migracji międzywojewódzkich do województwa pomorskiego, kujawsko-pomorskiego – 17,8%, zachodniopomorskiego – 11,3% i mazowieckiego – 10,7%.

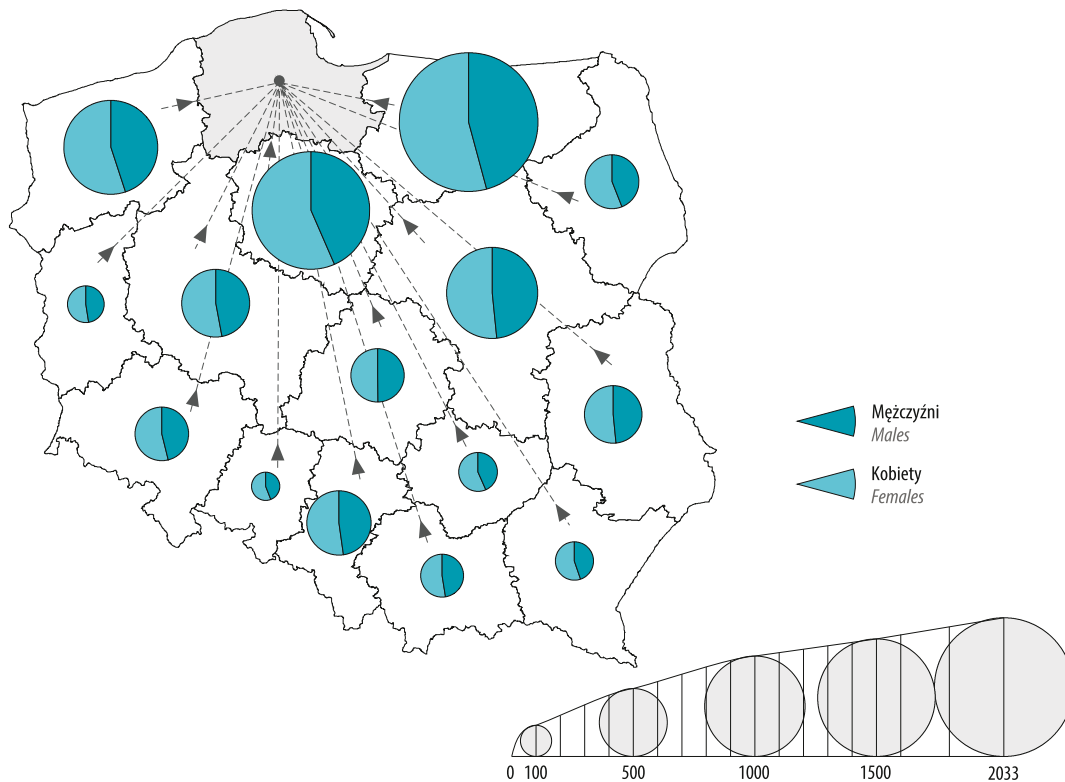
W przypadku wymeldowań najwięcej osób opuściło województwo śląskie (11,1% ogólnej liczby migracji międzywojewódzkich), mazowieckie (9,0%) i lubelskie (8,6%), a najmniej województwo opolskie (3,4%) i lubuskie (3,9%). Z województwa pomorskiego do innych województw wymeldowało się 4,6 tys. osób (4,9%). Najczęściej osoby te wybierały województwo mazowieckie – 20,2% migracji międzywojewódzkich z województwa pomorskiego, kujawsko-pomorskie – 16,7%, warmińsko-mazurskie – 14,8% i zachodniopomorskie – 14,2%.

Voivodship (8.7%, i.e. the fourth place countrywide). Most people came from Warmińsko-Mazurskie Voivodship – 24.8% of the total number of inter-voivodship migrations to Pomorskie Voivodship, Kujawsko-Pomorskie – 17.8%, Zachodniopomorskie – 11.3% and Mazowieckie – 10.7%.

The biggest number of people deregistered their residence in Śląskie Voivodship (11.1% of the total number of inter-voivodship migrations), Mazowieckie (9.0%) and Lubelskie (8.6%), while the fewest in Opolskie (3.4%) and Lubuskie (3.9%). 4.6 thousand people moved from Pomorskie Voivodship to other voivodships, (4.9%). The most popular destination was Mazowieckie Voivodship – 20.2% of the total number of inter-voivodship migrations from Pomorskie Voivodship, Kujawsko-Pomorskie – 16.7%, Warmińsko-Mazurskie – 14.8% and Zachodniopomorskie - 14.2%.

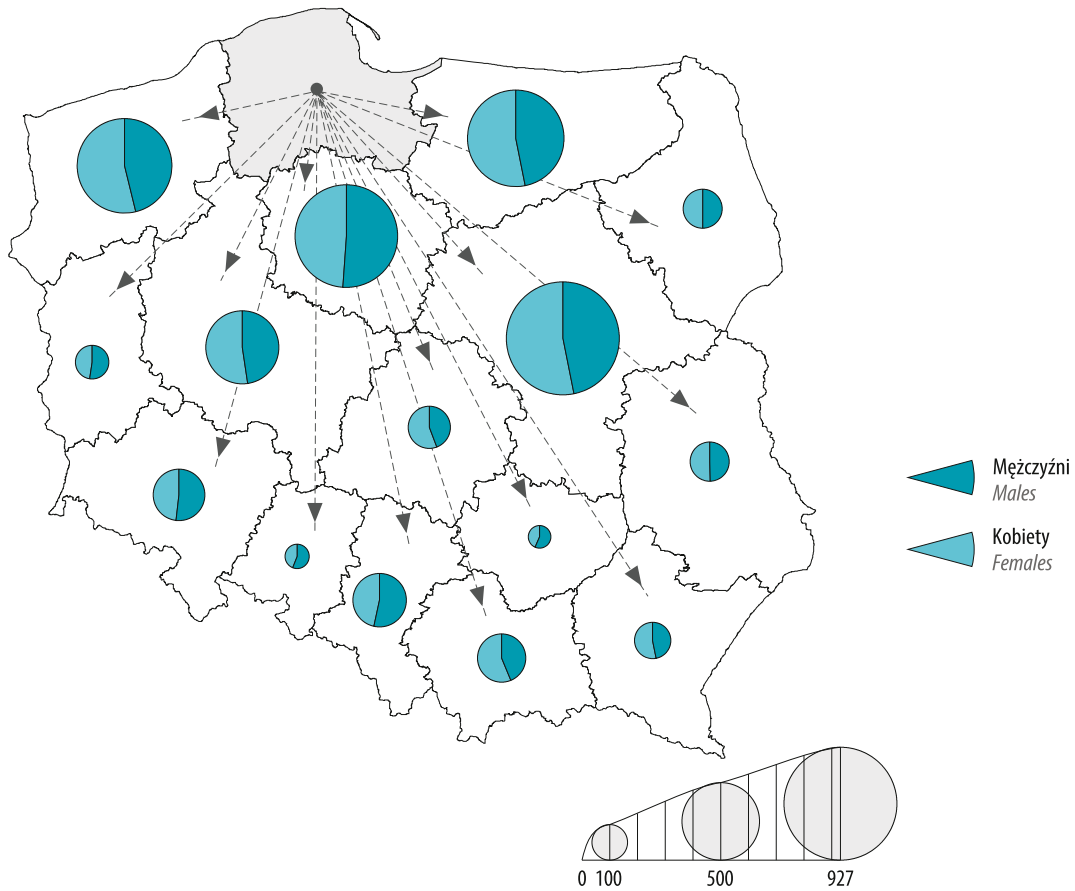
Mapa 17. Napływ migrantów z innych województw do województwa pomorskiego na pobyt stały według płci w 2017 r.

Map 17. Inflow of migrants from other voivodships to Pomorskie Voivodship for permanent residence by sex in 2017

Mapa 18. Odpływ migrantów do innych województw z województwa pomorskiego na pobyt stały według płci w 2017 r.

Map 18. Outflow of migrants to other voivodships from Pomorskie Voivodship for permanent residence by sex in 2017

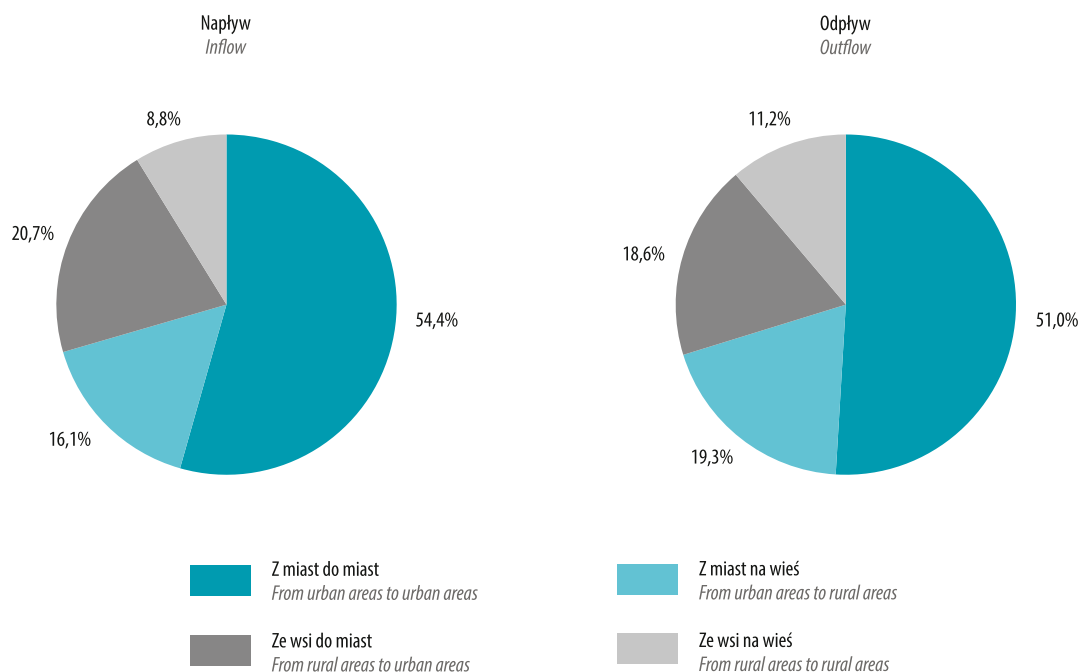
W 2017 r. w ramach migracji międzywojewódzkich w województwie pomorskim ludność najczęściej przemieszczała się z miast do miast (napływ – 4,5 tys. osób, odpływ – 2,3 tys. osób). Kolejnym co do wielkości kierunkiem migracji dotyczącym napływu ludności były przemieszczenia ze wsi do miast (1,7 tys. osób), a w przypadku odpływu ludności były to przemieszczenia z miast na wieś (0,9 tys. osób). Najniższe migracje notowane były ze wsi na wieś (0,7 tys. osób – napływ i 0,5 tys. osób – odpływ).

W przypadku migracji międzywojewódzkich można zauważyć większe zróżnicowanie kierunków migracji niż w przypadku migracji wewnątrzwojewódzkich. Przede wszystkim różna była proporcja pomiędzy liczbą przemieszczeń z miast na wieś oraz ze wsi do miast. Dla migracji międzywojewódzkich saldo dla miast było dodatnie (2,9 tys. osób), natomiast dla migracji wewnątrzwojewódzkich było ono ujemne (minus 3,9 tys. osób).

In 2017, people usually migrated between cities within Pomorskie Voivodship. 4.5 thousand people arrived, while 2.3 thousand left. Migrations from urban to rural areas encompassed 1.7 thousand people, while the opposite direction concentrated 0.9 thousand people. The fewest migrations were recorded between rural areas (0.7 thousand inflowing and 0.5 thousand of outflowing population).

Directions of inter-voivodship migrations are more varied than within voivodships. The proportion of the number of migrations from urban to rural areas and vice versa was different. In inter-voivodship migrations, the rate for cities was positive (2.9 thousand people), while its value was negative in intra-voivodship migrations (minus 3.9 people).

Wykres 56. Kierunki migracji międzywojewódzkich w 2017 r.
 Chart 56. Directions of inter-voivodship migration in 2017

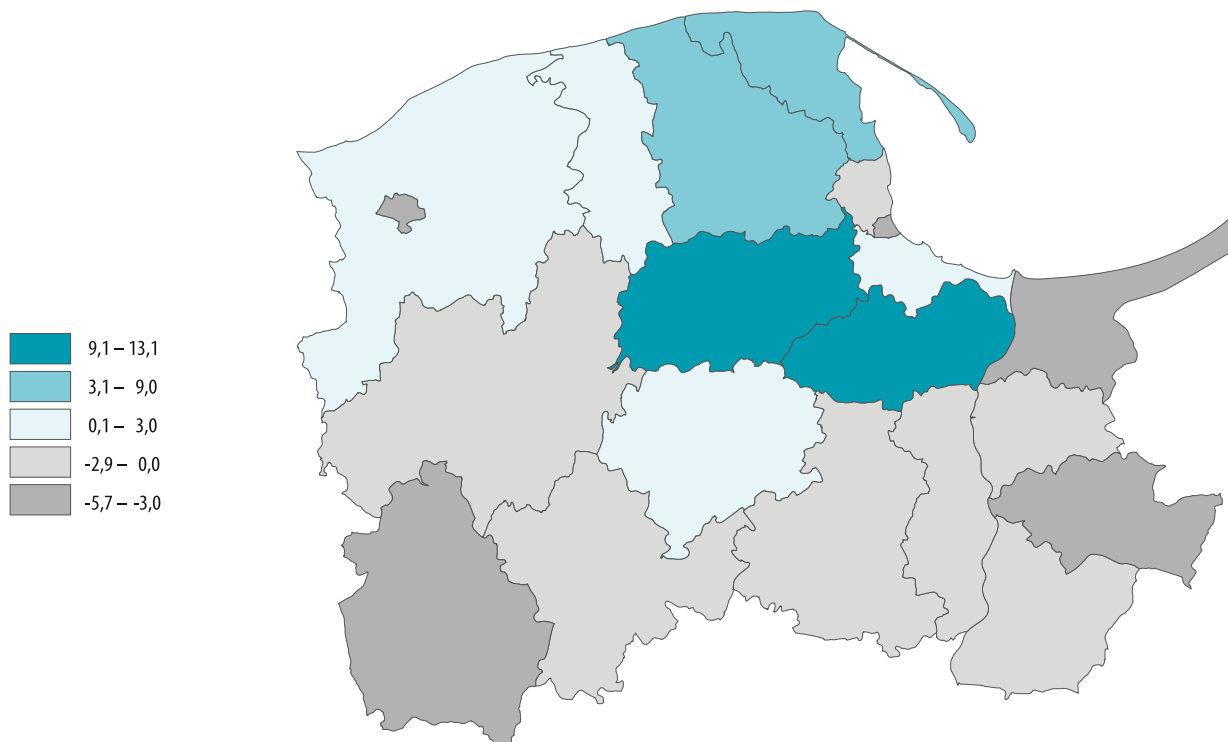

W 2017 r. w 8 powiatach województwa pomorskiego odnotowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności. Najwyższym dodatnim wskaźnikiem charakteryzowały się powiaty gdański (13,1) i kartuski (10,0), natomiast najniższy ujemny wskaźnik salda migracji na 1000 ludności odnotowano w powiecie sztumskim (minus 5,7) oraz w Sopocie (minus 5,1).

In 2017, a positive net internal migration rate per 1,000 people was recorded in eight powiats of Pomorskie Voivodship. Gdański Powiat (13.1) and Kartuski (10.0) achieved the highest positive rates, while the lowest negative migration rates per 1,000 people were recorded in Sztumski Powiat (minus 5.7) and in Sopot (minus 5.1).

Mapa 19.
Map 19.

Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.
Internal net migration per 1,000 population by powiats in 2017

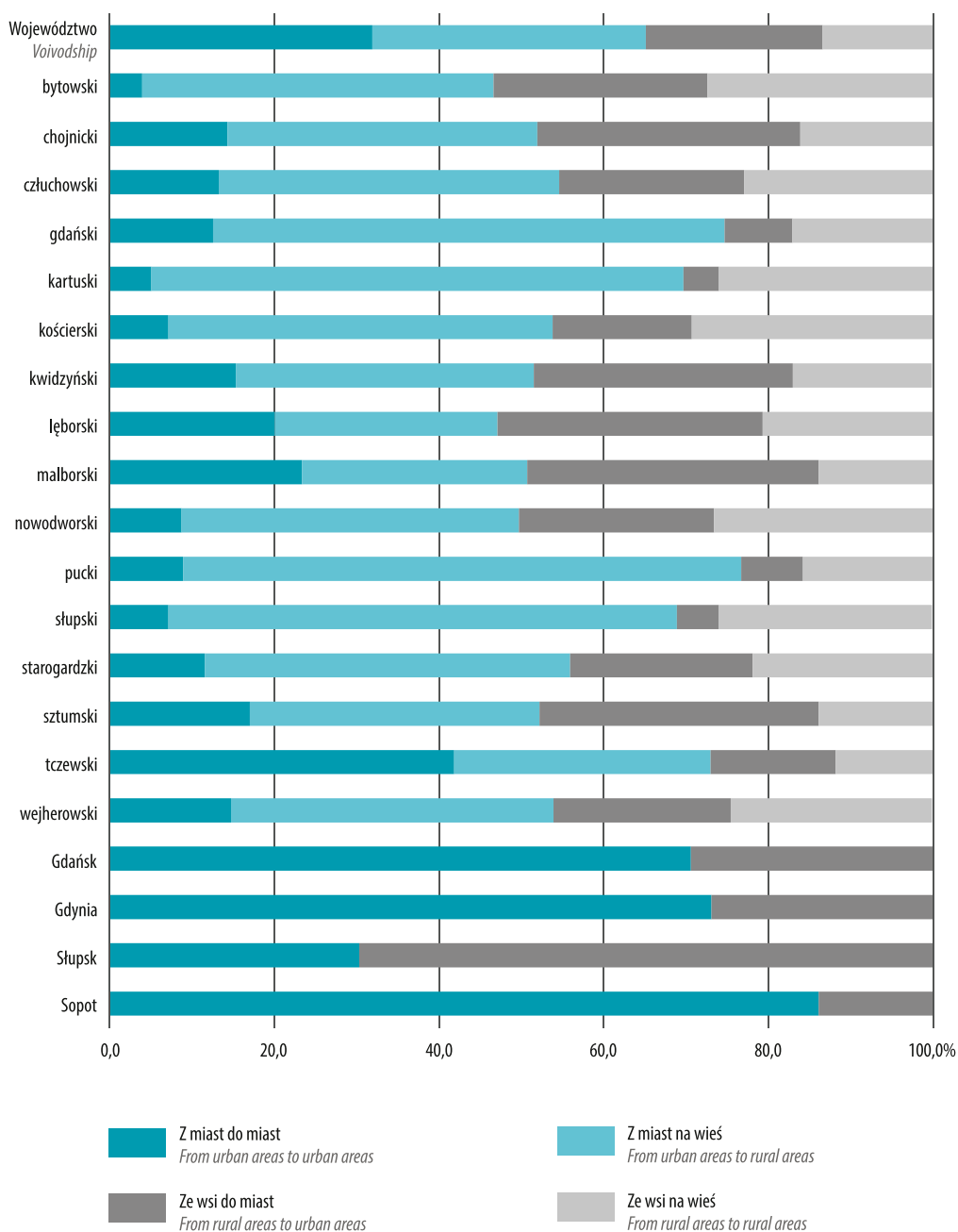
Wśród ludności napływowej niemal we wszystkich powiatach przeważały kobiety. Ich udziały nie były zbyt zróżnicowane i wahały się od 55,7% w Sopocie do 50,1% w powiecie lęborskim. Tylko w powiecie sztumskim wśród osób które napłynęły nieznacznie przeważali mężczyźni (50,1%). W przypadku ludności odpływowej również więcej było kobiet – od 57,4% w powiecie słupskim do 50,4% w powiecie malborskim. Wyjątkiem był powiat lęborski, gdzie wymeldowało się więcej mężczyzn (51,7%).

W 2017 r. w przekroju województwa pomorskiego w migracjach wewnętrznych wśród ludności napływowej dominował kierunek z miast na wieś (33,2%). Kierunek ten przeważał w 14 powiatach, a najbardziej w powiecie puckim (67,8%). W powiecie wejherowskim oraz w Gdańsku, Gdyni i Sopocie przeważał kierunek z miast do miast, natomiast w powiatach lęborskim i malborskim oraz w Słupsku dominowały przemieszczenia ze wsi do miast.

Women predominated among the migrant population in almost all powiats. Their shares were not very diverse and fluctuated from 55.7% in Sopot to 50.1% in Lęborski Powiat. Male migrants slightly outnumbered females only in Sztumski Powiat (50.1%). Outflowing population also consisted mostly of women – from 57.4% in Słupski Powiat to 50.4% in Malborski Powiat. The exception was Lęborski Powiat where more men were deregistered their residence (51.7%).

In 2017, most of the inflowing population within Pomorskie Voivodship migrated from urban to rural areas (33.2%). It was the main direction in 14 powiats, principally in Pucki Powiat (67.8%). Migrations between cities prevailed in Wejherowski Powiat, as well as in Gdańsk, Gdynia and Sopot, whereas migrations from rural to urban areas predominated in Lęborski and Malborski Powiats, as well as in Słupsk.

Wykres 57. Migracje wewnętrzne ludności (napływ) według powiatów w 2017 r.
 Chart 57. Internal migration of population (inflow) by powiats in 2017

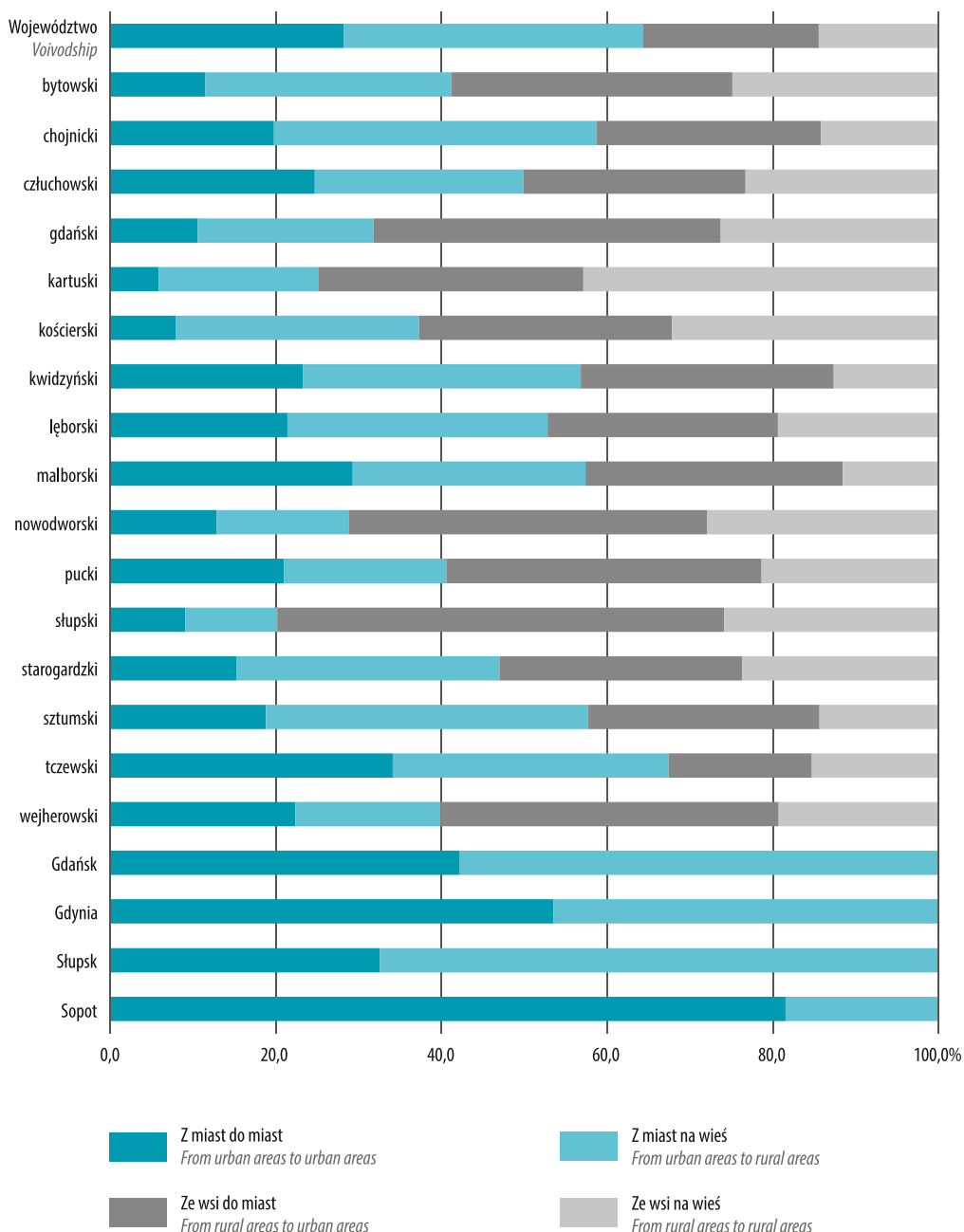
Kierunki migracji wewnętrznych wśród ludności odpływowej były inne niż wśród ludności napływowej. Kierunek z miast na wieś był najczęstszy (36,1%), ale przeważał jedynie w 7 powiatach (chojnickim, kwidzyńskim, łęborskim, starogardzkim, tczewskim, w Gdańsku i w Ślupsku),

The directions of internal migration differed between outflowing and inflowing populations. Migrations from urban to rural areas were the most frequent (36.1%), but only in seven powiats (Chojnicki, Kwidzyński, Łęborski, Starogardzki, Tczewski, as well as in Gdańsk and Ślupsk)

wśród których najwięcej osób z miast na wieś przemieściło się w Słupsku (67,4%). W powiecie wejherowskim oraz w Gdyni i Sopocie przeważał kierunek z miast do miast, w powiecie kartuskim i kościerskim dominowały przemieszczenia ze wsi na wieś, a w pozostałych 8 powiatach ze wsi do miast.

and the biggest migration from urban to rural areas recorded in Słupsk (67.4%). Migrations between cities were the most widespread in Wejherowski Powiat, as well as in Gdynia and Sopot. Migrants moved mostly within rural areas in Kartuski and Kościerski Powiats, and from rural to urban areas in the remaining 8 powiats.

Wykres 58. Migracje wewnętrzne ludności (odpływ) według powiatów w 2017 r.
Chart 58. Internal migration of population (outflow) by powiats in 2017

W 2017 r. w województwie pomorskim migracje wewnątrzwojewódzkie przeważały w każdym powiecie (za wyjątkiem Gdańska), chociaż w poszczególnych powiatach proporcje były różne. Największy udział migracji wewnątrzwojewódzkich w przypadku napływu ogółem odnotowano w powiecie starogardzkim (89,3%) i kościerskim (89,1%), a najmniejszy w Gdańsku (41,0%) i w Gdyni (54,9%). W przypadku odpływu największy jego udział odnotowano w powiecie kartuskim (94,2%) i kościerskim (91,6%), a najmniejszy w powiecie człuchowskim (61,5%) i nowodworskim (66,4%).

In 2017, migrations within Pomorskie Voivodship prevailed in all powiats (except for Gdańsk), although the proportions varied. The largest share of intra-voivodship migration in the total inflow occurred in Starogardzki Powiat (89.3%) and in Kościerski (89.1%), the smallest in Gdańsk (41.0%) and Gdynia (54.9%). Kartuski Powiat (94.2%) and Kościerski (91.6%), recorded the biggest outflow, whereas Człuchowski (61.5%) and Nowodworski (66.4%) the smallest.

Tablica 23. Migracje wewnątrzwojewódzkie i międzywojewódzkie według powiatów w 2017 r.
Table 23. Intra-voivodship and inter-voivodship migration by powiats in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Napływ <i>Inflow</i>			Odpływ <i>Outflow</i>		
	ogółem <i>total</i>	z tego samego województwa <i>from the same voivodship</i>	z innego województwa <i>from other voivodship</i>	ogółem <i>total</i>	do tego samego województwa <i>to the same voivodship</i>	do innego województwa <i>to other voivodship</i>
		w % <i>in %</i>			w % <i>in %</i>	
Ogółem <i>Total</i>	29952	72,6	27,4	26327	82,6	17,4
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
bytowski	830	87,2	12,8	1020	80,4	19,6
chojnicki	958	75,1	24,9	1032	77,9	22,1
czyłuchowski	546	71,6	28,4	717	61,5	38,5
gdański	2957	80,9	19,1	1476	88,6	11,4
kartuski	2547	87,9	12,1	1217	94,2	5,8
kościerski	850	89,1	10,9	758	91,6	8,4
kwidziński	815	77,3	22,7	973	74,0	26,0
łęborski	761	82,0	18,0	748	85,0	15,0
malborski	664	78,8	21,2	716	80,7	19,3
nowodworski	312	67,3	32,7	428	66,4	33,6
pucki	1481	80,8	19,2	866	85,2	14,8
słupski	1604	82,7	17,3	1441	82,9	17,1
starogardzki	1413	89,3	10,7	1463	89,1	10,9
sztumski	367	79,0	21,0	606	77,2	22,8
tczewski	1223	88,2	11,8	1362	88,6	11,4
wejherowski	3515	82,6	17,4	2634	89,8	10,2
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>						
Gdańsk	5067	41,0	59,0	4253	78,2	21,8
Gdynia	2644	54,9	45,1	2757	81,2	18,8
Słupsk	980	68,9	31,1	1256	76,4	23,6
Sopot	418	64,1	35,9	604	84,4	15,6

3.2. Migracje zagraniczne

3.2. International migration

Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały

Są to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania. Obowiązujące w Unii Europejskiej Rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 VII 2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkiwania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy.

W rozumieniu tej definicji:

- imigracja to przybycie do kraju osoby będącej uprzednio rezydentem innego kraju z zamiarem przebywania przez okres co najmniej 12 miesięcy;
- emigracja to opuszczenie kraju przez jego rezydenta z zamiarem przebywania za granicą przez okres co najmniej 12 miesięcy.

International migration of population for permanent residence

Is understood as relocation of people involving a change of country of residence. Regulation (EC) No. 862/2007 of the European Parliament and the Council of 11 VII 2007 contains a definition of migration taking into account intended period of residence in another country of at least 12 months.

According to this definition:

- immigration means arrival in a country other than that of the person's usual residence with the intention to stay for a period of at least 12 months;
- emigration means departure from the country of usual residence with the intention to stay abroad for a period of at least 12 months.

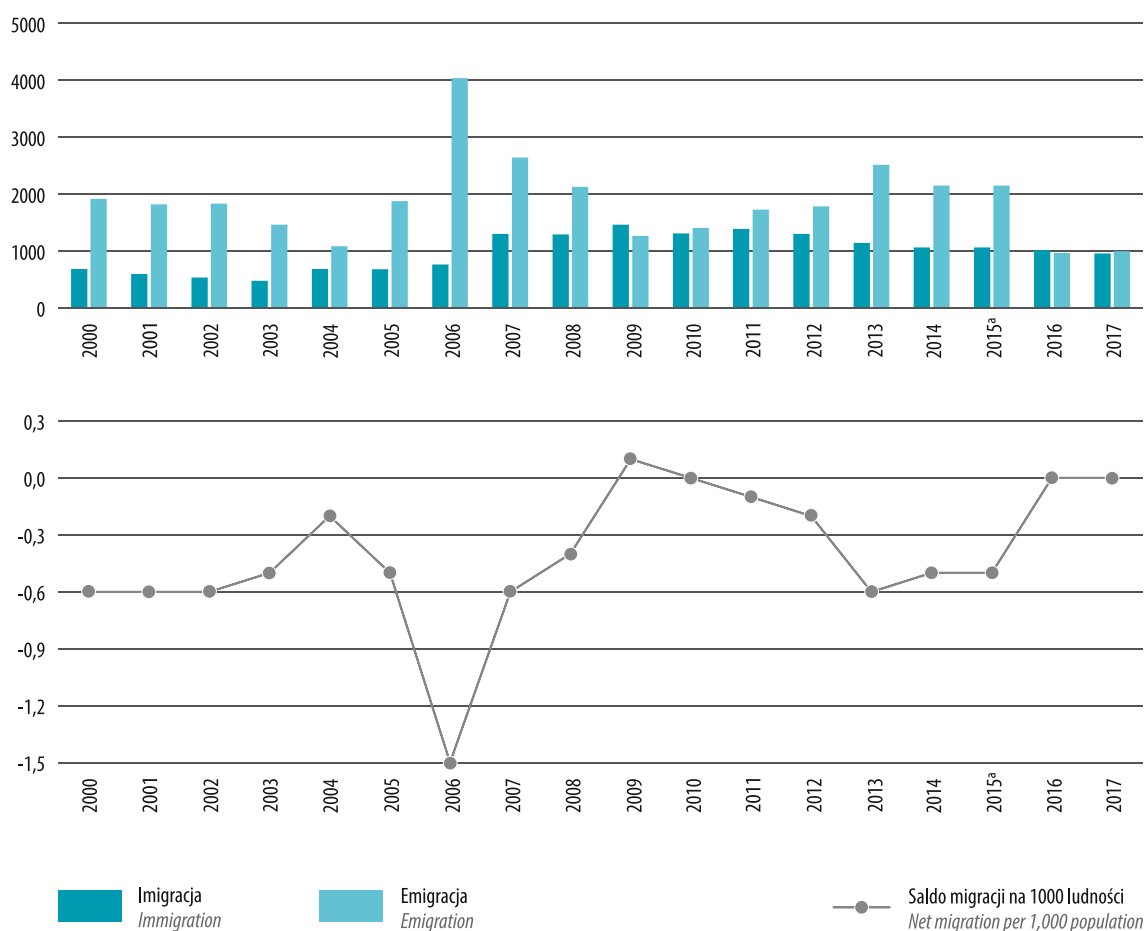
Tablica 24. **Migracje zagraniczne ludności w 2017 r.**
Table 24. *International migration of population in 2017*

Płeć	Imigracja <i>Immigration</i>	Emigracja <i>Emigration</i>	Saldo migracji <i>Net migration</i>	Sex
Ogółem <i>Total</i>				
Ogółem	947	986	-39	Total
Mężczyźni	511	512	-1	<i>Males</i>
Kobiety	436	474	-38	<i>Females</i>
Miasta <i>Urban areas</i>				
Ogółem	691	680	11	Total
Mężczyźni	377	348	29	<i>Males</i>
Kobiety	314	332	-18	<i>Females</i>
Wieś <i>Rural areas</i>				
Ogółem	256	306	-50	Total
Mężczyźni	134	164	-30	<i>Males</i>
Kobiety	122	142	-20	<i>Females</i>

W 2017 r. w województwie pomorskim w ramach migracji na pobyt stały zameldowało się 0,9 tys. osób z zagranicy, natomiast za granicę wymeldowało się 1,0 tys. osób. W związku z tym odnotowano ujemne saldo migracji zagranicznych, które wyniosło minus 39 osób. W przeliczeniu na 1000 ludności współczynnik salda migracji zagranicznych wyniósł minus 0,02 (0,02 w 2016 r.). Poza województwem pomorskim, ujemne saldo migracji zagranicznych notowano jeszcze w 5 województwach, wśród których najniższy wskaźnik salda migracji na 1000 ludności odnotowano w województwie opolskim (minus 0,5). Najwyższym omawianym wskaźnikiem charakteryzowało się województwo mazowieckie (0,3).

In 2017, 0.9 thousand immigrants registered their permanent residence in Pomorskie Voivodship, while 1.0 thousand emigrated. Hence, a negative international migration rate amounted to minus 39 people. The international migration rate per 1,000 of the population was minus 0.02 (0.02 in 2016). Apart from Pomorskie Voivodship, a negative rate also occurred in 5 voivodships, of which the lowest in Opolskie (minus 0.5). The highest rate was recorded in Mazowieckie Voivodship (0.3).

Wykres 59. Migracje zagraniczne ludności
Chart 59. International migration of population

a Dane dotyczą 2014 r.
a Data concern 2014.

Saldo migracji zagranicznych

Różnica między liczbą osób przybyłych w danym okresie do danej jednostki administracyjnej/kraju z zagranicy a liczbą osób, które w tym okresie wyjechały z tej jednostki/kraju za granicę (imigracja-emigracja).

Ogólne saldo migracji dla całego kraju jest równe saldu migracji zagranicznych.

Net international migration

Difference in the number of people who arrived in a given administrative unit/country from abroad during a given period of time and the number of people who left the unit/country abroad during this time (immigration-emigration).

A total net migration for the whole country is equal to the net international migration.

W 2017 r. w województwie pomorskim większy wpływ na saldo migracji zagranicznych miało ujemne saldo na obszarach wiejskich (minus 50 osób), które przewyższyło dodatnie saldo w miastach (11 osób). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji na wsi wyniosło minus 0,06, podczas gdy w miastach 0,01. Wśród województw w miastach dodatnie saldo migracji na 1000 ludności odnotowano w 11, w tym najwyższe w województwie mazowieckim (0,4), a najniższe w województwie opolskim i warmińsko-mazurskim (po minus 0,3). Na wsi dodatnie saldo migracji na 1000 ludności odnotowano w 10 województwach, wśród których najwyższe w województwie podlaskim (0,3), natomiast najniższe w województwie opolskim (minus 0,7).

W 2017 r. w województwie pomorskim w migracjach zagranicznych przeważali mężczyźni – 54,0% ogólnej liczby imigrantów i 51,9% ogólnej liczby emigrantów oraz mieszkańcy miast – odpowiednio 73,0% i 69,0%.

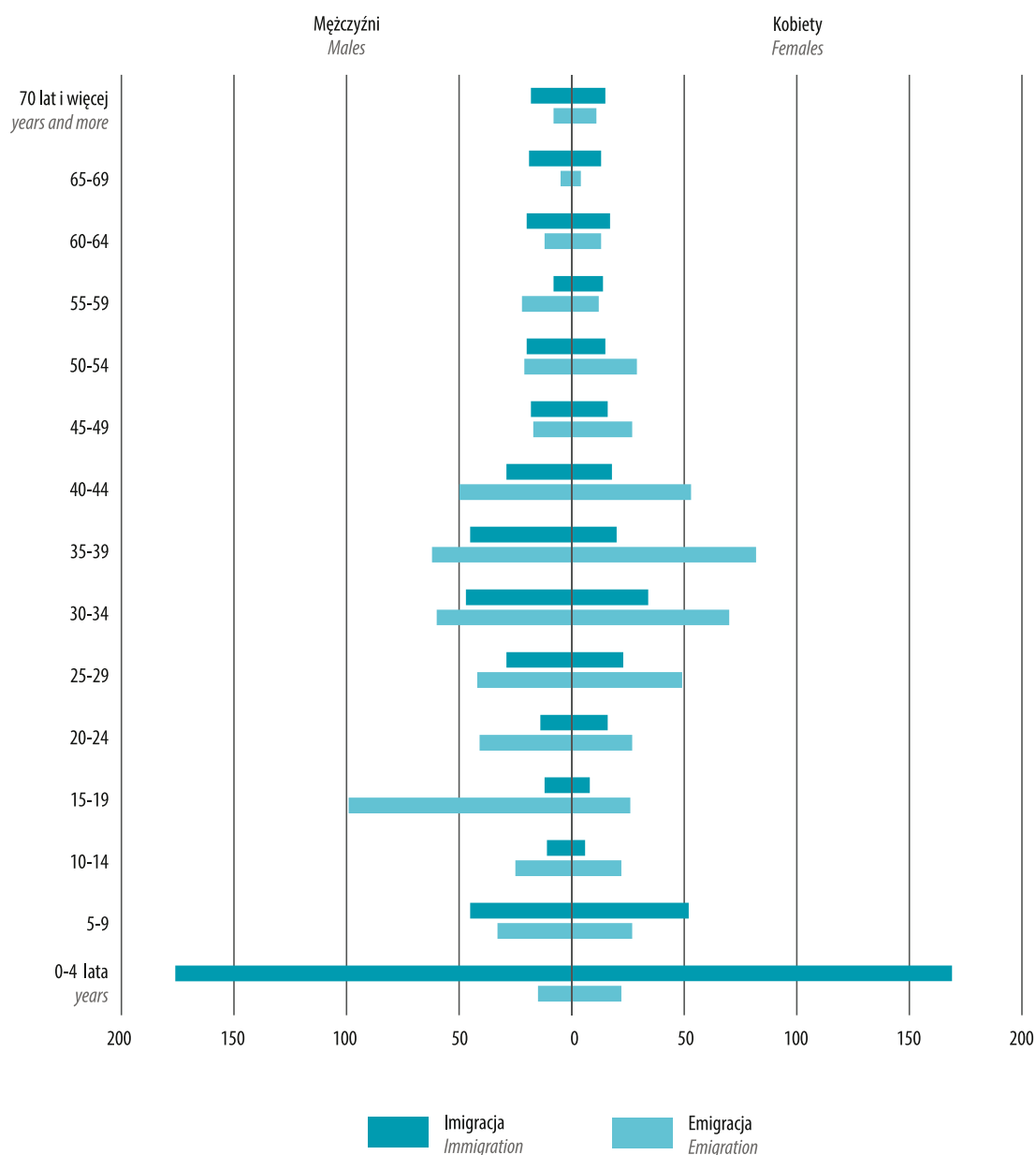
Wśród imigrantów najczęściej przemieszczały się osoby w najmłodszych grupach wiekowych: 0-4 lata (36,4%) i 5-9 lat (10,2%), a także osoby w wieku 30-34 lata (8,6%). Wśród emigrantów najwięcej było osób w wieku 35-39 lat (14,6%), 30-34 lata (13,2%) i 15-19 lat (12,7%).

In 2017, a negative net migration in rural areas of Pomorskie Voivodship (minus 50 people) had a greater impact on the net international migration, exceeding the positive net in cities (11 persons). The rate in rural areas per 1,000 people was minus 0.06, while in cities 0.01. 11 voivodships recorded a positive net migration in cities, Mazowieckie Voivodship the highest (0.4), while Opolskie and Warmińsko-Mazurskie the lowest (minus 0.3 each). In rural areas, positive rates were recorded in 10 voivodships, the highest in Podlaskie (0.3), while the lowest in Opolskie Voivodship (minus 0.7).

In 2017, men outnumbered women in international migration in Pomorskie Voivodship – 54.0% of the total number of immigrants and 51.9% of emigrants, and city residents – 73.0% and 69.0% respectively.

Most immigrants belonged to the youngest age groups: 0-4 years (36.4%) and 5-9 years (10.2%), as well as 30-34 (8.6%). Emigrants were usually people aged 35-39 (14.6%), 30-34 (13.2%) and 15-19 (12.7%).

Wykres 60. Migracje zagraniczne ludności według płci i wieku w 2017 r.
Chart 60. International migration of population by sex and age in 2017

W 2017 r. najwięcej osób z zagranicy do województwa pomorskiego przybyło z krajów europejskich – 88,6% ogólnej liczby imigrantów, w tym najwięcej pochodziło z Wielkiej Brytanii – 30,6% ogólnej liczby imigrantów i z Niemiec – 18,5%, a następnie z Ukrainy – 5,7%, Norwegii – 4,8% oraz Irlandii – 4,1%. Z Ameryki Północnej pochodziło 4,4% imigrantów, w tym 3,0% ogólnej liczby imigrantów przybyło ze Stanów Zjednoczonych. Z Azji przybyło 4,2% imigrantów, w tym najwięcej z Kazachstanu (1,8%).

In 2017, the greatest number of immigrants arrived in Pomorskie Voivodship from European countries – 88.6% of the total number of immigrants, the most from the United Kingdom – 30.6%, and Germany – 18.5%, while 5.7% of immigrants arrived from Ukraine, 4.8% from Norway and 4.1% from Ireland. 4.4% of immigrants came from North America, of which 3.0% of all immigrants came from the United States. 4.2% arrived from Asia, the most from Kazakhstan (1.8%).

W 2017 r. zdecydowana większość osób wyjeżdżająca z województwa pomorskiego za granicę wybrała kraje europejskie – 92,9% ogólnej liczby emigrantów, w tym najczęściej Niemcy – odpowiednio 37,4% oraz Wielką Brytanię – 23,9%, a także Irlandię – 5,2% i Holandię – 5,1%. Do Ameryki Północnej wyjechało 4,2% emigrantów, w tym 2,5% do Stanów Zjednoczonych.

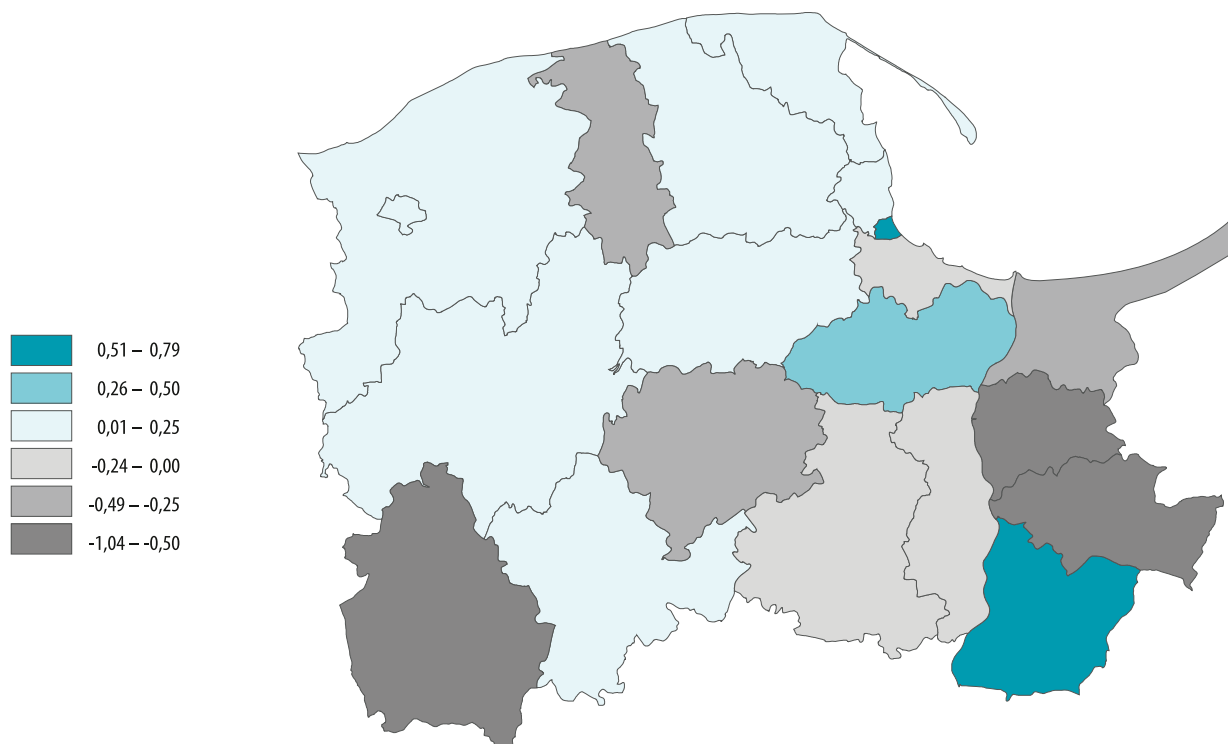
In 2017, the vast majority of people moving from Pomorskie Voivodship abroad chose European countries – 92.9% of the total number of emigrants, primarily Germany – 37.4% and the United Kingdom – 23.9% respectively, as well as Ireland – 5.2% and the Netherlands – 5.1%. 4.2% of emigrants left for North America, including 2.5% to the United States.

Mapa 20.

Saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.

Mapa 20.

International net migration per 1,000 population by powiats in 2017

W 2017 r. w 11 powiatach województwa pomorskiego notowane było dodatnie saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności. Najwyższy dodatni wskaźnik odnotowano w Sopocie (0,8) i w powiecie kwidzyńskim (0,5), natomiast najniższy ujemny wskaźnik salda migracji zaobserwowano w powiecie człuchowskim i sztumskim (po minus 1,0).

Spośród 947 osób przybyłych do województwa pomorskiego w 2017 r., największy odsetek imigrantów zameldował się w Gdańsku (25,6%) i w Gdyni (12,2%), a także w powiecie kwidzyńskim (8,0%) i wejherowskim (6,7%). W przypadku 986 osób, które wyjechały za granicę, najczęściej było emigrantów z Gdańska (25,6%) i z Gdyni (9,4%) oraz z powiatu malborskiego (7,9%) i człuchowskiego (7,1%).

In 2017, a positive net international migration rate per 1,000 people was recorded in 11 powiats of Pomorskie Voivodship – the highest in Sopot (0.8) and Kwidzyński Powiat (0.5). Człuchowski and Sztumski Powiats had the lowest negative migration rate (minus 1.0 each).

In 2017, the most of 947 immigrants in Pomorskie Voivodship registered their residence in Gdańsk (25.6%) and Gdynia (12.2%), as well as in Kwidzyński (8.0%) and Wejherowski (6.7%) Powiats. Among 986 emigrants from the Voivodship, a majority left Gdańsk (25.6%), Gdynia (9.4%), Malborski Powiat (7.9%) and Człuchowski Powiat (7.1%).

3.3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały

3.3. Internal and international net migration for permanent residence

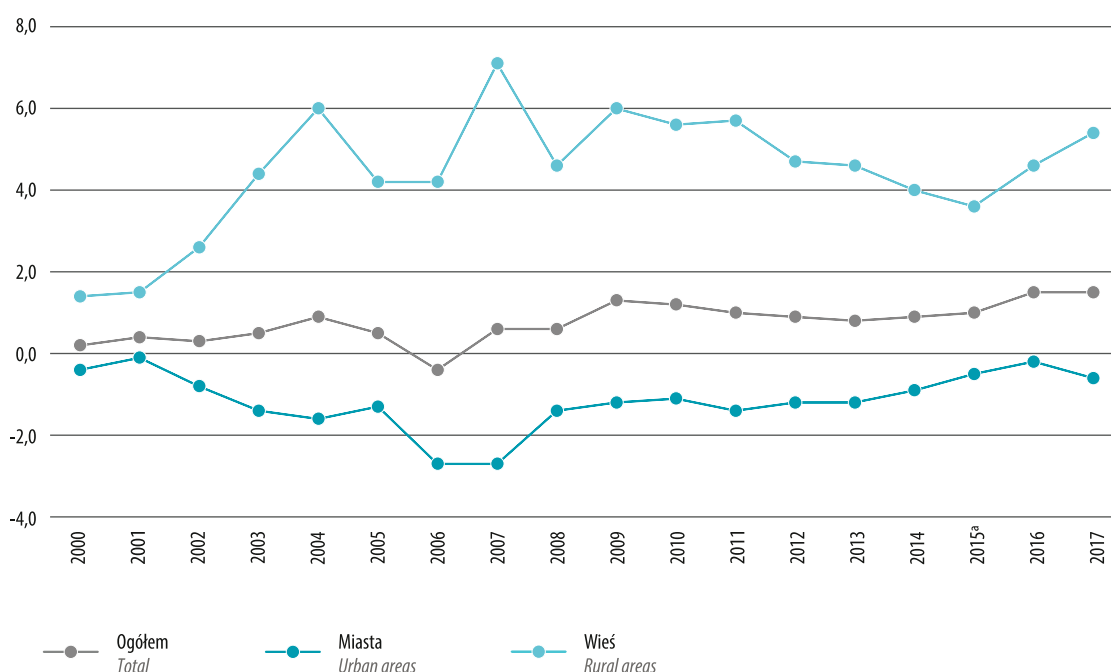
Saldo migracji na pobyt stały

Różnica między liczbą osób, które przybyły na stałe do danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie a liczbą osób, które wyjechały na stałe z danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie.

Net migration for permanent residence

Difference in the number of people who arrived for permanent residence in a given administrative unit/country during a given period of time and the number of people who left the administrative unit/country during a given period of time in order to live permanently in other unit/country.

Wykres 61. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności według miejsca zamieszkania
Chart 61. Internal and international net migration per 1,000 population by place of residence

a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a To calculate net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

W 2017 r. w województwie pomorskim saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały było dodatnie. W wyniku ruchów migracyjnych ogólna liczba ludności zwiększyła się o 3,6 tys. osób. Saldo migracji stałej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa wyniosło 1,5. W porównaniu z innymi województwami wskaźnik ten był jednym z najwyższych w kraju – druga

In 2017, the internal and international net migration for permanent residence was positive in Pomorskie Voivodship. As a result of migratory movements, the total population increased by 3.6 thousand people. The balance of permanent migration per 1,000 inhabitants of the Voivodship reached 1.5. In comparison with other voivodships, this indicator was one of the highest countrywide

lokata po województwie mazowieckim (2,5). W kraju o 1,4 tys. osób więcej zameldowało się na pobyt stały niż wymeldowało z pobytu stałego. W przeliczeniu na 1000 ludności dało to dodatnie saldo migracji stałej (0,04).

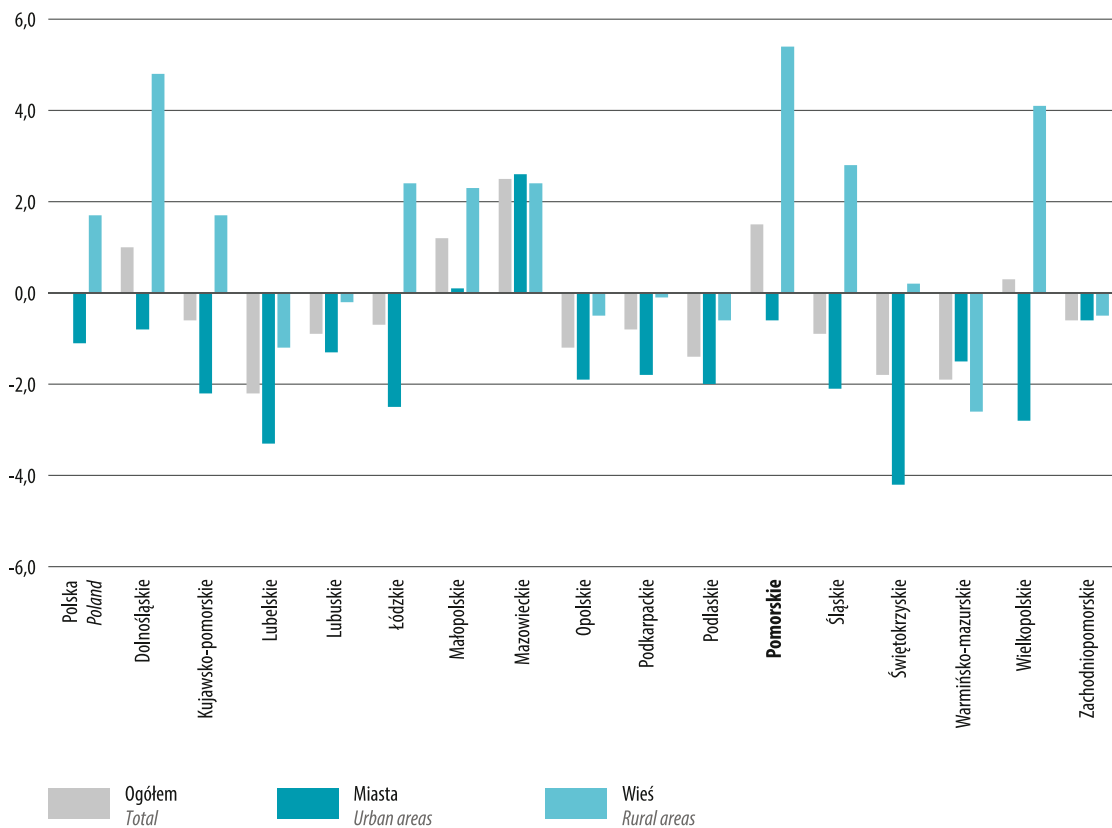
W dalszym ciągu mamy do czynienia z tendencją wzrostową (obserwowaną od kilkunastu lat) liczby mieszkańców wsi. W 2017 r. w wyniku migracji liczba ludności wsi zwiększyła się o 4,5 tys. osób (tj. saldo migracji na wsi wyniosło 5,4 na 1000 ludności). Z miast ubyło natomiast 0,9 tys. osób (odpowiednio minus 0,6 na 1000 mieszkańców).

– the second after Mazowieckie Voivodship (2.5). Countrywide, there were by 1.4 thousand more people who registered for permanent residence than those who cancelled registration. This resulted in a positive permanent migration rate (0.04) per 1,000 of the population.

There has been an upward trend (observed for more than ten years) in the number of rural residents. In 2017, rural population increased by 4.5 thousand persons due to migrations (i.e. the net migration in rural areas was 5.4 per 1,000 population). By contrast, urban population decreased by 0.9 thousand people (respectively minus 0.6 per 1,000 inhabitants).

Wykres 62. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności według miejsca zamieszkania i województw w 2017 r.

Chart 62. Internal and international net migration per 1,000 population by place of residence and voivodships in 2017

W przekroju województw w miastach dodatnie saldo migracji stałej odnotowano jedynie w województwie mazowieckim (2,6 na 1000 ludności) i małopolskim (0,1). W pozostałych województwach saldo było ujemne, w tym najniższe w województwie świętokrzyskim (minus 4,2). W przypadku obszarów wiejskich dodatnie saldo migra-

Across voivodships, a positive permanent migration rate in urban areas was reached only in Mazowieckie Voivodship (2.6 per 1,000 people) and Małopolskie Voivodship (0.1). The balance was negative in other voivodships, the lowest in Świętokrzyskie Voivodship (minus 4.2). A positive net migration rate was recorded

cji notowane było w 9 województwach, w tym najwyższe w województwie pomorskim (5,4). W pozostałych województwach saldo migracji było ujemne, a najniższy wskaźnik odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (minus 2,6). W kraju wskaźnik salda migracji stałej na 1000 ludności w miastach wyniósł minus 1,1, a na wsi 1,7.

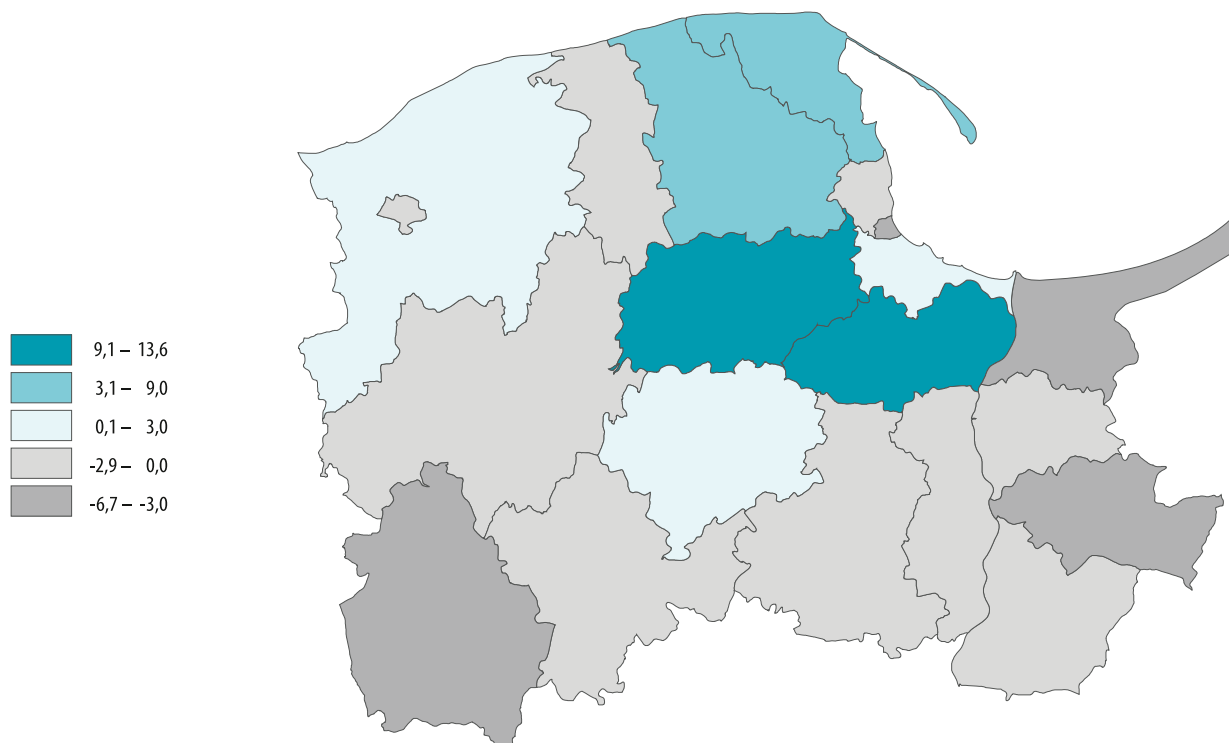
in rural areas of 9 voivodships, the highest in Pomorskie Voivodship (5.4). Other voivodships recorded a negative rate, of which Warmińsko-Mazurskie the lowest (minus 2.6). On a national scale, the rate of migration for permanent residence per a population of 1,000 was minus 1.1 in urban and 1.7 in rural areas.

Mapa 21.

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności według powiatów w 2017 r.

Mapa 21.

Internal and international net migration per 1,000 population by poviats in 2017

W 2017 r. tylko w 7 powiatach województwa pomorskiego odnotowano dodatnie saldo migracji stałej na 1000 ludności. Najwyższym dodatnim wskaźnikiem charakteryzowały się powiaty gdański (13,6) i kartuski (10,1), natomiast najniższy ujemny wskaźnik salda migracji odnotowano w powiecie sztumskim (minus 6,7), w Sopocie (minus 4,3) oraz w powiecie człuchowskim (minus 4,1).

In 2017, only 7 poviats of Pomorskie Voivodship recorded a positive rate of permanent migration per 1,000 people. The highest positive rate characterised Gdański (13.6) and Kartuski (10.1) Poviats, while the lowest negative migration rate occurred in Sztumski Powiat (minus 6.7), in Sopot (minus 4.3) and Człuchowski Powiat (mins 4.1).

Uwagi metodyczne

Methodological notes

1. Dane opracowano na podstawie:

- 1) do 2009 r. – wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.
- 2) szacunków stanu i struktury ludności na terenie gminy opracowanych **metodą bilansową**. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 2000-2001 i 2010 r. – patrz ust. 3) przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych;
- 3) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz pobyt czasowy;
- 4) sprawozdawczości gmin – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy;
- 5) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 6) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności został opracowany według krajowej definicji zamieszkania, w której uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miasta w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące); do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

3. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1000 ludności itp. opracowano przyjmując jako bazę wyjściową:

1. Data were compiled on the basis of:

- 1) until 2009 – the results of the Population and Housing Census 2002, and since 2010 – on the basis of the Population and Housing Census 2011.
- 2) the estimates of the size and structure of the population in a gmina prepared using the **balance method**. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 2000-2001 and 2010 – see item 3), taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad for permanent residence and temporary stay) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division;
- 3) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent residence and temporary stay;
- 4) documentation of gminas regarding internal and international migration of population for temporary stay;
- 5) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
- 6) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The population balance was compiled according to the national definition of residence which includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left a gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). The gmina population, therefore, does not include immigrants staying in Poland temporarily, unlike Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence) who are counted among the population of a gmina.

3. Data on population (as of 30 VI and 31 XII) as well as demographic rates and indicators per 1000 population etc. were compiled on the basis:

- dla lat 2000-2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla lat 2000-2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r. (dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny),
- dla lat 2010-2017 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r. (dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny).

4. Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego – ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego z dnia 28 XI 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 2064, z późniejszymi zmianami). Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu kościoła lub związku wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi mogą być zawierane jedynie w następujących dziesięciu kościołach oraz jednym związku wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

5. Instytucja separacji została wprowadzona w Polsce 15 XII 1999 r. ustawą z dnia 21 V 1999 r. (Dz. U. 1999 Nr 52, poz. 532).

W statystyce separacji jako kryterium podziału na województwa (powiaty, miasto i wieś) przyjęto województwo zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o separację. W przypadku, gdy pozew wniosła osoba zamieszkała za granicą, separacja została zaliczona do województwa, w którym zamieszkiwał współmałżonek. W podziale terytorialnym nie uwzględniono przypadków, gdy małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą.

6. Instytucja rozwodów została wprowadzona na terenie całego kraju w dniu 1 I 1946 r. dekretem z dnia 25 IX 1945 r. – Prawo małżeńskie (Dz. U. 1945 Nr 48, poz. 270). Przepisy prawa rodzinnego reguluje ustawa z dnia 25 II 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 1964 Nr 9, poz. 59, z późniejszymi zmianami).

- for 2000-2009 – of the results of the Population and Housing Census 2002, for 2000-2001 by the administrative division valid as of 31 XII 2002 (for remaining years – on administrative division in force at a given moment),
- for 2010-2017 – of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011 (for remaining years – on administrative division in force at a given moment).

4. Data regarding marriages refer to marriages contracted in a form provided by law at the civil status offices – the Law on Civil Status Acts dated 28 XI 2014 (uniform text Journal of Laws 2016 item 2064, with later amendments). On the basis of the Act dated 24 VII 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757), all marriages are registered in local civil status offices in Poland, including those based on the internal law of the churches or the religious associations, contracted in the presence of a priest. Marriages contracted on the basis of the canon law are subject to the civil Polish laws and entail the same civil law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

Religious marriages with civil law consequences may be contracted only in the following ten churches and one religious association: The Catholic Church, The Polish Autocephalous Orthodox Church, The Lutheran Church, The Evangelical Reformed Church, The Evangelical Methodist Church, The Baptist Christian Church, The Seventh Day Adventist Church, The Polish National Catholic Church, The Union of Jewish Religious Communities, The Catholic Mariavite Church, The Pentecostal Church.

5. Separations as a legal institution were introduced in Poland on 15 XII 1999 on the basis of the Act of 21 V 1999 (Journal of Laws 1999 No. 52, item 532).

In the separation statistics, the voivodship of residence in Poland of a persons filing petition for separation has been taken as criterion of division by voivodships (powiats, urban areas, rural areas). In the case when separation is filed by a person residing abroad, the separation is recorded in the voivodship in which the spouse resides. Data exclude cases of separation adjudicated on the basis of petitions of spouses who both resided abroad at the moment of filing petition.

6. Divorces as a legal institution were introduced in Poland on 1 I 1946 on the basis of the Act of 25 IX 1945 – Marriage Law (Journal of Laws 1945 No. 48, item 270). The family law is regulated by the Act of 25 II 1964 – Family and Tutelary Code (Journal of Laws 1964 No. 9, item 59, with later amendments).

W statystyce rozwodów jako kryterium podziału na województwa (powiaty, miasto i wieś) przyjęto województwo zamieszkania w Polsce osoby wnoszącej powództwo o rozwód lub – w przypadku, gdy pozew wniosła osoba zamieszkała za granicą – rozwód został zaliczony do województwa, które stanowiło miejsce zamieszkania współmałżonka. W podziale terytorialnym nie uwzględniono przypadków, gdy małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą.

7. Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

8. W sprawozdawczości statystycznej jako **urodzenia** pochodzące z roku sprawozdawczego przyjmuje się urodzenia, jakie miały miejsce na terenie Polski i zostały zarejestrowane przez USC w danym roku, w tym urodzenia, jakie miały miejsce w latach wcześniejszych (po 31 III 2011 r., tj. po przeprowadzeniu NSP 2011), ale zostały zarejestrowane w roku sprawozdawczym.

Do 2014 r. źródłem danych o urodzeniu żywym i martwym był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”. Od 2015 r. źródłem danych medycznych o urodzeniu żywym jest dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”), natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru PESEL.

9. Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

10. W sprawozdawczości statystycznej jako **zgony** pochodzące z roku sprawozdawczego przyjmuje się fakty, które miały miejsce na terenie Polski i zostały zarejestrowane przez USC w danym roku, w tym zgony, jakie miały miejsce w latach wcześniejszych, ale zostały zarejestrowane w roku sprawozdawczym.

Źródłem danych o zgonie jest, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Karta zgonu” oraz dane z rejestru stanu cywilnego i – od 2015 r. – z rejestru PESEL.

11. Do przedstawienia procesów starzenia się społeczeństwa w podziale terytorialnym zastosowano tzw. trójkąt Osanna. Zbudowano go w układzie współrzędnych, którego osiami są boki trójkąta równobocznego charakteryzujące jedną z cech. Osie wyskalowane są od 0% do 100%. W przypadku analizy starzenia się społeczeństwa wykorzystano udziały ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem danej jednostki terytorialnej.

In the divorce statistics, the voivodship of residence in Poland of a persons filing petition for a divorce has been taken as criterion of division by voivodships (powiaty, urban areas, rural areas). In the case when a divorce is filed by a person residing abroad, it is included in the voivodship in which the spouse resides. Data by territorial division exclude cases of divorces adjudicated on the basis of petition of spouses who both resided abroad at the moment of filing petition.

7. Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

8. All **births** which took place in Poland and were registered by civil status offices in the current year are included in statistical reporting for that year. It regards also children born after 31 III 2011 (i.e. after the reference day of population census), but registered in the reporting year.

Until 2014, "Notification of birth", the basic for civil status records document of the Ministry of Health, was the source of data on live birth and still birth. It was used secondarily by official statistics. Since 2015, medical data on live births have been supplied by the document of the Ministry of Health "Birth certificate". Sociodemographic data come from the civil status register and PESEL register.

9. **Infant** is a child under the age of 1 year.

10. All **deaths** registered by civil status offices in Poland during the current year are included in statistical reporting for that year, including the deaths which took place in the previous years, but were recorded in the reporting year.

Data on death are derived from the document of the Ministry of Health "Death certificate", which is the basic document for civil status records and is used secondarily by official statistics, as well as from the civil status register and – since 2015 – from PESEL register.

11. For presenting population ageing processes in a territorial division, the so-called Osann triangle was used. It was built in a coordinate system whose axes are sides of an equilateral triangle characterising one of the features. Axes were scaled from 0% to 100%. The shares of economic age groups in the total population of a given territorial unit were employed to analyse ageing population. As a result, the age profile of a given territorial unit

W efekcie charakter struktury wieku danej jednostki terytorialnej wyraża położenie odpowiadającego jej punktu, który znajduje się w miejscu przecięcia się trzech linii równoległych do trzech boków trójkąta. Trójkąt ten podzielono na sześć typów określających etapy rozwoju struktury wieku ludności. Jako kryterium podziału zastosowano przeciętne udziały poszczególnych grup wiekowych osób (położenie punktu wewnątrz trójkąta informuje o udziale poszczególnych grup wieku w ogólnej liczbie ludności). Typy wieku ludności pogrupowano klasyfikując powiaty według struktur wieku ludności jako młode demograficznie, stabilne demograficznie i starzejące się demograficznie.

12. Relacja przyrostu naturalnego i salda migracji pozwala zaklasyfikować daną jednostkę terytorialną do określonego typu rozwoju demograficznego. W tym celu wykorzystuje się metodę Webba, według której wyróżnia się następujące typy rozwoju ludności:

Typy rozwojowe (aktywne) – przyrost liczby ludności:

- Typ A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,
- Typ B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
- Typ C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
- Typ D – dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny.

Typy regresyjne (nieaktywne) – spadek liczby ludności:

- Typ E – ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,
- Typ F – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji,
- Typ G – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym,
- Typ H – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

13. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych i zaokrąglenia w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem”.

14. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w analizie i tabelach.

15. Więcej informacji oraz szczegółowe wyjaśnienia metodologiczne publikowane są opracowaniach branżowych GUS.

is expressed by the position of its corresponding point which is located at the intersection of three lines parallel to the three sides of the triangle. This triangle is divided into six types defining the stages of development of the population age structure. The average shares of particular age groups were used as a criterion for the division (position of the point within the triangle informs about the share of each age groups in the total population). The age types of the population were grouped by powiats as demographically young, stable, and demographically ageing.

12. A given territorial unit can be classified under a given type of demographic development based on the relation between natural increase and net migration. For this purpose, Webb's method is employed to distinguish the following types of population dynamics:

Developmental (active) types – increase in population size:

- Type A – positive natural increase surpasses negative net migration,
- Type B – positive natural increase surpasses positive net migration,
- Type C – positive natural increase is lower than positive net migration,
- Type D – positive net migration with surplus compensates for negative natural increase.

Regressive types (non-active) – a decrease in population size:

- Type E – negative natural increase is not compensated for by positive net migration,
- Type F – negative natural increase with negative, but not lesser (in absolute value) net migration,
- Type G – negative natural increase with negative, but not bigger (in absolute value) net migration,
- Type H – negative net migration is not compensated for by positive natural increase.

13. Due to electronic method of data processing and rounding, in some cases sums of components may slightly differ from the amounts given in the item "total".

14. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the analyses and tables.

15. More information and detailed methodological description are published in branch statistical publications of the Statistics Poland.